MILAN KUNDERA

VALSUL DE ADIO

HUMANITAS

MILAN KUNDERA

VALSUL DE ADIO

Traducere din cehă de
JEAN GROSU

H U M A N I T A S
BUCUREŞTI

Ziua întâi

1

Începe toamna – coroanele copacilor se îngălbenesc, se înroşesc, ruginesc; mica staţiune balneoclimaterică, aşezată într-o vale fermecătoare, pare asediată de flăcări. De-a lungul colonadei mişună femei, aplecându-se, când una, când alta, deasupra izvoarelor. Femei ce nu pot avea copii, nutrind însă speranţa că în această staţiune vor dobândi fecunditatea.

Printre pacienţi, bărbaţi sunt mult mai puţini, dar sunt, întrucât se spune că – pe lângă miracolele sale ginecologice – această staţiune ar mai avea darul să întărească şi inimile. Totuşi, la un pacient sunt aici două paciente, fapt ce o scoate din răbdări pe tânăra asistentă medicală Růžena, care lucrează la bazinul afectat tratamentului doamnelor sterile!

Aici s-a născut, aici trăiesc părinţii ei – va izbuti ea oare să scape vreodată din această localitate care abundă în atât de multe femei?

E luni, şi programul de lucru se apropie de sfârşit. Mai are să împacheteze în cearşafuri ultimele grăsane, să le întindă pe paturi, să le şteargă obrajii şi, în acest timp, să le zâmbească profesional.

— Îi telefonezi, nu-i aşa? i se adresează colegele de serviciu; una, o durdulie de patruzeci de ani, cealaltă, mai tânără şi uscăţivă.

— De ce nu? le răspunde Růžena.

— Fără teamă, o încurajează mai vârstnica, luând-o de braţ şi conducând-o în spatele cabinei, unde asistentele medicale îşi au un dulăpior, o măsuţă şi un aparat telefonic.

— Ar fi bine să-l suni acasă, intervine, cu răutate, uscăţiva, şi toate trei izbucnesc într-un hohot de râs zgomotos.

— Nu-i ştiu decât numărul de la teatru, spune Růžena, când râsul amuţi.

2

A fost o convorbire îngrozitoare. De îndată ce-i auzi vocea în receptor, se înspăimântă.

S-a temut întotdeauna de femei, în ciuda faptului că niciuna nu-l credea, considerând afirmaţia lui drept o glumă ce frizează cochetăria.

— Ce mai faci? o întrebă.

— Nu prea bine! îi răspunse.

— Cum aşa?

— Aş avea nevoie să stau de vorbă cu tine, îi spuse pe un ton patetic.

Era exact acel ton patetic pe care-l aştepta, cu groază, de mai mulţi ani.

— Da, spuse cu voce sugrumată de emoţie.

— Aş avea mare nevoie să stau de vorbă cu tine, repetă ea pe acelaşi ton.

— Dar ce s-a întâmplat?

— Nu mai sunt aşa cum m-ai cunoscut. Sunt alta.

I se puse un nod în gât. Abia după un timp, izbuti să se facă din nou auzit:

— Cum aşa?

— Au trecut şase săptămâni de când trebuia să-mi vină...

— S-ar putea să fie doar o întârziere, rosti el anevoie. Se întâmplă uneori, dar asta nu înseamnă nimic...

— Nu, nu, de data asta e aşa...

— Cu neputinţă. Absolut cu neputinţă. Şi, în orice caz, nu poate fi din vina mea.

— Dar ce-ţi închipui tu despre mine?! ripostă, jignită.

Se temea s-o jignească, fiindcă, în general, îi era frică de ea.

— Nu, nu vreau să te jignesc, e o prostie, în fond ce motiv aş avea să te jignesc; îţi spun doar atât, că nu putea să se întâmple cu mine, că nu trebuie să-ţi fie teamă de nimic, pentru că, fiziologic e, pur şi simplu, cu neputinţă, pricepi, cu neputinţă!

— Bine, în cazul ăsta, nu te supăra şi iartă-mă, te rog, că te-am deranjat, îi replică, profund jignită.

— Nu, nu, nu, strigă el, de teamă să nu lase receptorul în furcă. E foarte bine că m-ai chemat! Fireşte, sunt gata să te ajut. Totul se poate aranja.

— Cum adică, aranja?

Rămase descumpănit. Nu se încumeta să spună lucrurilor pe nume.

— Păi, aşa... să aranjăm într-un fel.

— Ştiu ce-ţi trece prin minte. Pe asta să nu contezi. Scoate-ţi din cap acest gând. De-ar fi să-mi distrug viaţa, aşa ceva nu fac, să fie clar.

Îl trecură din nou fiorii groazei, dar, de data asta, porni el la atac, cu o uşoară sfială în glas.

— Şi-atunci de ce m-ai chemat, de vreme ce nu vrei să stăm de vorbă? Vrei să te sfătuieşti cu mine ori ai luat o decizie definitivă?

— Vreau să mă sfătuiesc cu tine.

— Bine, atunci o să vin să te văd.

— Când?

— Te anunţ eu.

— Bine.

— Deci, deocamdată, numai bine şi pe curând...

— Pe curând.

Aşeză receptorul în furcă şi se întoarse în mica sală de teatru unde îl aştepta formaţia lui.

— Domnilor, repetiţia s-a terminat pe ziua de azi. Eu, unul, nu mai pot.

3

Când lăsă receptorul în furcă, era aprinsă la faţă, de atâta tulburare. O jignise felul în care reacţionase Klima la comunicarea ei. De fapt, se simţea jignită de mai multă vreme.

Se cunoscuseră cu două luni în urmă, când celebrul trompetist concertase în staţiune cu orchestra sa. După concert a urmat un chef la care a fost invitată şi ea. Trompetistul o remarcase şi, preferând-o celorlalte, petrecuseră restul nopţii împreună.

De atunci nu i-a mai dat niciun semn. Îi trimisese două ilustrate cu salutări, dar nu primise niciun răspuns. O dată, în trecere prin Capitală, i-a telefonat la teatrul unde, potrivit informaţiilor ei, *celebrul* trompetist repeta cu formaţia sa. Persoana care i-a răspuns i-a cerut să se prezinte, spunându-i apoi că se duce să-l caute pe Klima. Peste puţin timp reveni şi-i spuse că repetiţia s-a terminat şi trompetistul plecase. I-a dat

atunci prin minte că se fereşte de ea, şi ura îi spori cu atât mai mult cu cât începuse să aibă temeri în legătură cu sarcina ei.

— Chipurile, fiziologic, e cu neputinţă. Ce frumos sună, nu-i aşa? Fiziologic e cu neputinţă! Sunt curioasă ce-o să spună când s-o naşte copilul!

Cele două colege o aprobau cu înfrigurare. Din ziua în care le adusese la cunoştinţă (în sala înţesată de aburi a stabilimentului) că trăise în noaptea precedentă clipe de nedescris cu celebrul bărbat, trompetistul devenise pe loc un bun al tuturor colegelor ei. Fantoma lui era mereu cu ele în pavilionul unde lucrau cu schimbul şi ori de câte ori era pomenit pe undeva numele lui îşi zâmbeau cu înţeles, de parcă ar fi vorba despre un personaj pe care-l cunoşteau în cea mai strictă intimitate. Şi când aflară că Růžena rămăsese însărcinată, se simţiră copleşite de o tainică bucurie, căci din clipa aceea el era integrat fizic, o dată cu ele, în profunzimile trupului colegei lor.

— Ei, hai fetiţo, gata, linişteşte-te, îi spuse planturoasa cvadragenară, bătând-o prieteneşte pe umăr, şi, deschizând la iuţeală o revistă ilustrată, slinoasă şi mototolită, se grăbi să adauge: uite, am găsit ceva pentru tine! Ce zici?...

Contemplau toate trei fotografia unei tinere şi frumoase brunete, postată elegant pe o estradă, cu microfonul la gură.

Růžena se străduia să-şi citească destinul din cei câţiva centimetri pătraţi.

— Nu ştiam că e atât de frumoasă, spuse cu îngrijorare în glas.

— Fugi de-aici, fetiţo, o linişti râzând durdulia cvadragenară. Asta-i o poză de acum zece ani. Sunt amândoi de aceeaşi vârstă. Femeia asta nici nu se compară cu tine!

4

În timpul convorbirii telefonice, Klima îşi dădu seama că aştepta de multă vreme cumplita veste.

Nu fiindcă ar fi avut vreun motiv raţional să-şi închipuie că, după cheful acela fatal, o fecundase pe Růžena (dimpotrivă, era încredinţat că-l învinovăţea pe nedrept), dar aştepta o asemenea înştiinţare de mulţi ani, cu foarte multă vreme înainte de a o fi cunoscut pe tânăra asistentă medicală.

Avea douăzeci şi unu de ani când o blondină amorezată de el îşi pusese în gând să simuleze că e gravidă spre a-l constrânge s-o ia de nevastă. A avut parte de câteva săptămâni înfiorătoare, la capătul cărora s-a ales cu nişte crampe stomacale atroce care l-au doborât la pat. De atunci ştie că graviditatea e o lovitură cumplită ce poate veni oricând şi de oriunde, o lovitură împotriva căreia nu există paratrăsnet şi care îşi anunţă prezenţa printr-o voce patetică la telefon (da, şi-atunci tot la telefon îi comunicase blonda cu pricina cutremurătoarea veste). Întâmplarea petrecută la douăzeci şi unu de ani l-a făcut pe urmă să se apropie de femei cu un sentiment de teamă (deşi cu destulă înflăcărare) şi, după fiecare întâlnire amoroasă, era înspăimântat până la obsesie de tragicele ei urmări. Se mângâia, ce-i drept, cu gândul că probabilitatea unei asemenea nenorociri nu însemna, în condiţiile prudenţei sale bolnăvicioase, decât cel mult o miime la sută, dar asta nu-l împiedica să se îngrozească până şi de această miime.

Odată, ispitit de o seară liberă, îi telefonase unei tinere fete pe care n-o mai văzuse de două luni. Recunoscându-i vocea, tânăra a exclamat:

— Dumnezeule, tu eşti! Nici nu ştii cât de mult şi cu câtă nerăbdare am aşteptat să mă chemi! Şi ce nevoie am avut să te aud!

Rostise aceste cuvinte cu atâta insistenţă şi cu o voce atât de patetică încât cunoscuta spaimă îl făcu să aibă o strângere de inimă şi să simtă cu toată fiinţa lui că sosise acea clipă fatală, de care se temea atât de mult. Aşa se face că, în dorinţa sa de a privi cât mai repede adevărul în faţă, trecu la atac:

— Şi de ce-mi spui asta cu o voce atât de tragică?!

— Ştii, ieri mi-a murit mama, i-a răspuns fata şi el a răsuflat uşurat, de parcă i s-ar fi luat o piatră de pe inimă, ştiind însă că de ce se temea tot n-avea să scape.

5

— Gata, ajunge. Ce vrea să însemne povestea asta? spuse bateristul şi, în sfârşit, Klima îşi veni în fire.

Văzu în jurul lui feţele îngrijorate ale muzicanţilor săi şi le povesti ce i se întâmplase. Aceştia lăsară instrumentele din mână şi începură, care mai de care, să-i dea sfaturi.

Primul sfat fu radical: chitaristul, în vârstă de optsprezece ani, declară că o fată de teapa celei care-i telefonase acum şefului lor, *celebrului trompetist*, trebuie respinsă cu duritate.

— Spune-i să facă ce vrea. Copilul nu-i al tău, şi, ca atare, nu-ţi pasă de el câtuşi de puţin. Şi, dacă pofteşte, analiza sângelui va arăta cu cine l-a făcut.

Klima obiectă, spunând că de cele mai multe ori analiza sângelui nu dovedeşte nimic şi în acest caz rămâne valabilă plângerea femeii.

Chitaristul îi răspunse că nu se va ajunge la nicio analiză a sângelui. O fată respinsă în felul acesta are toată grija să se cruţe de necazuri inutile şi, atunci când îşi dă seama că bărbatul învinuit nu e papă-lapte, se descotoroseşte singură de copil, pe propria-i cheltuială.

— Şi dacă, în final, l-ar aduce pe lume, întreaga orchestră va depune mărturie în faţa tribunalului că ne-am culcat, pe rând, cu ea în seara cu pricina. Pe urmă, n-au decât să caute tatăl printre noi.

— Vă cred că aţi face asta pentru mine, interveni Klima. Numai că, până atunci, eu îmi voi pierde de mult minţile de atâta teamă şi incertitudine. În treburi din astea eu sunt cea mai fricoasă fiinţă din câte există sub soare – de aceea am nevoie, înainte de toate şi cât mai repede, de o certitudine.

Recunoscură cu toţii că avea dreptate. Metoda chitaristului era în principiu bună, dar nu pentru oricine. În primul rând, nu se potriveşte unui om care stă prost cu nervii. În al doilea rând, nu e bună pentru un bărbat celebru şi bogat, după care femeile se dau în vânt, înfruntând chiar şi riscul cel mai nebunesc pentru a-l câştiga. Căzură deci de acord asupra ideii că, în locul unei respingeri dure, era de preferat metoda convingerii, spre a determina fata să accepte avortul de bună voie. Dar ce argumente trebuiau folosite? Se conturau trei posibilităţi fundamentale:

Primul procedeu făcea apel la inima caritabilă şi la compasiunea tinerei fete; Klima urma să-i vorbească asistentei medicale, ca şi când aceasta i-ar fi cea mai bună prietenă; să i se destăinuie cu toată sinceritatea; să-i spună că soţia lui e grav

bolnavă şi că s-ar prăbuşi, dacă ar afla că bărbatul ei are un copil cu o altă femeie; că el, Klima, n-ar putea să suporte din punct de vedere moral, nici psihic, o asemenea situaţie; de aceea, îi adresează stăruitoarea rugăminte să-i fie milă de el.

Obiecţia faţă de acest procedeu a fost principială. Nu poate fi fundamentată o întreagă strategie pe ceva nesigur şi negarantat, cum ar fi bunătatea sufletească a asistentei medicale. Dacă inima fetei nu e neobişnuit de bună şi plină de compasiune, procedeul acesta se va întoarce categoric împotriva lui Klima. Tânăra asistentă se va socoti jignită de menajamentele exagerate faţă de o altă femeie, ale celui ales ca tată pentru copilul ei şi va acţiona cu şi mai multă îndârjire.

A doua metodă făcea apel la puterea de a judeca a tinerei fete: Klima se va strădui să-i explice că nu are şi nu va avea niciodată certitudinea că acest copil este, într-adevăr, al lui. O cunoştea pe asistenta medicală dintr-o singură întâlnire şi nu ştia absolut nimic despre ea. Habar nu are cu cine mai întreţinuse relaţii. Nu, Doamne fereşte, n-o suspectează de intenţia deliberată de a-l induce în eroare, de a-l păcăli, dar, oricum, nu poate să pretindă că n-ar avea legături şi cu alţi bărbaţi! Şi chiar dacă ar pretinde acest lucru, cum poate avea Klima certitudinea că spune adevărul? Şi ar fi oare înţelept ca ea să aducă pe lume un copil al cărui tată nu va fi niciodată sigur de paternitatea sa? Ar putea oare Klima să-şi părăsească soţia pentru un copil despre care nu e convins că nu e al lui? Şi vrea Růžena ca acestui copil să nu-i fie îngăduit niciodată să-şi cunoască tatăl?

Acest procedeu avu şi el de întâmpinat obiecţii fundamentale: contrabasistul (cel mai vârstnic membru al formaţiei) fu de părere că a te bizui pe puterea de a judeca a tinerei asistente ar însemna să dai dovadă de mai multă naivitate decât să te bizui pe compasiunea ei. Logica argumentaţiei ar atinge o ţintă oarbă, în timp ce inima fetei s-ar înfiora pentru faptul că bărbatul iubit refuză să creadă în veridicitatea spuselor ei. Acest lucru o va îndemna să insiste şi să persevereze cu o încăpăţânare lacrimogenă mult mai înverşunată în afirmaţiile şi intenţiile ei.

Şi, în sfârşit, a treia posibilitate: Klima îi va jura tinerei fete că a iubit-o şi continuă s-o iubească! Ideea că ar putea să aibă copilul cu altcineva trebuia să cadă. Nici măcar o aluzie nu

trebuie făcută în această privinţă. Dimpotrivă, Klima o va face să se scalde într-o baie a încrederii, a dragostei şi a duioşiei. Îi va făgădui absolut totul, inclusiv divorţul, şi-i va zugrăvi viitorul lor minunat. În numele acestui viitor o va ruga apoi să accepte, de bună voie, întreruperea sarcinii. Îi va explica, fireşte, că naşterea copilului ar fi prematură şi i-ar păgubi pe amândoi de primii ani, cei mai frumoşi, ai dragostei lor.

Acestei argumentaţii îi lipsea ceea ce le prisosea celor precedente: logica. Cum poate fi Klima atât de îndrăgostit de tânăra asistentă medicală, de vreme ce timp de două luni s-a ferit de ea, uitând-o cu desăvârşire? Drept care, contrabasistul ţinu să aprecieze că îndrăgostiţii se comportă întotdeauna ilogic şi nimic nu-i mai simplu decât să i se explice într-un fel tinerei fete această realitate. În cele din urmă, căzură cu toţii de acord că acest procedeu e, probabil, cel mai potrivit, întrucât face apel la sentimentul de iubire al tinerei fete, sentiment care, până una alta, în situaţia dată, părea a fi unica certitudine relativă.

6

Apoi părăsiră teatrul şi se despărţiră în colţul străzii, dar chitaristul ţinu să-l însoţească pe Klima până acasă. Era singurul care nu era de acord cu planul propus. I se părea nedemn pentru şeful lui de orchestră pe care-l diviniza.

— La femei te duci cu biciul, îl citä el pe Nietzsche, din a cărui operă nu cunoştea decât această unică frază.

— Scumpul meu, spuse Klima oftând; din păcate, e ea cu biciul pe mine.

Pe urmă chitaristul îi propuse şefului să se ducă el cu maşina în staţiunea balneară, s-o ademenească pe Růžena să iasă împreună pe şosea şi acolo s-o strivească sub roţile maşinii.

— Nimeni nu va putea dovedi că nu mi s-a aruncat în faţa maşinii.

Chitaristul era cel mai tânăr membru al formaţiei, îl îndrăgea nespus de mult pe Klima, şi acesta se arătă înduioşat de cuvintele lui.

— Eşti tare bun, îi spuse.

Chitaristul îi expuse planul său, până în cele mai mici amănunte, şi obrajii i se aprinseră de atâta înflăcărare.

— Eşti tare bun, dar nu se poate, reluă Klima.

— De ce eziţi? E o scroafă!

— Eşti, într-adevăr, tare bun, dragul meu, dar asta nu se poate, insistă Klima şi îşi luă rămas-bun.

7

Când rămase singur se gândi la propunerea tânărului chitarist şi se întrebă în sinea lui ce anume îl determinase s-o respingă. N-o respingea fiindcă ar fi fost mai generos decât chitaristul, ci, pur şi simplu, pentru că era mai fricos. Teama că putea fi acuzat de participare la omor nu era cu nimic mai mică decât teama de a fi declarat tatăl copilului. Îşi imagina maşina izbind-o pe Růžena: o vedea pe Růžena zăcând într-o băltoacă de sânge pe caldarâm şi simţi deodată mângâierea efemeră a unei şi mai efemere fericiri. Îşi dădea seama însă că n-avea niciun rost să se lase pradă unui joc al iluziilor. Avea acum o preocupare mai serioasă. Îi veni în minte soţia lui. Dumnezeule, mâine e ziua ei de naştere!

Era şase fără un sfert, ora la care se închid magazinele. Intră grăbit într-o florărie şi cumpără un buchet uriaş de trandafiri. Îşi spuse în sinea lui că va fi o aniversare groaznică. Va trebui să simuleze că e alături de ea cu gândul şi cu sufletul, va trebui să i se dedice întru totul, să fie tandru, s-o distreze, să râdă cu ea şi, în acelaşi timp, să fie cu gândul la un pântec străin şi îndepărtat, va trebui să facă eforturi spre a rosti cuvinte drăgăstoase, dar mintea lui va fi departe, încarcerată în celula întunecată a unor măruntaie străine.

Îşi dădea seama că a petrece această aniversare acasă ar fi peste puterile lui, drept care se hotărî să nu amâne întâlnirea cu Růžena.

Firește nici asta nu era o perspectivă îmbietoare. Staţiunea balneară montană avea asupra lui efectul suflării uscate a deşertului. N-avea acolo nicio cunoştinţă. Poate cu excepţia acelui pacient american care se comportase ca burghezii bogaţi de odinioară (în micile oraşe de provincie) şi care, după concert, invitase în apartamentul său întreaga formaţie şi îi ospătase regeşte. Îi copleşise cu băuturi alcoolice excelente şi cu femei alese din personalul staţiunii, fiind astfel, în mod indirect, responsabil de ceea ce s-a petrecut apoi între Klima şi Růžena. Ce bine ar fi dacă acest om, care a avut atunci faţă de el o

atitudine prietenoasă, fără rezerve, s-ar mai afla în staţiune! Se cramponă de imaginea lui ca de o izbăvire, căci, în asemenea clipe prin care trecea el acum, nimic nu e mai necesar şi mai important pentru un bărbat decât înţelegerea amicală a unui alt bărbat.

Se întoarse la teatru şi, îndreptându-se spre ghereta portarului, îi ceru acestuia să-i facă o legătură telefonică interurbană. Peste puţin timp se făcu auzită în receptor vocea Růžena. Îi spuse că vine s-o vadă chiar a doua zi, fără însă a pomeni ceva despre vestea pe care i-o comunicase ea în urmă cu câteva ceasuri. Îi vorbea de parcă ar fi fost doi îndrăgostiţi, lipsiţi de orice griji.

— Apropo, americanul acela se mai află în staţiune? o întrebă printre altele, aşa, ca într-o doară.

— Da, îi răspunse Růžena.

Cu inima uşurată, repetă pe un ton ceva mai degajat decât înainte că abia aşteaptă s-o vadă.

— Cum eşti îmbrăcată? o întrebă apoi.

— De ce?

Era un truc pe care-l folosea de mulţi ani, cu succes, în flirturile sale telefonice:

— Vreau să ştiu cum eşti îmbrăcată în clipa asta, ca să mi te pot imagina. Ce ai pe tine?

— O rochiţă roşie.

— Roşul trebuie să-ţi vină foarte bine.

— S-ar putea, îi răspunse.

— Şi sub ea?

Râse.

Da, aşa râdeau toate când le punea această întrebare.

— Şi chiloţeii cum sunt?

— Tot roşii.

— Mor de nerăbdare să te văd cu ei, îi mai spuse şi îşi luă rămas-bun.

Avea sentimentul că găsise tonul potrivit. Câteva clipe se simţi mai bine. Dar numai câteva clipe. Apoi îşi dădu seama că nu mai era în stare să se gândească la nimic altceva decât la Růžena şi că ar trebui să limiteze la minimum conversaţia de azi cu soţia sa. Se opri la casa unui cinematograf unde rula un western american şi cumpără două bilete.

8

În ciuda faptului că era mai mult frumoasă decât bolnavă, Kamila Klimová era totuşi bolnavă. Din pricina sănătăţii sale şubrede a fost nevoită, cu ani în urmă, să renunţe la cariera sa de cântăreaţă, care o adusese în braţele actualului ei soţ.

Femeia tânără şi frumoasă, obişnuită a fi admirată, s-a trezit pe neaşteptate cu capul plin de mirosul formolului de spital şi i se părea că între lumea ei şi a soţului ei se înălţau acum două lanţuri muntoase.

Văzându-i atunci faţa tristă, Klima a simţit cum i se sfâşie inima şi şi-a întins spre ea (peste fictivele masive muntoase) braţele sale drăgăstoase. Kamila şi-a dat astfel seama că, în tristeţea ei, sălăşluia o forţă nebănuită, care-l atrăgea pe Klima şi-l înduioşa până la lacrimi. Nu e de mirare deci că a început să folosească (poate fără voia ei, în schimb tot mai frecvent) acest instrument descoperit pe neaşteptate. Pentru că numai în asemenea clipe, când el se uita la chipu-i crispat de durere, Kamila putea fi, de bine de rău, sigură că în mintea lui nu avea de înfruntat rivalitatea altei femei.

Căci această femeie foarte frumoasă se temea de femei, pe care le vedea pretutindeni şi în toate. Acestea nu-i scăpau niciodată, nicăieri. Ştia să le descopere în intonaţia glasului cu care Klima îi dădea bineţe când se întorcea acasă. Le simţea după mirosul veşmintelor lui. Nu de mult găsise pe masa de lucru o fâşie ruptă din marginea unui ziar, pe care era trecută o dată scrisă cu mâna lui. Fireşte, putea fi vorba de orice, de împrejurări din cele mai diferite – repetiţii pentru un concert, o întâlnire cu impresarul, dar timp de o lună ea n-a făcut altceva decât să-şi frământe mintea, întrebându-se cu ce femeie se va întâlni Klima în ziua respectivă, şi timp de o lună a dormit prost.

Dar dacă o înspăimânta în asemenea măsură universul făţarnic şi perfid al femeilor, nu putea oare să-şi găsească mângâierea în universul bărbaţilor?

Foarte greu. Gelozia posedă uimitoarea forţă de a lumina cu razele sale tăioase aceeaşi unică fiinţă, menţinând în acelaşi timp într-o totală obscuritate mulţimea celorlalţi bărbaţi. Gândul doamnei Klimová nu ştia să se îndrepte decât în direcţia acestor raze chinuitoare şi, astfel, soţul ei deveni pentru ea unicul bărbat pe această lume.

Auzi scârţâitul cheii în broască şi în clipa următoare îl zări pe trompetist cu buchetul de trandafiri în mână.

În primul moment se bucură, dar numaidecât îşi făcură apariţia îndoielile. De ce vine cu buchetul de flori azi, de vreme ce ziua ei de naştere e abia mâine? Ce mai poate să însemne asta? Şi-l întâmpină spunând:

— Mâine nu vei fi aici?

9

Din faptul că adusese buchetul de trandafiri în seara aceasta, nu reieşea neapărat că mâine nu va fi aici. Dar antenele ei neîncrezătoare, veşnic vigilente, veşnic geloase, se pricepeau să ghicească, fără greş, cu mult înainte, orice intenţie ascunsă a soţului ei. De fiecare dată când îşi dădea seama de existenţa acestor cumplite antene, care-l dezgoleau, îl urmăreau şi-l demascau, Klima era cuprins de senzaţia exasperantă a unei oboseli fără margini. Le detesta şi era convins că, dacă mariajul lor era ameninţat de ceva, acest ceva erau numai amintitele antene. A fost întotdeauna încredinţat (şi în privinţa asta avea cugetul curat şi combativ) că, dacă se întâmpla uneori să-şi mintă soţia, făcea acest lucru numai pentru că voia s-o cruţe, s-o ferească de orice supărări, iar ea, prin neîncrederea şi suspiciunea ei, nu făcea decât să-şi pregătească şi să-şi provoace singură suferinţa.

Se aplecă spre ea şi citi pe chipul ei bănuiala, tristeţea şi proasta dispoziţie. Ar fi avut un chef nebun să dea cu buchetul de pământ, dar se stăpâni. Ştia că în zilele următoare va trebui să se stăpânească în situaţii mult mai dificile.

— Te deranjează faptul că ţi-am adus buchetul azi? întrebă el, şi ea simţi iritarea în intonaţia lui, drept care îi mulţumi şi se duse să pună apă într-o vază.

— Socialismul ăsta blestemat, reluă Klima.

— Cum aşa?

— Uite şi tu. Mereu ne silesc să cântăm pe gratis. O dată în numele luptei împotriva imperialismului, altă dată pentru aniversarea revoluţiei, altă dată pentru sărbătorirea zilei de naştere a nu ştiu cărui potentat, şi dacă nu vreau să ne lichideze, trebuie să mă supun şi să fiu de acord cu toate. Nici nu poţi să-ţi închipui de câtă enervare am avut parte azi...

— Pe ce chestie? îl întrebă, fără interes.

— În timpul repetiţiei, a dat buzna peste noi o referentă de la Comitetul naţional şi a început să ne dea indicaţii ce anume avem voie să cântăm şi ce nu, ca, până la urmă, să ne oblige să organizăm un concert gratuit pentru Uniunea tineretului; dar partea cea mai proastă e că mâine trebuie să-mi petrec toată ziua într-o conferinţă idioată, unde ni se vor da instrucţiuni despre rolul muzicii în sprijinirea construirii socialismului. O zi ratată, absolut ratată. Şi asta tocmai de ziua ta de naştere!

— Doar n-o să te ţină acolo până la căderea nopţii!

— Nu, asta nu. Dar închipuieşte-ţi în ce dispoziţie mă voi întoarce. De aceea, am vrut să petrecem împreună, măcar în seara asta, câteva clipe liniştite, îi spuse, apucându-i mâinile cu tandreţe.

— Eşti un drăguţ, spuse doamna Klimová şi Klima înţelese din tonul ei că nu credea niciun cuvânt din spusele sale cu privire la conferinţa din ziua următoare.

Fireşte, doamna Klimová nu se încumeta să-i arate că nu-l crede. Ştia că lipsa ei de încredere avea darul să-l scoată din sărite. Dar Klima îşi pierduse de mult încrederea în încrederea ei. De spunea un adevăr sau o minciună, o suspecta întotdeauna că-l suspectează. Acum însă n-avea încotro, trebuia să vorbească în continuare, ca şi când ar crede că e crezut, iar ea (cu faţa tristă şi străină) îi punea tot felul de întrebări în legătură cu conferinţa de a doua zi, spre a-i demonstra că nu se îndoieşte de existenţa ei.

Pe urmă se duse în bucătărie să pregătească masa de seară. Scăpă în mâncare mai multă sare decât trebuia. Îi plăcea să gătească şi gătea întotdeauna excelent (viaţa n-o răsfăţase şi n-o dezvăţase să se ocupe de gospodărie), iar Klima ştia că dacă în seara aceasta mâncarea nu i-a reuşit, era numai din pricina faptului că se chinuia. Vedea în sinea lui mişcarea violentă, dureroasă, cu care presărase în mâncare prea multă sare, şi simţea cum i se strânge inima. I se părea că în dumicatul prea sărat recunoaşte gustul lacrimilor ei şi avea senzaţia că îşi înghite propria vinovăţie. Ştia că soţia lui e torturată de gelozie, ştia că va face iar o noapte albă şi de aceea voia s-o mângâie, s-o sărute, s-o liniştească, dar îşi dădu seama numaidecât că totul ar fi fost în zadar, întrucât antenele ei n-ar descoperi în această

manifestare, plină de tandreţe, nimic altceva decât mustrările sale de cuget.

În sfârşit, se duseră la cinema. Urmărindu-l pe eroul principal care, pe ecran, evita cu o siguranţă de-a dreptul contagioasă nişte primejdii perfide, Klima descoperea în el o anumită doză de încurajare. Se vedea în locul interpretului şi, în unele momente, i se părea că misiunea lui de a o convinge pe Růžena să accepte avortul era un fleac, de care, datorită şarmului său irezistibil şi cu sprijinul stelelor sale norocoase, se va achita jucându-se.

Pe urmă se întinseră unul lângă altul în patul lat. O privea. Zăcea lungită pe spate, cu capul cufundat în pernă, cu bărbia uşor ridicată şi cu ochii aţintiţi în plafon; şi în această încordare extremă a trupului ei (îl făcea întotdeauna să se gândească la o strună şi obişnuia să-i spună că avea „un suflet de strună") văzu, deodată, într-o fracţiune de secundă, întreaga esenţă a fiinţei ei. Da, i se întâmpla, uneori (în nişte momente cu adevărat miraculoase), să surprindă, pe neaşteptate, într-un singur gest sau într-o singură mişcare, întreaga istorie a trupului şi sufletului ei. Erau momente de o absolută clarviziune, dar şi de o absolută înduioşare; căci femeia aceasta îl iubea încă de pe vremea când numele lui nu însemna nimic, şi era gata, oricând, să sacrifice totul pentru el; ştia să-i desluşească orbeşte gândurile, să le înţeleagă; putea, astfel, să discute cu ea despre Armstrong şi Stravinski, despre lucruri banale şi despre lucruri grave, despre necazuri şi amărăciuni; era, pentru el, cea mai apropiată dintre toate fiinţele omeneşti... Îşi imagina acum că acest trup suav, cu acest chip suav, ar fi lipsit de viaţă, şi avea sentimentul că nu i-ar putea supravieţui nici măcar o zi. Ştia că-i în stare s-o apere, s-o ocrotească până la ultima suflare, că e gata să-şi dea viaţa pentru ea.

Dar acest sentiment de dragoste sufocantă nu era decât o neputincioasă sclipire efemeră, căci mintea lui era acaparată acum, în întregime, de teamă şi îngrijorare. Stătea întins lângă soţia lui, ştia că nutreşte pentru ea o dragoste neţărmurită, dar cugetul lui era absent. O mângâia pe obraji, de parcă ar fi mângâiat-o de la o distanţă uriaşă, de sute şi sute de kilometri.

Ziua a doua

1

Era în jurul orei nouă dimineaţa când o limuzină elegantă de culoare albă se opri în locul de parcare de la marginea staţiunii balneoclimaterice (autovehiculele n-aveau voie să circule mai departe) şi din ea coborî trompetistul Klima.

În inima staţiunii, de-a lungul străzii principale, se întindea un parc mare cu pâlcuri răzleţe de arbori, cu peluze verzi şi alei presărate cu nisip, străjuite de bănci multicolore. De-o parte şi de alta a parcului se înşirau clădirile centrului termal, printre acestea şi Căminul „Karl Marx", unde, într-o mică odăiţă, locuită de asistenta medicală Růžena, trompetistul Klima petrecuse în noaptea cu pricina acele două ceasuri fatale. În faţa Căminului „Marx", de partea cealaltă a parcului, se înălţa cel mai frumos edificiu al staţiunii, un imobil în stilul secession de la începutul secolului, cu numeroase stucaturi ornamentale şi cu un mozaic impunător deasupra intrării. Era unicul edificiu ce se mai bucura de privilegiul de a-şi păstra neschimbat numele său iniţial: Hotel „Richmond".

— Se mai află aici domnul Bertlef? întreabă Klima şi, la răspunsul afirmativ al portarului, alergă în grabă pe covorul roşu până la etajul întâi şi acolo ciocăni la una din uşi.

Pătrunzând în cameră, îl surprinse pe Bertlef care-i venea în întâmpinare, îmbrăcat în pijama. Uşor descumpănit, trompetistul începu să-i ceară scuze pentru vizita sa inoportună, dar Bertlef îl întrerupse binevoitor:

— Nicio scuză, prietene! Mi-ai făcut cea mai mare plăcere pe care mi-o poate oferi cineva, aici, în aceste ceasuri ale dimineţii.

Şi, strângându-i mâna cu putere, continuă:

— În ţara asta oamenii nu ştiu să preţuiască dimineţile. Se trezesc forţat cu ajutorul ceasului deşteptător, care le sparge somnul cu o lovitură feroce, asemănătoare loviturii de topor, ca apoi să se lase pradă, într-o clipită, unei agitaţii precipitate, de-a

dreptul funeste. Şi-atunci, spune şi dumneata, ce fel de zi e aceea care începe printr-un asemenea act de violenţă? Ce trebuie să se petreacă în sufletele unor oameni supuşi zilnic, cu ajutorul ceasului deşteptător, unui mic şoc electric? Aceşti oameni sunt învăţaţi zi de zi cu violenţa, şi zi de zi dezvăţaţi de bucuria plăcerii. Crede-mă, prietene, şi ţine bine minte ce-ţi spun: firea oamenilor e condiţionată de felul cum îşi petrec dimineţile.

Îl apucă pe Klima de umeri şi, poftindu-l să se aşeze într-un fotoliu, reluă:

— Iar eu ador, pur şi simplu, aceste ore de inactivitate matinală, pe care le străbat mergând agale, ca pe un pod străjuit de statui, trecând pragul dinspre noapte spre zi, dinspre vis spre starea de trezie. E acea parte a zilei, când aş fi nespus de recunoscător şi de îndatorat pentru o minune cât de mică, pentru o vizită neaşteptată, care ar avea darul să mă încredinţeze că visele nopţii mele nu încetează, că între aventura somnului şi aventura zilei nu se cască nicio prăpastie.

Trompetistul îl urmărea pe Bertlef care umbla în pijama, bătând încăperea de la un capăt la altul şi netezindu-şi cu palma părul încărunţit; în acest timp desluşea, în vocea lui sonoră, acel inevitabil accent american, iar în alegerea vocabularului său acele încântătoare expresii de modă veche, uşor de explicat prin faptul că Bertlef nu trăise niciodată în ţara sa de origine, iar limba maternă o învăţase numai datorită tradiţiei familiale.

— Şi nimeni, prietene, continuă el, aplecându-se acum în faţa lui Klima cu o mină surâzătoare ce trăda intimitatea, da, nimeni din această staţiune nu e în stare să mă înţeleagă şi să-mi facă pe plac. Până şi asistentele medicale, de altfel docile şi binevoitoare, se încruntă indignate când le ademenesc să petreacă alături de mine câteva clipe de bună dispoziţie, în timpul micului dejun; de aceea, mă văd silit să amân toate întâlnirile pentru seara, când, oricum, mă încearcă o uşoară oboseală.

Apoi, apropiindu-se de măsuţa pe care se afla telefonul, întrebă:

— Când ai sosit?

— În dimineaţa asta. Cu maşina.

— Atunci, cu siguranţă, ţi-e foame, spuse şi, ridicând receptorul, comandă la iuţeală micul dejun pentru două persoane:

— Patru ouă la pahar, brânză, unt, cornuri, lapte, şuncă, ceai.

În acest timp, Klima îşi plimbă privirea prin încăpere: o masă mare, rotundă, câteva fotolii, câteva scaune, o oglindă, două canapele, o uşă spre camera de baie şi alta spre odaia alăturată, în care, din câte îşi amintea, era amenajat un mic dormitor. Aici, în acest superb apartament, a început, de fapt, întreaga poveste. Aici şedeau muzicanţii ameţiţi de băutură ai formaţiei sale, pentru care bogatul american invitase, ca să-i amuze, câteva asistente medicale.

— Da, prietene, spuse Bertlef, tabloul la care te uiţi nu era aici când ai fost ultima oară.

Abia acum remarcă trompetistul un tablou reprezentând un bărbat cu barbă, al cărui cap era încercuit de un nimb neobişnuit, de culoarea albastrului-deschis, şi care ţinea în mână o paletă şi un penel. Părea un tablou pictat de o mână neiscusită, dar trompetistul ştia că multe tablouri, în aparenţă neartistice, erau, de fapt, opere celebre.

— Cine l-a pictat?

— Eu, răspunse Bertlef.

— Nu ştiam că pictaţi.

— Îmi place foarte mult să pictez.

— Şi cine-i acest personaj? întrebă trompetistul, devenind deodată mai cutezător.

— Sfântul Lazăr.

— Cum aşa? Sfântul Lazăr a fost pictor?

— Nu, ăsta nu e Lazăr biblicul, ci Sfântul Lazăr, un călugăr care a trăit în secolul al nouălea la Ţarigrad. Dânsul e patronul meu.

— Aha! făcu trompetistul.

— A fost un sfânt foarte curios. Păgânii nu l-au torturat pentru credinţa sa în Cristos, în schimb l-au torturat creştinii răi fiindcă îi plăcea prea mult să picteze. Precum, poate ştiţi, în secolul al optulea şi al nouălea, aripa grecească a Bisericii era dominată de un ascetism riguros, necruţător faţă de toate plăcerile şi bucuriile lumeşti. Până şi picturile şi statuile erau considerate obiecte de desfătare desfrânată. Împăratul Teofil a

poruncit distrugerea a mii şi mii de tablouri frumoase, iar dragului meu Lazăr i-a interzis să mai picteze. Dar Lazăr ştia că prin picturile sale îl proslăvea pe Dumnezeu şi n-a vrut să cedeze, drept care Teofil l-a aruncat în temniţă şi l-a supus torturii, cerându-i să renunţe la penel. Dumnezeu a fost însă milostiv cu Lazăr şi i-a dat putere să reziste acelor chinuri îngrozitoare.

— Frumoasă poveste, spuse, cu politeţe, trompetistul.

— Superbă, ţinu să precizeze americanul. Dar dumneata n-ai venit la mine ca să-mi vezi tablourile. De bună seamă, alte motive te-au adus aici.

În clipa aceea se auzi un ciocănit în uşă şi în cameră îşi făcu apariţia un ospătar cu o tavă mare în mână. O aşează pe masă şi se grăbi să aranjeze totul pentru un mic dejun în doi.

Bertlef îl pofti pe trompetist la masă şi spuse:

— Gustarea de dimineaţă nu e un lucru atât de important, încât să ne împiedice să continuăm discuţia noastră. Spune-mi, ce ai pe inimă! Ce te apasă?

Şi astfel, mestecând, trompetistul relată de-a fir-a-păr povestea sa, care-l incită pe Bertlef să-i pună în câteva rânduri nişte întrebări iscoditoare cu privire la unele aspecte ale problemei.

2

Înainte de toate, voia să ştie de ce lăsase Klima fără răspuns cele două cărţi poştale ale asistentei Růžena; de ce se ascunsese de ea, refuzând să-i vorbească, şi de ce nu făcuse el niciodată un singur gest amical menit să prelungească noaptea lor amoroasă cu un ecou tăcut şi liniştitor.

Trompetistul recunoscu sincer că atitudinea lui nu fusese cuviincioasă şi cu atât mai puţin înţeleaptă. Dar era peste puterile lui să procedeze astfel. Gândul la un nou contact cu această femeie avea darul să-l îngrozească.

— A seduce o femeie, interveni Bertlef nemulţumit, e o treabă la care se pricepe orice prostănac, în schimb a te pricepe s-o părăseşti e o treabă după care se cunoaşte bărbatul cu mintea întreagă.

— Ştiu, mărturisi cu tristeţe trompetistul, dar, în mine, acest dezgust, această repulsie de neînvins sunt mai puternice decât toate bunele intenţii.

— Asta-i bună, izbucni Bertlef, plin de mirare; nu cumva eşti misogin?

— Se spune asta despre mine.

— De unde până unde aşa ceva la un bărbat ca dumneata, care nu pare nici impotent, nici homosexual?

— Aveţi dreptate, nu sunt impotent, nici homosexual. Povestea e mult mai gravă, mărturisi trompetistul cu melancolie. Îmi iubesc soţia. Da, acesta e secretul meu erotic, pe care cei mai mulţi dintre oameni nu-s în stare să-l înţeleagă.

Era o confesiune atât de înduioşătoare, încât cei doi păstrară câteva momente de tăcere, după care trompetistul reluă:

— Nimeni nu înţelege acest lucru şi, cel mai puţin, propria mea soţie. Îşi închipuie că marea dragoste a bărbatului se manifestă prin a nu avea nicio legătură cu alte femei. Dar asta e o mare prostie. Pe mine, cel puţin, ceva mă îndeamnă mereu spre o femeie străină, dar de îndată ce am posedat-o, un fel de arc uriaş mă smulge de lângă ea şi mă proiectează înapoi spre Kamila. Uneori îmi spun că mă aflu în căutarea celorlalte femei numai de dragul acestui arc, de dragul acestei proiectări şi al acestui zbor superb (plin de tandreţe, de dorinţă şi de umilinţă) spre propria mea soţie, de care mă simt mai îndrăgostit cu fiecare act de infidelitate.

— Cu alte cuvinte, asistenta Růžena n-a fost pentru dumneata nimic altceva decât o confirmare a dragostei monogame.

— Întocmai, încuviinţă trompetistul, grăbindu-se să adauge: şi chiar o confirmare nespus de plăcută. Căci asistenta Růžena are un farmec aparte, când e văzută pentru prima oară; în acelaşi timp e foarte avantajos la ea faptul că acest farmec se stinge şi se risipeşte cu desăvârşire în decursul a două ceasuri, ceea ce face ca nimic să nu te mai ispitească să insişti şi, astfel, amintitul arc te catapultează pe acea superbă traiectorie a reîntoarcerii.

— Scumpe prietene, îţi spun drept, cu greu aş putea găsi pe cineva care să-mi demonstreze mai bine că dragostea exagerată e, ca să zic aşa, un păcat.

— Şi eu care credeam că dragostea faţă de soţia mea e tot ce am mai bun în mine.

— Şi te-ai înşelat. Dragostea exagerată faţă de soţia dumitale nu reprezintă antipodul compensator al insensibilităţii dumitale, ci, dimpotrivă, ea este sursa acestei carenţe. Ţinând seama de faptul că soţia înseamnă totul pentru dumneata, celelalte femei nu mai reprezintă nimic sau, altfel spus, ele sunt pentru dumneata doar nişte stricate şi nimic mai mult. Dar, crede-mă, prietene, asta e o mare blasfemie şi o mare lipsă de respect şi consideraţie faţă de nişte fiinţe create de Dumnezeu. Da, prietene, acest fel de a iubi e curată erezie.

3

Bertlef îndepărtă din faţa lui ceaşca golită şi, ridicându-se de la masă, se retrase în camera de baie, de unde Klima auzi mai întâi zgomotul jetului de apă şi, peste puţin timp, vocea sonoră a americanului:

— Dumneata socoteşti că are cineva dreptul să ucidă un copil nenăscut?

Din clipa în care văzuse tabloul bărbatului cu capul aureolat, Klima rămăsese un pic descumpănit. Îi păstrase lui Bertlef amintirea unui *bon vivant* şi niciodată nu i-ar fi trecut prin minte că acest om ar putea fi un credincios. Acum, speriat, simţea o strângere de inimă la gândul că avea să audă o predică plină de mustrări moralizatoare şi, astfel, unica lui oază, în pustietatea acestei staţiuni balneare, se va transforma în nisip.

— Vă număraţi printre cei ce numesc asta omor? întrebă, cu vocea sugrumată de emoţie.

Bertlef întârzie mult cu răspunsul. În sfârşit, ieşi din baie într-o ţinută de dimineaţă şi pieptănat cu multă grijă.

— Omorul e un cuvânt ce miroase prea mult a scaun electric, spuse el. Pe mine mă interesează altceva. Cum să-ţi spun – convingerea mea e că viaţa trebuie acceptată aşa cum ne-a fost dată, cu alte cuvinte, cu tot ce ţine de ea. Aceasta e prima poruncă, apărută înaintea Decalogului. Toate evenimentele se află în mâinile Domnului şi noi nu ştim nimic despre devenirea lor – prin asta vreau să spun că a accepta viaţa, cu tot ce ţine de ea, înseamnă a accepta imprevizibilul. Iar copilul este esenţa concentrată a imprevizibilului. Da, copilul

este însuşi imprevizibilul. Nu ştii ce va deveni, ce-ţi aduce şi, tocmai de aceea, trebuie să-l accepţi fără rezerve. Astfel, nu trăieşti decât pe jumătate, ca un neînotător care se bălăceşte la marginea mării, deşi marea adevărată e numai acolo unde-i adâncimea.

Trompetistul obiectă, afirmând că acest copil nu era al lui.

— Să admitem că e aşa, replică Bertlef. Dar recunoaşte şi dumneata, cu sinceritate, că te-ai străduit s-o convingi pe Růžena cu aceeaşi înverşunare să accepte avortul, chiar dacă pruncul ar fi al dumitale. Ai face acest lucru din pricina soţiei dumitale şi a dragostei bolnăvicioase pe care o nutreşti pentru ea.

— Da, încuviinţă trompetistul, mărturisesc cu toată sinceritatea că aş constrânge-o să avorteze, indiferent de circumstanţe.

Bertlef stătea sprijinit de canatul uşii ce dădea spre camera de baie şi zâmbea.

— Te înţeleg, spuse el, pe un ton îngăduitor, şi nu voi încerca deloc să te determin să-ţi schimbi părerea. Sunt prea bătrân ca să mai vreau să schimb lumea. Ţi-am spus doar ce şi cum gândesc eu, şi asta-i tot. Rămân prietenul dumitale, chiar dacă vei acţiona împotriva convingerilor mele, şi sunt dispus să-ţi dau o mână de ajutor, chiar dacă nu voi fi de acord cu ceea ce vei face.

Trompetistul îl privea pe Bertlef, care rostise ultimele fraze cu o voce catifelată. Îl găsea, pur şi simplu, magnific. I se părea că tot ce spune putea fi o legendă, o parabolă, o pildă, un capitol extras dintr-o evanghelie modernă. Ar fi dorit (e cazul să-l înţelegem, era emoţionat şi înclinat spre gesturi excentrice) să se ridice şi să facă o plecăciune adâncă în faţa lui.

— Te voi ajuta cât îmi va sta în putinţă, continuă Bertlef, grăbindu-se să adauge: o să mergem îndată la prietenul meu, doctorul Škréta, care se va ocupa de aspectul medical al problemei. Dar, până atunci, te rog să-mi explici cum vrei dumneata s-o determini pe Růžena să ia o decizie pe care ea o respinge cu atâta înverşunare.

Acesta fu al treilea subiect asupra căruia se opriră. Când trompetistul termină expunerea planului său, Bertlef îi spuse:

— Asta îmi aminteşte de o poveste trăită de mine pe vremea aventuroasei mele tinereţi, când lucram ca docher într-

un port american, unde o fată, cu o inimă de aur, care nu era în stare să refuze nimănui nimic, venea să ne distribuie aşa-zisa gustare de la ora zece. Numai că, îndeobşte, această bunătate a inimii (şi a trupului) e răsplătită de bărbaţi mai curând cu grosolănie şi brutalitate, decât cu recunoştinţă; aşa se face că eu eram singurul care o tratam cu o respectuoasă şi amabilă tandreţe, în ciuda faptului că nu mă culcasem cu ea niciodată. Efectul amabilităţii mele a fost că fata s-a îndrăgostit de mine şi, fireşte, i-aş fi pricinuit multă durere şi aş fi umilit-o dacă, în cele din urmă, nu aş fi acceptat să mă culc cu ea. Dar asta nu s-a întâmplat decât o singură dată, după care, i-am explicat, pe loc, că voi continua s-o iubesc cu o mare dragoste sufletească, fără însă a fi neapărat amanţi. A izbucnit, sărăcuţa, în hohote de plâns şi a rupt-o la fugă; din clipa aceea, a încetat să-mi mai dea bineţe şi a început să se dăruiască celorlalţi cu şi mai multă ostentaţie. Peste două luni a venit să mă anunţe că a rămas însărcinată cu mine.

— Cum s-ar zice, aţi fost exact în situaţia mea! exclamă trompetistul.

— Ei, prietene, spuse Bertlef, minunându-se; să fii oare atât de naiv, încât să nu ştii că păţania dumitale e păţania tuturor bărbaţilor de pe acest pământ?!?

— Şi ce-aţi făcut? se grăbi să întrebe trompetistul.

— Am adoptat o atitudine asemănătoare cu aceasta pe care intenţionezi s-o adopţi dumneata acum, cu o singură deosebire. În timp ce dumneata simulezi că o iubeşti pe Růžena, eu am nutrit faţă de această fată un sentiment de dragoste curată. Vedeam în faţa mea o fiinţă sărmană, înjosită şi nedreptăţită de toţi, o fiinţă amărâtă care, până la mine, nu mai cunoscuse de la nimeni afecţiunea şi amabilitatea şi, fireşte, nu voia să renunţe la un asemenea bărbat. Am înţeles că-i sunt drag şi nu am fost în stare să-i iau în nume de rău faptul că îşi manifesta acest sentiment aşa cum se pricepea mai bine; cu alte cuvinte, cu acele mijloace pe care i le oferea doar nevinovata ei josnicie. Iată ce i-am spus: „Ştiu bine, fetiţo, că ai rămas însărcinată cu un altul. Dar ştiu, tot atât de bine, că te-ai folosit de acest şiretlic din dragoste, şi vreau să-ţi răsplătesc dragostea cu dragoste."

— Asta a fost curată nebunie! izbucni trompetistul.

— Mă rog, dar oricum mai eficientă decât atitudinea dumitale premeditată. După ce i-am mai repetat de câteva ori acestei curvuliţe că mi-e dragă şi că o iau de soţie cu copil cu tot, sărăcuţa a început să plângă, mărturisindu-mi printre lacrimi că m-a păcălit. Faţă în faţă cu bunătatea mea, a înţeles că nu e demnă de mine şi niciodată n-ar putea să mă ia de bărbat. Aşa mi-a spus.

Trompetistul tăcea, furat de gânduri, şi Bertlef adăugă:

— Aş fi bucuros dacă acest caz ar putea să-ţi servească de pildă. Renunţă la gândul de a mai simula dragostea în faţa Růžena şi încearcă mai bine s-o iubeşti; s-o iubeşti cu adevărat; sau încearcă s-o compătimeşti. Chiar dacă te minte, încearcă să vezi în această minciună felul ei de a iubi. Sunt convins că, până la urmă, nu va fi în stare să reziste forţei bunătăţii dumitale şi ea însăşi va aranja totul, aşa fel încât să nu-ţi pricinuiască necazuri.

Cuvintele lui Bertlef avură darul să-l impresioneze nespus de mult pe trompetist. Dar, de îndată ce şi-o imagină pe Růžena într-o lumină mai reală, înţelese că această cale a dragostei, pe care i-o sugerează Bertlef, era pentru el inaccesibilă; că aceasta e calea sfinţilor şi nu a oamenilor obişnuiţi.

5

Růžena stătea la măsuţa ei, în sala mare a stabilimentului balnear unde, de-a lungul pereţilor, erau înşirate paturile pe care se odihneau pacientele, după terminarea tratamentului. Două paciente proaspăt sosite tocmai îi întindeau fişele. Růžena le luă, înscrise pe ele data, după care le înmână celor două femei cheile de la vestiar şi fiecăreia câte un prosop şi câte un cearşaf mare. Apoi se uită la ceas şi, în aceeaşi clipă, se ridică de pe scaun şi porni spre sala din fund (purta pe ea doar un halat alb pus direct pe piele, căci sălile stabilimentului, îmbrăcate de jur-împrejur cu plăci de faianţă albă, erau pline de abur dogoritor); se apropie încet de bazinul în care vreo douăzeci de femei, goale puşcă, se bălăceau în apa miraculoasă, şi strigă numele a trei dintre ele, spre a le face cunoscut că timpul prevăzut pentru baia lor se scursese. Doamnele ieşiră docile din bazin, îşi scuturară sânii mari de pe care continuau să se prelingă picuri de apă, apoi, cu pas săltăreţ, o urmară pe Růžena care le conduse în sala învecinată. Aici doamnele se întinseră pe paturile libere. Růžena le împachetă pe rând în cearşafuri, le şterse ochii cu un colţ al pânzei, după care mai aruncă peste ele câte o pătură groasă, să le ţină de cald. Femeile îi zâmbeau în semn de mulţumire, dar zâmbetul lor nu era răsplătit de îngândurata Růžena.

De bună seamă, nu e deloc plăcut să te naşti într-un orăşel de provincie prin care trec anual zece mii de femei şi aproape niciun bărbat tânăr; într-o asemenea localitate, o femeie îşi poate face de la cincisprezece ani o idee precară asupra tuturor posibilităţilor erotice ce-i sunt rezervate pentru toată viaţa, dacă nu reuşeşte să-şi schimbe domiciliul. Nu, această tânără, deşi se străduia din răsputeri să se achite cu grijă de îndatoririle ei, nu se omora cu dragostea faţă de pacientele sale.

Putem invoca pentru asta trei motive:

Invidia: aceste femei veneau aici de la soţii sau de la amanţii lor, dintr-o lume unde – în imaginaţia ei – înfloreau mii de posibilităţi, pentru ea inaccesibile, cu toate că ea avea sâni mai frumoşi, picioare mai lungi şi o faţă cu trăsături mai atrăgătoare decât ale lor.

Pe lângă invidie, nerăbdarea: aceste femei veneau aici cu destinele lor îndepărtate, în timp ce ea trăia aici fără destin – umil şi acelaşi de la un an la altul; se îngrozea la gândul că trăia în această mică localitate un timp lipsit de evenimente şi, în ciuda faptului că era tânără, se gândea mereu că timpul ei va trece înainte de a apuca să şi-l trăiască.

În al treilea rând, dezgustul instinctiv faţă de mulţimea lor, care diminua valoarea femeii ca atare. Era veşnic înconjurată de o întristătoare inflaţie de sâni, printre care îşi pierdeau din valoare chiar şi nişte sâni atât de frumoşi cum erau ai ei.

Terminase tocmai s-o împacheteze, fără să-i zâmbească, pe ultima dintre cele trei doamne, când colega ei, uscăţiva, îşi strecură capul în sală şi strigă:

— Růžena! Vino la telefon!

Arbora o mină atât de solemnă, încât Růžena îşi dădu seama numaidecât cine anume o căuta. Aprinsă la faţă, se duse repede în spatele cabinelor şi, ridicând receptorul, îşi spuse numele.

Klima îi adresă obişnuitele cuvinte de bineţe şi o întrebă când ar avea timp pentru el.

— Termin programul la trei, îi răspunse; am putea să ne vedem la patru.

Pe urmă începu o lungă discuţie cu privire la locul întâlnirii. Růžena propuse cea mai mare braserie a staţiunii, care era deschisă toată ziua. Uscăţiva, care stătea mereu lângă ea şi nu-şi mai dezlipea ochii de pe buzele ei, dădu din cap aprobator. Trompetistul obiectă, spunând că ar prefera să se vadă cu Růžena într-un loc unde să fie numai ei doi, şi-i propuse să plece împreună undeva, în afara staţiunii.

— N-are niciun rost. Unde să mergem? replică Růžena.

— Vreau să fim singuri, să...

— Dacă ţi-e ruşine cu mine, nu trebuia să baţi drumul până aici, îi curmă vorba Růžena, şi colega uscăţivă dădu iar din cap, aprobator.

— M-ai înţeles greşit, nici prin gând nu mi-a trecut aşa ceva, spuse Klima, grăbindu-se să adauge: atunci, te aştept la patru în faţa braseriei.

— Foarte bine, exclamă uscăţiva, când Růžena lăsă receptorul în furcă. Dumnealui ar vrea să se vadă cu tine

undeva pe ascuns, dar tu trebuie să te ţii tare şi să faci totul ca să fiţi văzuţi împreună de cât mai multă lume, pricepi?

Růžena continua să fie extrem de tulburată şi, cu gândul la această întâlnire, avea trac. Nu mai era în stare să şi-l imagineze pe Klima nici în ruptul capului. Cum arată, cum zâmbeşte, cum se prezintă? Din unica lor întâlnire nu-i rămăsese decât o amintire foarte vagă. Colegele îi puseseră atunci o sumedenie de întrebări în legătură cu trompetistul, voiau toate să ştie cum e, ce spune, cum arată dezbrăcat şi cum ştie să facă dragoste. Dar ea n-a fost în stare să le spună nimic, repetând întruna că totul a fost *ca un vis.* Şi asta nu era o frază goală, un simplu clişeu. Bărbatul cu care petrecuse atunci, în acelaşi pat, două ceasuri, coborâse spre ea de pe afiş. Pentru o clipă fotografia lui dobândise o materialitate tridimensională, căldură şi greutate, ca apoi, într-o fracţiune de secundă, să redevină o imagine imaterială şi incoloră, multiplicată în mii şi mii de exemplare, cu atât mai abstracte şi mai ireale.

Şi, datorită faptului că-i scăpase atunci atât de repede, spre a se reîntoarce în simbolul său grafic, nu-i rămăsese în urma lui decât sentimentul dezagreabil al perfecţiunii sale. Nu era în stare acum să se agaţe de niciun detaliu care să i-l micşoreze şi să i-l apropie. Când îl ştia departe, era animată de o combativitate înverşunată, iar acum, când începuse să-i simtă apropierea, curajul o părăsea.

— Fii tare, îi spuse uscăţiva. O să-ţi ţin pumnii, ca să iasă totul bine.

6

Când trompetistul Klima termină convorbirea cu Růžena, Bertlef îl luă de braţ şi-l conduse spre Căminul „Karl Marx", unde doctorul Škréta îşi avea cabinetul şi tot acolo locuia. În sala de aşteptare se aflau câteva femei, dar Bertlef ciocăni, fără ezitare – trei bătăi scurte în uşa cabinetului – şi în clipa următoare îşi făcu apariţia un bărbat înalt, îmbrăcat într-un halat alb, cu ochelari pe nasu-i voluminos. Le spuse femeilor din sala de aşteptare: *un moment vă rog*, şi, ieşind cu cei doi bărbaţi pe culoar, îi conduse spre locuinţa sa, aflată cu un etaj mai sus.

— Ce mai faceţi, maestre, se adresă el trompetistului, după ce se aşezară toţi trei. Când o să avem plăcerea să vă mai vedem aici, la un nou concert?

— Niciodată, răspunse Klima, niciodată în viaţa mea, fiindcă staţiunea asta nu-mi poartă noroc, ci, dimpotrivă, îmi aduce ghinion.

Bertlef îi explică pe scurt doctorului Škréta ce anume i se întâmplase trompetistului, după care Klima reluă:

— Aş vrea să vă rog să-mi daţi o mână de ajutor. Înainte de toate, aş dori să ştiu dacă e, într-adevăr, însărcinată. S-ar putea să fie o simplă întârziere. Sau, pur şi simplu, să-mi joace teatru. Treaba asta mi s-a mai întâmplat o dată – şi tot cu o blondă.

— Cu blondele nu trebuie să vă încurcaţi niciodată, spuse, cu gravitate, doctorul Škréta.

— Aveţi dreptate, încuviinţă Klima, blondele sunt nenorocirea mea. Da, domnule doctor, am trăit cu una o poveste cumplită. Am silit-o să meargă la un examen medical, numai că, la o sarcină atât de timpurie, nu se poate constata nimic cu certitudine. Aşa stând lucrurile, am cerut să i se facă un test pe şoareci... Se injectează în şoareci urina şi dacă şoricioaicei i se umflă ovarele...

— ...doamna e borţoasă, se grăbi să-l completeze doctorul Škréta. Cunoaştem.

— Venise cu urina de dimineaţă într-o sticluţă, şi eu, politicos, am însoţit-o. În faţa policlinicii însă doamna a lăsat sticluţa să-i scape pe trotuar. Disperat m-am repezit spre cioburile acelea, în dorinţa de a salva măcar câteva picături. M-am comportat, de parcă ar fi lăsat să-i cadă din mână Sfântul Graal. Spărsese sticluţa dinadins, ştiind bine că nu era însărcinată, cu intenţia clară de a prelungi cât mai mult chinurile mele.

— Atitudine tipică a blondinelor, spuse doctorul Škréta, fără mirare în glas.

— Credeţi că blondele sunt altfel decât brunetele? întrebă Bertlef, cu interes, vizibil neîncrezător în experienţa feminină a doctorului Škréta.

— Bineînţeles, afirmă medicul primar. Părul blond şi părul negru sunt cei doi poli ai naturii umane. Părul închis semnifică bărbăţia, curajul, sinceritatea şi acţiunea creatoare, în timp ce părul deschis simbolizează feminitatea, tandreţea, neputinţa şi

pasivitatea. La drept vorbind, blonda e, de fapt, de două ori femeie. Prinţesa nu poate fi decât blondă. Aşa se explică de ce, pentru a fi cât mai feminine cu putinţă, numeroase femei îşi vopsesc părul în blond şi niciodată în negru.

— M-ar interesa foarte mult să aflu pe ce căi îşi exercită pigmenţii influenţa asupra sufletului omenesc, spuse Bertlef, pe un ton ce trăda îndoiala.

— Nu e vorba nici de pigmenţi, ţinu să precizeze doctorul Škréta. Blondele, îndeosebi cele făcute, se adaptează fără să-şi dea seama părului lor artificial. În dorinţa de a fi credincioase culorii lor de împrumut, aceste femei, mironosiţe, adoptă comportamentul unor fiinţe fragile, păpuşi de joacă, preocupate doar de înfăţişarea lor exterioară, creaturi frivole, ce pretind duioşie, tandreţe, slugărnicie şi pensii alimentare, incapabile să facă ceva singure; pe din afară numai gingăşie, iar pe dinăuntru grosolănia personificată. Dacă părul negru ar deveni o modă universală, s-ar trăi, categoric, mult mai bine pe această lume. Asta ar fi, după mine, reforma socială cea mai folositoare din câte s-au înfăptuit vreodată...

— Cu alte cuvinte, s-ar putea foarte bine ca şi Růžena să-mi joace teatru, interveni în discuţie trompetistul, căutând în cuvintele doctorului un motiv de speranţă.

— Din păcate nu, replică doctorul. Am examinat-o ieri – e însărcinată. În privinţa asta nu încape nicio îndoială.

Observând faţa lividă a trompetistului, Bertlef se grăbi să spună:

— Domnule doctor, dumneavoastră sunteţi totuşi preşedintele comisiei care aprobă chiuretajele.

— Da, încuviinţă medicul primar. Comisia se întruneşte vinerea viitoare.

— Excelent, se entuziasmă Bertlef. Povestea trebuie grăbită, nu de alta, dar mi-e teamă că prietenul nostru ar putea să facă o cădere nervoasă. Ştiu că în ţara asta avorturile nu se aprobă cu multă plăcere.

— Cu nicio plăcere, sublinie doctorul Škréta. Din comisie mai fac parte două baborniţe afurisite, reprezentând puterea poporului. Nişte pocitanii, sluţenia pământului, care le urăsc de moarte pe toate femeile ce se prezintă în faţa comisiei. Dumneavoastră ştiţi cine sunt cei mai aprigi misogini pe această planetă? V-o spun eu: femeile. Da, domnule, niciun bărbat, nici

măcar domnul Klima, căruia două femei au încercat până acum să-i pună în cârcă graviditatea lor, nu a nutrit vreodată, faţă de femei, o ură atât de feroce, aşa cum o nutresc femeile faţă de propriul lor sex. De ce credeţi dumneavoastră că se omoară ele să ne câştige? Vă spun eu de ce, domnilor! Ca să le poată răni şi umili pe semenele lor. Asta-i tot. Dumnezeu a sădit în inimile femeilor ura faţă de alte femei, în intenţia Sa de a face omenirea să se înmulţească.

— Prefer să trec peste cuvintele dumitale, ripostă Bertlef, fiindcă vreau să revenim la chestiunea prietenului nostru. Dumneata ai totuşi cuvântul decisiv în această comisie, şi băbătăile alea boccii îţi dau ascultare.

— Da, ce-i drept, cuvântul decisiv îl am, dar, oricum, aş vrea să mă las păgubaş de povestea asta care nu-mi aduce niciun sfanţ. Apropo, maestre, cât vă revine dumneavoastră dintr-un singur concert?

Suma menţionată de Klima avu darul să-l intereseze pe medicul primar.

— Adeseori mă gândesc, spuse el, că aş putea să scot un ban cu muzica. Sunt un baterist acceptabil, aş zice, chiar, destul de bun.

— Dumneavoastră cântaţi la baterie?! se minună trompetistul, manifestând un interes forţat.

— Da, spuse doctorul Škréta. La Căminul cultural avem un pian şi o baterie. În clipele de răgaz mă relaxez bătând la tobă.

— Minunat, exclamă trompetistul, recunoscător ocaziei de a-l flata pe medicul primar.

— Din păcate, aici în staţiune n-am destui parteneri ca să pot întemeia o orchestră adevărată. Doar farmacistul, care cântă la pian, aş zice, destul de bine. Am încercat de multe ori împreună – şi a mers. Dar ştiţi ce, spuse, deodată, reflectând, când o să vină Růžena în faţa comisiei...

— Numai să vină! oftă din adânc trompetistul.

— Toate vin, spuse doctorul, dând din mână plictisit, şi-o să vină şi ea ca toate celelalte; dar ştiţi, regulamentul comisiei cere să se prezinte şi tatăl, aşa că va trebui s-o însoţiţi. Şi ca să nu bateţi drumul până aici, numai pentru o asemenea prostie, aţi putea veni cu o zi înainte şi, cu acest prilej, am putea organiza în seara respectivă un concert. O trompetă, un pian, o baterie.

Tres faciunt orchestrum. Cu numele dumneavoastră pe afiş, facem sala plină. Ce părere aveţi?

Klima era întotdeauna extrem de grijuliu şi de o meticulozitate exagerată în privinţa perfecţiunii profesionale a concertelor sale; în urmă cu două zile, propunerea medicului primar i s-ar fi părut de-a dreptul absurdă. Acum însă nu-l interesau decât măruntaiele unei asistente medicale, drept care, la întrebarea medicului primar, răspunse cu un entuziasm politicos:

— Excelentă idee.

— Adevărat? se înflăcără doctorul. Sunteţi de acord?!

— Bineînţeles.

— Şi dumneavoastră ce spuneţi? întrebă Škréta, adresându-se lui Bertlef.

— Ideea mi se pare remarcabilă. Nu ştiu însă cum veţi izbuti să pregătiţi totul în două zile.

În loc de răspuns, medicul primar se ridică de pe scaun şi se apropie de telefon. Făcu un număr, dar la celălalt capăt al firului nu răspunse nimeni.

— Lucrul cel mai important e să confecţionăm imediat afişele. Din păcate, secretara noastră nu răspunde, s-a dus probabil la masă, spuse el, grăbindu-se să adauge: obţinerea sălii e un fleac. Societatea pentru răspândirea ştiinţei şi culturii a programat acolo, pentru joi seara, o conferinţă împotriva alcoolismului, pe care urmează s-o ţină un coleg de-al meu. Va fi nespus de fericit dacă-i voi solicita să-şi ceară scuze din motive de boală. În schimb, dumneavoastră va trebui să veniţi joi la amiază, ca să facem o mică repetiţie, pentru a vedea cum merge treaba împreună, ori poate nu-i nevoie?

— Ba da, ba da. E nevoie. Trebuie neapărat să parcurgem un pic programul înaintea spectacolului.

— Şi eu cred la fel, încuviinţă doctorul Škréta. Le-am prezenta un repertoriu cât mai eficient. În ceea ce mă priveşte, bat la perfecţie *Saint Louis' Blues* şi *The Saints Go Marching in.* Am pregătit şi câteva momente solo; sunt curios ce o să spuneţi. Dar, apropo, ce faceţi azi după-amiază? N-aţi vrea să încercăm după masa de prânz? Ce ziceţi?...

— Din păcate azi după-amiază trebuie s-o conving pe Růžena să accepte chiuretajul, îl întrerupse Klima.

— Nu vă mai gândiţi la asta, spuse medicul primar, dând din mână cu un aer nepăsător. Vă asigur c-o să accepte fără să mai fie nevoie s-o convingeţi în prealabil...

— Mai bine joi, domnule doctor, insistă Klima pe un ton rugător.

— Şi eu cred c-ar fi mai bine joi, i se alătură Bertlef, cu o voce stăruitoare. De altfel, bănuiesc că astăzi prietenul nostru nici n-ar fi în stare să se concentreze. Şi, în afară de asta, dacă nu mă înşel, a venit fără trompetă.

— Aşa e, recunoscu Škréta, drept care îi pofti pe cei doi prieteni să meargă împreună la restaurantul de peste drum. În stradă însă, îi ajunse din urmă asistenta doctorului şi, cu o voce tânguitoare, îl imploră pe medicul primar să revină în cabinet. Doctorul Škréta le ceru scuze prietenilor săi şi se lăsă condus de asistentă înapoi spre pacientele sale sterile.

7

Cu circa şase luni în urmă, Růžena se mutase din casa părinţilor săi, care locuiau într-un sat din apropierea staţiunii, pentru a se instala într-o odăiţă a Căminului „Karl Marx". Îşi pusese Dumnezeu ştie ce speranţe în această locuinţă separată, dar după un timp avea să-şi dea seama că de odăiţa şi de libertatea ei profita mult mai puţin decât îşi imaginase în visele sale de viaţă intensă şi fericită. În după-amiaza aceea, întorcându-se acasă în jurul orei trei de la stabilimentul balnear unde lucra, avu neplăcuta surpriză de a-l găsi în cămăruţă pe tatăl ei, care o aştepta tolănit pe divan. Povestea asta nu-i convenea deloc, întrucât voia să se consacre în exclusivitate toaletei sale, să se pieptene şi să aleagă cu grijă rochia pe care urma s-o îmbrace.

— Ce cauţi aici? îl întrebă ea, pe un ton morocănos, furioasă la culme pe portarul căminului, care, cunoscându-i părintele, era gata oricând să-i deschidă odăiţa în absenta ei.

— Am câteva clipe libere şi am venit să te văd, răspunse tatăl. Azi avem exerciţiu în staţiune.

Tatăl ei era membru al Asociaţiei apărătorilor voluntari ai ordinii publice, şi întrucât corpul medical îşi bătea joc de aceşti moşulici care, plini de importanţă, băteau străzile oraşului cu

banderole roşii prinse pe mânecă, Růženei îi era ruşine de această activitate a tatălui ei.

— Mă mir că nu te-ai plictisit de povestea asta! mormăi.

— Fii bucuroasă că ai un tătic care n-a fost şi nu va fi niciodată un pierde-vară. Noi, pensionarii, o să vă mai arătăm vouă, tinerilor, de ce suntem în stare!

Růžena îşi spuse în sinea ei că trebuie să-l lase să vorbească şi, în acest timp, să-şi concentreze atenţia asupra alegerii rochiei pe care voia s-o îmbrace.

Deschise şifonierul.

— Tare aş vrea să ştiu de ce mai sunteţi în stare, spuse cu o uşoară ironie în glas.

— De multe, ripostă bătăiosul părinte, multe. Oraşul ăsta e o staţiune balneară cu renume internaţional, fetiţa mea. Şi uite cum arată. Copiii aleargă pe spaţiile verzi şi bătătoresc iarba!

— Ce nenorocire! făcu Růžena, continuând să cotrobăiască prin rochiile sale. Niciuna nu-i plăcea.

— Dac-ar fi numai copiii, dar uite şi tu câţi câini mişună pe aici. Şi, vorba aceea, Comitetul Naţional a dat de mult o dispoziţie prin care se cere să fie plimbaţi numai în lesă şi, *în niciun caz,* fără botniţă. Dar în oraşul ăsta nimeni nu ascultă, fiecare face ce-l taie capul. E de ajuns să te uiţi în grădina publică!

Růžena scoase o rochie şi începu să se dezbrace la adăpostul uşii întredeschise a şifonierului.

— Poftim, se pişă peste tot! Chiar şi pe stratul de nisip de pe locul de joacă al copiilor. Închipuieşte-ţi că un puşti zburdă pe acolo şi scapă în nisipul ăla bucăţica lui de pâine unsă cu unt sau cu altceva... Şi să ne mai prindă mirarea că bântuie pe aici atâtea boli! Poftim, de te uită! continuă el, apropiindu-se de fereastră. Numai în clipa asta aleargă acolo, în voie, patru câini.

Růžena ieşi din spatele şifonierului şi se privi în oglindă. N-avea decât o mică oglindă de perete, în care cu greu se putea vedea până la jumătatea trupului.

— Pe tine nu te interesează, nu-i aşa? întrebă tatăl ei.

— Ba da, mă interesează, spuse Růžena, îndepărtându-se pe vârfuri de oglinda neîncăpătoare, ca să-şi poată da seama cum arată picioarele ei în rochia pe care tocmai o îmbrăcase; dar te rog să nu te superi, peste câteva clipe trebuie să plec undeva, şi sunt foarte grăbită.

— Eu, unul, recunosc numai câinii poliţişti, adică lupii şi câinii de vânătoare. Nu-i înţeleg însă pe oamenii care ţin în casă câini de salon. Curând femeile o să înceteze să mai nască şi, în locul copiilor, o să-şi plimbe în cărucioare canişii!

Růžena era nemulţumită de imaginea pe care i-o răsfrângea oglinda. Se duse din nou spre şifonier şi începu să caute o rochie care să-i vină mai bine.

— Asociaţia noastră a decis că un câine poate fi ţinut în casă numai cu aprobarea tuturor locatarilor, în cadrul adunării generale a acestora. În afară de asta, urmează să sporim impozitele pe câini.

— Cum văd, ai griji serioase, nu glumă, aruncă Růžena, bucurându-se în sinea ei că nu mai era nevoită să locuiască în casa părintească. De când era copilă, tatăl ei o dezgusta cu lecţiile sale de morală şi cu spiritul său cazon. De aceea tânjea după o lume în care oamenii vorbesc altă limbă decât a lui.

— Nu e cazul să-ţi baţi joc, fetiţo. Câinii sunt, într-adevăr, o problemă foarte serioasă, şi asta n-o cred numai eu, ci o cred chiar şi personalităţile politice cele mai înalte. S-ar putea ca acestea să fi uitat să te întrebe pe tine ce anume e important, şi ce nu. Iar tu, de bună seamă, le-ai fi spus că pe această lume lucrul cel mai important sunt rochiile tale, se grăbi să spună, văzând că fiica lui se ascunde iar după uşa dulapului şi iar începe să se schimbe.

— Rochiile mele sunt, fără doar şi poate, mai importante decât câinii tăi, i-o reteză scurt Růžena, ridicându-se din nou pe vârfuri în faţa oglinzii. Şi, din nou, nu se plăcu. Dar nemulţumirea de sine începu să se transforme încet-încet, în revoltă: îşi spuse cu răutate în sinea ei, că trompetistul va trebui s-o accepte bucuros aşa cum era, chiar şi în această rochie ieftină; şi, deodată, o cuprinse sentimentul unei satisfacţii neobişnuite.

— E vorba de igienă, continuă tatăl. Niciodată nu va fi curăţenie în oraşele noastre, atâta timp cât javrele astea îşi vor face nevoile pe trotuare. Şi apoi mai e şi o chestiune de morală. Nu e normal să răsfăţăm câinii în nişte locuri făcute pentru folosinţa oamenilor.

În clipa aceea se întâmplă un lucru de care Růžena nici nu îşi dădea seama: revolta ei începea să se contopească, într-o tainică şi discretă cârdăşie, cu indignarea tatălui ei. Acum nu

mai simţea faţă de el acel aprig dispreţ pe care îl simţise cu câteva clipe în urmă, ci, dimpotrivă, în cuvintele sale vehemente descoperea, fără voia ei, o sursă de energie nebănuită.

— Noi n-am avut niciodată câini la casa noastră şi, vorba ceea, nu le-am dus lipsa.

Růžena continua să se privească în oglindă şi, deodată, simţi că dispunea de un atu nemaipomenit, pe care i-l oferea graviditatea sa. Indiferent dacă se plăcea sau nu, trompetistul venise aici anume pentru ea şi, foarte curtenitor, o invitase la cea mai selectă braserie. De altfel (se uită la ceas), în această clipă o şi aşteaptă în faţa localului.

— Dar noi o să facem ordine aici, ţine minte asta, fetiţa mea; o ordine cum nu s-a mai văzut, spuse tatăl râzând, drept care Růžena îi răspunse, de data asta pe un ton paşnic, aproape zâmbind:

— Mă bucur, tăticule. Dar acum te rog să mă ierţi. Trebuie să plec.

— Şi eu. Peste câteva clipe reîncepem exerciţiul.

Ieşirea împreună în faţa Căminului „Karl Marx" şi acolo se despărţiră. Růžena porni, cu pas agale, spre braserie.

8

Klima nu izbutea niciodată să se identifice întru totul cu personajul monden al artistului celebru, cunoscut de toată lumea şi, mai ales acum, în acest moment de mari necazuri personale, simţea, cu pregnanţă, povara acestui dezavantaj. Când pătrunse cu Růžena în holul localului şi zări pe peretele din faţa vestiarului fotografia sa (mărită) pe un afiş rămas acolo de la ultimul concert, îl încercă un sentiment de jenă.

O conducea pe Růžena prin salonul localului şi în acest timp încerca, fără voia lui, să-i descopere printre clienţi pe cei ce-l cunoşteau. Se temea de priviri, având senzaţia că e urmărit şi controlat din toate părţile de nişte ochi străini care-i dictau expresia feţei şi felul comportamentului. Simţea aţintite asupra lui câteva priviri curioase şi, stânjenit, căută să nu le ia în seamă, îndreptându-se grăbit spre o măsuţă liberă, aflată în fundul sălii, de unde, prin fereastra largă, se deschidea o perspectivă agreabilă spre coroanele stufoase ale copacilor din grădina publică.

După ce se aşezară, îi zâmbi Růženei şi, în timp ce-i mângâia mâinile, o lăudă, spunându-i ce bine îi venea rochia. Îl contrazise cu modestie, dar el o ţinea pe a lui, insistând să vorbească preţ de câteva minute pe tema farmecului ei. Îi spuse, pur şi simplu, că era surprins de înfăţişarea ei, că în aceste două luni se gândise la ea atât de mult, încât efortul vizual al memoriei îi făurise o cu totul altă imagine a ei, care se îndepărta de realitate. Şi ceea ce i se părea acum nemaipomenit era că, în ciuda faptului că se gândise la ea cu atâta dor, înfăţişarea ei reală o depăşea cu mult pe cea imaginară.

Růžena îi reproşă trompetistului că în aceste două luni nu-i dăduse niciun semn de viaţă, drept care nu-i venea să creadă că se gândise prea mult la ea.

Klima era bine pregătit pentru a răspunde la această obiecţie. Dădu din mână cu un aer ce trăda oboseală, şi-i spuse fetei că nici nu-şi poate închipui prin câte necazuri trecuse el în aceste două luni. Růžena îl întrebă ce i s-a întâmplat, dar trompetistul nu se arătă dispus să intre în amănunte. Se mulţumi doar să precizeze că avusese parte de multă ingratitudine, că se trezise deodată singur pe această lume, fără prieteni, fără un singur om mai apropiat. Îl încercau anumite temeri la gândul că s-ar fi încurcat în propriile sale minciuni dacă Růžena ar fi mers mai departe cu întrebările, cerând amănunte despre necazurile sale. Dar temerile lui se dovediseră a fi lipsite de temei. Růžena, cei drept, înregistrase cu interes faptul că trompetistul trecuse prin momente grele, şi acceptă bucuroasă această justificare a celor două luni de tăcere din partea lui. Dar conţinutul propriu-zis al necazurilor sale o lăsau absolut indiferentă. Din aceste două luni de tristeţe prin care trecuse trompetistul, pentru ea nu conta nimic altceva decât tristeţea.

— M-am gândit mult la tine, şi aş fi fost tare fericită să te pot ajuta, îi spuse ea, cu o voce nostalgică.

— Eram plictisit şi descurajat în asemenea hal de tot ce se petrecea în jurul meu, încât mi-era teamă să mă arăt în ochii cuiva.

— Şi eu am fost tristă!...

— Ştiu, spuse trompetistul, mângâindu-i mâna.

— Mă gândeam de atâta timp că am un copil cu tine, şi tu nu dădeai niciun semn de viaţă. Dar eu aş fi păstrat copilul chiar

dacă n-ai fi venit să mă vezi, şi chiar dacă n-ai fi vrut să mă mai vezi niciodată. Îmi spuneam, în sinea mea, că de-ar fi să rămân şi singură, aş avea, cel puţin, acest copil de la tine; n-aş accepta niciodată avortul. Nu, niciodată...

În clipa aceea, cuprins de o spaimă cumplită ce-i teroriza cugetul, Klima îşi pierdu graiul.

Din fericire, tocmai atunci, ospătarul, care servea clienţii în dorul lelii, se apropie de măsuţa lor şi-i întrebă ce doresc.

— Un coniac, spuse trompetistul, răsuflând uşurat, dar numaidecât se corectă: două coniacuri.

Şi, din nou se aşternu între ei tăcerea, ca, după un timp, Růžena să repete în şoaptă:

— Pentru nimic în lume nu m-aş lăsa păgubită de acest copil.

— Să nu spui asta, replică trompetistul, venindu-şi în fire. Povestea asta nu te priveşte numai pe tine. Copilul nu e totuşi o chestiune ce priveşte numai femeia, ci implică un cuplu. Amândoi trebuie să fie de acord, altfel există riscul ca totul să se sfârşească urât.

Abia apucă să-şi rostească gândul până la capăt, când îşi dădu seama că, de fapt, acceptase indirect paternitatea acestui copil şi, de acum încolo, Růžena va vorbi doar în temeiul acestei mărturisiri. Deşi ştia că acţionează potrivit unui plan prestabilit, şi că această concesie fusese prevăzută dinainte, cuvintele sale avură totuşi darul să-l înspăimânte.

În clipa aceea însă, ospătarul se înclină în faţa lor cu cele două coniacuri:

— Dumneavoastră sunteţi domnul Klima, celebrul trompetist? întrebă el.

— Da, răspunse Klima.

— Fetele de la bucătărie v-au recunoscut imediat. Dumneavoastră sunteţi pe afişul acela?

— Da, încuviinţă Klima.

— Se spune despre dumneavoastră că sunteţi idolul tuturor femeilor între doisprezece şi şaptezeci de ani, spuse ospătarul şi, adresându-se Růženei, adăugă: Toate muierile o să-ţi scoată ochii de invidie.

Şi, în timp ce se îndepărta de masa lor, îşi întoarse de câteva ori privirea, zâmbindu-le cu o impertinentă familiaritate.

— Niciodată n-aş putea să mă lepăd de el, repetă, cu insistenţă, Růžena. Iar într-o bună zi vei fi şi tu fericit că-l ai, da, şi tu. În fond, eu nu vreau nimic de la tine, absolut nimic. Îţi închipui, poate, că aş vrea ceva de la tine? Sper că nu. În privinţa asta poţi fi liniştit. Treaba asta mă priveşte numai pe mine şi, dacă vrei, te poţi dezice de orice obligaţii. Nu e nevoie să te ocupi de nimic.

Nimic nu poate fi mai tulburător şi mai îngrijorător pentru un bărbat, decât asemenea cuvinte liniştitoare. Klima avu, deodată, sentimentul că era peste puterile lui să mai salveze ceva şi că ar fi mai bine să se dea bătut. Tăcea, tăcea şi Růžena şi, astfel, cuvintele rostite de ea prindeau amploare în liniştea ce se aşternuse, iar trompetistul se simţea în faţa lor din ce în ce mai neputincios şi mai lipsit de apărare.

Apoi, pe neaşteptate, în mintea lui se ivi Kamila şi, în clipa aceea, ştiu că n-avea voie să renunţe. De aceea, îşi trecu mâna pe tăblia de marmură a mesei până când atinse degetele Růženei. Le strânse cu putere şi spuse:

— Uită, pentru câteva momente, acest copil. Copilul nu e lucrul cel mai important. Tu crezi că noi doi n-avem să ne mai spunem nimic altceva? Îţi închipui că am venit să te văd numai din pricina acestui copil?

Růžena strânse din umeri, şi trompetistul continuă:

— Principalul e că ţi-am dus dorul, că am fost trist fără tine. Ne-am văzut totuşi atât de puţin şi, cu toate acestea, n-a fost zi să nu mă gândesc la tine.

Amuţi, şi Růžena se grăbi să spună:

— Două luni nu mi-ai dat niciun semn de viaţă, iar eu ţi-am scris de două ori.

— Nu fi supărată pe mine, o rugă trompetistul. Dinadins nu ţi-am scris. Pur şi simplu, n-am vrut, da, n-am vrut să afli despre mine nimic. Mi-era teamă de ceea ce se petrecea în sufletul meu. Mă refer de dragoste. La un moment dat m-am gândit să-ţi scriu o scrisoare lungă, de fapt, începusem chiar s-o şi scriu; am înnegrit multe foi de hârtie, dar, până la urmă, le-am aruncat pe toate la coş. Niciodată nu mi s-a întâmplat să fiu atât de îndrăgostit, şi asta avea darul să mă înspăimânte. Şi, de ce n-aş recunoaşte, voiam să verific dacă sentimentul meu nu era totuşi altceva decât o stare euforică trecătoare. Şi-mi spuneam în sinea mea: dacă peste o lună voi mai fi stăpânit de această

vrajă, atunci ceea ce simt nu e doar o nălucire, ci adevărul adevărat.

— Şi-acum ce crezi? E doar o nălucire? întrebă Růžena în şoaptă.

După această frază a Růženei, trompetistul înţelese că planul său începea să se închege şi să dea roade. De aceea, nu mai lăsă mâna fetei din strânsoarea palmei sale şi continuă să vorbească, şi să vorbească din ce în ce mai uşor şi mai degajat. În această clipă, când se aflau faţă în faţă, îşi dădea seama că ar fi inutil să-şi mai supună sentimentele altor încercări, căci acum totul era cât se poate de limpede. Iar despre acest copil nu voia să vorbească, întrucât lucrul cel mai important pentru el nu era copilul, ci Růžena. Semnificaţia acestui copil nenăscut consta tocmai în faptul că avusese darul să-l readucă în preajma Růženei. Da, acest copil pe care îl poartă în pântecul ei îl chemase aici, în această mică staţiune balneară, făcându-l să descopere cât de mult o iubeşte el pe Růžena, şi de aceea (ridică paharul cu coniac) vor ciocni amândoi în sănătatea acestui copil.

Pe loc însă se îngrozi de cumplita urare, spre care-l împinsese nestăvilita sa exaltare verbală. Dar cuvintele fuseseră rostite. Růžena ridică şi ea paharul şi murmură şoptit:

— Da. În sănătatea copilului nostru. Şi dădu paharul pe gât.

Trompetistul se strădui să treacă repede peste acest moment, să-l facă uitat şi, schimbând vorba, începu din nou să declare că se gândise la Růžena zi de zi, ceas de ceas.

Růžena îi replică, spunând că, în Capitală, trompetistul era înconjurat, fără îndoială, de femei mult mai interesante decât ea.

Îi răspunse că se săturase până în gât de falsitatea şi de înfumurarea lor. O prefera pe Růžena tuturor acestor femei, regretând însă un lucru, şi anume, că locuia atât de departe de el. N-ar fi mai bine să vină în Capitală?

Desigur, ar prefera capitala, răspunse ea. Dar nu e uşor să găseşti acolo un loc de muncă.

Zâmbi, cu indulgenţă, şi-i spuse că avea multe relaţii prin spitalele Capitalei, şi ar putea să-i găsească de lucru fără nicio dificultate.

Şi-i mai vorbi aşa un timp îndelungat, ţinând-o mereu de mână, şi nici nu băgă de seamă că, la un moment dat, se

apropiase de masa lor o tânără necunoscută. Fără să-i pese că deranjează, aceasta spuse cu înflăcărare:

— Dumneavoastră sunteţi domnul Klima. V-am recunoscut imediat. Aş vrea, dacă se poate, să vă cer un autograf.

Klima se îmbujoră la faţă. Căci, în clipa aceea, îşi dădu seama că o ţinea pe Růžena de mână şi-i făcea declaraţii de dragoste într-un local public, sub privirile tuturor celor prezenţi. Avea senzaţia că se afla acolo pe scena unui amfiteatru uriaş şi întreaga lume, metamorfozată într-un public amuzat, urmărea, cu un zâmbet răutăcios, bătălia sa decisivă.

Tânăra îi întinse o bucăţică de hârtie şi Klima ar fi vrut să-şi pună pe ea semnătura cât mai repede cu putinţă, dar nici el, nici fata n-aveau un stilou asupra lor.

— N-ai un stilou? o întrebă pe Růžena în şoaptă, într-adevăr, în şoaptă, fiindcă nu voia ca tânăra fată să-şi dea seama că o tutuieşte. Dar numaidecât îi trecu prin minte că tutuitul nu reflecta nici pe departe atâta intimitate ca ţinutul de mână şi astfel repetă întrebarea cu o voce mai tare:

— N-ai stilou?

Dar Růžena dădu din cap, drept care tânăra se întoarse la masa ei, în jurul căreia stăteau aşezaţi câţiva tineri cu prietenele lor. Profitând de ocazie, se năpustiră cu toţii spre masa lui Klima, îi întinseră un stilou şi, smulgând filă cu filă dintr-un carnet de însemnări, îl siliră pe trompetist să ofere fiecăruia câte un autograf.

Din punctul de vedere al planului prestabilit, totul era în perfectă ordine. Cu cât erau mai mulţi martorii intimităţii lor, cu atât mai încredinţată putea fi Růžena că e iubită cu adevărat. Numai că, în pofida raţiunii, iraţionalitatea spaimei îl proiectă pe trompetist în braţele panicii. Îi dădu prin minte că Růžena era înţeleasă cu toţi cei de faţă şi, într-o viziune confuză, îi vedea pe aceşti oameni depunând mărturie împotriva lui într-un proces cu privire la paternitatea copilului: *da, i-am văzut*, *stăteau aşezaţi faţă în faţă, el îi mângâia mâna şi se uita la ea cu ochi de îndrăgostit...*

Neliniştea trompetistului era sporită şi mai mult de vanitatea sa: n-o socotea pe Růžena destul de frumoasă, ca să-şi poată îngădui luxul s-o ţină de mână. Dar, într-un fel, o nedreptăţea. Era cu mult mai frumoasă decât i se părea lui în clipa aceea. Aşa cum dragostea o face pe femeia iubită mai

frumoasă, tot aşa, spaima de femeia temută face ca fiecare trăsătură cât de imperfectă a acesteia să capete dimensiuni exagerate.

— Localul ăsta nu-mi place câtuşi de puţin, spuse Klima când, în sfârşit, rămaseră singuri. N-ai vrea să facem o plimbare cu maşina?

Era curioasă să-i vadă maşina şi acceptă bucuroasă invitaţia lui. Trompetistul plăti consumaţia şi părăsiră braseria. Peste drum se afla un mic parc, tăiat de o alee largă, presărată cu nisip galben. Încolonaţi, cu faţa spre braserie, stăteau acolo vreo zece bărbaţi, în cea mai mare parte vârstnici, purtând pe mânecile hainelor boţite câte o banderolă roşie, iar în mână câte o prăjină lungă.

— Ce-i asta? întrebă Klima stupefiat.

— Ce să fie, nimic, hai mai bine să-mi arăţi maşina... se grăbi să-i răspundă Růžena şi, apucându-l de braţ, îl zori să meargă mai repede.

Dar Klima nu-şi putea desprinde privirea de la acei bărbaţi, nefiind în stare să priceapă, nici în ruptul capului, la ce puteau folosi prăjinile acelea lungi, la capetele cărora erau fixate nişte laţuri de sârmă subţire.

Păreau nişte lampagii ce aprind şi sting pe stradă felinarele cu gaz, pescari ce vânează peşti zburători, sau, în cel mai bun caz, rezervişti din unităţile teritoriale, echipaţi cu nişte arme secrete.

Şi cum se uita aşa la ei, avu deodată impresia că unul dintre bărbaţi zâmbea. I se făcu frică, ba, mai mult, de data asta i se făcu frică de el însuşi, spunându-şi că începea să aibă halucinaţii şi în fiecare om vedea un ins care-l urmărea şi-l cerceta. De aceea se lăsă condus de Růžena spre locul de parcare a maşinilor.

9

— Aş vrea să plec cu tine undeva departe, spuse el. Mâna dreaptă şi-o petrecuse pe după umerii Růženei, şi cu stângă ţinea volanul: undeva departe, spre miazăzi. Să gonim pe şoselele lungi, paralele cu marea. Cunoşti Italia?

— Nu.

— Atunci promite-mi că ai să mergi acolo cu mine.

— Nu exagerezi?

Spuse acest lucru doar din modestie, dar trompetistul se sperie numaidecât, crezând că acest *nu exagerezi* se referea la întreaga lui demagogie, pe care Růžena tocmai o descoperise. Nu-şi mai putea însă îngădui să dea înapoi.

— Da, exagerez. Întotdeauna îmi vin în minte idei trăsnite. Ce să fac, aşa sunt eu. Numai că, spre deosebire de alţii, eu îmi realizez ideile mele trăsnite. Crede-mă, nimic nu e mai frumos pe această lume decât să-ţi realizezi ideile trăsnite. Aş vrea să nu ne mai întoarcem în staţiunea asta balneară, să gonim mai departe, fără întrerupere, până ajungem la mare. Mi-aş găsi acolo un loc într-o orchestră şi am cutreiera împreună litoralul, dintr-o staţiune într-alta.

Opri maşina într-un loc de unde se deschidea o frumoasă privelişte a peisajului înconjurător. Coborâră şi-i propuse o plimbare prin pădure. Merseră aşa un timp, apoi se aşezară pe o băncuţă rămasă acolo de pe vremea când se circula mai puţin cu maşina şi se practicau mai mult excursiile în pădure. O ţinea mereu cu braţul petrecut pe după umeri şi, deodată, îi spuse cu o voce tristă:

— Toată lumea îşi închipuie că am o viaţă nespus de veselă. Mai mare greşeală nici că se poate, în realitate, sunt foarte nefericit. Nu numai de acum, din aceste ultime două luni, ci de mulţi ani.

Dacă propunerea trompetistului cu privire la călătoria în Italia i se păruse exagerată şi o privise cu o vagă neîncredere (puţini oameni din ţara ei aveau dreptul de a călători în străinătate), tristeţea ce răzbea din ultimele sale două cuvinte avură asupra Růženei efectul unui parfum îmbietor. Şi îl adulmeca, aşa cum se adulmecă mirosul fripturilor de porc.

— Cum poţi fi tu nefericit? întrebă ea.

— Cum pot fi eu nefericit!... făcu trompetistul, oftând adânc.

— Eşti celebru, ai tot ce-ţi trebuie – o maşină superbă, bani, o soţie frumoasă...

— Frumoasă, poate, dar... rosti trompetistul, cu amărăciune în glas.

— Dar nu mai e atât de tânără, se grăbi să-l completeze Růžena. Ştiu, e de-o vârstă cu tine, nu-i aşa?

În felul ăsta, trompetistul înţelese că, de bună seamă, Růžena se informase temeinic în privinţa soţiei sale, şi se simţi cuprins de un val de mânie. Cu toate acestea continuă:

— Da, e de-o vârstă cu mine.

— Ei şi? Tu nu eşti bătrân. Arăţi ca un băieţandru, ţinu să precizeze Růžena.

— Da, numai că bărbatul are nevoie de o femeie mai tânără, spuse Klima. Mai ales, când e artist. Da, eu am nevoie de tinereţe, Růžena, iar tu nici nu bănuieşti cât mi-e de dragă şi cât de mult preţuiesc eu tinereţea ta. Uneori am senzaţia că nu mai rezist, şi mă încearcă o dorinţă nebună de a mă elibera. De a relua totul de la capăt. Altfel. Ştii, Růžena, telefonul tău de ieri... Nu ştiu de ce, dar am avut deodată sentimentul că era un mesaj pe care mi-l trimitea destinul.

— Adevărat? întrebă Růžena încet, cu o voce caldă.

— În fond, de ce crezi tu că te-am rechemat atât de repede? Într-o clipă, am înţeles că nu-mi mai pot îngădui nicio amânare. Că trebuie neapărat să te văd cât mai repede, imediat...

Aici amuţi şi, uitându-se îndelung în ochii ei, reluă:

— Mă iubeşti?

— Da. Dar tu?

— Eu te iubesc la nebunie, spuse el.

— Şi eu.

Se aplecă spre ea şi îşi lipi gura de gura ei. Era o gură curată, o gură tânără, cu buze moi, frumos croite şi cu dinţi bine îngrijiţi; toate erau la locul lor în această gură care, în urmă cu două luni, îl ispitise atât de mult s-o sărute. Dar tocmai pentru faptul că această gură avusese darul să-l ispitească atât de mult, el n-o percepuse decât prin pânza de ceaţă a dorinţei, neştiind nimic despre înfăţişarea ei reală: limba ei i se păruse atunci o flacără nestinsă, iar saliva ei era un elixir ameţitor. Şi acum gura care nu-l mai ispitea deveni deodată o (simplă) gură *reală,* cu alte cuvinte, acest orificiu sârguincios prin care tânăra fată înghiţise până acum sute de kilograme de *knedlíky*[1]*,* de cartofi şi supe; dinţii erau împănaţi cu plombiţe mărunte, iar saliva nu mai era acel elixir ameţitor, ci sora geamănă a scuipatului.

---

1 Knedlíky – găluşte (cehă).

Gura trompetistului era cotropită de limba ei care-i dădea senzaţia unui dumicat dezgustător, pe care nu putea să-l înghită şi n-avea voie să-l scuipe.

În fine, sărutul se consumă, cei doi se ridicară şi merseră mai departe. Růžena era aproape fericită, şi totuşi un lucru o punea pe gânduri: nu înţelegea de ce motivul pentru care îi telefonase trompetistul şi care îl determinase să vină aici rămânea, în mod ciudat, în afara convorbirii lor. Nu dorea să insiste mult asupra lui. Dimpotrivă, discuţia de acum i se părea mult mai plăcută, voia însă ca acest motiv, păstrat sub tăcere, să fie totuşi prezent, eventual cu discreţie, fără ostentaţie, cu modestie. Aşa se explică de ce în momentul în care Klima, după declaraţii de dragoste de tot felul, îi făgădui că va face totul spre a putea trăi împreună, Růžena ţinu să-i amintească:

— Da, eşti tare bun, dar e cazul să ne gândim şi la faptul că nu mai sunt singură.

— Da, încuviinţă Klima, ştiind că aceasta era clipa de care se temuse de la început: punctul cel mai vulnerabil al întregii sale demagogii.

— Da, ai dreptate, reluă el. Nu eşti singură, dar nu asta-i important. Important e că vreau să fiu cu tine nu fiindcă eşti însărcinată, ci fiindcă te iubesc.

— Da, murmură Růžena, suspinând.

— Nimic nu-i mai întristător şi mai dezagreabil pe această lume decât o căsnicie întemeiată doar pe un copil conceput din eroare. Şi, dacă e să fiu sincer, află, draga mea, că eu, unul, aş dori să fii iar aşa cum ai fost înainte. Să fim iarăşi numai noi doi, şi niciun al treilea să nu existe între noi. Mă înţelegi?

— Nu, asta nu se poate, eu nu pot să fac aşa ceva, nu, niciodată n-aş putea... se împotrivi Růžena.

Nu rostise aceste cuvinte fiindcă ar fi fost convinsă de acest lucru până în adâncul sufletului. Asigurarea definitivă pe care o primise cu două zile în urmă din partea doctorului Škréta era atât de proaspătă, încât nu-şi putea înfrânge descumpănirea. Nu urmărea niciun plan calculat cu precizie, ci era copleşită de conştiinţa graviditǎţii sale, pe care o trăia ca pe un mare eveniment, ba, mai mult, ca pe o şansă şi un prilej cu care nu te mai întâlneşti atât de uşor. Se simţea ca un pion care, ajuns la capătul tablei de şah, a devenit regină şi acum se desfată cu gândul la puterea ei neaşteptată şi fără precedent. Vede cum, la

chemarea ei, lucrurile se pun în mişcare; celebrul trompetist părăseşte Capitala şi vine la ea, o plimbă într-o maşină superbă şi-i face declaraţii de dragoste. Nu încape nicio îndoială, îşi spunea în gând, că între starea ei şi această putere neaşteptată exista o anumită relaţie. Dacă voia să-şi păstreze puterea, nu putea să renunţe la sarcină.

De aceea, trompetistul se văzu nevoit să rostogolească mai departe bolovanul demagogiei sale.

— Scumpa mea, eu nu-mi doresc o familie, eu tânjesc după dragoste. Tu eşti pentru mine dragostea, iar copilul face ca dragostea să cedeze locul familiei. Plictiselii. Grijilor. Cenuşiului. Iar iubita cedează locul mamei. Pentru mine tu nu eşti mamă, ci iubită, şi nu vreau să te împart cu nimeni. Nici măcar c-un copil. Pricepi?

Erau cuvinte frumoase. Růžena le ascultă cu mare plăcere, dar dădu din cap dezaprobator:

— Nu, n-aş putea să fac aşa ceva. E totuşi copilul tău. Cum aş putea să mă lepăd de copilul tău...

Trompetistul nu mai era în stare să găsească noi argumente şi repeta întruna aceleaşi cuvinte, temându-se, totodată, ca ea să nu-i descopere ipocrizia.

— Ai trecut totuşi de treizeci de ani. Nu ţi-ai dorit niciodată un copil?

Într-adevăr, nu-şi dorise niciodată un copil. O iubea atât de mult pe Kamila, încât prezenţa unui copil în preajma ei l-ar fi stânjenit. Tot ceea ce-i spusese Růženei cu puţin timp în urmă nu era o simplă născocire. De mulţi ani îi spunea soţiei sale exact aceleaşi fraze, şi asta cu toată sinceritatea şi fără urmă de prefăcătorie.

— Eşti însurat de şase ani şi n-aveţi încă niciun copil. Nu ştii cât de fericită am fost că pot să-ţi dăruiesc un copil.

Trompetistul îşi dădea seama că totul se întorcea împotriva lui. Caracterul neobişnuit al dragostei sale pentru Kamila avea darul s-o încredinţeze pe Růžena de sterilitatea Kamilei, drept care asistenta medicală se socotea încurajată să adopte o atitudine îndrăzneaţă, de-o aroganţă de-a dreptul trufaşă.

Începea să se lase răcoarea şi soarele cobora în asfinţit; timpul se scurgea, şi el continua să repete încă o dată, şi încă o dată, tot ce-i spusese până atunci, iar ea îi răspundea repetând întruna: *nu, nu, aşa ceva eu n-aş putea face.* Trompetistul

simţea că se află într-un impas, nu mai ştia încotro s-o ia, de ce să se agaţe şi avea senzaţia că totul e pierdut. Era atât de nervos, încât uită s-o mai ţină de mână, s-o sărute şi să împrumute glasului său cuvenita duioşie. Constatarea aceasta îl îngrozi atât de mult, încât trebui să facă un efort spre a-şi reveni. Se opri din mers. Îi zâmbi şi o cuprinse în braţele sale. Era o îmbrăţişare a oboselii. O strângea la pieptul lui, cu capul lipit de obrazul ei, dar, de fapt, în felul ăsta se sprijinea, se odihnea şi îşi trăgea răsuflarea, convins că mai avea de parcurs un drum lung, pentru care nu-l mai ţineau puterile.

Dar Růžena ajunsese şi ea la capătul puterilor. Irosise la rândul ei toate argumentele şi simţea că un simplu *nu* n-ar putea fi repetat la nesfârşit unui bărbat pe care vrei să-l cucereşti.

Îmbrăţişarea dură un timp mai îndelungat şi, în clipa în care Klima o lăsă să se desprindă din strânsoarea sa, Růžena lăsă capul în jos şi rosti cu o voce ce trăda resemnarea:

— Bine, am înţeles, dar spune-mi ce trebuie să fac.

Lui Klima nu-i venea să-şi creadă urechilor. Această schimbare de atitudine era atât de spontană şi atât de neaşteptată, încât trompetistul îşi simţi sufletul uşurat de o povară uriaşă. Atât de uriaşă, încât trebui să facă un efort pe măsură spre a se stăpâni şi a nu-şi trăda emoţia ce-l cuprinsese. O mângâie pe obraji şi-i spuse că doctorul Škréta, medicul primar, e prietenul lui şi ar fi de ajuns ca ea să se prezinte în faţa comisiei ce se va întruni peste trei zile. Va merge şi el cu ea şi deci n-are niciun motiv să-i fie teamă.

Růžena nu se împotrivi, şi în el se trezi iar pofta să-şi joace rolul până la capăt. O ţinea cu braţul de după umeri şi, oprindu-se la tot pasul, o săruta bucuros (bucuria lui era atât de mare, încât sărutul se învăluia din nou într-o pânză de ceaţă). Şi repeta aceleaşi vorbe, spunând că Růžena trebuie să se mute în Capitală, ca în cele din urmă să insiste chiar asupra amintitului voiaj la mare.

Pe urmă soarele dispăru dincolo de zare, în pădure se lăsă înserarea şi peste culmile brazilor se înălţa un disc de lună plină. Când ajunseră la marginea şoselei, se treziră amândoi în bătaia unei lumini puternice de reflector. Mai întâi crezură că prin preajmă trecea o maşină cu farurile aprinse; pe urmă însă, se încredinţară că lumina aceea îi urmărea. Sursa ei era farul unei

motociclete ce staţiona în partea opusă a şoselei; în şa se afla un bărbat, care-i privea cercetător.

— Hai, repede, te rog, repede, spuse Růžena, precipitat.

Când se apropiară de maşină, un bărbat se ridică din şa şi se îndreptă spre ei. Trompetistul nu desluşea decât o siluetă întunecată, căci farul îl lumina pe motociclist din spate, în timp ce pe ei îi lumina din faţă.

— Vino aici! M-auzi?! izbucni bărbatul, năpustindu-se asupra Růženei. Trebuie să stăm de vorbă! Avem multe să ne spunem! Foarte multe avem să ne spunem! Răcnea haotic, cu voce iritată.

Trompetistul era şi el nervos şi descumpănit, dar singurul sentiment care-l încerca în clipa aceea era un soi de jignire provocată de acest comportament lipsit de orice bună-cuviinţă şi respect.

— Domnişoara e cu mine, nu cu dumneata, spuse el cu indignare în glas.

— Şi cu dumneata am de vorbit, domnule, şi cu dumneata! zbieră necunoscutul, adresându-se trompetistului. Îţi închipui că dacă eşti celebru îţi poţi permite orice. Că o să reuşeşti s-o prosteşti şi s-o zăpăceşti de cap pe fata asta, ca s-o scoţi din minţi! Pentru dumneata e un fleac, o treabă cât se poate de uşoară. Şi eu aş şti s-o fac la fel de bine în locul dumitale.

Růžena profită de momentul în care motociclistul îi vorbea trompetistului, şi se strecură în maşină. Furios la culme, motociclistul se repezi spre portieră. Dar geamul era închis şi tânăra fată apăsă pe butonul aparatului de radio. În maşină izbucni o muzică zgomotoasă. Pe urmă, trompetistul se strecură şi el în maşină şi trase uşa cu putere în urma lui. Muzica în maşină era, pur şi simplu, asurzitoare. Prin geamul gros nu se vedea decât silueta necunoscutului care urla, şi braţele sale gesticulând ameninţător.

— E un nebun care se ţine după mine peste tot, spuse Růžena, cu o voce înfrigurată. Porneşte, te rog, repede!...

Lăsă maşina în parcare, o conduse pe Růžena până în faţa Căminului „Karl Marx", o sărută şi, când o văzu dispărând în spatele uşii, se simţi obosit ca după patru nopţi albe. Era seara târziu, i se făcuse foame şi nu se simţea în stare să se aşeze la volan şi să conducă. Tânjea după cuvintele liniştitoare ale

americanului Bertlef, drept care, porni să străbată parcul, îndreptându-se spre Hotelul „Richmond".

Ajungând în dreptul intrării, fu orbit de un afiş mare, peste care cădea lumina puternică a felinarului din stradă. Se putea citi pe acest afiş numele lui, scris cu litere uriaşe de o mână stângace şi, sub el, cu literă mică, numele doctorului Škréta şi al farmacistului. Şi tot pe acest afiş se mai vedea un desen de amator, înfăţişând o trompetă de aur.

Trompetistul socoti de bun augur promptitudinea cu care doctorul Škréta organizase publicitatea concertului, găsind în aceasta o mărturie că avea de-a face cu un om pe care te poţi bizui. Urcă scara în grabă şi bătu la uşa lui Bertlef.

Niciun răspuns.

Bătu din nou, şi din nou tăcere. Înainte de a apuca să-şi spună în gând că venea într-un moment nepotrivit, americanul fiind faimos pentru numeroasele sale legături cu femeile, mâna lui apăsă pe clanţa uşii. Uşa nu era încuiată. Trompetistul pătrunse în cameră şi rămase înmărmurit. Nu vedea nimic. Nimic altceva decât o strălucire ce se revărsa dintr-un colţ al încăperii. Era o strălucire ciudată; nu aducea nici cu luminiscenţa albă a tubului de neon, nici cu lumina galbenă a becului electric. Era o lumină albăstruie ce inunda încăperea.

În clipa aceea însă, gândul întârziat al trompetistului ajunse din urmă mâna pripită şi-i şopti, ca un sufleur, că săvârşeşte poate o indiscreţie condamnabilă, pătrunzând la o oră atât de înaintată şi, pe deasupra, fără a se fi anunţat, într-o locuinţă străină. Se sperie de necuviinţa sa şi, retrăgându-se înapoi pe coridor, trase repede uşa în urma lui.

Era însă atât de năuc, încât nu se îndepărtă, ci rămase pe loc în faţa uşii, frământându-şi mintea să înţeleagă semnificaţia acelei lumini ciudate. Îşi spuse în sinea lui că americanul se afla, de bună seamă, gol puşcă în camera sa, şi făcea o baie de soare, folosind o lampă de raze ultraviolete. Dar iată că uşa se deschise pe neaşteptate, şi Bertlef apăru în prag. Nu era despuiat, ci purta acelaşi costum pe care îl îmbrăcase dimineaţa.

— Mă bucur că ai trecut să mă vezi, îi spuse trompetistului, cu faţa numai zâmbet. Intră, te rog.

Trompetistul intră în cameră, plin de curiozitate, dar acum încăperea era luminată de o plafonieră obişnuită.

— Mi-e teamă că v-am deranjat, începu trompetistul.

— Da' de unde, îl asigură americanul, arătând spre fereastra de unde, cu câteva clipe în urmă, trompetistul văzuse izvorând lumina albăstruie. Stăteam şi meditam, atâta tot.

— Când am intrat, iertaţi-mă că am dat buzna aşa – am văzut aici o lumină cu totul aparte, o strălucire...

— O strălucire, interveni Bertlef, izbucnind în hohote de râs. Cum văd, dumneata iei prea în serios povestea cu graviditatea, şi asta îţi dă halucinaţii.

— Ori, ştiu eu, s-ar putea să fi fost doar o impresie, fiindcă veneam de pe culoarul întunecat.

— S-ar putea, spuse Bertlef, dar mai bine povesteşte-mi cum a fost!

Trompetistul începu să povestească: după un timp însă, Bertlef îl întrerupse şi-l întrebă:

— Ţi-e foame?

Trompetistul dădu din cap în semn că da şi Bertlef scoase dintr-un dulăpior un pachet de biscuiţi şi o conservă de şuncă pe care o deschise la iuţeală.

Şi Klima îşi reluă povestirea, înghiţindu-şi cu lăcomie cina improvizată şi, în acest timp, se uita la Bertlef cu o privire întrebătoare.

— Cred că totul se va sfârşi cu bine, îl asigură acesta, cu o voce liniştitoare.

— Şi ce părere aveţi, cine putea fi tipul acela care ne aştepta în apropierea maşinii?

Bertlef îi răspunse, ridicând din umeri:

— Asta n-am de unde să ştiu. Dar acum nu mai are nicio importanţă.

— Aşa e, aveţi dreptate. Acum însă e cazul să mă gândesc mai curând la explicaţiile pe care trebuie să i le dau Kamilei ca să mă creadă de ce a durat atât de mult această conferinţă.

Ceasurile erau foarte înaintate. Cu forţele refăcute şi cu sufletul liniştit, Klima se urcă în maşină şi plecă spre Capitală. De-a lungul întregului traseu fu însoţit de rotunjimea perfectă a discului selenar.

Ziua a treia

1

E miercuri dimineaţă şi staţiunea balneară s-a trezit din nou la viaţa-i agitată. Jeturi de apă susură în căzile de baie, maseurii se opintesc în spinările dezgolite ale pacienţilor, iar pe locul de parcare tocmai a sosit un autoturism. Nicidecum o limuzină de lux ca aceea ce staţionase în acelaşi loc cu o zi înainte, ci una obişnuită, ca mai toate maşinile ce pot fi văzute în această ţară. La volan se afla un bărbat de vreo patruzeci şi cinci de ani. Era singur. Canapeaua din spate era ocupată de mai multe valize.

Bărbatul coborî, încuie portiera, înmânã celui ce păzea parcajul o monedă de cinci coroane, după care se îndreptă spre Căminul „Karl Marx"; străbătu coridoarele căminului până ajunse în dreptul uşii pe care era scris numele doctorului Škréta. Pătrunse în sala de aşteptare şi bătu la uşa cabinetului. Asistenta medicală îşi scoase capul afară, bărbatul se prezentă şi în clipa următoare doctorul Škréta îşi făcu apariţia în sala de aşteptare:

— Jakub! Când ai sosit?

— Chiar acum!

— Minunat! Nu-ţi dai seama cât mă bucur. Avem atâtea de discutat! Da' ştii ce... spuse după un scurt răgaz de gândire. Acum nu pot pleca. Vino cu mine în cabinet. Îţi împrumut un halat şi mai stăm un pic de vorbă.

Jakub nu era medic şi, în plus, nu pătrunsese niciodată într-un cabinet de ginecologie. Dar doctorul Škréta îl apucase de braţ şi-l conduse într-o încăpere zugrăvită în alb, unde o femeie în pielea goală stătea întinsă cu picioarele desfăcute, pe masa de consultaţii.

— Dă-i, te rog, domnului doctor un halat, îi spuse Škréta asistentei medicale; aceasta deschise un dulap şi, scoţând de acolo un halat alb, i-l întinse presupusului medic.

— Vino, te rog, să vezi şi tu. Aş vrea să-mi confirmi diagnosticul, i se adresă Škréta lui Jakub, invitându-l să se apropie de femeia, vădit satisfăcută de faptul că secretul

ovarelor ei, din care, până atunci, în pofida tuturor eforturilor, nu se născuse niciun urmaş, avea să fie examinat acum de două somităţi medicale.

Doctorul Škréta începu din nou să palpeze pântecul pacientei, rostind în acest timp câteva cuvinte latineşti, la care Jakub mormăi ceva în sens aprobator. Apoi îl întrebă:

— Cât timp rămâi aici?

— O zi.

— O zi? Nu se poate... E foarte puţin... Nici nu te gândi... În felul ăsta, n-apucăm să ne spunem nimic...

— Când mă atingeţi aşa, mă doare, interveni femeia cu picioarele ridicate.

— Asta nu-i nimic, niţel trebuie să doară, insinuă Jakub ca să-şi amuze prietenul.

— Da, domnul doctor are dreptate, încuviinţă Škréta. Aşa trebuie să fie. E normal. O să vă prescriu o serie de injecţii şi o să vi le facă asistenta mea aici, în fiecare dimineaţă la orele şase. Acum vă puteţi îmbrăca.

— De fapt, am venit să-mi iau rămas-bun, spuse Jakub.

— Cum adică, rămas-bun?

— Plec peste hotare. Mi s-a dat aprobarea să emigrez.

Între timp, pacienta se îmbrăcase şi îşi luă rămas-bun de la doctorul Škréta şi de la colegul său.

— Într-adevăr, o mare surpriză! Nu mă aşteptam la aşa ceva, se minună doctorul Škréta. În cazul ăsta, o să le expediez pe femeile astea acasă, de vreme ce-ai venit să-ţi iei rămas-bun de le mine, nu-i aşa?

— Domnule doctor, se amestecă în vorbă asistenta medicală, grăbindu-se să adauge: şi ieri le-aţi expediat. În felul ăsta, la sfârşitul săptămânii o să avem o mulţime de restanţe.

— Bine, atunci să intre următoarea, conveni doctorul Škréta, oftând.

Asistenta chemă pacienta următoare pe care cei doi bărbaţi o întâmpinară cu o privire amuzată, înregistrând astfel că era mai frumoasă decât precedenta. Doctorul Škréta o întrebă cum se simte după băile prescrise, apoi o invită să se dezbrace.

— A durat enorm de mult până mi-au eliberat paşaportul. Pe urmă însă, în două zile am fost gata de plecare. N-am avut chef să mai văd pe nimeni, de la care să-mi iau rămas-bun.

— În cazul ăsta sunt cu atât mai bucuros că te-ai oprit aici, spuse doctorul Škréta, făcându-i semn tinerei paciente să se urce pe masa de consultaţii. Pe urmă îşi trase pe mână o mănuşă de cauciuc şi îşi introduse mâna în pântecul pacientei.

— Nu voiam să mai văd pe nimeni în afară de tine şi de Olga, reluă Jakub. Sper că e bine.

— În privinţa asta poţi fi liniştit, îi răspunse Škréta, dar din tonul vocii sale reieşea limpede că nu ştia ce-i spune. Atenţia lui era concentrată întru totul asupra pacientei sale:

— E nevoie de o mică intervenţie, i se adresă el. Nu vă speriaţi, n-o să vă doară deloc, nici n-o să simţiţi, o să vedeţi...

Şi, rostind aceste cuvinte de încurajare, se apropie de un dulăpior de sticlă şi scoase de acolo o seringă, care, în loc de ac, avea în vârf doar un manşon scurt din material plastic.

— Ce-i asta? întrebă Jakub.

— Ştii, în atâţia ani de practică îndelungată, am pus la punct câteva metode de tratament foarte eficiente. Mă vei socoti, poate, un egoist, dar, deocamdată, le păstrez pentru mine, ca un secret personal.

— N-o să mă doară? întrebă, mai curând din cochetărie decât de frică, tânăra femeie întinsă cu picioarele desfăcute pe masa de consultaţii.

— Niciun pic, o asigură doctorul Škréta, introducând seringa într-o eprubetă pe care o ţinea cu o grijă de-a dreptul meticuloasă. Apoi se apropie de pacientă, îi strecură seringa între picioare şi, apăsând pe piston, o întrebă:

— Doare?

— Nu, răspunse pacienta.

— Am venit aici pentru a-ţi restitui tableta aceea, spuse Jakub.

Dar doctorul Škréta nu sesiză prea bine ultimele cuvinte rostite de Jakub. Era mereu preocupat de pacienta sa. O examină din cap până în picioare, arborând o mină gravă, meditativă, şi în cele din urmă îi spuse:

— În cazul dumneavoastră ar fi, într-adevăr, mare păcat să n-aveţi copii. Aveţi picioare lungi şi frumoase, bazinul bine făcut, coşul pieptului frumos dezvoltat şi un chip distins, cu trăsături foarte atrăgătoare.

Pe urmă îi atinse obrajii, îi pipăi bărbia şi reluă:

— Maxilare frumoase, totul e modelat cum nu se poate mai bine.

Îi mai frământă apoi un pic şi coapsele:

— Şi mai aveţi nişte oase tari, mai mare dragul, de parcă ar străluci sub muşchii dumneavoastră.

Mai continuă un timp să se delecteze făcând elogiul pacientei, pipăindu-i încă o dată trupul, iar ea nici nu protesta, nici nu râdea cu frivolitate, căci interesul şi seriozitatea cu care o cerceta doctorul o îndreptăţeau să creadă că atingerile sale nu depăşeau câtuşi de puţin limitele bunei-cuviinţe şi ale moralităţii.

În sfârşit, îi făcu semn să se îmbrace şi, întorcându-se spre prietenul său, îl întrebă:

— Ce spuneai adineauri?...

— Că am venit să-ţi restitui tableta.

— Ce tabletă?

— Domnule doctor, dumneavoastră credeţi că pot spera? interveni pacienta, în timp ce se îmbrăca.

— Da, doamnă. Eu, unul, sunt foarte mulţumit, răspunse doctorul. Cred că lucrurile evoluează favorabil şi amândoi, dumneavoastră şi cu mine, putem conta pe o frumoasă reuşită.

Femeia părăsi cabinetul cu mii de mulţumiri şi Jakub se grăbi să spună:

— Cândva, cu ani în urmă, mi-ai dat o tabletă pe care nimeni n-a vrut să mi-o dea. Acum, când plec, socot că n-o să am nevoie de ea niciodată şi ar trebui să ţi-o înapoiez.

— Păstreaz-o liniştit, replică Škréta. O asemenea pilulă poate folosi la fel de bine şi în altă parte.

— Nu, nu, insistă Jakub. Tableta asta aparţine acestei ţări. Şi vreau să las acestei ţări tot ce e al ei.

— Ce ziceţi, domnule doctor, mai chemăm o pacientă? interveni asistenta.

— Expediază-le pe toate acasă, spuse medicul primar. Am muncit destul pe ziua de azi, nu crezi? O să vezi dumneata că aceasta din urmă o să nască, fără doar şi poate. Ţine minte ce-ţi spun...

Asistenta se uită la doctor cu o privire drăgăstoasă din care însă nu reieşea deloc că ar fi dispusă să-i dea ascultare.

Doctorul Škréta înţelese semnificaţia acestei priviri şi spuse:

— Bine, atunci nu le trimite nicăieri şi spune-le că mă întorc peste o jumătate de oră.

— Şi ieri tot despre o jumătate de oră a fost vorba, domnule doctor, ca pe urmă să trebuiască să fug după dumneavoastră şi să vă aduc de pe stradă.

— Fii liniştită, surioară, în jumătate de oră sunt înapoi, o asigură doctorul Škréta, invitându-şi prietenul să-şi scoată halatul.

Pe urmă părăsiră amândoi clădirea şi, străbătând parcul, se îndreptară spre Hotelul „Richmond", aflat peste drum.

2

Urcară la etajul întâi, apoi merseră pe covorul roşu până la capătul culoarului. Aici, doctorul Škréta deschise o uşă şi intrară amândoi într-o încăpere micuţă, dar plăcută.

— Frumos din partea ta, spuse Jakub, că găseşti întotdeauna o cameră pentru mine.

— Acum, camerele rezervate pacienţilor mei preferaţi se află la capătul acestui culoar. Alături e un apartament aşezat pe colţ în care, pe vremuri, locuiau miniştrii şi fabricanţii. Acum l-am instalat acolo pe pacientul meu cel mai de seamă, un american bogat, a cărui familie se trage de aici, din ţara noastră. Şi, ca să zic aşa, într-un fel ne-am împrietenit.

— Şi Olga? Unde locuieşte?

— Ca şi mine, la Căminul „Karl Marx". Dar poţi fi liniştit, nu e rău acolo.

— Principalul e că o ai sub ocrotirea ta. Cum se simte?

— Ca toate femeile labile, cu afecţiuni nervoase.

— Ţi-am scris ce viaţă a avut.

— Cea mai mare parte a femeilor, care vin în această staţiune, aşteaptă de la noi să-şi dobândească fertilitatea. În ceea ce o priveşte pe protejata ta ar fi însă mai bine să nu facă abuz de acest lucru. Ai văzut-o vreodată goală?

— Cum puteam să fac aşa ceva, pentru numele lui Dumnezeu!?! izbucni Jakub.

— Atunci caută s-o vezi. Are nişte sâni minusculi ce-i atârnă pe piept ca două prune. I se văd toate coastele. Pe viitor, ai grijă să te uiţi mai bine la toracele femeilor. Un torace ca lumea trebuie să fie agresiv, să ţâşnească în afară, să se extindă, ca şi

când ar vrea să înghită cât mai mult spaţiu cu putinţă. Dar, spre deosebire de acesta, mai există şi toracele în defensivă, ce bate în retragere în faţa lumii, aducând cu o cămaşă de forţă care se strânge tot mai mult în jurul omului şi, în cele din urmă, îl sufocă şi-l dă gata. Aşa e toracele ei. Spune-i să ţi-l arate.

— Aşa ceva nu pot să-i cer, se împotrivi Jakub.

— Ţi-e teamă că, văzându-l, n-ai mai vrea s-o consideri pupila ta.

— Dimpotrivă, îl contrazise Jakub, mi-e teamă că aş compătimi-o şi mai mult.

— Ascultă, bătrâne, reluă doctorul Škréta, americanul ăsta e într-adevăr o figură foarte interesantă.

— Unde aş putea s-o găsesc? întrebă Jakub.

— Pe cine?

— Pe Olga.

— Acum n-ai s-o mai găseşti. Îşi urmează tratamentul şi trebuie să-şi petreacă toată dimineaţa la bazin.

— Mi-ar părea rău să plec fără s-o văd. Nu există nicio posibilitate s-o anunţăm?

Doctorul Škréta ridică receptorul şi, în timp ce făcea numărul, continua să-i vorbească prietenului său:

— O să ţi-l prezint, trebuie neapărat să mi-l studiezi. Eşti un psiholog excelent şi o să-l dibuieşti cu siguranţă. Am eu nişte planuri cu el.

— Ce planuri? întrebă Jakub, dar doctorul Škréta vorbea acum la telefon.

— Asistenta Růžena?... Cum merge?... Cum?... Nu, nu trebuie să te sperii, asemenea indispoziţii sunt normale pentru starea în care te afli dumneata... Da... Voiam să te întreb dacă în momentul ăsta se află în bazin una din pacientele mele, ştii care, aia care locuieşte în camera vecină cu a dumitale... Da?... Atunci anunţ-o că are o vizită din Capitală, şi să nu plece nicăieri... Da, o aşteaptă la ora prânzului în faţa institutului termal. Perfect.

Škréta lăsă receptorul în furcă şi reluă:

— Ai auzit? Te întâlneşti cu ea la ora douăsprezece... Ei, fir-ar să fie, despre ce vorbeam?

— Despre americanul ăla.

— A, da, e un tip foarte interesant. Am tratat-o pe nevastă-sa. Nu puteau să aibă copii.

— Şi el ce-şi tratează aici?

— Inima.

— Spuneai că ai nişte planuri cu acest american.

— E într-adevăr umilitor, se indignă Škréta, ce trebuie să facă un medic în această ţară ca să poată trăi la un nivel cât de cât acceptabil. Mâine soseşte în staţiune celebrul trompetist Klima şi eu trebuie să-l acompaniez la baterie.

Jakub nu luă în serios spusele doctorului, cu toate acestea îl întrebă, simulând uimirea:

— Cum aşa? Tu cânţi la baterie?

— Da, bătrâne! Ce-mi rămâne de făcut, de vreme ce aştept un copil?

— Cum?!? izbucni Jakub, minunându-se acum de-adevăratelea. Un copil? Doar n-o să-mi spui că te-ai însurat?

— Ba da, m-am însurat.

— Cu Mimi?

Mimi era o doctoriţă din staţiune cu care Škréta era încurcat de mai mulţi ani şi până acum reuşise întotdeauna să se eschiveze de la cununie, în ultima clipă.

— Da, cu Mimi, încuviinţă Škréta. Ştii doar că mă duceam cu ea în toate duminicile sus, la Belvedere.

— Va să zică, până la urmă te-ai însurat....

— De fiecare dată când urcam, reluă medicul primar, Mimi încerca să mă convingă că ar fi cazul să ne luăm. Iar eu eram atât de istovit de urcuş, încât mă simţeam bătrân şi-mi ziceam în sinea mea că nu îmi rămâne nimic mai bun de făcut decât să mă însor. Dar, până la urmă, reuşeam să-mi revin şi să fiu stăpân pe mine şi, când coboram de la Belvedere, îmi regăseam prospeţimea şi vigoarea, şi nu mai aveam chef de însurătoare. Într-o zi însă, Mimi a zis să facem un ocol, şi urcuşul a durat atât de mult, încât am consimţit să mă însor cu mult înainte de-a ajunge în vârful dealului. Şi-acum aşteptăm un copil, iar eu sunt silit să mă gândesc puţin cum să mai fac rost de nişte bani. Ştii, americanul ăsta se pricepe la pictură şi pictează un fel de iconiţe. Din asta s-ar putea scoate bani, nu glumă. Ce părere ai?

— Şi tu crezi că s-ar vinde?

— Şi încă cum! Închipuieşte-ţi, bătrâne, un stand în dreptul bisericii, în zilele de pelerinaj. Ar fi o afacere colosală: o sută de coroane bucata şi ne-am îmbogăţi. Eu le-aş vinde şi aş împărţi cu el pe din două.

— Şi el ce zice?

— Ce să zică. Individul ăsta are atâta bănet că nu mai ştie de el, iar eu nu mă văd în stare să-l conving să facă vreo afacere cu mine, spuse Škréta mâhnit, şi-i trase o înjurătură zdravănă.

3

Olga vedea foarte bine că Růžena îi făcea semne de la marginea bazinului, dar continua să înoate, prefăcându-se că n-o vede.

Aceste două femei nu se simpatizau. Doctorul Škréta o instalase pe Olga într-o cămăruţă învecinată cu a Růženei. Aceasta avea obiceiul să deschidă tare radioul, în timp ce Olgăi îi plăcea liniştea, îi bătuse de câteva ori în perete şi, drept răspuns, asistenta intensifica şi mai mult sunetul.

Růžena flutura din mână cu răbdare şi, până la urmă, reuşi să-i transmită pacientei că la ora douăsprezece va fi aşteptată afară de cineva venit din Capitală.

Olgăi îi dădu imediat prin minte că nu poate fi nimeni altul decât Jakub, şi se simţi cuprinsă de o bucurie neţărmurită. Dar pe loc se minună ea însăşi de această bucurie: cum e cu putinţă să mă bucur atât de mult, aflând de venirea lui?

Olga se număra printre acele femei moderne, cărora le place să se dedubleze într-o fiinţă ce-şi trăieşte viaţa cu intensitate şi în alta care observă.

Dar şi Olga *observatoarea* ştia să se bucure. Îşi dădea seama prea bine că e total nepotrivit şi anormal ca Olga *trăitoarea* să se bucure cu atâta frenezie şi, răutăcioasă fiind, această nepotrivire avea darul s-o bucure. Se amuza imaginându-şi ce spaimă ar trage Jakub dacă ar cunoaşte violenţa bucuriei sale.

Acele ceasornicului atârnat deasupra bazinului arătau ora douăsprezece fără un sfert. Olga se întrebă ce mutră ar face Jakub şi cum ar reacţiona dacă i s-ar agăţa de gât şi l-ar săruta ca o îndrăgostită. Pe urmă, înotă spre marginea bazinului, sări din apă şi se duse la cabină să se schimbe. Se necăji un pic că nu aflase de dimineaţă de sosirea lui. S-ar fi îmbrăcat mai bine. Acum n-avea pe ea decât un taioraş cenuşiu, neinteresant, şi asta avu darul să-i strice buna dispoziţie.

Avea momente ca, de pildă, cele petrecute cu puţin timp înainte în bazin, când uita cu desăvârşire de înfăţişarea ei. Acum însă, stătea în faţa oglinzii agăţate pe peretele cabinei şi se vedea în taioraşul ei cenuşiu. Cu câteva minute mai devreme îi surâdea ideea răutăcioasă de a se agăţa de gâtul lui Jakub şi de a-l săruta cu pasiune. Numai că această idee îi venise în bazin, unde înota fără trup, aidoma unui cuget eliberat de existenţa carnală. Acum însă, înzestrată pe neaşteptate cu un trup şi cu un taioraş cenuşiu, se simţea la o distanţă incomensurabilă de acea idee jucăuşă, ştiind că e iar, cu exactitate, cea pe care, spre marele ei necaz, Jakub o vedea şi o vede dintotdeauna: o fetiţă plăpândă ce trebuie ajutată.

Dacă Olga ar fi fost un pic mai proastă, s-ar fi considerat, poate, destul de frumoasă. Fiind însă prea deşteaptă, se vedea mult mai urâtă decât era în realitate, pentru că, la drept vorbind, nu era nici frumoasă, nici slută, şi orice bărbat cu pretenţii estetice mediocre ar fi fost bucuros să petreacă o noapte cu ea.

Dar, cum îi făcea plăcere să se dedubleze, Olga *observatoarea* se răstea acum la Olga *trăitoarea,* făcând-o să tacă: ce importanţă are că arată aşa sau altfel? De ce se chinuieşte privindu-se în oglindă? Să nu fie ea, într-adevăr, nimic altceva decât un simplu obiect pentru ochii bărbaţilor? O marfă obişnuită care se pune singură pe piaţă? Să nu fie în stare să se desprindă de înfăţişarea ei, să fie independentă de ea, cel puţin în măsura în care poate fi orice bărbat?

Ieşi din clădirea stabilimentului balnear şi zări chipul pe care se citeau duioşia şi bunătatea. Era sigură că în loc să-i întindă mâna avea să-i mângâie părul, ca unei fetiţe bune şi cuminţi. Şi aşa se şi întâmplă.

— Unde luăm prânzul? întrebă el.

Îi propuse să meargă la cantina pacienţilor unde era un loc liber chiar la masa ei.

Cantina era o sală imensă, înţesată cu mese şi cu oameni care mâncau înghesuiţi unii în alţii. Jakub şi Olga se aşezară şi ei şi aşteptară multă vreme până când ospătăriţa le turnă supa în nişte farfurii adânci. La masa lor se mai aflau două persoane şi acestea încercară să lege o convorbire cu Jakub, încadrându-l pe loc în familia prietenească a pacienţilor. Aşa se face că numai în momentele de pauză ale convorbirii colective, Jakub avu răgazul

să-i pună Olgăi măcar câteva întrebări, în legătură cu nişte lucruri practice: dacă e mulţumită cu alimentaţia, dacă e mulţumită de medicul curant, dacă e mulţumită de tratamentul pe care i-l aplică. Când o întrebă unde şi cum era cazată, îi răspunse că avea o vecină îngrozitoare. Şi, rostind aceste cuvinte, arătă cu capul spre una din mesele învecinate, unde lua prânzul Růžena.

Pe urmă, comesenii se retraseră, salutându-i respectuos, şi Jakub, uitându-se la Růžena, spuse:

— Hegel are o reflexie interesantă cu privire la aşa-numitul profil grec, a cărui frumuseţe, după el, ar consta în aceea că nasul e legat de frunte printr-o linie unică, ceea ce face să iasă în relief jumătatea superioară a capului, care e lăcaşul intelectului şi al spiritului. Uitându-mă la vecina ta, constat că, dimpotrivă, chipul ei se concentrează, în întregime, în cavitatea bucală. Priveşte cu cât interes şi cu câtă pasiune înfulecă şi cât de zgomotos vorbeşte în acelaşi timp! Accentul pus pe această parte inferioară, animalică, a feţei l-ar indispune şi l-ar dezgusta pe Hegel; dar trebuie să recunoaştem că această faţă, deşi, nu ştiu de ce, mi-e nespus de antipatică, e totuşi cât se poate de frumoasă.

— Crezi? întrebă Olga, pe un ton ce trăda dezacordul.

Drept care, Jakub se grăbi să continue:

— De gura ei mi-ar fi însă frică să nu mă devoreze. Şi mai adăugă: Cu tine Hegel ar fi mai satisfăcut. Dominanta chipului tău e fruntea care oferă pe loc, oricui, informaţii despre inteligenţa ta.

— Raţionamentele astea mă scot din sărite, izbucni Olga cu violenţă. Din ele trebuie să reiasă întotdeauna că fizionomia omului e amprenta sufletului său. Asta e, categoric, un nonsens. Un nonsens absolut. Eu, una, îmi imaginez sufletul meu cu o bărbie proeminentă, frumos rotunjită, cu nişte buze senzuale şi, când colo, am o bărbie minusculă şi o gură la fel de minusculă. Dacă nu m-aş fi văzut niciodată într-o oglindă şi ar fi trebuit să-mi descriu înfăţişarea exterioară după ceea ce cunosc din interiorul meu, portretul nu s-ar asemăna câtuşi de puţin cu originalul. Mi se întâmplă uneori să fiu cu totul alta decât par în realitate.

E greu de găsit cuvântul care să poată defini natura atitudinii lui Jakub faţă de Olga. Era fiica unui prieten ce fusese executat când ea avea şapte ani. Jakub îşi propusese atunci să întindă o mână protectoare asupra micuţei orfane. N-avea copii şi acest gen de paternitate, fără obligaţii, îl ispitea. În glumă obişnuia să-i spună micuţei „pupila mea". Şedeau acum amândoi în cămăruţa Olgăi. Ea introduse în priză firul reşoului, aşează pe el un ibric cu apă şi Jakub îşi dădea seama că nu se putea hotărî să-i divulge adevăratul motiv al vizitei sale. De fiecare dată când era gata să-i spună că venise să-şi ia rămas-bun, se temea ca această veste să nu capete o dimensiune prea patetică şi să nu creeze între ei un climat sentimental nepotrivit. Căci de mult o bănuia că nutreşte pentru el o dragoste secretă.

Olga scoase dintr-un dulăpior două ceşcuţe, aruncă în ele câte o doză de cafea măcinată, apoi le umplu cu apă clocotită. Jakub introduse în ceaşca sa o bucăţică de zahăr şi, în timp ce-o amesteca, o auzi pe Olga spunând:

— Ascultă, Jakub, ce fel de om a fost tatăl meu în realitate?

— De ce mă întrebi?

— Într-adevăr, nu făcuse niciun rău şi nu avea nimic pe conştiinţă?

— Dar ce-ţi veni acum cu povestea asta? întrebă Jakub, plin de uimire.

Cu puţin timp în urmă, tatăl Olgăi fusese reabilitat oficial, şi nevinovăţia lui, de om politic condamnat la moarte şi executat, fusese declarată deschis în faţa opiniei publice. Nimeni nu punea la îndoială nevinovăţia lui.

— Nu asta voiam să spun, se corectă Olga, ci tocmai contrariul.

— Nu te înţeleg, spuse Jakub.

— Mă întrebam dacă nu făcuse şi el altora exact ceea ce i s-a făcut lui. Între el şi cei ce l-au băgat în puşcărie nu exista absolut nicio deosebire. Aveau aceeaşi credinţă, erau la fel de fanatici. Erau convinşi că orice abatere, orice deviere, cât de mică, de la concepţia lor însemna un pericol de moarte pentru revoluţie şi erau suspicioşi. În fond l-au trimis la moarte în numele unei cauze sfinte în care şi el credea. Şi-atunci, mă întreb, de ce n-ar fi fost în stare să se poarte şi el cu alţii aşa cum s-au purtat ei cu el?

— Timpul zboară cumplit de repede şi trecutul devine din ce în ce mai greu de înţeles. Ce ştii tu despre tatăl tău în afară de cele aflate din câteva scrisori, din câteva pagini ale jurnalului său pe care au binevoit să ţi-l restituie, şi din câteva amintiri ale prietenilor săi?

— De ce eviţi să-mi răspunzi? întrebă Olga. Ţi-am pus o întrebare cât se poate de clară. A fost tatăl meu la fel cu cei ce l-au trimis la moarte?

— S-ar putea, spuse Jakub, ridicând din umeri cu indiferenţă.

— Şi-atunci, de ce n-ar fi putut să săvârşească şi el aceleaşi acte de cruzime?

— Teoretic vorbind, începu Jakub foarte domol, da, teoretic vorbind le putea face şi el altora exact ceea ce alţii i-au făcut lui. Nu există om pe lumea asta care n-ar fi capabil să-şi trimită aproapele la moarte şi asta cu cugetul relativ împăcat. Eu, unul, cel puţin, n-am descoperit încă un asemenea om. Dacă oamenii se vor schimba în această privinţă, îşi vor pierde cu siguranţă una dintre însuşirile fundamentale ale naturii umane. Atunci nu vor mai fi oameni, ci o altă specie de creaturi.

— Îmi plăceţi la nebunie! izbucni Olga, adresându-se la plural miilor de Jakubi. Făcând din toţi oamenii nişte asasini, asasinatele voastre încetează a mai fi o crimă, devenind doar o simplă caracteristică, necesară şi indispensabilă, a fiinţei umane.

— Majoritatea oamenilor se mişcă pe o traiectorie ce se întinde între casă şi locul de muncă, replică Jakub. Trăiesc în afara binelui şi a răului, pe un teritoriu sigur, ferit de orice primejdie. Se înspăimântă, cu toată sinceritatea, văzând un om care ucide. Cu toate acestea, e de ajuns să-i scoatem din teritoriul acesta liniştit, ca să devină ucigaşi fără să ştie cum. Căci există pe lumea asta încercări şi ispite ce se ivesc doar la intervale mari de timp în istoria omenirii. Şi nimeni nu-i în stare să le reziste. Dar, crede-mă, e absolut inutil să pierdem vremea cu asta. Pentru tine nu e important să ştii ce ar fi fost în stare să săvârşească tatăl tău teoretic, fiindcă, oricum, nu există nicio posibilitate de-a demonstra acest lucru. Pe tine ar trebui să te intereseze doar ce a făcut sau ce n-a făcut. Şi, în sensul ăsta, crede-mă, a avut conştiinţa curată.

— Poţi fi absolut sigur?

— Absolut. Nimeni nu ştie despre el mai mult decât ştiu eu.

— Sunt, într-adevăr, bucuroasă să aud asta de la tine, spuse Olga. Nu de alta, dar întrebarea mea n-a fost pusă întâmplător. Primesc, de mai multă vreme, tot felul de scrisori anonime. Mi se recomandă să renunţ la jocul de-a fiica martirului, pentru că tatăl meu, înainte de a fi fost executat, băgase în puşcărie oameni nevinovaţi, a căror culpă era doar aceea că aveau o altă concepţie despre lume decât a lui.

— E absurd, ripostă Jakub.

— Mi-l descriu cu toţii ca pe un fanatic furios, ca pe un om de o cruzime nemaipomenită. Sunt, ce-i drept, scrisori anonime şi răutăcioase, dar deloc primitive. Autorii lor se exprimă fără exagerări, cu precizie şi la obiect, încât aproape le-am dat crezare.

— Mereu aceeaşi sete de răzbunare, interveni Jakub întrerupând-o. Am să-ţi spun ceva: când l-au arestat pe tatăl tău, închisorile erau pline de oameni pe care revoluţia îi trimisese acolo sub presiunea primului val. Deţinuţii au recunoscut în el pe unul dintre faimoşii politicieni comunişti şi, cu prima ocazie, s-au năpustit asupra lui şi l-au stâlcit în bătaie, lăsându-l lat, fără cunoştinţă. Paznicii au asistat la această scenă ca simpli spectatori, zâmbind cu răutate.

— Ştiu, spuse Olga, şi Jakub îşi dădu seama că-i povestea un lucru pe care ea îl mai auzise până atunci de nenumărate ori. Îşi făgăduise de multă vreme să nu mai pomenească niciodată de treburile astea, dar nu izbutea. Cei ce au avut un accident de automobil îşi interzic şi ei să-şi mai amintească de el, dar fără rezultat.

— Da, ştiu, repetă Olga, pe mine însă nu mă miră comportamentul acestor oameni. Au fost închişi fără a fi judecaţi, adeseori fără niciun motiv. Şi, deodată, l-au văzut, în faţa lor pe unul din cei pe care-i considerau răspunzători de nenorocirea lor.

— Din clipa în care a îmbrăcat uniforma de puşcăriaş, tatăl tău era şi el un deţinut ca toţi deţinuţii. N-avea niciun rost să fie maltratat, şi cu atât mai puţin sub privirile satisfăcute ale gardienilor. Crede-mă, n-a fost decât răzbunarea laşă a unor indivizi odioşi, animaţi de cea mai josnică dorinţă de a călca în picioare o victimă lipsită de orice apărare. Iar scrisorile pe care

le primeşti nu sunt altceva decât rolul aceleiaşi răzbunări care, aşa cum văd, e mai puternică decât timpul.

— Nu te supăra! Au fost totuşi peste o sută de mii în aceste puşcării! Mii de oameni care nu s-au mai întors niciodată! Şi nimeni dintre cei vinovaţi de soarta lor n-a fost pedepsit vreodată. În fond, dorinţa lor de răzbunare nu e decât dorinţa unei justiţii nesatisfăcute!

— A te răzbuna pe fiică pentru păcatul tatălui, nu are nicio legătură cu justiţia. Adu-ţi aminte că din cauza tatălui tău ţi-ai pierdut căminul, că ai fost silită să părăseşti oraşul în care locuiai, că ţi s-a interzis să mai înveţi. Şi toate astea din pricina unui tată mort, pe care aproape nu l-ai cunoscut! Iar acum tot din pricina lui ai admite să fii din nou persecutată de ceilalţi? Nu ţi se pare absurd? Am să-ţi spun acum care a fost cea mai tristă descoperire a vieţii mele: victimele n-au fost cu nimic mai bune decât persecutorii lor. Eu, unul, îmi pot imagina foarte bine şi invers aceste roluri. Tu poţi vedea în asta doar alibiul unui om care vrea să scape de răspundere şi să arunce totul în spinarea Creatorului, care l-a născut şi l-a făcut pe om aşa cum e. Şi, poate, e mai bine că tu vezi lucrurile aşa. Căci a ajunge la concluzia că nu există nicio deosebire între călău şi victimă, înseamnă *renunţarea la orice speranţă.* Iar asta se numeşte *infern*, fetiţa mea.

5

Cele două colege ardeau de nerăbdare să afle cum a decurs întâlnirea Růženei din ajun, dar în această zi erau de serviciu în celălalt capăt al stabilimentului şi abia spre orele trei izbutiră să dea ochii cu prietena lor şi s-o asalteze cu tot felul de întrebări.

Růžena ezită un timp să răspundă, dar, în cele din urmă, rosti cu o voce nesigură:

— Mi-a spus că mă iubeşte şi că mă ia de soţie.

— Păi vezi, ce ţi-am spus! interveni uscăţiva. Şi are de gând să divorţeze?

— A zis că da.

— N-are încotro, va trebui, o asigură cvadragenara. Copilul e copil. Iar nevastă-sa e fără copii.

De data asta, Růžena se văzu nevoită să dea totul la iveală.

— Zicea că mă ia la Praga şi-mi găseşte acolo un loc unde să lucrez. Şi mai zicea c-o să plecăm în Italia să ne petrecem acolo concediul. Dar nu vrea să avem copil de la bun început. Şi are dreptate. Primii ani sunt cei mai frumoşi şi dacă am avea copii nu ne-am putea bucura unul de altul.

Cvadragenara rămase înmărmurită:

— Adică, tu vrei să-l dai afară, să te lepezi de el, de copilul tău?!?

Růžena dădu din cap aprobator.

— Ai înnebunit!?! izbucni uscăţiva.

— Te-a dus de nas, fetiţo, reluă cvadragenara, în clipa în care l-ai scos, a şi uitat de tine! Ai să vezi...

— De ce să uite?...

— Faci pariu?!? o întrerupse uscăţiva.

— De vreme ce mă iubeşte...

— De unde ştii că te iubeşte? întrebă cvadragenara.

— Aşa mi-a spus.

— Da?! Şi-atunci de ce nu ţi-a dat niciun semn în aceste două luni?

— S-a temut de dragoste, spuse Růžena.

— Cum?!?

— Nu ştiu cum să-ţi explic. S-a temut că s-a îndrăgostit de mine.

— Şi de asta n-a dat niciun semn?

— Voia să încerce, să vadă dacă mă poate uita. E de înţeles, nu?

— Aha, continuă cvadragenara. Şi când a aflat că te-a lăsat borţoasă şi-a dat seama, aşa, deodată, că nu te poate uita.

— Zicea că se bucură că sunt însărcinată. Dar nu din pricina copilului, ci pentru faptul că l-am sunat. Atunci a înţeles că mă iubeşte.

— Dumnezeule, că tare proastă mai eşti! se cruci uscăţiva.

— Nu văd de ce-aş fi o proastă?!

— Pentru că acest copil e tot ce ai, îi răspunse cvadragenara. Dacă-l dai afară, nu mai ai nimic şi el o să-ţi întoarcă spatele, fără să-i mai pese de tine. Ţine minte ce-ţi spun, fetiţo.

— Eu vreau ca el să mă vrea pentru mine, şi nu din cauza copilului.

— Hai să fim serioase: cine te crezi tu ca el să te vrea pentru tine?

Vorbiră aşa mult şi agitat, şi cele două colege îi repetară întruna că acest copil e singurul ei atu, la care nu-şi poate îngădui să renunţe.

— Eu, una, nu mi-aş lepăda copilul niciodată. Pentru nimic în lume, pricepi? Pentru nimic în lume, spuse, în cele din urmă, uscăţiva.

Růžena se simţi deodată ca o fetiţă mică şi rosti (era aceeaşi frază care cu o zi înainte îi redase lui Klima pofta de a trăi):

— Şi-atunci, spuneţi-mi, ce trebuie să fac?

— S-o ţii pe a ta, o îndemnă cvadragenara şi, trăgând un sertar din dulăpiorul ei, scoase de acolo un tubuleţ cu tablete: na, ţine, şi ia una imediat. Eşti foarte tulburată. Asta o să te calmeze.

Růžena duse tableta la gură şi o înghiţi.

— Păstrează tubul, reluă cvadragenara. Scrie pe el de trei ori pe zi, dar tu le iei numai atunci când simţi nevoia să te linişteşti. Şi vezi, ai grijă, nu cumva să faci vreo prostie, într-un moment de enervare. Nu uita că tipul e un şmecher uns cu toate alifiile. Da, e trecut prin ciur şi prin dârmon. De data asta însă, i s-a înfundat – nu scapă el aşa, cu una cu două.

Şi iar nu mai ştia ce să facă. Cu câteva clipe în urmă crezuse că e hotărâtă, dar argumentele colegelor păreau a fi convingătoare şi acum era, din nou, zdruncinată şi descumpănită. Năucă de-a binelea, se îndepărtă, coborând agale scările stabilimentului balnear.

În holul de jos se năpusti spre ea un tânăr cu obrajii aprinşi de o tulburare adâncă.

— Ţi-am mai spus de atâtea ori să nu mă aştepţi aici niciodată, se răsti la el, schimonosindu-se la faţă. Şi, după cele întâmplate ieri, mă mir că ai mai avut îndrăzneala să vii!

— Nu te supăra pe mine, te rog! strigă tânărul, cu disperare.

— Taci! se răţoi la el Růžena. Asta mi-ar mai lipsi, să vii să-mi faci aici asemenea scene! Şi dădu să plece.

— Nu mă lăsa aşa, dacă vrei să nu-ţi fac scene! o imploră tânărul.

N-avea încotro. Prin preajma lor se perindau pacienţii şi mai tot timpul trecea pe acolo câte o persoană în halat alb. Růžena, nu voia să atragă atenţia asupra ei, drept care se văzu nevoită să stea pe loc şi să încerce să păstreze o înfăţişare cât mai firească şi cât mai degajată.

— Ce vrei de la mine? îl întrebă cu o voce scăzută.

— Nimic. Am vrut doar să-ţi cer iertare. Crede-mă, îmi pare foarte rău de ce-am făcut. Dar, te rog, jură-mi că nu-i nimic intre voi.

— Ţi-am mai spus o dată că nu-i nimic între noi.

— Atunci, jură.

— Nu fi copil, pentru asemenea prostii nu jur.

— Fiindcă a fost ceva între voi.

— Ţi-am spus că nu. Şi dacă nu mă crezi, nu mai avem ce să ne spunem. E o cunoştinţă de-a mea, şi atâta tot. Adică, eu n-am voie să am cunoştinţele mele?... Îl preţuiesc, îl respect, şi sunt bucuroasă că l-am cunoscut.

— Da, ştiu. Iar eu nu-ţi reproşez nimic, spuse tânărul cu o voce blajină.

— Mâine dă aici un concert. Sper că n-ai de gând să mă spionezi...

— Dacă-mi dai cuvântul că nu e nimic între voi.

— Ţi-am mai spus că nu e de demnitatea mea să-mi dau cuvântul de onoare sau să jur pentru asemenea fleacuri. Îţi dau însă cuvântul de onoare că, dacă mă mai spionezi o singură dată, toată viaţa nu mă mai vezi. Ai înţeles?

— Ce pot să fac dacă-mi eşti atât de dragă... se tângui tânărul nefericit.

— Şi tu mie, replică Růžena, trecând repede la obiect, dar pentru asta eu nu mă duc să-ţi fac scene pe şoseaua naţională.

— Ce să fac dacă te iubesc. Ţie însă ţi-e ruşine cu mine...

— Lasă vrăjeala, i-o tăie scurt Růžena.

— N-am voie să mă arăt cu tine nicăieri, să mergem împreună undeva!...

— Taci! se răsti la el, căci tânărul începuse iar să-şi ridice glasul. Tata m-ar omorî dacă ar afla. Ţi-am spus doar că mă păzeşte ca pe ochii din cap. Acum însă, nu te supăra, trebuie să plec...

— Mai stai, te rog! insistă tânărul, apucând-o de mână. Nu pleca!

Růžena dădu ochii peste cap cu disperare.

— Dacă ne-am lua, totul ar fi altfel, se făcu auzit tânărul. N-ar mai putea să spună nimic. Am avea o familie...

— Nu vreau nicio familie, izbucni Růžena, cu violenţă. Mi-aş lua zilele dac-ar fi să am un copil!

— De ce ?...

— De-aia. Nu vreau niciun copil, pricepi?

— Dar eu te iubesc, Růžena, repetă tânărul pentru a nu ştiu câta oară.

— Şi pentru asta vrei să mă împingi la sinucidere, nu-i aşa?! ripostă Růžena.

— La sinucidere? întrebă, cu uimire, tânărul.

— Da! La sinucidere!

— Růžena, îngăimă tânărul.

— Da, într-acolo mă împingi! Ţine minte ce-ţi spun! într-acolo mă împingi, de asta sunt sigură!

— Pot să vin diseară? întrebă tânărul, cu o jalnică umilinţă în glas.

— Nu, în seara asta nu, răspunse Růžena. Apoi, dându-şi seama că trebuia să-l liniştească, se grăbi să adauge pe un ton împăciuitor: poţi să mă chemi aici, Franta. Dar abia de luni încolo...

Şi, rostind aceste cuvinte, se întoarse, gata să plece.

— Stai, o mai reţinu tânărul. Ţi-am adus ceva. Ca să mă ierţi... Şi-i întinse un pacheţel.

Îl luă şi ieşi repede în stradă.

6

— Doctorul Škréta e, într-adevăr, un om atât de ciudat, ori se preface? îl întrebă Olga pe Jakub.

— Întrebarea asta mi-o pun şi eu de când îl cunosc, răspunse Jakub.

— Ciudaţii n-o duc rău pe această lume, dacă reuşesc să-i facă pe alţii să le respecte ciudăţeniile, spuse Olga. Doctorul Škréta e un om fantastic de împrăştiat. În toiul unei discuţii uită, pur şi simplu, despre ce a vorbit. Uneori se întinde la vorbă pe stradă, uită de el, şi apare în cabinet cu o întârziere de două ore. Cu toate acestea, nimeni nu îndrăzneşte să se supere pe el,

fiindcă domnul doctor e totuşi un ciudat recunoscut oficial, şi numai un bădăran ar putea să conteste dreptul la ciudăţenia lui.

— Oricât de ciudat ar fi, cred că te îngrijeşte bine.

— Probabil că aşa e, dar toţi avem impresia că practica medicală e, pentru el, un lucru secundar, care-i stânjeneşte toate intenţiile sale mult mai serioase. Mâine, de pildă, o să cânte la baterie.

— Stai, o întrerupse Jakub. Să fie oare adevărat?

— Trebuie să fie adevărat, de vreme ce în toată staţiunea sunt răspândite afişe care anunţă că mâine concertează aici celebrul trompetist Klima şi domnul medic primar Škréta îl acompaniază la baterie.

— Incredibil, spuse Jakub, grăbindu-se să adauge: ce-i drept, nu m-am mirat deloc aflând că Škréta are de gând să apară ca baterist într-un concert public. Škréta e cel mai mare visător din câţi am cunoscut vreodată. Dar până acum nu mi s-a întâmplat să-l văd realizându-şi măcar un singur vis. Când ne-am cunoscut, în anii studenţiei, Škréta ducea întotdeauna lipsă de bani. N-avea un chior în buzunar, veşnic era lefter şi veşnic visa cum să câştige bani. Plănuise, pe atunci, să-şi facă rost de o căţeluşă *welsh-terrier,* fiindcă îi spusese cineva că puii acestei rase se vând cu patru mii de coroane bucata. Şi pe loc şi-a făcut socoteala: căţeluşa ar putea făta de două ori pe an câte cinci pui. Doi ori cinci fac zece, zece ori patru mii patruzeci de mii anual. Calculase şi gândise totul la perfecţie, până la ultimul amănunt. Cu multă trudă obţinuse protecţia şefului cantinei studenţeşti care-i făgăduise să-i dea zilnic, pentru căţeluşă, resturile de la bucătărie. Scrisese lucrările de diplomă pentru doi colegi de facultate, aceştia urmând, în schimb, să-i scoată căţeluşa la plimbare. Locuia în cămin, unde creşterea câinilor era interzisă. De aceea îi cumpăra intendentei în fiecare săptămână un buchet de trandafiri, iar aceasta îi făgădui, în cele din urmă, că în cazul lui va face o excepţie. În decursul a două luni asigurase toate condiţiile pentru căţeluşa sa, dar noi ştiam că n-avea s-o aibă niciodată. Ca s-o cumpere îi trebuiau patru mii de coroane şi nimeni nu se încumeta să-l împrumute. Pe scurt, nimeni nu-l lua în serios. Toţi îl considerau un visător care, în ciuda faptului că era uns cu toate alifiile şi neobişnuit de întreprinzător, trăia totuşi în împărăţia imaginarului.

— Nostimă poveste, spuse Olga, cu toate acestea eu, una, nu pot să înţeleg afecţiunea ciudată pe care i-o porţi. De fapt, pe omul ăsta nici nu se poate conta. Nu-i în stare niciodată să vină undeva la timp, iar a doua zi uită ce-a promis în ziua precedentă.

— Nu-i aşa. Cândva mi-a fost de mare ajutor. La drept vorbind, nimeni nu m-a ajutat vreodată atât de mult cum m-a ajutat el.

Şi, rostind aceste cuvinte, Jakub îşi strecură mâna stângă în buzunarul de la pieptul hainei, şi scoase de acolo o hârtiuţă de mătase mototolită. O desfăcu şi pe hârtie apăru o tabletă de culoare albăstruie.

— Ce-i asta? întrebă Olga.

— Otravă.

Jakub se desfătă un timp cu tăcerea iscoditoare a fetei, apoi continuă:

— O am de peste cincisprezece ani. Îmi ispăşeam atunci primul an de puşcărie şi cu acest prilej am înţeles un lucru, şi anume că omul trebuie să aibă în viaţă măcar o certitudine. Aceea de a fi stăpân pe moartea lui, şi de a-şi putea alege singur momentul şi modalitatea acestei morţi. Cu această certitudine poţi rezista foarte mult, având în permanenţă conştiinţa că poţi scăpa de ei, alegându-ţi singur clipa.

— Şi-ai avut-o cu tine în puşcărie?

— Din păcate nu, dar mi-am procurat-o de îndată ce m-am întors acasă.

— Când însă n-ai mai avut nevoie de ea.

— În ţara asta omul nu ştie niciodată când poate avea nevoie de ea, iar pentru mine asta a devenit o chestiune de principiu. Orice om ar trebui să capete otravă în ziua majoratului său şi, cu acest prilej, să i se înmâneze otrava în cadrul unei ceremonii solemne. Nu pentru a fi îndemnat să se sinucidă, ci, dimpotrivă, pentru a-şi trăi viaţa în mai multă linişte şi în mai multă siguranţă. Pentru a trăi cu conştiinţa că e stăpânul vieţii şi al morţii sale.

— Şi cum ţi-ai procurat-o?

— Škréta a debutat ca biochimist într-un laborator de specialitate. Iniţial m-am adresat unei alte persoane, dar acesta a considerat că e de datoria lui să mă refuze. Škréta mi-a

fabricat această tabletă şi mi-a dăruit-o fără cea mai mică ezitare.

— Poate pentru că e un tip ciudat, nu crezi?

— Poate. Dar, mai cu seamă, pentru că m-a înţeles. Ştia foarte bine că nu sunt un isteric care-şi găseşte plăcerea în comedii sinucigaşe. Pe scurt, a înţeles exact despre ce era vorba. Astăzi vreau să-i restitui această tabletă. De-acum încolo n-o să mai am nevoie de ea.

— Ai scăpat de toate primejdiile?

— Mâine dimineaţă părăsesc definitiv această ţară. Mi s-a oferit un post, ca invitat, la o universitate străină şi autorităţile noastre mi-au dat aprobarea să plec.

În sfârşit, greul a fost rostit. Jakub se uita la Olga şi o vedea surâzătoare.

— Adevărat? îl întrebă ea, apucându-l de mână. E o veste minunată. Mă bucur pentru tine, şi-ţi doresc din toată inima să reuşeşti.

Manifesta aceeaşi bucurie sinceră şi dezinteresată pe care ar fi încercat-o şi el dacă ar fi aflat că Olga ar pleca în străinătate, unde ar avea o viaţă mai bună. Era surprins de această atitudine a ei fiindcă se temuse întotdeauna că Olga nutrea pentru el un ataşament sentimental. Era deci fericit că lucrurile nu stăteau aşa, dar, ciudat, se simţea în acelaşi timp uşor afectat.

Olga era atât de preocupată de această noutate, încât încetă să se mai intereseze de tableta albăstruie ce zăcea între ei pe hârtia de mătase mototolită, şi Jakub trebui să răspundă amănunţit la întrebările ei în legătură cu perspectivele viitoarei sale ocupaţii.

— Sunt tare bucuroasă că ai reuşit. În definitiv, aici ai fi fost considerat un element suspect până la sfârşitul vieţii. Nici măcar profesiunea pentru care te-ai pregătit nu te-ar fi lăsat s-o practici. Şi dumnealor ne ţin întruna predici despre dragostea faţă de patria-mamă. Cum poate iubi cineva o ţară în care i se interzice să muncească? Eu, una, îţi spun drept, nu simt niciun fel de dragoste faţă de o asemenea patrie. Urât din partea mea, nu-i aşa?

— Nu ştiu, spuse Jakub uşor contrariat. Chiar nu ştiu. Eu, de pildă, eram destul de ataşat acestei ţări, te rog să mă crezi...

— S-ar putea să fie urât din partea mea, reluă Olga, dar eu nu mă simt cu nimic legată de această ţară, şi nici nu văd ce ar putea să mă lege.

— Şi amintirile triste sunt de natură să ne lege...

— Ca să rămânem în aceeaşi ţară în care ne-am născut?! Nu, eu, una, nu-s în stare să înţeleg cum poate cineva să vorbească despre libertate, fără să se descotorosească de această povară. Copacul nu-i la el acasă acolo unde nu poate să crească. E acasă acolo unde-i priesc umiditatea şi prospeţimea pământului.

— Şi ţie îţi prieşte umiditatea acestui pământ?

— În general, da. De vreme ce, în sfârşit, au găsit cu cale să mă lase să studiez. Am tot ce vreau. O să-mi văd de ştiinţele mele naturale şi de altceva nu vreau să ştiu. Nu eu am inventat acest regim, aşa că nu mă simt cu nimic răspunzătoare pentru condiţiile de viaţă din această ţară... Dar, de fapt, tu când pleci?

— Mâine.

— Aşa de repede? Şi, apucându-l de mână, continuă: dacă ai fost atât de drăguţ şi ai venit aici ca să-ţi iei rămas-bun de la mine, te rog frumos, nu te grăbi.

Lucrurile se petreceau mereu altfel decât se aşteptase. Olga nu se comporta nici ca o tânără fată care-l iubeşte în taină, dar nici ca o fiică adoptivă care nutreşte faţă de el o dragoste filială, lipsită de intenţii carnale. Îl ţinea de mână, cu o tandreţe semnificativă, şi, privindu-l în ochi, îi repetă stăruitor:

— Nu te grăbi! Cu ce m-aş alege dacă ai venit aici doar ca să-mi spui adio?

Jakub era gata-gata să cadă pradă descumpănirii:

— Să vedem, spuse cu îndoială în glas. Şi doctorul Škréta insistă să mai rămân.

— Trebuie neapărat să mai rămâi, se înflăcără Olga. Vezi şi tu ce puţin timp avem pentru noi. Acum ar trebui să mă duc înapoi la tratament...

Stătu un pic pe gânduri, apoi declară că nu se mai duce nicăieri atâta timp cât e Jakub aici.

— Nu, nu, trebuie să te duci, replică Jakub. N-ai voie să renunţi la tratament. Aşa ceva nu se poate. Dacă vrei te conduc.

— Adevărat? întrebă Olga fericită. După care deschise la iuţeală şifonierul şi începu să caute ceva.

Tableta albăstruie zăcea pe masă în hârtia de mătase desfăcută, în timp ce Olga, singura fiinţă căreia Jakub îi dezvăluise existenţa ei, îi întorcea spatele, aplecându-se spre şifonierul întredeschis, în clipa aceea lui Jakub îi dădu prin minte că această tabletă albăstruie era drama vieţii sale, o dramă părăsită, aproape uitată, şi probabil lipsită de interes. Şi îşi spuse în sinea lui că sosise vremea să se descotorosească de această dramă neinteresantă, să-şi ia cât mai repede rămas-bun de la ea şi s-o lase în urma lui. Împachetă la loc tableta în hârtiuţa de mătase şi o strecură înapoi în buzunarul de sus al hainei.

Olga scoase din şifonier o sacoşă, aruncă în ea un prosop şi, închizând uşa şifonierului, îi spuse lui Jakub:

— Sunt gata, putem pleca.

7

Růžena stătea, Dumnezeu ştie de când, pe o bancă în grădina publică, nefiind în stare să se mişte de acolo, căci gândurile ei erau, de bună seamă, la fel de imobile, fixate şi ele într-un singur punct.

Ieri încă mai credea în spusele trompetistului. Şi asta nu numai fiindcă-i făceau plăcere, ci dimpotrivă, pentru că totul i se părea mai simplu: în felul ăsta putea să renunţe, cu conştiinţa împăcată, la o nouă luptă pentru care nu se simţea în puteri.

Acum însă, după ce colegele îşi bătuseră joc de ea, îşi pierduse din nou încrederea în el, şi se gândea la trompetist cu o ură înverşunată, căci în adâncul sufletului ei se temea că nu e destul de vicleană şi nici destul de tenace spre a-l dobândi.

Rupse, fără pic de curiozitate, hârtia pachetului pe care i-l dăduse František. Descoperi în el o ţesătură albăstruie şi ghici pe loc că primise în dar o cămaşă de noapte; o cămaşă de noapte în care motociclistul voia s-o vadă în fiecare zi; în fiecare zi, în multe-multe zile, în toate zilele vieţii sale. Se uita la culoarea albăstruie a materialului şi avea senzaţia că pata aceea albastră se întinde, se risipeşte, prefăcându-se într-un iezer, un iezer al bunătăţii şi al devotamentului, într-un iezer al dragostei înrobitoare care, în cele din urmă, avea s-o înghită.

Pe cine ura mai mult? Pe cel ce n-o voia, sau pe cel ce se bătea pentru ea?

Şedea aşa, ţintuită pe această bancă de cele două piroane ale urii, şi habar n-avea ce se întâmplă în jurul ei. La marginea trotuarului se oprise un microbuz şi, în spatele lui, un camion verde, din interiorul căruia răzbăteau până la urechile ei urlete şi lătrat de câini. Portiera microbuzului se deschise şi din el coborî un bărbat mai în vârstă, cu o banderolă roşie în jurul braţului. Růžena se uita nătângă în faţa ei şi un timp nici nu sesiză la ce se uită.

Bărbatul cu banderolă strigă o comandă în direcţia microbuzului şi un alt vârstnic cu banderolă roşie ieşi afară, ţinând în mână o prăjină de trei metri la capătul căreia era fixat un laţ de sârmă. După ei coborâră alţii, înşirându-se unul câte unul în faţa microbuzului. Toţi erau bărbaţi în vârstă, toţi purtau banderole roşii în jurul mânecii şi toţi ţineau în mână câte o prăjină lungă, prevăzută în vârf cu câte un laţ de sârmă subţire.

Bărbatul care sărise primul din microbuz nu avea prăjină, el fiind comandantul ce dădea ordinele: drept care, subordonaţii lui, încolonaţi ca o ceată de lăncieri insoliţi, executară câteva poziţii de drepţi şi pe loc repaus. Pe urmă se auzi o nouă comandă şi ceata de „lăncieri" porni fuga-marş în grădina publică. Acolo se dispersară, alergând fiecare în altă direcţie, unii pe alei, alţii peste peluze. În grădină se plimbau pacienţii staţiunii, câţiva copii se jucau zburdând de colo-colo, iar acum toată lumea se oprise urmărindu-i, cu uimire, pe bătrânii ce se năpusteau într-un atac furibund, cu prăjinile întinse înaintea lor.

Růžena se trezi şi ea din amorţeala meditaţiei sale şi începu să observe ce se petrecea în jurul ei. Printre bătrânii domni îl recunoscu pe tatăl ei şi se uită la el cu dezgust, dar fără uimire.

Un câine maidanez se zbenguia în preajma unui mesteacăn ce se înălţa în mijlocul unei peluze. Unul dintre „lăncieri" dădu fuga într-acolo şi maidanezul se uită la el cu mirare. Bătrânul „lăncier" întinse prăjina, încercând să prindă capul patrupedului în ochiul de sârmă. Dar prăjina era lungă, braţele bătrânului erau slabe şi moşul nu era în stare să-şi atingă ţinta. Ochiul de sârmă se balansa nesigur deasupra capului canin, şi micuţul animal îl cerceta cu mirare.

Dar, în clipa aceea, din partea opusă a parcului sări grăbit în ajutorul bătrânului un alt personaj cu braţe mai puternice şi astfel câinele se trezi în cele din urmă în captivitatea ochiului de sârmă. Bătrânelul smuci prăjina, zgarda de sârmă se înfipse în

gâtul păros al căţelului şi acesta scoase un urlet de durere. Cei doi pensionari râseră satisfăcuţi şi, cu un aer triumfător, începură să-l tragă târâş peste peluză pe micul patruped, îndreptându-se cu el spre locul unde staţionau maşinile. Aici deschiseră uşa mare a camionului dinăuntrul căruia răzbi un val puternic de lătrături şi schelălăieli: acolo îl aruncară pe maidanez.

Tot ce vedea era perceput de Růžena doar ca o componentă a propriei sale poveşti: era o femeie nefericită între două lumi; lumea lui Klima o respingea, iar lumea lui František, de care voia să scape (lumea banalităţii şi a plictiselii, lumea eşecului şi a capitulării), venise aici sub înfăţişarea acestei cete agresive, cu intenţia de a o înhăţa şi de a o târî agăţată într-unul din ochiurile acestea de sârmă.

Pe una dintre aleile presărate cu nisip, un puşti de vreo doisprezece ani îşi chema cu disperare câinele care se rătăcise într-un tufiş. În locul câinelui apăru însă, în mare grabă, tatăl Růženei cu prăjina întinsă. În clipa aceea băieţelul amuţi. Se temea să-şi mai cheme câinele, ştiind că bătrânul cu prăjina vrea să i-l înşface şi să-l tragă după el. Aşa stând lucrurile, o rupse la fugă de-a lungul aleii ca să scape de bătrân, dar acesta se luă după el şi acum alergau amândoi, unul lângă altul: tatăl Růženei cu prăjina întinsă şi băieţelul cu lacrimi în ochi; căci în timpul cursei îl podidise plânsul. După un timp, copilul se întoarse fugind mereu. Tatăl Růženei se întoarse şi el şi din nou alergau amândoi, unul lângă altul.

La un moment dat ţâşni din tufiş un baset. Tatăl Růženei întinse prăjina spre el, dar căţelul se îndepărtă cu repeziciune şi o rupse la fugă pe urmele băiatului; acesta îl luă în braţe şi-l strânse cu putere la pieptul său. Alţi pensionari veniră grăbiţi să-l ajute pe tatăl Růženei şi smulseră basetul din îmbrăţişarea băiatului. Băiatul plângea, ţipa şi izbea cu pumnii în dreapta şi-n stânga, încât bătrânii „lăncieri" se văzură nevoiţi să-i sucească mâinile şi să-i astupe gura cu palma, căci ţipetele puştiului atrăgeau prea mult atenţia trecătorilor, care îşi întorceau privirile, dar se temeau să intervină.

Růžena nu mai avea niciun chef să-şi vadă tatăl în compania tovarăşilor săi de „arme". Dar unde să se ducă? În odăiţa ei avea un roman poliţist pe care n-apucase să-l citească până la capăt, fiindcă n-o ispitea; la cinema se juca un film pe

care-l văzuse, iar în holul Hotelului „Richmond" se afla un televizor deschis în permanenţă. Optă pentru televiziune. Se ridică de pe bancă şi, în vacarmul stârnit de glasurile bătrâneşti care nu mai conteneau s-o asalteze din toate părţile, îşi dădu seama încă o dată, cu intensitate, de conţinutul măruntaielor sale şi îşi spuse, în sinea ei, că era un conţinut sacru. Şi-l transforma şi îl avansa în grad, înnobilându-l. Îl despărţea şi-l deosebea de aceşti bătrâni turbaţi care hărţuiau câinii prin parcul staţiunii. Printre reflecţiile sale confuze, îi fulgeră deodată ideea că n-avea dreptul să renunţe, că n-avea dreptul să capituleze, întrucât purta în pântecul ei ultima sa speranţă; unicul ei bilet de intrare în viitor.

Când ajunse la marginea parcului, îl zări pe Jakub. Stătea pe trotuar în faţa Hotelului „Richmond", urmărind cu interes scena din parc. Nu-l văzuse decât o singură dată, în timpul prânzului, dar înfăţişarea lui i-a rămas bine întipărită în minte. Pacienta, care devenise temporar vecina ei, şi-i bătea în perete ori de câte ori radioul ei se auzea un pic mai tare, îi era profund antipatică, şi în consecinţă Růžena o urmărea cu atenţie şi percepea, cu un dispreţ suveran, tot ce era legat de persoana ei.

Chipul acestui bărbat îi displăcea. I se părea ironic, şi Růžena detesta ironia. Crezuse dintotdeauna că ironia (orice ironie) stătea de strajă, ca o santinelă înarmată, la poarta viitorului ei, cercetând-o neîncetat şi dând din cap dezaprobator. Îşi umflă pieptul cu intenţia de a trece prin faţa lui Jakub cu toată aroganţa provocatoare a sânilor şi cu toată trufia pântecului său.

Iar acest om (îl urmărea acum doar cu coada ochiului) începu deodată să spună cu o voce blândă şi plină de gingăşie:

— Hai, vino aici... vino cu mine.

În primul moment, rămase nedumerită, întrebându-se cum de i se adresează tocmai ei. O zăpăcise duioşia ce răzbătea din glasul lui şi nu ştia cum să-i răspundă. Pe urmă însă, întorcându-şi privirea, surprinse în preajma ei un boxer solid cu un cap de o urâţenie dezarmantă, pur şi simplu omenească.

Vocea lui Jakub ademeni simpaticul patruped. Jakub îl luă de zgardă şi i se adresă din nou:

— Hai, vino cu mine, frumosule, altfel, să ştii, o păţeşti urât...

Câinele ridică spre Jakub un cap încrezător şi din gura lui atârna o limbă fâlfâind ca un steguleţ vesel şi sprinţar.

A fost pentru Růžena o secundă cumplită, plină de o umilinţă grotescă, ridicolă, meschină şi totuşi atât de evidentă. Jakub nu-i luase în seamă nici aroganţa, nici trufia provocatoare. Crezuse că i se adresase ei, dar, de fapt, vorbise cu câinele. Trecu repede pe lângă el şi se opri pe treptele scării din faţa Hotelului „Richmond".

Din partea opusă a străzii se repeziră spre Jakub doi moşulici cu prăjinile întinse. Růžena urmărea scena cu o privire răutăcioasă; cu toate acestea, nu se putea stăpâni să nu fie de partea impetuoşilor pensionari.

Jakub ţinea câinele de zgardă, conducându-l spre intrarea clădirii, şi un bătrân strigă în urma lui:

— Daţi drumul câinelui! Imediat!

Şi al doilea bătrân:

— În numele legii!

Jakub se prefăcea că nu-i aude şi îşi vedea mai departe de drum, dar, din spate, se lăsă încet de-a lungul trupului său o prăjină şi laţul de sârmă începu să se legene şovăitor spre capul boxerului.

Jakub prinse vârful prăjinii şi-l împinse într-o parte.

În clipa aceea veni în grabă un al treilea pensionar şi strigă în gura mare:

— Asta-i o încălcare a ordinii publice. Chemăm poliţia!

În fine se făcu auzită vocea ascuţită a unui alt moşneag:

— Hoinărea prin parc! Împotriva interdicţiei, alerga pe locul de joacă al copiilor! S-a pişat pe nisipul copiilor! Dumneavoastră vă sunt mai dragi câinii decât copiii?!?

Růžena urmărea acest spectacol de la înălţimea scării, şi trufia pe care o simţise cu puţin timp în urmă doar în pântec îi cuprindea acum tot corpul, umplând-o, încet-încet, cu forţa unei revolte înverşunate. Jakub urcă spre ea cu câinele şi, când ajunse în dreptul ei, Růžena îi spuse:

— Aici câinii n-au acces!

Jakub îi răspunse cu o voce blajină; dar Růžena nu mai putea să dea înapoi şi, postându-se cu picioarele răscrăcărate în faţa uşii largi a hotelului, repetă:

— Ăsta-i hotel pentru pacienţi, nu pentru câini. Câinii n-au acces aici.

— De ce nu luaţi şi dumneavoastră o prăjină cu laţ, scumpă domnişoară, spuse Jakub, încercând să se strecoare pe uşă cu câinele.

Růžena surprinse în fraza lui Jakub acea ironie detestată, care o şutează şi o îmbrânceşte înapoi de unde venise, acolo unde nu voia să rămână. De furie i se făcu negru înaintea ochilor şi, fără voia ei, apucă zgarda animalului. Acum îl ţineau amândoi. Jakub îl trăgea înăuntru, Růžena în afară. Jakub o înşfăcă de mână şi, desprinzându-i de pe zgardă degetele încleştate, o împinse cu atâta violenţă, încât tânăra asistentă medicală se clătină.

— Cum văd, dumneavoastră aţi fi mai bucuros să plimbaţi în cărucior căţei în locul copiilor! strigă Růžena în urma lui.

Jakub îşi întoarse capul şi privirile lor se încrucişară, contopindu-se sub povara apăsătoare a unei uri spontane şi fără mască.

8

Boxerul se învârtea prin odaie plin de curiozitate, de parcă nici n-ar fi bănuit primejdia care îl ameninţase. Jakub se întinse pe studio şi începu să-şi frământe mintea, întrebându-se ce ar putea face cu acest animal: îi plăcea, era un câine blajin şi vesel. Uşurinţa cu care se aclimatizase în câteva clipe într-o casă străină, şi felul cum se împrietenise cu o persoană necunoscută, era suspectă prin firescul ei şi i se părea, pur şi simplu, vecină cu prostia. După ce adulmecă toate ungherele, boxerul sări pe studio şi se întinse lângă el. Jakub fu surprins, dar acceptă pe loc şi fără rezerve această manifestare camaraderească. Îşi lăsă mâna pe spinarea animalului şi se desfătă un timp cu căldura emanată de trupul simpaticului patruped. Iubise întotdeauna câinii. Erau apropiaţi, lipicioşi, afectuoşi, devotaţi şi, în acelaşi timp, absolut neinteligibili. Omul nu va şti niciodată ce se petrece, de fapt, în capetele şi inimile acestor mesageri ai unei naturi străine omului şi inaccesibile înţelegerii fiinţei umane.

Scărpina spinarea câinelui şi se gândea la scena căreia îi fusese martor cu puţin timp în urmă. Moşulicii înarmaţi cu prăjinile lor caraghioase se confundau în mintea lui cu gardienii din închisori, cu anchetatorii şi cu denunţătorii iscoditori ce

trăgeau cu urechea spre a afla dacă vecinul său discută despre politică, în timpul plimbărilor obligatorii. Cei împinge pe aceşti oameni spre asemenea jalnice activităţi? Răutatea? Desigur, dar şi dorinţa de ordine. Căci năzuinţa spre ordine urmăreşte transformarea universului uman într-un imperiu anorganic, în care totul merge şi în care totul funcţionează, în care totul e subordonat unor reguli superioare individului. Năzuinţa spre ordine e totodată năzuinţa spre moarte, căci viaţa e o încălcare permanentă a ordinii. Sau invers: se poate spune că năzuinţa spre ordine e un alibi onorabil cu care ura faţă de oameni îşi motivează şi îşi justifică ticăloşiile.

Apoi îi apăru în minte tânăra blondă care-i tăiase drumul vrând să-i interzică intrarea cu câinele în hotel şi simţi deodată împotriva ei o ură de-a dreptul dureroasă. Bătrânii înarmaţi cu prăjini nu-l indignau şi nici n-aveau darul să-l întărâte; pe aceştia îi cunoştea prea bine, aceştia intrau în calculele sale, de existenţa lor nu se îndoise niciodată; ştia că trebuie să existe şi nu vor înceta niciodată să-l urmărească şi să-l persecute. Dar această tânără femeie era eterna sa înfrângere. Era frumoasă şi apăruse pe scenă nicidecum în chip de persecutor, ci ca un spectator captivat de spectacol, identificându-se spontan cu persecutorii săi. Jakub se îngrozea întotdeauna la gândul că privitorii vor fi dispuşi cândva să dea o mână de ajutor călăului, ţinând victima în timpul execuţiei; căci, în decursul vremurilor, călăul devenise un personaj apropiat şi familiar, în timp ce persecutatul degaja din el ceva ce aducea a iz aristocratic. Sufletul mulţimii, care odinioară se identifica, poate, cu bieţii persecutaţi, se identifică azi cu jalnica misiune a persecutorilor. Pentru că vânătoarea de oameni în secolul nostru a devenit o vânătoare de privilegiaţi: o vânătoare de oameni care citesc cărţi sau sunt posesori de câini.

Simţea sub mâna lui căldura plăcută a animalului şi îşi spunea, în gând, că tânăra blondă venise acolo ca un semn tainic şi misterios, menit să-i aducă la cunoştinţă că el nu va fi niciodată iubit în această ţară, iar ea, în calitate de mesager al poporului, va fi bucuroasă oricând să le dea o mână de ajutor acestor bărbaţi care vor întinde spre el prăjina aceea ameninţătoare, cu laţ de sârmă. Luă câinele în braţe şi-l lipi de trupul său, cu sentimentul că nu-l poate lăsa aici la cheremul oricui, că ar trebui să-l ia cu dânsul, scoţându-l din această ţară

ca pe o amintire a persecuţiei, ca pe unul din cei ce au scăpat de rigorile ei. Pe urmă îi veni în minte că răspundea de această potaie veselă şi jovială, de parcă ar fi fost un fugar hăituit de poliţie, şi în clipa aceea îl pufni râsul. Deodată se auzi un ciocănit în uşă şi în cameră îşi făcu apariţia doctorul Škréta.

— În sfârşit, te-ai întors – era şi timpul; te-am căutat ca un disperat toată după-amiaza. Pe unde mi-ai umblat?

— Am fost cu Olga, pe urmă...

Voia să-i povestească întâmplarea cu câinele, dar Škréta îl întrerupse brusc.

— Puteam să-mi închipui acest lucru. Să-ţi pierzi vremea în felul ăsta, când avem atâtea să ne spunem! I-am spus lui Bertlef că eşti aici şi am aranjat să ne invite la el.

În momentul acela câinele sări de pe studio şi, apropiindu-se de doctorul Škréta, se ridică pe labele din spate şi îşi odihni labele din faţă pe pieptul lui.

Škréta începu să-l scarpine pe ceafă şi spuse, fără a se arăta câtuşi de puţin mirat de prezenţa câinelui:

— Gata, Bobică, da, cuminte, Bobică!

— Bob?! întrebă Jakub cu mirare.

— Da, aşa-l cheamă, încuviinţă Škréta, explicându-i că Bob era câinele unor restauratori care ţineau un local într-o pădure din apropierea staţiunii. Bob era cunoscut de cine vrei şi de cine nu vrei, căci îi plăcea grozav să hoinărească.

Câinele înţelese că vorbeau despre el şi se bucura. Dădea din coadă fericit şi se străduia să-l lingă pe Škréta pe obraz.

— Tu eşti un psiholog excepţional, spuse doctorul. În seara asta, trebuie să mi-l studiezi cum scrie la carte. Eu nu ştiu cum să-l iau şi, crede-mă, am nişte proiecte serioase cu el...

— Te referi la iconiţele alea cu sfinţi?

— Icoanele sunt o prostie. Un fleac, replică Škréta. E vorba de ceva mult mai important, pricepi? Vreau să mă înfieze...

— Să te înfieze?! se minună Jakub.

— Da, să mă înfieze. Pentru mine e o chestiune vitală. Dacă devin fiul lui, capăt automat cetăţenia americană, pricepi?

— Vrei să emigrezi?

— Nu, asta nu. În momentul de faţă desfăşor aici o vastă activitate ştiinţifică; e vorba de nişte experienţe foarte importante. Despre asta vreau de asemenea să discutăm astăzi, fiindcă o să am nevoie de tine *neapărat,* pentru aceste

experienţe. Dar, o dată cu cetăţenia americană, voi obţine şi un paşaport american şi cu ăsta voi putea călători în toată lumea, pricepi? Ştii doar prea bine că, altfel, omul de rând nu iese niciodată din această ţară. Şi eu doresc atât de mult să văd Islanda...

— De ce tocmai Islanda?

— Nicăieri în lume nu se prind mai bine şi mai uşor somonii, ca acolo, spuse Škréta, visător. Şi continuă: lucrurile se complică un pic prin faptul că Bertlef e doar cu şapte ani mai mare ca mine. Va trebui să-i explic, cumva, că paternitatea adoptivă e o stare juridică ce n-are nimic comun cu paternitatea naturală şi că teoretic ar putea fi tatăl meu adoptiv, chiar dacă e mai tânăr ca mine. În ceea ce-l priveşte, s-ar putea să înţeleagă, dar are o soţie îngrozitor de tânără. E pacienta mea. De altfel, ai s-o vezi, soseşte poimâine. Am trimis-o pe Mimi la Praga s-o aştepte la aeroport.

— Mimi e la curent cu planul tău?

— Bineînţeles. I-am dat dispoziţie să facă tot posibilul pentru a câştiga simpatia viitoarei sale soacre.

— Şi americanul? Ce zice?

— Păi, vezi, aici e marea dificultate. Omul ăsta nu-i în stare să priceapă... Pur şi simplu, nu-i cade fisa. De asta am nevoie de tine, ca să mi-l studiezi cum trebuie şi pe urmă să-mi spui cum să-l iau.

Škréta se uită la ceas şi ţinu să precizeze că la ora aceea Bertlef îi aşteaptă.

— Şi ce facem cu Bobi? întrebă Jakub.

— Cum a ajuns la tine? întrebă, la rândul său, doctorul Škréta.

Şi Jakub începu să-i explice prietenului său cum reuşise să-i salveze viaţa simpaticului animal, dar Škréta era cufundat în gândurile sale şi spusele lui Jakub îi intrau pe o ureche şi-i ieşeau pe cealaltă. Când Jakub termină de povestit, spuse:

— Patroana restaurantului e pacienta mea. Acum doi ani a născut un copilaş de toată frumuseţea, întreaga familie îl iubeşte nespus de mult pe Bobică – mâine ai putea să te repezi până acolo şi să le dai înapoi căţelul. Deocamdată, o să-i dăm lui Bobică ceva de dormit, ca să ne lase să plecăm.

Şi, zis şi făcut, scoase din buzunar un tub şi răsturnă din el o tabletă, apoi, trăgând patrupedul cât mai aproape de el, îi deschise botul şi-i aruncă tableta pe gât.

— Îndată o să adoarmă şi-o să aibă un somn cu vise dulci, spuse Škréta şi cei doi bărbaţi părăsiră încăperea.

9

Bertlef le ură bun venit celor doi oaspeţi şi Jakub, rotindu-şi privirea prin încăpere, se apropie de un tablou ce înfăţişa chipul unui sfânt cu barbă.

— Am auzit că pictaţi, îi spuse apoi lui Bertlef.

— Da, răspunse Bertlef. Acesta-i Sfântul Lazăr, patronul meu.

— Şi de ce i-aţi făcut un nimb albastru?! se minună Jakub.

— Mă bucur că puneţi această întrebare. De obicei oamenii privesc un tablou şi habar n-au ce văd. Am pictat nimbul albastru pentru simplul motiv că nimbul e, într-adevăr, albastru.

Jakub se minună pentru a doua oară, şi Bertlef continuă:

— Oamenii devotaţi Domnului, printr-o dragoste deosebit de puternică, sunt răsplătiţi cu o bucurie sfântă ce se revarsă înlăuntrul lor şi de acolo iradiază în afară. Lumina acelei bucurii divine e blândă şi tăcută şi are culoarea azurului ceresc.

— Un moment, îl întrerupse Jakub. Dumneata crezi că nimbul e mai mult decât un simbol plastic?

— Bineînţeles, răspunse Bertlef. Să nu vă închipuiţi însă că răsare neîncetat din capetele sfinţilor şi că sfinţii colindă lumea ca nişte felinare ambulante. Se înţelege că nu. Numai în anumite clipe de mare bucurie lăuntrică izvorăşte din ei o strălucire albăstruie. În primele secole după moartea lui Iisus, când au existat mai mulţi sfinţi şi mulţi dintre cei ce i-au cunoscut de aproape, nimeni nu s-a îndoit de culoarea nimbului, şi în toate tablourile şi frescele epocii îl veţi găsi albastru. Abia din secolul al cincilea încep pictorii să-l înfăţişeze treptat şi în alte culori; de pildă, în oranj sau galben, pentru ca apoi, în gotic, să devină numai auriu. Era desigur mai decorativ şi exprima mai bine puterea pământească şi gloria bisericii. Dar nu mai corespundea adevăratului nimb în măsura în care nici biserica din vremea aceea nu se asemăna cu creştinismul originar.

— Asta n-am ştiut, spuse Jakub, în timp ce Bertlef se îndrepta spre un mic bufet plin cu băuturi alcoolice. După ce se consultă cu cei doi oaspeţi cărei sticle să-i acorde prioritate şi, în sfârşit, umplu trei pahare cu coniac, se întoarse spre doctorul Škréta.

— Sper să nu-l uitaţi pe tatăl acela nefericit. Ţin foarte mult să-l ajutaţi...

Škréta îl asigură că totul se va sfârşi cu bine, şi Jakub întrebă despre ce este vorba. După ce i se dădură explicaţiile cuvenite (să apreciem aici nobila discreţie a celor doi bărbaţi: nici în faţa lui Jakub nu dezvăluiră vreun nume), acesta din urmă îşi exprimă marea sa compasiune faţă de necunoscutul fecundator:

— Cine dintre noi n-a avut parte de un asemenea martiriu! E una din marile încercări ale vieţii. Cei care cedează şi devin taţi împotriva voinţei lor suferă o înfrângere pe viaţă. Pe urmă, devin răi ca toţi oamenii înfrânţi şi le doresc aceeaşi soartă tuturor bărbaţilor.

— Prietene, izbucni Bertlef. Aşa vorbeşti dumneata în faţa unui tată fericit? Dacă mai zăboveşti pe aici două-trei zile, îl vei vedea pe frumosul meu fiu şi vei retracta cele spuse acum!

— Nu le voi retracta, spuse Jakub, pentru că dumneata n-ai devenit tată împotriva voinţei dumitale!

— Asta pot să jur. Sunt tată din propria-mi voinţă şi din voinţa doctorului Škréta.

Doctorul încuviinţă satisfăcut, declarând că şi el are altă părere decât Jakub asupra paternităţii, mărturie stând, de altfel, starea binecuvântată a iubitei sale Mimi.

— Singurul lucru, ţinu să adauge, care mă îndeamnă la un anume scepticism faţă de reproducere este înţeleaptă alegere a părinţilor. E de necrezut ce indivizi hidoşi se încumetă să se înmulţească, închipuindu-şi, de bună seamă, că povara sluţeniei devine mai uşoară dacă o împart cu urmaşii.

Bertlef denumi punctul de vedere al doctorului Škréta rasism estetic:

— Nu uitaţi că nu numai Socrate a fost o pocitanie, ci şi multe dintre amantele celebre nu s-au remarcat printr-o perfecţiune a trupului. Rasismul estetic e, aproape întotdeauna, o manifestare a lipsei de experienţă. Cei ce n-au pătruns prea mult în lumea bucuriilor amoroase pot judeca femeile numai

după ceea ce văd. Pe când cei ce le cunosc cu adevărat ştiu că ochii sunt în stare să comunice doar o frântură din ceea ce ne poate oferi femeia. Când Dumnezeu a îndemnat omenirea să se iubească şi să se înmulţească s-a gândit, domnule doctor, la cei urâţi şi la cei frumoşi deopotrivă. De altfel, sunt convins că criteriul estetic e de la diavol, nu de la Dumnezeu. În rai nimeni n-a deosebit urâţenia de frumuseţe.

Jakub interveni în discuţie afirmând că motivele estetice n-au jucat niciun rol în dezgustul lui de a procrea:

— Aş putea invoca însă alte zece motive care mă determină să nu fiu tată.

— Sunt curios să le aflu, spuse Bertlef.

— În primul rând, nu-mi place maternitatea, reluă Jakub şi, după o clipă de gândire, continuă: epoca modernă şi-a demascat toate miturile. Copilăria nu mai e de mult o vârstă a inocenţei. Freud a descoperit sexualitatea pruncului şi ne-a spus totul despre Oedip. Doar Iokasta a mai rămas învăluită şi nimeni nu se încumetă să smulgă veşmântul de pe ea. Maternitatea e ultimul şi cel mai mare tabu, incluzând în ea şi cel mai mare blestem. Nu există subjugare mai mare decât cea a mamei faţă de copil. Această subjugare schilodeşte pentru totdeauna sufletul copilului, iar mamei îi pregăteşte la maturizarea copilului cel mai cumplit chin amoros din câte există. Repet, maternitatea e un blestem şi nu vreau să-l înmulţesc.

— Mai departe, spuse Bertlef.

— Alt motiv ar fi acela că nu vreau să înmulţesc numărul mamelor, rosti Jakub, oarecum jenat. Mi-e drag corpul femeii şi mi-e silă de imaginea sânului femeii transformat într-o pungă cu lapte.

— Mai departe, spuse Bertlef.

— Domnul doctor ne va confirma, cu siguranţă, faptul că femeile aflate în spital după întreruperea sarcinii sunt tratate de medici şi de surori mult mai prost decât născătoarele, manifestând faţă de ele un anumit dispreţ, în ciuda faptului că acestea vor avea şi ele nevoie măcar o dată în viaţă, de o asemenea intervenţie. Atitudinea asta e însă în ele mai puternică decât orice reflecţie, deoarece cultul maternităţii e un dictat al naturii. De aceea, să nu căutaţi în propaganda referitoare la sporirea populaţiei niciun argument raţional. Credeţi că din morala bisericii, privind reproducerea, se aude

glasul lui Iisus, sau că din propaganda de stat, comunistă, propovăduind natalitatea, vă vorbeşte Marx? Prin însăşi dorinţa de a-şi menţine statutul pe mica sa planetă, omenirea se va sufoca, şi asta curând. Dar propaganda îşi vede mai departe de ale ei şi publicul lăcrimează înduioşat la vederea mamei alăptând, sau a pruncului necuvântător schimonosindu-se la faţă. Mă dezgustă această imagine. Când îmi închipui că ar trebui să mă aplec, alături de alte milioane de entuziaşti, cu un zâmbet nătâng asupra unui cărucior de copil, mă trec fiori de groază pe şira spinării...

— Mai departe, spuse Bertlef.

— Şi, desigur, trebuie să mă mai gândesc şi la altceva. În ce lume aş trimite acest copil? Mi l-ar lua curând la şcoală şi i s-ar băga în cap neadevărurile împotriva cărora eu însumi am luptat, zadarnic, toată viaţa. Să privesc cum creşte din vlăstarul meu un prostănac conformist? Sau să-i transmit lumea ideilor mele şi să privesc apoi cât e de nefericit, fiindcă se îndreaptă, ca şi mine, spre aceleaşi conflicte?...

— Mai departe, spuse Bertlef.

— Şi, firește, trebuie să mă gândesc şi la mine. În ţara asta, copiii sunt pedepsiţi pentru inobedienţa părinţilor, şi părinţii pentru inobedienţa copiilor. Câţi tineri n-au fost daţi afară din şcoli pentru că părinţii lor au căzut în dizgraţie? Şi câţi părinţi nu s-au împăcat cu laşitatea pe viaţă ca să nu le facă rău copiilor? Cine vrea să-şi păstreze, aici, măcar o anumită libertate, nu trebuie să aibă copii, spuse Jakub şi amuţi.

— Vă mai lipsesc cinci motive ca să desăvârşiţi decalogul, îl incită Bertlef.

— Ultimul motiv e atât de vast, încât ţine cât cinci, răspunse Jakub. A avea un copil înseamnă a-ţi exprima acordul absolut cu omul. Dacă am un copil, e ca şi când aş spune: m-am născut, am cunoscut viaţa şi am constatat că e atât de bună încât merită să fie repetată.

— Şi dumneata n-ai găsit-o bună? întrebă Bertlef.

Jakub se strădui să fie foarte exact şi răspunse cu promptitudine:

— Ştiu doar atât, că niciodată n-aş putea spune din adâncul convingerii mele: omul e o creatură remarcabilă şi merită a fi repetat.

— Asta fiindcă ai cunoscut viaţa doar dintr-o anumită latură şi încă cea mai proastă, interveni doctorul Škréta. Niciodată n-ai ştiut să trăieşti. Întotdeauna ai crezut că datoria ta e să fii, cum se spune, pe fază. În miezul evenimentelor. Dar care a fost evenimentul tău? Politica. Iar politica e cel mai neesenţial şi mai lipsit de valoare element al vieţii. Politica e spuma murdară a râului, în timp ce viaţa propriu-zisă a râului se desfăşoară mult mai adânc. Cercetările privind fecunditatea femeii durează de milenii. Ele constituie o istorie temeinică şi demnă de încredere. Iar ei îi este absolut indiferent ce guvern e la putere în momentul respectiv. Eu, care îmbrac mănuşa de cauciuc şi cercetez organele femeieşti, sunt mult mai în miezul vieţii decât tine, care erai cât pe ce să-ţi pierzi viaţa de atâta grijă pentru fericirea poporului.

În loc să se apere, Jakub încuviinţă reproşurile prietenului său şi, încurajat, doctorul Škréta continuă:

— Arhimede cu cercurile lui, Michelangelo cu bucăţile sale de piatră, Pasteur cu eprubetele – numai aceştia au schimbat viaţa oamenilor şi au făcut, într-adevăr, o istorie bună, în timp ce politicienii... şi Škréta amuţi, dând din mână dispreţuitor.

— În timp ce politicienii? întrebă Jakub şi continuă: să-ţi spun eu: dacă ştiinţa şi arta sunt, într-adevăr, legitima şi autentica arenă a istoriei, atunci politica e, dimpotrivă, laboratorul închis al ştiinţei unde se fac experienţele inedite cu omul. Exemplarele umane de experienţă sunt aruncate aici în abisuri şi din nou ridicate şi readuse pe scenă, ispitite cu aplauze şi speriate cu ştreangul, denunţate şi silite să denunţe. Am lucrat în acest laborator, dar de câteva ori am servit şi ca victimă a vivisecţiei. Ştiu că n-am realizat nicio valoare (ca toţi cei ce au lucrat acolo cu mine), dar am aflat mai mult decât alţii ce este omul.

— Te înţeleg, spuse Bertlef, şi cunosc acest laborator chiar dacă personal n-am fost niciodată în el ca laborant, ci întotdeauna doar ca un simplu cobai. Războiul m-a surprins în Germania. Femeia pe care o iubeam atunci m-a denunţat Gestapoului. Au venit la ea şi i-au arătat o fotografie de-a mea în care mă îmbrăţişam cu o altă femeie. Povestea asta a rănit-o cumplit, şi dumneata ştii că dragostea capătă adeseori înfăţişarea urii. Am intrat în puşcărie cu simţământul că am ajuns acolo din dragoste. Nu e oare minunat să te trezeşti în

labele Gestapoului şi să ştii că asta e, de fapt, privilegiul unui om iubit peste măsură?

— Dacă m-a dezgustat ceva nespus de mult la om, răspunse Jakub, a fost felul în care cruzimea, josnicia şi mărginirea lui au ştiut să îmbrace o înfăţişare lirică. Femeia care m-a trimis la moarte s-a bucurat de acest lucru, ca de o manifestare sentimentală a dragostei rănite. Iar dumneata te-ai dus la ştreang din pricina unei femei mărginite, cu sentimentul că joci un rol într-o tragedie scrisă anume pentru dumneata de marele Shakespeare.

— După război a venit la mine plângând, continuă Bertlef, ca şi când n-ar fi auzit obiecţiile lui Jakub. Şi i-am spus: nu-ţi fie teamă de nimic, Bertlef nu se răzbună niciodată.

— Adeseori mă gândesc la regele Irod, interveni Jakub. Cunoaşteţi povestea. Se spune că ar fi aflat de naşterea viitorului rege iudeu şi, de teamă pentru tronul lui, a poruncit să fie asasinaţi toţi pruncii. Eu mi-l închipui pe Irod altfel, chiar dacă ştiu că ăsta nu-i decât un joc al imaginaţiei. După mine, Irod a fost un rege instruit, înţelept şi de o mare nobleţe, care a lucrat multă vreme în laboratorul politicii şi a învăţat ce-i viaţa şi omul. Bărbatul acesta a înţeles că omul nu trebuia creat. De altfel, îndoielile lui n-au fost chiar atât de păcătoase şi nelalocul lor. Dacă nu mă înşel, şi Dumnezeu s-a îndoit de om şi a fost preocupat de ideea de-a anula această operă a Sa.

— Da, încuviinţă Bertlef, despre asta scrie Moise în al şaselea capitol al Genezei: voi şterge omul de pe faţa pământului fiindcă-mi pare rău că l-am făcut.

— Şi poate că n-a fost decât un moment de slăbiciune a Creatorului, îngăduindu-i în cele din urmă lui Noe să se salveze pe corabia lui, ca povestea omenirii să înceapă din nou. Putem fi siguri că Dumnezeu n-a regretat niciodată această clipă de slăbiciune? Numai că, indiferent dacă a regretat-o sau nu, nu mai era nimic de făcut. Dumnezeu nu se putea face de râs, schimbându-şi mereu deciziile. Dar dacă a fost El însuşi cel ce a pogorât acel gând în mintea lui Irod? Putem, oare, să excludem această ipoteză?

Bertlef strânse doar din umeri, fără să scoată o vorbă.

— Irod a fost rege. Nu răspundea numai de el. Nu putea să-şi spună ca mine: alţii n-au decât să facă ce vor, eu nu mă reproduc. Irod a fost rege şi ştia că trebuie să decidă şi pentru

alţii, nu numai pentru el, şi a decis, pentru omenire, ca omul să nu se mai repete. Şi astfel a început masacrarea pruncilor. Şi n-a făcut asta din motive atât de josnice, cum i le atribuie tradiţia. Irod a fost animat de cea mai nobilă străduanie de a elibera, în sfârşit, lumea de ghearele omului.

— Interpretarea dumitale cu privire la Irod îmi place, spuse Bertlef. Îmi place atât de mult, încât începând de azi o să-mi imaginez uciderea pruncilor aşa cum ţi-o imaginezi şi dumneata. Dar nu uita că tocmai în perioada în care Irod a decis încetarea omenirii, s-a născut la Bethleem un băieţel, care a scăpat de cuţitul său. Pe urmă, acest băieţel a crescut şi le-a spus oamenilor că e nevoie de un singur lucru pentru care merită să trăieşti: să ne iubim unii pe alţii. Poate că Irod a fost mai instruit şi mai experimentat decât el. Iisus era, de fapt, un tinerel care, probabil, nu ştia prea multe despre viaţă. Poate că toată învăţătura lui e explicabilă numai prin tinereţea şi lipsa lui de experienţă. Dacă vreţi prin naivitatea lui. Şi totuşi a avut dreptate.

— Dreptate? Cine a demonstrat-o? întrebă Jakub, cu un aer combativ.

— Nimeni, răspunse Bertlef. Nimeni n-a demonstrat-o şi nimeni n-o va demonstra. Iisus l-a iubit atât de mult pe Tatăl său, încât n-a putut să admită că opera Lui n-a fost bună. De aceea, litigiul dintre el şi Irod poate fi soluţionat numai în inimile noastre. Merită să fii om sau nu? N-am pentru asta niciun argument, dar cred, împreună cu Iisus, că da. Şi, arătând cu mâna spre doctorul Škréta, Bertlef adăugă, zâmbind: de altfel, pentru asta am şi trimis-o aici pe soţia mea, ca s-o trateze domnul doctor Škréta, care, în ochii mei, este unul dintre sfinţii apostoli ai lui Iisus, fiindcă ştie să facă minuni şi să trezească la viaţă pântecele somnolente ale femeilor. Ridic paharul în sănătatea lui!

10

Jakub o tratase pe Olga întotdeauna cu o seriozitate paternă şi, uneori, îi plăcea să se autodenumească: „bătrânul domn". Dar Olga ştia prea bine că acest „bătrân" avea multe femei pe care le trata cu totul altfel, şi asta o făcea să le invidieze. Azi însă, îi veni în minte că Jakub avea totuşi în el ceva

bătrânesc. Comportamentul faţă de ea avea darul să răspândească un iz de mucegai, pe care tinerii îl simt, îndeobşte, emanând din generaţia celor mai vârstnici. Bătrânii domni pot fi recunoscuţi după obiceiul lor de a se lăuda cu suferinţele trecute, transformându-le într-un muzeu în care îşi invită musafirii (vai, aceste muzee întristătoare, atât de puţin frecventate!). Olga a înţeles că în muzeul lui Jakub ea era principalul exponat în viaţă, şi că atitudinea lui de o nobilă generozitate faţă de ea n-avea altă menire decât să-i impresioneze pe vizitatori până la lacrimi. Azi i s-a oferit prilejul să descopere exponatul neînsufleţit, cel mai de preţ, al acestui muzeu: tableta albastră-azurie. Când Jakub a desfăcut hârtia în care era împachetată tableta, şi-a dat seama, spre marea ei surprindere, că povestea n-a avut darul s-o impresioneze câtuşi de puţin. Deşi înţelegea că Jakub avusese toate motivele să se gândească la sinucidere în momentele dificile, i se părea totuşi ridicol patetismul cu care împărtăşea acest lucru. Ridicolă i s-a părut şi precauţia cu care a desfăcut hârtia de mătase, de parcă ar fi ascuns în ea un diamant nespus de preţios. Şi nu era în stare să priceapă în ruptul capului nici de ce trebuia să-i restituie doctorului Škréta această tabletă, acum în ziua plecării, de vreme ce socotea că orice adult ar trebui să fie stăpân pe moartea sa în toate împrejurările. În definitiv, otrava i-ar putea prinde la fel de bine şi în străinătate dacă, întâmplător, s-ar îmbolnăvi de cancer! Dar nu, pentru Jakub această tabletă nu era o simplă otravă, ci un accesoriu simbolic pe care trebuia să-l predea neapărat, marelui pontif în cadrul unei ceremonii sacre. De râsul lumii, nu altceva...

Părăsi clădirea stabilimentului balnear şi se îndreptă spre „Richmond". În ciuda acestor reflecţii răutăcioase se bucura nespus să-l revadă. Avea un chef nebun să profaneze muzeul şi să se comporte în el nu ca un exponat, ci ca femeie. De aceea fu un pic dezamăgită găsind pe uşa lui un mesaj prin care Jakub o invita să vină în camera alăturată. Prezenţa altor persoane avea darul să-i taie curajul, dat fiind că pe Bertlef nu-l cunoştea, iar doctorul Škréta obişnuia s-o trateze cu o amabilă, dar vizibilă indiferenţă.

Bertlef o făcu să uite repede sfiala ce o cuprinsese: i se prezentă cu o plecăciune adâncă şi-i reproşă doctorului Škréta

că nu-i făcuse cunoştinţă până acum cu o femeie atât de interesantă.

Škréta răspunse că tânăra femeie îi fusese încredinţată de prietenul său Jakub, spre a fi ocrotită, drept care, cu bună intenţie, se abţinuse să i-o prezinte lui Bertlef, ştiind că nicio femeie nu-i poate rezista.

Bertlef acceptă această scuză cu o satisfacţie surâzătoare. Apoi ridică receptorul şi, sunând restaurantul, comandă masa de seară.

— E de-a dreptul incredibil, spuse doctorul Škréta, cum reuşeşte prietenul nostru să trăiască boiereşte, în această gaură unde nu există un restaurant care să servească o cină ca lumea.

Bertlef întinse mâna spre o fostă cutie de trabucuri, aflată lângă aparatul de telefon, care acum era plină cu monede de argint de jumătate de dolar şi, cotrobăind prin ele, spuse cu zâmbetul pe buze:

— Zgârcenia nu-i stă bine omului...

Jakub ţinu să remarce că nu mai întâlnise până acum un om care să creadă în Dumnezeu cu atâta înflăcărare şi, totodată, să ştie să se bucure de viaţă cu atâta voluptate.

— Asta se datorează, de bună seamă, faptului că n-aţi întâlnit niciodată un creştin adevărat. Cuvântul Evangheliei, precum ştiţi, este un mesaj al bucuriei. A te bucura de viaţă este învăţătura cea mai importantă a lui Iisus Cristos.

În clipa aceea Olga socoti că i se ivise prilejul de a interveni în discuţie.

— În măsura în care mă pot bizui pe spusele profesorilor noştri, creştinii vedeau în viaţa pământească doar o Vale a plângerii şi se bucurau că adevărata viaţă îi aşteaptă după moarte.

— Scumpă domnişoară, îi replică Bertlef, nu daţi crezare profesorilor...

— Şi toţi sfinţii, reluă Olga, n-au făcut niciodată nimic altceva decât să renunţe la viaţă. În loc să facă dragoste, se flagelau, în loc să discute, cum discutăm noi acum, se retrăgeau în sihăstrie, şi în loc să-şi comande cina la telefon mestecau rădăcini...

— Nu vă supăraţi, dar dumneavoastră nu vă pricepeţi deloc la sfinţi, scumpă domnişoară. Au fost şi ei nişte fiinţe legate nespus de mult de plăcerile vieţii, numai că accesul lor la aceste

plăceri se făcea pe alte căi. Spuneţi-mi, care credeţi dumneavoastră că e plăcerea supremă a omului? Încercaţi să ghiciţi, dar sunt sigur că nu veţi reuşi, şi asta pentru simplul motiv că nu sunteţi destul de sinceră. Vă rog să mă credeţi, nu e un reproş, dar sinceritatea presupune cunoaşterea de sine, iar cunoaşterea de sine dă roade o dată cu vârsta. Şi-atunci, cum ar putea fi sinceră o femeie ca dumneavoastră, care străluceşte de atâta tinereţe? O asemenea femeie nu poate fi sinceră, fiindcă habar nu are ce sălăşluieşte în ea. Dacă ar şti, ar trebui să fie de acord cu mine şi să admită că plăcerea supremă e aceea de a fi admirat. Nu credeţi?

Olga răspunse că ea cunoaşte alte plăceri, mai interesante.

— Nu cunoaşteţi, spuse Bertlef. Luaţi-l, de pildă, pe acest alergător al dumneavoastră, pe care-l cunosc toţi copiii, pentru că a cucerit, consecutiv, trei medalii de aur olimpice. Credeţi că acest om a renunţat la viaţă? Şi totuşi, în loc să stea la taclale, să facă dragoste sau să benchetuiască, a trebuit, fără doar şi poate, să-şi petreacă timpul alergând mereu în jurul stadionului. Antrenamentul lui se aseamănă foarte mult cu ceea ce făceau cei mai de seamă dintre sfinţii noştri. Sfântul Makarios Alexandrinul, când se afla în deşert, îşi umplea cu regularitate desaga cu nisip, şi-o sălta în spinare, şi cutreiera aşa zile în şir nişte întinderi nesfârşite, până se istovea de-a binelea. Dar, de bună seamă, exista pentru alergătorul dumneavoastră şi pentru Makarios Alexandrinul o recompensă extraordinară, care le răsplătea, din plin, efortul depus. Ştiţi dumneavoastră ce înseamnă să auzi aplauzele furtunoase ale unui uriaş stadion olimpic? Mai mare bucurie nici nu există! Sfântul Makarios Alexandrinul ştia prea bine de ce purta în spinare desaga lui burduşită cu nisip. Gloria recordurilor sale, dobândită în îndelungatele sale peregrinări prin pustiu, s-a răspândit curând în toată lumea creştină. Sfântul Makarios Alexandrinul a fost la fel ca alergătorul dumneavoastră. Acesta, ca şi sfântul, a câştigat mai întâi cursa de cinci mii de metri, apoi pe cea de zece mii de metri, ca, până la urmă, să nu-l rabde inima să nu câştige şi maratonul. Dorinţa de a fi admirat e nesăţioasă. Sfântul Makarios a intrat incognito în mănăstirea din Teba şi s-a rugat să fie primit ca simplu monah. Pe urmă însă, când a sosit vremea postului mare, de patruzeci de zile, a sosit şi clipa lui cea mare. În timp ce toţi au postit şezând pe scaune, el a ţinut

postul stând toate cele patruzeci de zile în picioare! A fost un triumf nemaipomenit pe care dumneavoastră nici nu-l puteţi visa. Sau amintiţi-vă de Sfântul Simion-Stâlpnicul! Şi-a construit în pustiu o coloană, în vârful căreia nu se afla decât o mică platformă îngustă. Nu putea să se aşeze pe ea, ci doar să stea în picioare toată viaţa; şi întreaga creştinătate a admirat, plină de entuziasm, acest record incredibil al unui om ce părea că depăşeşte limitele umane. Sfântul Simon-Stâlpnicul a fost un Gagarin al secolului al patrulea. Vă puteţi imagina fericirea Sfintei Anna de Paris în ziua în care o misiune comercială galeză i-a adus la cunoştinţă că Sfântul Simion-Stâlpnicul auzise de ea şi îi transmitea binecuvântarea sa de sus, de la înălţimea stâlpului său? Şi de ce credeţi că se străduia el să bată toate recordurile? Pentru că nu-i păsa de viaţă şi de oameni!?! Nu fiţi naivă, scumpă domnişoară! Părinţii bisericii ştiau prea bine că Sfântul Simion-Stâlpnicul era un vanitos şi, în consecinţă, l-au supus unei grele încercări. În numele autorităţii spirituale, i-au poruncit să se dea jos de pe stâlp şi să renunţe la întrecere. A fost o lovitură cumplită pentru Sfântul Simion-Stâlpnicul! Dar fie din înţelepciune, fie din viclenie, le-a dat ascultare părinţilor bisericii, care nu erau împotriva recordurilor sale, dar voiau să fie siguri că vanitatea Sfântului Simion nu va fi mai mare decât supuşenia sa. Văzându-l cât de trist era după ce coborâse de pe stâlp, îi porunciră pe loc să se întoarcă sus, şi astfel, Sfântul Simion a putut să moară pe stâlpul lui, învăluit de dragostea şi admiraţia întregii omeniri.

Olga asculta cu atenţie şi, la ultimele cuvinte rostite de american, începu să râdă.

— Această formidabilă dorinţă de a fi admirat nu e ridicolă, ci, mai degrabă, înduioşătoare, replică Bertlef. Cel ce doreşte să fie admirat se ataşează de semenii săi, e legat de ei, şi nu poate trăi fără ei. Sfântul Simion-Stâlpnicul stă singur în pustiu, pe sfertul de metru pătrat al platformei stâlpului său, şi totuşi e alături de toţi oamenii. Vede în închipuirea lui milioane de ochi care-l privesc. E prezent în milioane de minţi şi se bucură de ele. E asta o mare pildă a iubirii de oameni şi a dragostei de viaţă. Nici nu vă daţi seama, scumpă domnişoară, cât de viu şi câtă vreme va continua să mai existe, în noi toţi, Sfântul Simion-Stâlpnicul. Şi în ce măsură e şi azi polul, mai bun, al fiinţei noastre.

În clipa aceea, se auzi un ciocănit în uşă, şi în încăpere îşi făcu apariţia un chelner, împingând o măsuţă cu rotile, încărcată cu de toate. Aşternu repede masa, după care începu să aşeze pe ea cele trebuincioase pentru cină. Când termină cu pregătirile, Bertlef scotoci prin cutia cu trabucuri şi, adunând un pumn de monede, le strecură în buzunarul ospătarului. Pe urmă mesenii se aşezară să mănânce şi ospătarul, postat în spatele lor, le umplea cu vin paharele şi le servea, unul după altul, diferite feluri de bucate.

Bertlef comenta ca un gastronom rafinat savoarea fiecărui fel de mâncare, iar Škréta ţinu să declare că nu-şi amintea când mai mâncase atât de bine ca în această seară.

— Ultima oară s-ar putea să fi fost pe vremea când îmi mai gătea mama, dar pe atunci eram un ţânc. Am rămas orfan de la cinci ani, continuă el. Lumea care mă înconjura mi-era străină şi la fel de străină mi se părea şi bucătăria. Dragostea de mamă se naşte din dragostea faţă de oameni.

— Aşa e, încuviinţă Bertlef, ducând la gură furculiţa cu o îmbucătură de friptură de vacă.

— Copilul abandonat, reluă Škréta, îşi pierde pofta de mâncare. Aflaţi că şi acum mă doare faptul de a nu avea nici mamă, nici tată. Şi, vă rog să mă credeţi, că şi acum, aşa bătrân cum sunt, aş da orice să am un tată.

— Dumneata supraapreciezi relaţiile de familie, prietene, interveni Bertlef. Toţi oamenii sunt apropiaţii dumitale. Nu uita ce-a spus Iisus Cristos, atunci când au încercat să-l readucă la mama şi la fraţii lui. A arătat spre discipolii săi şi a spus: aici e mama mea, aici sunt fraţii mei.

— Şi, totuşi, se grăbi să obiecteze doctorul Škréta, Sfânta Biserică n-a avut nici cea mai mică intenţie de a aboli instituţia familiei şi de a o înlocui cu libera comunitate a tuturor.

— Sfânta Biserică nu e totuna cu Iisus. Iar Sfântul Pavel, dacă-mi permiteţi s-o spun, este, în ochii mei, continuatorul şi deopotrivă falsificatorul lui Iisus. Dacă ar fi să luăm numai această subită trecere de la Saul la Pavel! Oare n-am mai cunoscut noi destui fanatici din ăştia pasionaţi, care, peste noapte, au schimbat o credinţă cu alta? Şi să mai vină cineva să-mi spună mie că fanaticii sunt animaţi de dragoste! Sunt nişte moralişti, care-şi murmură pe sub nas decalogul lor. Iisus însă n-a fost moralist. Amintiţi-vă ce-a spus atunci când i s-a

reproşat că nu serbează Sabatul: Sabatul e pentru om şi nu omul pentru Sabat. Iisus iubea femeile. Dumneavoastră aţi fi în stare să vi-l imaginaţi pe Sfântul Pavel în postura amantului? Pe mine Sfântul Pavel m-ar condamna pentru că iubesc femeile. Iisus nu. Eu, unul, nu văd nimic rău în faptul de a iubi femeile, cât mai multe femei – şi de a fi iubit de femei – de cât mai multe femei.

Aici, Bertlef zâmbi, şi zâmbetul lui trăda fericirea iubirii de sine.

— Prieteni, reluă el, cu faţa numai zâmbet: eu n-am avut o viaţă uşoară şi, credeţi-mă, de câteva ori am privit moartea în faţă. Într-o privinţă însă Dumnezeu a fost mărinimos cu mine: am avut nenumărate femei şi toate m-au iubit.

Mesenii terminaseră de mâncat şi ospătarul începuse să strângă masa, când, deodată, se auzi o nouă bătaie în uşă. Era un ciocănit slab şi sfielnic, ce părea a cere un semn de încurajare.

— Intră, strigă Bertlef.

Uşa se deschise şi în cameră intră un copil. Era o fetiţă îmbrăcată într-o rochiţă albă cu volănaşe, încinsă în talie cu o panglică lată, de culoare albă şi înnodată la spate cu o fundă mare, ale cărei capete aduceau cu două aripioare. În mână ţinea un fir de floare: o crizantemă. Văzând în încăpere atâţia oameni înmărmuriţi, cu privirile aţintite asupra ei, fetiţa se opri nemaiîndrăznind să meargă mai departe.

Dar Bertlef se ridică de pe scaun şi, luminându-se la faţă, spuse:

— Hai, vino, îngeraşule, nu-ţi fie teamă.

Iar fetiţa, la rândul ei, după ce surprinse zâmbetul lui Bertlef şi sprijinindu-se parcă de el, izbucni într-un hohot de râs şi porni fuga spre Bertlef. Acesta luă floarea din mâna ei şi o sărută pe frunte.

Toţi mesenii, şi chelnerul pe lângă ei, priveau cu mirare această scenă. Copilul, cu funda mare, albă, înnodată la spate, aducea, într-adevăr, cu un îngeraş. Iar Bertlef, aplecat asupra lui, cu firul de crizantemă în mână, amintea în clipa aceea statuile baroce ale sfinţilor ce pot fi văzute înălţându-se prin pieţele centrale ale oraşelor de provincie.

— Prieteni dragi, spuse el, adresându-se invitaţilor săi, m-am simţit nespus de bine în compania voastră. Mi-ar face mare

plăcere să stau cu voi până noaptea târziu, dar, precum vedeţi, nu pot. Acest înger frumos a venit să mă cheme la cineva care mă aşteaptă. V-am spus că viaţa mi-a fost potrivnică în fel şi chip, dar femeile m-au iubit.

Cu o mână strângea la pieptul său firul de crizantemă, iar cu cealaltă atingea uşor umărul fetiţei. În această postură, făcu o adâncă plecăciune micului grup de invitaţi. Olgăi i se păru de un ridicol teatral şi în sinea ei se bucura de plecarea lui, aşteptând cu nerăbdare să rămână, în sfârşit, singură cu Jakub.

Bertlef se întoarse şi, însoţit de fetiţă, se îndreptă spre uşă. Înainte însă de a ieşi se mai aplecă o dată asupra cutiei de trabucuri şi îşi înfundă buzunarul cu un pumn zdravăn de arginţi.

11

Ospătarul aşează pe cărucior farfuriile şi sticlele golite şi, după ce părăsi încăperea, Olga întrebă:

— Cine era această fetiţă?

— N-am văzut-o în viaţa mea, răspunse Škréta.

— Arăta, într-adevăr, ca un îngeraş, spuse Jakub.

— Un înger furnizor de amante?! se miră Olga.

— Da, un înger proxenet şi codoş. Aşa ar trebui să arate, după mine, un înger păzitor, fu de părere Jakub.

— Nu ştiu dacă era înger, interveni doctorul Škréta; ce mi se pare însă ciudat e că eu n-am văzut-o pe fetiţa asta niciodată, în ciuda faptului că aproape toată lumea mi-e cunoscută în această staţiune.

— În cazul ăsta n-ar fi decât o singură explicaţie; că fetiţa e din altă lume, spuse Jakub, râzând.

— Indiferent ce a fost, înger sau fetiţa unei cameriste din acest hotel, un lucru pot să vă garantez: omul nostru nu s-a dus la nicio femeie! Individul e nemaipomenit de vanitos şi nu face nimic altceva decât să se laude, ţinu să aprecieze Olga.

— Ai să râzi, dar mie îmi place, spuse Jakub.

— Asta-i altceva, reluă Olga, eu însă rămân la părerea mea: că e cel mai vanitos individ din câţi există pe această lume. Aş fi în stare să pariez că înainte cu un ceas de venirea noastră i-a dat fetiţei un pumn de arginţi, de jumătate de dolar, cerându-i să vină cu floarea la ora cuvenită. Credincioşii sunt înzestraţi cu

un simţ neobişnuit al regiei, menit să-i ajute la punerea în scenă a unor spectacole miraculoase.

— În ceea ce mă priveşte, aş fi tare bucuros dacă aţi avea dreptate, interveni doctorul Škréta. Nu de alta, dar domnul Bertlef e foarte bolnav şi fiecare noapte de dragoste înseamnă pentru sănătatea lui un mare risc...

— Deci, am avut dreptate, spuse Olga. E un fanfaron! Aluziile lui referitoare la femei nu sunt decât vorbe goale!

— Scumpă domnişoară, o temperă doctorul Škréta, sunt medicul şi, deopotrivă, prietenul lui; şi totuşi nu sunt sigur de acest lucru. Nu ştiu ce să spun...

— E bolnav cu adevărat? întrebă Jakub, cu îndoială în glas.

— Dacă n-ar fi, de ce-ţi închipui tu că ar sta aici de peste un an, şi ar aştepta ca tânăra lui soţie, la care ţine foarte mult, să vină să-l vadă doar din când în când?

— Nu ştiu de ce, dar fără el parcă s-ar fi aşternut tristeţea în jurul nostru.

Şi, într-adevăr, toţi trei se simţiră deodată părăsiţi şi nu mai aveau niciun chef să rămână în acest apartament străin şi neprimitor.

— Mergem s-o conducem pe domnişoara Olga, spuse doctorul Škréta, ridicându-se de pe scaun; pe urmă, ne mai plimbăm puţin, că, slavă Domnului, avem atâtea să ne spunem!

— Nu văd de ce-ar trebui să mă închid în casă, de vreme ce nu mi-e somn! protestă Olga.

— Îmi pare rău, dar e timpul să vă retrageţi la culcare; vă spun asta ca medic, replică Škréta, cu severitate în glas.

Ieşiră toţi trei din hotel şi o luară prin parc, îndreptându-se spre Căminul „Karl Marx". Pe drum, Olga găsi un prilej să-i şoptească lui Jakub:

— Voiam să-mi petrec seara asta cu tine...

Dar Jakub trebui să se mulţumească doar cu un ridicat din umeri, căci Škréta ţinea să-şi impună, cu autoritate, hotărârea. O conduseră până la cămin; de faţă cu prietenul său, Jakub nu se încumetă nici măcar să-i mângâie părul, aşa cum făcea de obicei. Antipatia doctorului faţă de sânii ei ce se asemănau cu două prune avea darul să-l intimideze. Citi pe chipul Olgăi dezamăgirea şi-i păru rău că o jignise.

— Ei, ce zici? întrebă Škréta, când se văzu singur cu prietenul său pe aleea parcului. M-ai auzit când am spus că aş

avea nevoie de un tată. Şi unei pietre i s-ar fi făcut milă de mine şi i-ar fi dat lacrimile. Dumnealui însă se apucă să-i dea cu Sfântul Pavel! Să nu fie oare în stare să priceapă atâta lucru? De aproape doi ani mă tot omor să-i explic că sunt orfan, şi să laud avantajele pe care le oferă paşaportul american. De mii de ori am făcut, ca din întâmplare, aluzii cu privire la diferitele cazuri de adopţiune, şi el, nimic. După socotelile mele, toate aluziile astea ar fi trebuit de mult să se contopească într-o singură idee: aceea de a mă înfia.

— E atât de preocupat de propria-i persoană, încât nu se aude decât pe sine, spuse Jakub.

— Asta e, încuviinţă Škréta.

— Nici nu e de mirare, dacă e atât de bolnav, spuse Jakub grăbindu-se să adauge: bineînţeles dacă e, într-adevăr, atât de grav cum spuneai.

— E mai rău, reluă Škréta. Acum o jumătate de an a avut un infarct, urât de tot; de atunci nu se mai încumetă să facă o călătorie atât de îndelungată, şi trăieşte aici ca un prizonier. Viaţa lui atârnă de un fir de aţă. Şi el ştie acest lucru.

— Păi vezi, spuse Jakub şi, după câteva clipe de gândire, continuă: în cazul ăsta trebuia să înţelegi de multă vreme că metoda aluziilor e greşită, pentru că aluziile tale se contopesc în mintea lui doar cu reflecţiile sale despre el însuşi. Cel mai bine ar fi să-i adresezi cererea ta direct, fără ocolişuri. Sunt sigur că s-ar bucura să-ţi facă pe plac, şi asta pentru simplul motiv că plăcerea ar fi, în primul rând, de partea lui. Asta corespunde întru totul imaginii pe care o are despre sine, aceea de a face bine semenilor săi.

— Eşti un geniu! exclamă doctorul Škréta. E simplu ca oul lui Columb şi este exact aşa! Şi prostul de mine am pierdut doi ani de viaţă fiindcă n-am ştiut să-l ghicesc! Da, am pierdut, fără rost, doi ani de viaţă, cu ocolişuri inutile. Şi asta numai din vina ta, fiindcă nu mi-ai spus asta mai de mult.

— Şi a ta, fiindcă nu mi-ai pus această întrebare mai de mult.

— Cum să ţi-o fi pus, când de doi ani n-ai mai dat pe la mine.

Cei doi prieteni înaintau prin parcul întunecat, trăgând în piept aerul proaspăt al începutului de toamnă.

— Acum, că l-am făcut tată, merit, sper, să mă facă şi el fiul lui! începu Škréta.

Jakub îi dădu dreptate.

— Nenorocirea e, reluă Škréta, după un timp de gândire prelungită, că suntem înconjuraţi de imbecili. Pot eu să fac ceva, atâta vreme cât în acest oraş n-am cui mă adresa ca să-mi dea un sfat? Omul inteligent se naşte pentru exilul absolut şi înainte de a trăi experienţa ca atare suntem nişte străini din naştere. Nu mă gândesc la nimic altceva, fiindcă asta-i specialitatea mea: da, omenirea produce o cantitate incredibilă de imbecili. Individul, cu cât e mai prost, cu atât mai mult doreşte să procreeze. Indivizii perfecţi zămislesc cel mult un copil, iar cei mai buni, ca tine, de pildă, iau hotărârea supremă de a nu se înmulţi. Asta e o adevărată catastrofă. Şi eu, care visez mereu la o lume în care omul să nu se nască printre străini, ci printre fraţii săi.

Jakub asculta cu atenţie cuvintele lui Škréta, dar nu i se părea că descoperă în ele ceva deosebit de interesant.

— Să nu-ţi închipui că astea-s vorbe goale! continuă Škréta. Eu nu sunt politician, ci medic. Şi pentru mine cuvântul poate că are o semnificaţie concretă. Fraţi sunt cei ce au cel puţin un părinte comun. Mama sau tatăl. Toţi fiii lui Solomon erau fraţi, în ciuda faptului că se trăgeau dintr-o sută de mame. A fost, de bună seamă, ceva sublim! Nu crezi?!

Jakub trase în piept aerul proaspăt al nopţii şi nu ştia ce să spună.

— Bine-nţeles, reluă Škréta, e foarte dificil să constrângi oamenii să urmărească în relaţiile sexuale interesul posterităţii. Dar, de fapt, nici nu-i vorba de aşa ceva. În secolul nostru trebuie găsite totuşi alte căi de soluţionare a problemei zămislirii raţionale a copiilor. Omul nu poate asocia, la infinit, dragostea cu procreaţia. Stupid amestec, nu crezi?

Cu această idee Jakub se arătă de acord.

— Numai că pe tine te interesează cum poate fi desprinsă dragostea de procreaţie, replică Škréta. În timp ce pe mine mă interesează, mai curând, cum poate fi desprinsă procreaţia de dragoste. Aş fi vrut să te iniţiez în tainele proiectului meu. Mă înţelegi? Am adunat într-o eprubetă sămânţa mea...

De data asta atenţia lui Jakub spori.

— Ce părere ai? întrebă Škréta.

— Excelentă idee! răspunse Jakub fără ezitare.

— Nemaipomenită! exclamă Škréta. În felul ăsta am vindecat de sterilitate o mulţime de femei. Nu uita că multe femei nu pot avea copii, pentru simplul motiv că bărbaţii lor sunt sterili. Am o clientelă nemaipomenită, răspândită în toată republica şi, în plus, de patru ani încoace, mi-am asumat şi răspunderea controlului ginecologic al femeilor din acest oraş. Să te apropii cu seringa de eprubetă, să scoţi din ea sămânţă şi pe urmă să injectezi în fiecare femeie examinată substanţa rodniciei, e un fleac.

— Şi câţi copii ai până acum?

— Fac treaba asta de mai mulţi ani, dar evidenţa pe care o ţin e foarte aproximativă. Nu pot fi sigur întotdeauna de paternitatea mea, nu de alta, dar femeile, ca să zic aşa, îmi sunt uneori infidele, înşelându-mă cu propriii lor soţi. Şi-apoi, să nu uităm că, mai toate, pleacă înapoi acasă, în alte oraşe, aşa că uneori nici nu mai apuc să aflu dacă tratamentul meu a prins. Cel mai simplu e cu pacientele din localitate. În privinţa lor am o evidenţă oarecum mai exactă.

Škréta amuţi şi Jakub căzu pradă unei meditaţii dureroase. Proiectul lui Škréta avea darul să-l încânte şi în acelaşi timp să-l emoţioneze, căci în acest proiect îl recunoştea, deopotrivă, pe vechiul său prieten şi pe incorigibilul visător.

— Trebuie să fie nespus de frumos să ai copii cu atâtea femei, spuse el.

— Şi toţi sunt fraţi, adăugă Škréta.

Şi continuau să meargă, respirând în linişte aerul înmiresmat al parcului autumnal. După un timp, Škréta reîncepu:

— Ştii, Jakub, în ciuda faptului că multe nu ne plac nouă aici, adeseori îmi spun în sinea mea că avem totuşi o mare răspundere pentru soarta acestei ţări. Firește, mă scoate din sărite ideea de a nu putea călători liber prin lume, dar, sincer vorbind, n-aş fi în stare niciodată să-mi părăsesc patria. Şi niciodată n-aş îndrăzni s-o calomniez. Asta ar presupune să mă calomniez pe mine. În definitiv, care dintre noi a făcut ceva ca în această ţară să fie mai bine? Şi cine a făcut ceva ca aici să se trăiască mai bine? Ca să fie o ţară în care să ne putem simţi ca acasă? Numai că acasă... Aici Škréta se întrerupse şi, îndulcindu-şi vocea, continuă cu o molcomă duioşie... numai că acasă omul

se poate simţi doar printre ai săi. Şi, fiindcă ai spus că pleci, m-am gândit că trebuie *neapărat* să te conving să participi la realizarea proiectului meu. Uite, am pregătit pentru tine o eprubetă. Ţine-o. Şi, mă înţelegi?... În timp ce tu vei fi în străinătate, aici se vor naşte copiii tăi. Şi, pe urmă, peste zece sau douăzeci de ani, să vezi tu ce ţară minunată vom avea aici.

Pe cer strălucea o lună rotundă (va străluci acolo până în ultima noapte a istoriei noastre, drept care, pe bună dreptate, ne vom îngădui s-o numim *povestea lunii),* şi doctorul Škréta îl conducea pe Jakub la Hotelul „Richmond". La despărţire îi spuse:

— Nu poţi pleca mâine.

— Trebuie. Sunt aşteptat, răspunse Jakub, ştiind însă că se va lăsa convins.

— Prostii, insistă Škréta, nici nu ştii ce bucuros sunt că-ţi place proiectul meu. Mâine trebuie neapărat să-l studiem în amănunţime. Şi sub toate aspectele.

Ziua a patra

1

În timp ce doamna Klimová se pregătea să iasă din casă, soţul ei mai lenevea în pat.

— Nu e momentul să pleci şi tu? îl întrebă, cu o voce insinuantă.

— Nu mă grăbesc să-i revăd pe tâmpiţii ăia. Să aştepte, răspunse Klima şi, căscând zgomotos, se întoarse pe partea cealaltă.

Cu trei nopţi în urmă îi spusese Kamilei că la conferinţa aceea plicticoasă şi obositoare fusese nevoit să-şi ia angajamentul de a sprijini formaţiile de amatori, drept care, în seara zilei de joi, se afla într-o staţiune balneară montană, unde îşi va da concursul într-un concert, alături de un medic şi un farmacist care practică jazul. În timp ce spunea toate astea, bombănea şi înjura de mama focului, dar doamna Klimová îl privea drept în faţă şi îşi dădea seama, prea bine, că în spatele acestor înjurături nu se afla o supărare sinceră, fiind sigură că nu era vorba de niciun concert, ci doar de o născocire a soţului ei, ca să câştige timp pentru una din escapadele sale amoroase. Ştia să citească totul pe faţa lui, şi el nu putea să-i ascundă nimic. Acum, după ce s-a întors pe partea cealaltă înjurând, doamna Klimová a înţeles pe loc că soţul ei nu era somnoros, ci voia doar să-şi acopere faţa, ca s-o împiedice să i-o cerceteze...

Cu aceste gânduri plecă la teatru... În urmă cu câţiva ani, când boala o păgubise de luminile rampei, trompetistul îi făcuse rost de un post în aparatul administrativ al teatrului. Nu-i displăcea; întâlnea acolo, zi de zi, oameni interesanţi, iar programul de lucru putea să şi-l aranjeze în funcţie de posibilităţile ei. Se aşeză la birou cu intenţia de a redacta câteva scrisori oficiale, dar nu era în stare să se concentreze.

Nimic nu reuşeşte să acapareze o fiinţă umană în totalitatea ei, aşa cum reuşeşte gelozia. Pierderea mamei, cu un an în urmă, fusese pentru ea, fără doar şi poate, o tragedie mult mai mare decât o aventură amoroasă a trompetistului. Şi totuşi

moartea mamei, pe care Kamila o iubise nespus de mult, o făcuse să sufere mai puţin. Această durere, de o îngăduinţă multicoloră, îmbrăţişa, deopotrivă, tristeţea, melancolia, înduioşarea, mustrările de cuget (se îngrijise de ea aşa cum trebuia?, n-o neglijase cumva?) şi un zâmbet senin. Această durere se împrăştia cu generozitate: gândurile ricoşau din sicriul mamei în amintiri, în propria copilărie, mergând, chiar mai departe, până în copilăria mamei; se reflectau în preocupările practice, în viitorul ce i se deschidea şi în care, ca o mângâiere, se afla soţul ei (da, au fost câteva zile excepţionale în care Klima era pentru ea o mângâiere).

Durerea geloziei însă nu se mişca în niciun spaţiu, ci se învârtea ca un sfredel în jurul unui singur punct, în care nimic nu se împrăştia. Dacă moartea mamei îi deschisese poarta viitorului (un alt viitor, mai solitar şi, totodată, mai matur), durerea pricinuită de infidelitatea soţului nu-i deschidea niciun viitor. Totul se concentra într-o imagine unică (invariabil prezentă) a trupului necredincios, şi într-un reproş unic (invariabil prezent). La moartea mamei putea să asculte muzică, şi chiar să citească; în schimb, când era sfâşiată de gelozie nu era în stare să facă absolut nimic...

Cu o zi înainte, îi venise ideea să plece în staţiunea balneară cu pricina spre a se convinge de existenţa suspectului concert, dar în aceeaşi clipă izgonise această idee, ştiind că lui Klima îi displăcea profund gelozia şi ea nu-şi putea îngădui să i-o arate pe faţă. Numai că gelozia se învârtea în sufletul ei ca un motor în plină turaţie şi, astfel, nu se putu stăpâni să nu ridice receptorul. Pentru propria-i justificare îşi propuse să sune la gară, fără nicio intenţie precisă, ci numai aşa, din distracţie, întrucât nu izbutea să se concentreze asupra redactării scrisorilor oficiale.

Aflând că trenul pleacă la ora unsprezece dimineaţa, se şi vedea străbătând nişte străzi necunoscute, în căutarea unui afiş cu numele lui Klima, apoi ducându-se la direcţia staţiunii să întrebe dacă ştiau de existenţa acestui concert în care urmează să apară soţul ei, celebrul trompetist, ca în sfârşit să i se spună că nimeni nu ştie de niciun concert, şi ea să rătăcească, amărâtă şi înşelată, pe străzile pustii ale unui oraş străin. Şi îşi imagina, în continuare, ce-i va povesti Klima despre concert a doua zi, şi ce întrebări îi va pune ea, în dorinţa de a stoarce cât

mai multe amănunte. Se vedea privindu-l drept în faţă, ascultându-i toate născocirile şi sorbind, cu amară voluptate, ceaiul otrăvitor al minciunilor sale.

Dar pe loc se dojeni, spunându-şi că în felul acesta nu poate acţiona. Nu poate totuşi să-şi petreacă zile şi săptămâni în şir iscodind şi lăsându-se copleşită de gândurile negre ale geloziei. Se temea să nu-l piardă şi îşi spunea că tocmai această teamă ar putea să-i fie, într-o bună zi, fatală!

Dar iată că o altă voce îi răspunse prompt, şoptindu-i cu o perfidă naivitate: în fond ea nu se ducea ca să-l spioneze! Soţul ei i-a spus că va cânta în cadrul unui concert şi ea îi dă crezare! Şi fiindcă vrea să termine o dată pentru totdeauna cu gelozia ei s-a decis să ia în serios afirmaţia lui şi s-o accepte fără nicio suspiciune! În definitiv, nu el îi spusese că se duce acolo călcându-şi pe inimă şi se îngrozea la gândul că avea să-şi petreacă o zi întreagă, de dimineaţă şi până seara, într-o plictiseală cumplită?! Aşadar, dacă se duce acolo după el, o face numai şi numai pentru a-i pregăti o surpriză plăcută! La sfârşitul concertului, când soţul ei se va înclina cu dezgust în faţa publicului şi se va chinui cu gândul la obositorul drum de întoarcere, ea se va strecura prin mulţime până la marginea rampei, el o va vedea şi îşi vor zâmbi unul altuia plini de voioşie!

Îi înmână directorului scrisorile redactate cu atâta trudă. În teatru, era îndrăgită. Se aprecia faptul că soţia celebrului trompetist ştia să fie atât de modestă şi atât de prietenoasă cu toată lumea. Tristeţea ce răzbea uneori din privirile ei avea darul să-i dezarmeze. Putea, oare, directorul să-i refuze ceva? Îi făgădui că va fi înapoi vineri după-amiază şi va rămâne în teatru până seara târziu, ca să-şi termine toate lucrările.

2

Era ora zece şi, ca în fiecare zi, Olga preluă din mâna Růženei un cearşaf mare, alb, şi o cheie. Se duse apoi în cabină, se dezbrăcă şi, agăţându-şi rochia în cuier, îşi trase pe ea cearşaful ca pe o togă antică; încuie cabina, îi restitui cheia Růženei, şi porni spre sala alăturată în care se afla bazinul cu apă miraculoasă. Aruncă cearşaful pe balustrada bazinului şi, coborând treptele, intră în apă, unde începuseră să-şi bălăcească picioarele numeroase femei. Bazinul nu era mare,

dar Olga, încredinţată că înotul era absolut necesar pentru sănătatea ei, încercă să facă câteva exerciţii. În felul ăsta, răscoli apa care împroşcă gura unei doamne vorbăreţe.

— Ce v-a apucat? Aţi înnebunit? strigă aceasta îmbufnată; ăsta nu-i bazin de înot...

Femeile stăteau aşezate pe marginea bazinului, ca nişte broaşte uriaşe. Olgăi i se făcu frică de ele. Erau toate mai în vârstă ca ea, erau mai robuste şi aveau pe ele mai multă grăsime şi mai multă piele decât ea. De aceea se aşează în mijlocul lor şi rămase aşa, ţeapănă şi umilă, cu faţa încruntată.

Deodată zări la intrarea în sală un tânăr scund de statură; purta nişte blugi ponosiţi şi un pulover zdrenţuit.

— Ce caută aici acest individ? izbucni Olga.

Toate femeile se uitară în direcţia în care privea Olga, şi începură să râdă şi să chiuie.

În clipa aceea, pătrunse în sală Růžena şi strigă:

— Dumnealor sunt de la cinematografie. Au venit aici să filmeze. Pregătesc un film pentru jurnalul de actualităţi.

Femeile din bazin izbucniră într-un hohot de râs asurzitor.

— Ce idee stupidă, protestă Olga.

— Au aprobare de la direcţia staţiunii, replică Růžena.

— Puţin îmi pasă mie de direcţia staţiunii! Pe mine nu m-a întrebat nimeni! se răsti Olga.

Tânărul în pulover zdrenţăros (de gât îi atârna aparatul de măsurat intensitatea luminii) se apropie de bazin şi, uitându-se la Olga cu un zâmbet batjocoritor, care ei i se păru obscen, spuse:

— Ascultaţi-mă pe mine, domnişoară, şi ţineţi minte ce vă spun: mii de bărbaţi or să-şi iasă din minţi când o să apăreţi pe ecran.

Femeile din bazin răspunseră cu un nou val de râsete, în timp ce Olga, acoperindu-şi sânii cu palmele (nu era o treabă anevoioasă căci, precum ştim, semănau cu două prune), ţipă în gura mare şi se ascunse în spatele celorlalte.

Alţi doi tineri, îmbrăcaţi în blugi, se apropiară de marginea bazinului şi unul dintre ei, mai înăltuţ, spuse:

— Vă rog să vă comportaţi cât mai firesc, ca şi când noi n-am fi aici.

Olga întinse mâna spre balustrada pe care atârna cearşaful ei. Se înfăşură în el înainte de a părăsi bazinul, apoi, urcând

treptele, ieşi pe podeaua pardosită cu plăci de faianţă; cearşaful era ud leoarcă şi se scurgeau din el şiroaie de apă.

— Ei drăcie! Unde fugiţi aşa!?! i se adresă junele în pulover zdrenţăros.

— Mai aveţi de stat un sfert de oră în bazin, strigă în urma ei Růžena.

— Dumneaei se ruşinează. E pudică, hohotea bazinul în spatele ei.

— Se teme să nu-i muşte careva o bucăţică din frumuseţea ei! spuse Růžena.

— Prinţesa! se auzi o voce din bazin.

— Cine nu doreşte să fie filmat poate să plece, rosti cu o voce blajină bărbatul înalt, îmbrăcat în blugi. Asta se înţelege de la sine.

— Noi nu ne ruşinăm! Că, slavă Domnului, suntem frumoase! răsună ca o trâmbiţă vocea unei grăsane, şi râsul celorlalte fete făcu să se încreţească oglinda apei.

— Domnişoara nu poate să plece! Mai are de stat în bazin un sfert de oră! protestă cu vehemenţă Růžena, urmărind-o din priviri pe Olga care, cu o încăpăţânare înverşunată, dispăru în sala vestiarelor.

3

Nimeni nu-i poate lua în nume de rău Růženei proasta dispoziţie. Se pune însă întrebarea: ce anume o iritase atât de mult în refuzul Olgăi de a se lăsa filmată? De ce se identificase întru totul cu mulţimea grăsanelor care salutaseră apariţia în sală a bărbaţilor cu chiote de bucurie?

Şi, în fond, ce le făcuse pe grăsane să chiuie cu atâta veselie? Pentru că voiau să se fălească în faţa tinerilor cu frumuseţea lor, şi apoi să-i seducă?

Nicidecum. Lipsa de pudoare, manifestată de ele cu atâta ostentaţie, izvora, de bună seamă, tocmai din certitudinea că nu dispuneau de nicio putere de seducţie. Erau dezgustate până la refuz de frumuseţea tinerească a trupurilor feminine şi doreau să-şi expună trupurile lor, sexual-nefolosibile, pentru a calomnia şi batjocori goliciunea femeii. Voiau să se răzbune, torpilând cu puterea respingătoare a trupurilor lor gloria frumuseţii feminine, ştiind prea bine că trupurile, indiferent cum ar fi, urâte sau

frumoase, sunt, în ultima instanţă, la fel şi că urâtul aruncă o umbră peste frumos, şoptindu-i bărbatului la ureche: iată, *acesta-i* adevărul adevărat despre trupul care te vrăjeşte! Priveşte acest sân mare şi fleşcăit: e totuna cu sânul pe care-l adori ca un smintit!

Lipsa de pudoare, manifestată cu atâta veselie de grăsanele din bazin, era un dans necrofil în jurul tinereţii trecătoare, şi dansul lor era cu atât mai vesel cu cât în bazin se afla, ca jertfă, o tânără femeie. Când Olga s-a înfăşurat în cearşaful ei de baie, grăsanele au interpretat gestul ei drept un act de sabotaj al nemilosului ritual şi în clipa aceea furia lor s-a dezlănţuit.

Dar Růžena nu era nici grasă, nici bătrână, ci, dimpotrivă, era, fără îndoială, mai frumoasă decât Olga! Şi-atunci de ce s-a solidarizat ea cu grăsanele?

Dacă ar fi fost hotărâtă să facă raclajul şi ar fi fost convinsă că o aştepta o dragoste fericită cu Klima, reacţia ei ar fi fost cu totul alta. Faptul de a fi iubită o desparte pe femeie de turmă şi Růžena ar fi savurat în acel moment, cu voluptate, unicitatea ei inimitabilă. Ar fi văzut în grăsane nişte duşmance şi în Olga o soră. I-ar fi dorit tot binele, aşa cum doreşte o frumuseţe unei alte frumuseţi, o fericire unei alte fericiri, o iubire unei alte iubiri.

Numai că în noaptea trecută Růžena dormise foarte prost, şi se hotărâse să nu mai creadă în dragostea lui Klima, astfel că tot ceea ce o despărţea de turmă avea asupra ei efectul unei iluzii. Singurul lucru pe care-l poseda era acel germene ce încolţea în pântecul ei şi care era ocrotit de societate şi tradiţii; singurul lucru pe care-l poseda era apartenenţa prin generalizare la destinul feminin, care-i făgăduia să se bată pentru soarta ei.

Iar femeile din bazin reprezentau tocmai această feminitate generalizată: feminitatea procreaţiei, a alăptatului şi a veştejirii eterne, feminitatea ce ia în derâdere acea clipă, efemeră, în care femeia se crede iubită şi se simte a fi o personalitate inimitabilă, între femeile încrezătoare în *imuabilitatea* lor şi cele ce au îmbrăcat veşmântul *generalităţii* destinului feminin nu există împăcare. După o noapte nedormită, plină de meditaţii febrile, Růžena s-a dat (sărmane trompetist!) de partea acestora din urmă.

4

Jakub ţinea volanul, în timp ce Bob, aşezat pe scaunul alăturat, întorcea mereu capul spre el şi-l lingea pe obraz. Dincolo de ultimele căsuţe scunde ale micuţului oraş se înălţau câteva blocuri cu mai multe etaje. Cu un an în urmă nu erau aici. Lui Jakub i se părea de-a dreptul monstruoase. În mijlocul peisajului, pe alocuri verzui, aduceau cu nişte mături înfipte într-un ghiveci de flori. Jakub îl mângâia pe Bob – care contempla cu satisfacţie peisajul – şi îşi spunea în sinea lui că Dumnezeu fusese mărinimos cu aceste patrupede, scutindu-le de simţul frumosului.

Câinele îl linse din nou pe obraz (simţea pesemne că Jakub se gândea tot timpul la el) şi Jakub îşi spuse că în ţara sa treburile nu evoluează nici spre bine, nici spre mai rău, ci spre un ridicol din ce în ce mai pronunţat: cândva asistase aici la vânătoarea de oameni, iar ieri îi fusese dat să vadă o vânătoare de câini, de parcă ar fi fost unul şi acelaşi spectacol dar cu altă distribuţie. În locul anchetatorilor şi al gardienilor se produceau în acest spectacol pensionarii, iar în locul oamenilor de stat întemniţaţi – un boxer, un maidanez şi un baset.

Îşi aminti că, în urmă cu ani, vecinii lui din Capitală îl găsiseră în faţa uşii pe motanul lor cu ochii bătuţi în cuie, cu limba retezată şi cu picioarele legate. Puştimea străzii se jucase de-a adulţii. Jakub mai mângâie o dată capul lui Bob, apoi parcă maşina în faţa hanului-restaurant.

Coborând din maşină, presupuse că animalul va alerga fericit spre uşa căminului său. În loc de asta, Bob începu să sară şi să zburde în jurul lui Jakub, vizibil dornic de joacă. În clipa aceea însă, se auzi un strigăt: Bobi! şi câinele o rupse la fugă spre femeia care apăruse în pragul hanului.

— Pe unde mi-ai umblat, vagabondule? spuse femeia cu o voce drăgăstoasă, după care, adresându-se lui Jakub, îl întrebă, cu mii de scuze, dacă Bob îl deranja de multă vreme.

Aflând din răspunsul lui că Bob îşi petrecuse noaptea la el şi acum îl adusese acasă cu maşina, femeia îl copleşi cu mulţumiri zgomotoase şi, poftindu-l să intre, îl instală într-un salon special unde aveau loc, de bună seamă, festinele mondene cu „circuit închis"; apoi se grăbi să-şi cheme soţul.

Peste puţin timp se întoarse în salon însoţită de un bărbat care, aşezându-se lângă Jakub, îi întinse mâna şi-i spuse:

— Dumneavoastră trebuie că sunteţi un om tare bun, de vreme ce aţi venit cu maşina până aici, numai din pricina lui Bob. Bobică al nostru e un prostănac, hoinăreşte cât îi ziulica de mare. Nouă însă ni-e tare drag. Dar, staţi, e ora prânzului. Ce ziceţi, mâncaţi ceva?

— Cu plăcere, răspunse Jakub, şi femeia dădu fuga la bucătărie.

Între timp, Jakub îi povesti bărbatului cum îl salvase pe Bob din mâinile unei haite de pensionari.

— Curvele! exclamă tânărul bărbat, grăbindu-se să strige: Vera, vino aici! Ai auzit ce fac curvele alea, acolo jos?

Vera reveni în salon aducând, pe o tavă, o farfurie din care se înălţa aburul unei supe îmbietoare. Se aşeză şi Jakub trebui să repovestească întâmplarea din ajun. Câinele stătea cuminte sub masă, lăsându-se pradă plăcerii de a fi scărpinat pe ceafă şi după urechi.

Când Jakub termină supa, bărbatul se sculă şi, repezindu-se la rândul său în bucătărie, se întoarse numaidecât cu o friptură de porc, garnisită cu varză şi cu nelipsitele *knedlíky.*

Jakub şedea în dreptul ferestrei şi se simţea nespus de bine. Bărbatul îi blestema pe cei de jos (pe Jakub îl fascina ideea că bărbatul considera restaurantul său un loc *de sus,* un Olimp, un popas al detaşării şi al perspectivei îndepărtate); în acest timp femeia reveni, ţinând de mână un copilaş de doi ani.

— Mulţumeşte-i domnului că ţi l-a adus înapoi pe Bobică, spuse ea.

Puştiul bolborosi câteva cuvinte neînţelese şi se uită la Jakub, cu faţa numai zâmbet. Afară strălucea soarele şi crengile copacilor cu frunzele gata să îngălbenească se aplecau spre fereastră ca o paşnică binecuvântare. De nicăieri, niciun zgomot. Hanul era situat sus de tot, deasupra lumii şi în el sălăşluiau liniştea şi pacea.

În ciuda faptului că nu voia să procreeze, Jakub iubea copiii.

— Aveţi un băieţel drăguţ, spuse.

— Un caraghios, ţinu să precizeze femeia, grăbindu-se să adauge: mă tot întreb de la cine i se trage năsoiul ăsta...

Lui Jakub îi stăruia în minte nasul prietenului său şi spuse:

— Am aflat de la doctorul Škréta că aţi fost pacienta lui.

— Îl cunoaşteţi pe doctorul Škréta? întrebă tânărul bărbat, radiind de bucurie.

— E prietenul meu, răspunse Jakub.

— Noi îi suntem foarte recunoscători, declară tânăra mamă şi Jakub îşi spuse în sinea lui că acest copil era, după toate probabilităţile, una din reuşitele programului eugenic al doctorului Škréta.

— Dumnealui nu e doctor, dumnealui e un vrăjitor, afirmă tânărul bărbat, cu admiraţie în glas.

Lui Jakub îi veni în minte că aici, în această paşnică atmosferă bethleemică, cei trei erau o sfântă familie, iar copilul lor nu se trăgea dintr-un tată omenesc, ci din Dumnezeul-Škréta.

Micuţul năsos bolborosi din nou câteva cuvinte neinteligibile, şi tânărul tată, uitându-se la el cu dragoste, îi spuse soţiei sale:

— N-ai cum să ştii care dintre strămoşii tăi a fost năsos...

Jakub zâmbi, căci în mintea lui se zămislise o întrebare ciudată: să se fi folosit doctorul Škréta de ajutorul aceleiaşi seringi ca s-o lase însărcinată pe Mimi, propria sa soţie?

— N-am dreptate? întrebă, râzând, tânărul tată.

— Fără îndoială, confirmă Jakub. E, într-adevăr, o mare mângâiere să ne gândim că în timp ce noi ne vom face de mult somnul de veci în mormintele noastre, nasul nostru va începe să păşească ţanţoş prin lume.

Izbucniră toţi într-un hohot de râs şi ideea că Škréta ar putea fi tatăl puştiului i se părea acum lui Jakub doar un vis glumeţ şi capricios.

5

František luă banii de la doamna căreia îi reparase frigiderul şi, ieşind în faţa casei, încălecă pe credincioasa lui motocicletă şi porni spre marginea orăşelului, pentru a depune încasările din aceea zi la biroul care administra toate serviciile de instalaţii şi reparaţii tehnice din întregul raion. Trecuse un pic de ora două, când se eliberă de toate îndatoririle. Urcă din nou pe motocicletă şi porni spre staţiunea balneară. Pe locul de parcare zări o limuzină albă. Trase motocicleta lângă ea, opri motorul,

după care o luă pe jos de-a lungul colonadei, îndreptându-se spre Palatul culturii, presupunând că trompetistul se afla acolo.

Nici îndrăzneala, nici combativitatea agresivă nu-i mânau paşii într-acolo. Nu mai avea niciun chef să facă scandal. Dimpotrivă, era decis să se stăpânească, să se încline, să se supună fără condiţii. Îşi spusese că dragostea lui e atât de mare, încât e capabil să sacrifice totul pentru ea. Aşa cum prinţul din basme îndură pentru prinţesa lui toate suferinţele şi toate caznele, luptându-se cu balaurul şi trecând înot oceanul, tot aşa şi el era gata să înfrunte toate umilinţele de domeniul basmelor.

De ce era atât de smerit, atât de docil? De ce nu căuta să găsească o altă fată, când existau atâtea, dintr-un ademenitor belşug, în această staţiune balneară montană?

František e mai tânăr decât Růžena şi, din păcate, mult prea tânăr pentru ea. Când se va maturiza îşi va da seama de vremelnicia lucrurilor şi va descoperi că în spatele orizontului unei femei se mai deschide orizontul altor femei. Numai că František nu ştie încă ce înseamnă timpul. Trăieşte din anii copilăriei într-o lume care durează şi nu se schimbă, trăieşte într-un fel de eternitate încremenită în statornicia ei, mereu cu acelaşi tată, mereu cu aceeaşi mamă, iar Růžena, femeia care l-a făcut bărbat, se bolteşte peste el ca o cupolă, singura cupolă posibilă. Drept care, nu-şi, poate imagina viaţa fără ea.

Cu o zi înainte îi promisese docil că n-o va spiona, iar acum era sincer hotărât s-o evite pe ziua de azi, spunându-şi în sinea lui că pe el nu-l interesează decât trompetistul şi, urmărindu-l pe trompetist, nu-şi încalcă promisiunea. În acelaşi timp însă ştia prea bine că asta nu era decât o justificare, şi că Růžena l-ar condamna pentru acest comportament; dar era ceva mai tare decât puterea lui de stăpânire, mai tare decât orice raţionament, mai tare decât orice intenţie, ceva ca toxicomania: trebuia să-l vadă, încă o dată, de-aproape şi pe îndelete. Trebuia. Trebuia să privească în faţă durerea şi tristeţea sa. Trebuia să-i privească trupul, a cărei împreunare cu trupul Růženei i se părea de neînchipuit şi de necrezut. Trebuia să-l cerceteze bine, ca şi când ar fi putut să constate, din priviri, dacă trupurile lor erau compatibile sau nu.

Pe estradă se cânta de zor: doctorul Škréta la baterie, un omuleţ la pian şi Klima la trompetă. În sală se aflau câţiva tineri, fanatici ai jazului, care se furişaseră aici pentru a urmări

repetiţia dinaintea concertului. Lui František n-avea de ce să-i fie teamă că motivul prezenţei sale ar putea fi descoperit. Era încredinţat că trompetistul, orbit de farul motocicletei, nu-i văzuse chipul în seara cu pricina şi, datorită prudenţei manifestate de Růžena, nimeni altul nu ştia mare lucru despre relaţiile lui cu tânăra fată.

Trompetistul îi întrerupse pe cei doi şi se aşeză el însuşi la pian spre a-i cânta mărunţelului domn un pasaj, pe care el şi-l imagina într-un ritm mai alert. Şi František şedea tăcut pe un scaun în fundul sălii, transformându-se încet-încet într-o umbră care, în ziua aceea, n-avea să-l părăsească, nici măcar pentru o clipă, pe celebrul trompetist.

6

Se întorcea de la hanul turistic, îndreptându-se spre staţiunea balneară, şi-i părea rău că pe lângă el, pe perna din faţă, nu se mai afla voiosul patruped care, clipă de clipă, îi lingea obrazul. Pe urmă se gândi că fusese un adevărat miracol faptul de a fi păstrat liber, în cei patruzeci şi cinci de ani ai vieţii sale, acest loc de lângă el şi, în felul acesta, putea acum să plece uşor din această ţară, fără bagaje, fără poveri, singur, cu o falsă (şi totuşi frumoasă) impresie a tinereţii, ca un student care abia acum începe să-şi pună bazele viitorului său.

Se străduia să se pătrundă de gândul că-şi părăseşte patria.

Se căznea să-şi evoce trecutul, încercând să-l vadă ca pe o întindere vastă a unui peisaj care-şi întorcea privirea cu nostalgie; un peisaj de care-l despărţea o distanţă ameţitoare. Dar nu izbutea. Tot ceea ce era în stare să surprindă imaginar în urma lui era ceva minuscul şi aplatizat, ca o armonică închisă. Numai printr-un efort obositor reuşi să reconstituie nişte fragmente de amintiri, frânturi ce puteau fi eventual înregistrate şi reconstituite în iluzia unui destin trăit cu intensitate.

Privea arborii din jurul lui. Frunzele lor erau verzi, roşii, galbene, cafenii. Pădurile se asemănau cu un foc uriaş. Îşi spunea în sinea lui că-şi părăseşte ţara în anotimpul când ard pădurile, iar viaţa lui şi amintirile lui se mistuie în aceste flăcări superbe şi insensibile. Trebuia să se necăjească pentru faptul că nu se necăjea? Să se întristeze pentru faptul că nu se întrista?

Tristeţe nu simţea, dar nici să se grăbească nu-i venea. Potrivit înţelegerii cu prietenii săi de peste hotare, în clipa asta ar fi trebuit să treacă frontiera; se simţi însă, deodată, cuprins de acea lenevie şovăitoare, devenită celebră în cercul cunoştinţelor sale, care se amuzau pe seama lui, întrucât i se supunea exact în momentele care impuneau o atitudine fermă şi precisă. Ştia că avea să declare până în ultimul moment că trebuie să plece azi, dar, în acelaşi timp, îşi dădea seama că, din primele clipe ale acestei dimineţi, nu făcea altceva decât să mai întârzie un pic plecarea din această staţiune balneară atât de îndrăgită, unde venea de atâţia ani să-şi vadă prietenul, uneori după absenţe foarte îndelungate, dar întotdeauna cu drag.

Parcă maşina (fireşte, acolo unde staţionau limuzina albă a trompetistului şi motocicleta roşie a tânărului František) şi pătrunse în braseria în care, peste o jumătate de oră, urma s-o reîntâlnească pe Olga. Îi plăcea o masă din fundul sălii, aşezată lângă o fereastră de unde se vedeau arborii incandescenţi ai parcului autumnal; din păcate însă era ocupată de un tânăr de circa treizeci de ani. Se aşeză deci la o masă alăturată. Nu vedea de acolo arborii în flăcări, în schimb privirea lui fu captivată de înfăţişarea acestui tânăr, vizibil nervos, care nu-şi mai dezlipea ochii de la intrarea în local şi nu înceta o clipă să bată cu piciorul în podea.

7

În sfârşit, îşi făcu apariţia. Klima sări ca fript de pe scaunul lui, se duse în întâmpinarea ei şi o conduse la masa din dreptul ferestrei. Îi zâmbi, ca şi când ar fi vrut să spună cu acest zâmbet că înţelegerea lor rămânea valabilă, că amândoi erau calmi şi cumpătaţi, că aveau încredere unul în celălalt. Căuta în expresia tinerei fete un răspuns afirmativ la zâmbetul lui, dar, din păcate, nu-l găsea. Asta avu darul să-l neliniştească. Nu se încumeta să vorbească despre ceea ce gândea, drept care, încercă să poarte cu tânăra fată o discuţie nesemnificativă, menită să creeze un climat de linişte, lipsit de griji. Cuvintele lui se izbeau însă de muţenia fetei, ca de o stâncă abruptă, şi ricoşau în gol.

După un timp, îl întrerupse:

— Am luat altă decizie. Nu pot. Ar fi o crimă. Dacă ţie nu ţi-ar păsa să faci aşa ceva, mie îmi pasă.

În momentul acela, trompetistul simţi cum totul se prăbuşeşte în el. Se uita perplex la Růžena şi nu ştia ce să spună. Nu găsea în el decât o oboseală deznădăjduită. Şi Růžena repetă:

— Ar fi o crimă.

O privea şi nu-i venea a crede. I se părea ireală. Această femeie, a cărei fizionomie nu izbutea să şi-o reamintească atunci când era departe de ea, i se înfăţişa acum ca o condamnare pe viaţă. (Ca noi toţi, Klima considera real numai ceea ce pătrunde în viaţa noastră dinăuntru, treptat şi organic, în timp ce tot ceea ce pătrunde din afară, spontan şi accidental, era perceput de el ca o invazie a irealului. Din nefericire însă nimic nu-i mai real decât tocmai acest ireal.)

Pe urmă se ivi la masa lor chelnerul care-l recunoscuse cu două zile în urmă pe celebrul trompetist. Venise cu două coniacuri şi i se adresă pe un ton jovial:

— Sper că v-am citit din ochi dorinţele, domnule Klima. Iar Růženei îi spuse ceea ce-i spusese şi ultima oară: bagă de seamă, fetiţo, toate muierile o să-ţi scoată ochii de invidie! Şi se îndepărtă râzând în gura mare.

De data asta, Klima era prea obosit de spaima ce-l cuprinsese, ca să mai sesizeze cuvintele ospătarului. Dădu pe gât o gură de coniac, apoi, aplecându-se spre Růžena, începu:

— Spune-mi, te rog, ce s-a întâmplat? Am ajuns totuşi la o înţelegere. Ne-am explicat, şi totul era cât se poate de clar. De ce te-ai răzgândit, aşa, deodată? Ai fost de acord cu mine că avem nevoie mai întâi de câţiva ani ca să ne consacrăm, în întregime, unul altuia. Růžena! în fond, facem asta numai şi numai pentru dragostea noastră, pentru ca, odată, să avem împreună un copil dorit de amândoi.

8

Jakub o recunoscu numaidecât pe asistenta medicală care, cu o zi înainte, voise să-l arunce pe Bobi în laţul bătrânilor pensionari. Se uita la ea cu înfrigurare şi era nespus de interesat să afle despre ce vorbeau cei doi. Nu izbutea însă să desluşească niciun cuvânt, în schimb îşi dădea seama că discuţia lor era încordată.

Pe chipul tânărului se putea citi, cu claritate, că i se aducea la cunoştinţă un lucru extrem de grav. Dură un timp până să-şi recapete graiul. Din expresia feţei sale se vedea că încerca s-o convingă de ceva pe tânăra fată, folosind în acest scop un ton rugător. Dar fata tăcea cu o încăpăţânare înverşunată.

Jakub avea impresia că în joc e viaţa cuiva. În ochii lui, tânăra blondă apărea mereu ca acea *fiinţă dispusă să ţină capul victimei sub securea călăului,* şi nu se îndoia câtuşi de puţin că tânărul era de partea vieţii şi ea de partea morţii. Tânărul dorea, cu siguranţă, să salveze viaţa cuiva, cerând ajutor, în timp ce blonda se împotrivea cu îndârjire şi, din pricina ei, cineva trebuia să moară.

Apoi, observă că bărbatul încetase să mai insiste şi, cu faţa surâzătoare, începu chiar s-o mângâie pe obraji pe tânăra asistentă medicală. Să se fi înţeles oare? Nicidecum. Ochii blondei erau aţintiţi undeva în depărtări, evitând cu încăpăţânare privirea tânărului bărbat.

Jakub nu era în stare să-şi desprindă privirea de ochii acestei fete, pe care, după cele întâmplate ieri, nu putea să şi-o reprezinte decât sub înfăţişarea ajutorului de călău. Chipul ei era frumos şi pustiu. Destul de frumos ca să ispitească bărbatul, şi destul de pustiu pentru a face să se piardă în el toate rugăminţile tânguitoare ale acestuia. Dar chipul ei trăda în

acelaşi timp mândria, şi lui Jakub îi veni în minte că era mândru nu de frumuseţea lui, ci tocmai de pustietatea lui.

Şi, deodată, i se păru că pe chipul acela îi veneau în întâmpinare mii de alte chipuri, bine cunoscute lui, şi în clipa aceea avu senzaţia că toată viaţa sa nu fusese decât un dialog neîntrerupt cu acest chip. Când încerca să-i explice ceva, acest chip îşi întorcea privirea într-o parte cu un aer jignit; la argumentele lui convingătoare, răspundea schimbând vorba pe un alt făgaş; când îi zâmbea, îl acuza de nesăbuinţă şi atitudine uşuratică; şi când îi adresa o rugăminte, acest chip, care nu înţelegea nimic, dar hotăra în toate, acest chip pustiu ca deşertul şi mândru de pustietatea sa îndrăznea să-l învinovăţească de îngâmfare şi exces de superioritate.

Îşi propuse să privească acest chip pentru ultima oară, azi, pentru ca mâine să plece liniştit din împărăţia lui.

9

Şi Růžena îl remarcase pe Jakub şi-l recunoscuse numaidecât. Simţea ochii lui aţintiţi asupra ei şi asta avea darul s-o intimideze. Avea sentimentul că se află în încercuirea celor doi bărbaţi care se asociaseră în taină – în încercuirea a două priviri complice, îndreptate spre ea ca două ţevi de puşcă.

Klima îşi reluă argumentele şi ea nu ştia ce să-i răspundă. Aşa stând lucrurile, preferă să se asigure repetând în sinea ei că acolo unde se pune chestiunea aducerii pe lume a unui copil raţiunea nu are ce căuta şi dreptul la cuvânt îl au doar sentimentele. Tăcută, îşi retrase faţa din raza de acţiune a celor două priviri şi se uită fix pe fereastră. Şi, astfel, datorită unui anumit grad de concentrare, se născu în ea conştiinţa ofensată a amantei şi a mamei neînţelese, conştiinţă ce dospea în sufletul ei, aşa cum dospeşte în copaie coca pentru *knedlíky.* Şi fiindcă nu era în stare s-o exprime prin cuvinte, o lăsă să se furişeze în ochii săi, aţintiţi mereu în acelaşi loc din parcul de peste drum.

Numai că, exact în locul în care îşi fixase privirea nătângă, surprinse deodată o siluetă familiară, şi se înspăimântă. Cuprinsă de panică, nu mai auzea nimic din ce-i spunea trompetistul. Aşadar, o a treia privire îşi îndrepta ţeava asupra ei, a treia şi cea mai primejdioasă; căci, la început (cu alte

cuvinte în urmă cu câteva săptămâni), Růžena nu se încumetase să declare, cu toată certitudinea, cine era, de fapt, răspunzător de graviditatea ei. Mai mult decât trompetistul intra în calcul tocmai acela care în acest moment o urmărea în taină, prost camuflat în spatele copacului din parc. Asta a fost, bineînţeles, la început, căci mai târziu a înclinat din ce în ce mai mult pentru persoana trompetistului ca autor al fecundării sale, ca, în cele din urmă, să decidă că a fost cu siguranţă el şi numai el. Să ne înţelegem: în intenţia Růženei nu era să-i atribuie trompetistului graviditatea ei prin viclenie. Luând această decizie, nu alesese viclenia ci, dimpotrivă, adevărul. Cu alte cuvinte, a decis că aşa a fost *cu adevărat.*

Şi-apoi, maternitatea e un lucru atât de sacru, încât i se părea imposibil ca un bărbat pe care aproape îl dispreţuia să fie pus în cauză. Nu era un raţionament logic, ci un fel de iluminare hiperraţională, care o convinsese că nu putea rămâne însărcinată decât cu un bărbat care-i plăcea, pe care-l preţuia şi la care se uita cu admiraţie. După ce auzise în receptorul telefonului că omul pe care-l alesese ca tată al copilului ei era şocat de această veste şi, în spaima lui se împotrivea misiunii sale paterne, decizia ei deveni definitivă; căci acum nu era doar sigură de adevărul ei, ci era gata să şi lupte pentru el...

Klima amuţi şi începu s-o mângâie pe obraz. Tulburată din meditaţia ei, îl surprinse surâzând. Trompetistul îi spuse că ar fi bine să iasă iar cu maşina undeva în afara oraşului, nu de alta, dar această măsuţă de cafenea avea darul să-i despartă ca un zid rece ca gheaţa.

Růžena tresări speriată. Căci František stătea mereu ascuns în spatele copacului din parc şi se uita spre fereastra localului. Dacă le aţine din nou calea când vor ieşi? Dacă le face iar o scenă ca în urmă cu două zile? se întrebă îngrozită.

— Nota, vă rog, se adresă Klima ospătarului chiar în clipa aceea: două coniacuri.

Růžena scoase repede din poşetă un tub de sticlă.

Trompetistul îi întinse ospătarului o bancnotă şi, cu un gest mărinimos, refuză restul.

Růžena deschise tubul, îşi răsturnă în palmă o tabletă şi o înghiţi în mare grabă.

În timp ce închidea tubul, trompetistul se întoarse spre ea şi o privi drept în ochi. Apoi îşi întinse mâinile spre mâinile ei şi ea

lăsă să-i cadă tubul pe masă, ca să-i simtă în palme atingerea degetelor.

— Hai să mergem, îi spuse el şi Růžena se ridică.

Surprinse privirea lui Jakub fixând-o cu ostilitate şi, ferindu-se s-o înfrunte, întoarse capul într-o parte.

Când ieşi în stradă, se uită cu teamă în direcţia parcului, dar František nu mai era acolo.

10

Jakub se ridică, îşi luă paharul cu vin golit pe jumătate şi se mută la masa eliberată. Acum îşi desfăta privirea uitându-se prin fereastră la arborii ruginii ai parcului, şi îşi spuse din nou în sinea lui că aceşti arbori întreţineau un foc uriaş, în care el îşi arunca toţi cei patruzeci şi cinci de ani ai vieţii sale. Apoi privirea îi alunecă pe tăblia mesei unde, în dreptul scrumierei, zări tubul de sticlă uitat acolo de asistenta medicală. Îl luă în mână şi începu să-l cerceteze: scria pe el numele unui medicament necunoscut la care cineva adăugase cu creionul: *de 3 ori pe zi.* Comprimatele din interiorul tubului erau de culoarea albăstrui-azuriu şi asta i se păru ciudat.

Îşi petrecea ultimele ceasuri în ţara lui, drept care, toate întâmplările, oricât de mărunte ar fi fost, căpătau pentru el o semnificaţie neobişnuită, transformându-se într-un spectacol alegoric. Ce poate să însemne, se întrebă în sinea lui, faptul că tocmai azi cineva îmi lasă pe această masă un tub cu pastile albastre-azurii? Şi de ce mi le lasă tocmai această femeie, *Moştenitoare* a instigatorilor şi persecutorilor politici, şi *Codoaşă* a călăilor? Vrea, poate, să-mi spună prin asta că necesitatea tabletelor albastre n-a trecut? Ori, poate amintindu-mi de otravă, vrea să-mi sugereze că ura ei e nepieritoare? Sau, mai ştii, poate vrea să-mi spună că plecarea mea din această ţară e totuna cu înghiţitul tabletei albăstrui pe care o port în buzunarul hainei! Cu alte cuvinte, aceeaşi resemnare?

Îşi scotoci buzunarul, scoase de acolo hârtiuţa de mătase mototolită şi o desfăcu. Acum, când se uita la tableta lui, i se păru totuşi că avea o nuanţă mai închisă decât pastilele din tubul cu pricina. Îl deschise şi îşi răsturnă în palmă un comprimat. Da, într-adevăr, al lui era o idee mai închis şi mai mic. Le introduse pe amândouă în tubul uitat, apoi, privindu-le din nou, îşi dădu seama că la prima vedere nu se desluşea nicio diferenţă. Sus, deasupra tabletelor inocente şi inofensive, destinate fără îndoială îngrijirii celor mai banale tulburări ale sănătăţii, se odihnea moartea mascată.

În clipa aceea Olga se apropie de masa lui. Înşurubă la iuţeală căpăcelul tubului şi, aşezându-l lângă scrumieră, se ridică să-şi întâmpine prietena.

— L-am văzut chiar acum pe celebrul trompetist Klima! E cu putinţă aşa ceva?! îşi vărsa năduful Olga, aşezându-se în faţa lui Jakub. Se ţinea de mână cu femeia aceea înfiorătoare! Nici nu ştii ce necazuri am avut azi cu ea, la bazin!

Se întrerupse brusc, căci în clipa aceea Růžena stătea proţăpită în faţa lor:

— Am lăsat aici nişte pastile, spuse ea. Înainte de a i se da un răspuns, văzu tubul în dreptul scrumierei şi întinse mâna să-l ia.

Dar Jakub se arătă mai iute ca ea.

— Daţi-mi-l, e al meu! izbucni Růžena.

— Nu vă supăraţi, aş vrea să vă rog ceva, spuse Jakub adăugând: pot să iau o tabletă?

— Lăsaţi-vă de poveşti, n-am timp... mă grăbesc...

— Ştiţi... folosesc acelaşi medicament şi...

— Nu sunt farmacie ambulantă, ripostă Růžena. Jakub începu să deşurubeze repede capacul, dar înainte de a reuşi, Růžena întinse mâna, încercând să înşface tubul. Jakub strânse pumnul.

— Ce faceţi!?! Daţi-mi tabletele, sunt ale mele! se răsti la el Růžena.

Jakub se uită în ochii ei, apoi, încet-încet, desfăcu pumnul.

11

În vacarmul roţilor, zădărnicia călătoriei sale îi apărea în minte cu toată claritatea. În definitiv, era sigură că soţul ei nu se afla în staţiunea balneară.

Şi-atunci ce o determina să plece acolo? Făcea patru ore cu trenul doar ca să afle un lucru ştiut dinainte, ca apoi să se întoarcă acasă? Impulsul acesta nu se datora unei intenţii raţionale, ci unui motor ce se învârtea şi se învârtea în ea cu turaţie maximă, şi nu era chip să-l oprească.

(Da, în clipa aceea, František şi Kamila erau lansaţi în spaţiul povestirii noastre ca două rachete comandate de la distanţă de o gelozie oarbă; dar ce fel de comandă poate fi asta?)

Legăturile pe calea ferată între Capitală şi staţiunea montană nu erau dintre cele mai bune şi doamna Klimová se văzu nevoită să schimbe trenul de trei ori, ca, în cele din urmă,

să coboare obosită într-o gară idilică plină de afişe publicitare ce recomandau izvoarele tămăduitoare şi nămolul miraculos din localitate.

Porni pe aleea de plopi ce duceau din gară spre centrul staţiunii şi, ajungând în dreptul colonadei, fu surprinsă de un afiş pictat de mână, pe care scria cu litere roşii numele soţului ei. Se opri uluită şi mai citi sub numele soţului alte două nume bărbăteşti. Nu-i venea să-şi creadă ochilor. Aşadar, Klima n-o minţise! Era într-adevăr, aşa cum îi spusese el! În primele clipe, fu cuprinsă de o bucurie neţărmurită – sentimentul încrederii recâştigate după atâta amar de vreme.

Dar bucuria nu dură prea mult, căci peste puţin timp îşi dădu seama că existenţa concertului nu însemna, câtuşi de puţin, o dovadă a fidelităţii soţului. Acceptase, de bună seamă, să concerteze în această staţiune, pentru că avea aici o întâlnire cu o femeie. Şi îşi mai spuse că situaţia era mult mai gravă decât îşi închipuise; şi că, de fapt, picase într-o capcană:

Venise *aici* ca să constate că soţul ei nu se afla *aici* şi în felul ăsta să-i dovedească *indirect* (din nou, pentru a nu ştiu câta oară!) infidelitatea. Acum însă, situaţia se schimbase: n-avea să-l surprindă minţind, ci *(direct* şi vizibil) în flagrant delict de infidelitate... Vrând-nevrând, avea s-o vadă pe femeia cu care Klima îşi petrecea această zi. La gândul ăsta începură să-i tremure uşor genunchii. Deşi era sigură de multă vreme că ştia totul, de fapt nu văzuse nimic (adică nicio amantă a soţului ei). De altfel cinstit vorbind, nu ştia absolut nimic, închipuindu-şi doar că ştia, iar acestei închipuiri îi atribuia greutatea certitudinii. Credea în infidelitatea soţului ei, aşa cum crede creştinul în existenţa lui Dumnezeu. Numai că adevăratul creştin crede în Dumnezeu cu deplina certitudine că nu-i va fi dat să-L vadă niciodată. La gândul că în seara asta avea să-l vadă pe Klima cu o femeie, fu cuprinsă de aceeaşi spaimă de care ar fi cuprins un bun creştin, căruia Dumnezeu i-ar telefona că vine să ia cu el masa de prânz.

Trupul i se înfiora de teamă şi îngrijorare. Deodată însă, auzi pe cineva strigându-i numele. Se întoarse şi pe la mijlocul colonadei zări trei tineri. Stăteau acolo îmbrăcaţi în blugi şi pulovere şi, cu înfăţişarea lor boemă, se deosebeau tranşant de pacienţii staţiunii care-şi făceau obişnuita plimbare de-a lungul

colonadei în ţinuta lor vestimentară de o plicticoasă şi ternă pedanterie. Cei trei fluturau din mâini şi-i zâmbeau.

— Ahoi! strigă ea.

Erau nişte prieteni cineaşti, pe care-i cunoştea de pe vremea când mai apărea pe estradă cu microfonul în mână.

Cel mai înalt dintre ei, regizorul, o luă imediat de braţ şi-i spuse:

— Ce frumos ar fi să credem că ai venit aici după noi şi pentru noi...

— Şi când colo a venit doar pentru un simplu soţ... adăugă cu tristeţe asistentul lui.

— Ce ghinion, reluă regizorul. Cea mai frumoasă fată din Praga ţinută în cuşcă de un trompetist, şi nimeni n-o mai vede pe nicăieri de ani de zile...

— Paştele mă-sii, izbucni operatorul (tânărul în pulover zdrenţăros), evenimentul trebuie sărbătorit!

Se vedeau consacrându-şi admiraţia flecară unei regine radioase care se va grăbi să-i arunce nepăsătoare într-un coş de nuiele plin cu daruri abandonate, în timp ce ea înregistra cuvintele lor cu recunoştinţă, ca o fetiţă sprijinită de nişte braţe binefăcătoare.

12

Olga vorbea şi Jakub se frământa, spunându-şi că predase pastila otrăvitoare tinerei necunoscute care putea s-o înghită în orice clipă.

Faptele se petrecuseră pe neaşteptate şi cu atâta repeziciune, încât nici n-apucase să-şi dea seama de gravitatea lor. Pe scurt, totul se petrecuse fără cunoştinţa lui.

Olga continua să vorbească plină de indignare şi Jakub se justifica în sinea lui, încercând să se convingă că el nu voise să-i dea tubul tinerei femei, ci ea i-l luase cu sila.

Dar abia apucă să-şi ducă gândul până la capăt şi îşi dădu seama că totul era o justificare ieftină. Avea o mie de posibilităţi s-o înfrunte şi să nu-i dea ascultare. Impertinenţa asistentei trebuie contracarată cu propria-i impertinenţă, şi în felul ăsta putea, foarte bine, să răstoarne în palmă prima tabletă şi s-o strecoare în buzunarul lui.

Şi, fiindcă i-a lipsit prezenţa de spirit şi n-a făcut nimic, putea foarte bine să fugă după ea şi să-i mărturisească cinstit că în tub se afla o tabletă otrăvitoare. N-ar fi fost chiar atât de greu să-i explice cum şi de ce s-a ajuns la această situaţie. Dar, în loc să acţioneze, stătea lipit de scaun şi se uita la Olga, care-i spunea Dumnezeu ştie ce, când de fapt ar fi trebuit să se ridice şi să fugă în căutarea asistentei medicale. Căci mai era timp s-o ajungă şi s-o salveze. În definitiv, era de datoria lui să facă orice pentru a-i salva viaţa. Şi-atunci, de ce nu se încumeta să se ridice şi să acţioneze?

Olga vorbea, în timp ce el se mira că stătea nemişcat pe scaunul său.

Se decise să se ridice şi să pornească pe urmele tinerei asistente medicale. Se întrebă însă cum să-i explice Olgăi această grabă. Să i se destăinuie, dezvăluindu-i întreaga poveste? Conchise că aşa ceva nu putea să facă pentru nimic în lume. Dacă asistenta medicală apucă să ia medicamentul înainte ca el s-o poată avertiza? Trebuia Olga să ştie că Jakub era un asasin? Şi chiar dacă ar izbuti s-o găsească la timp pe asistenta medicală, cum putea să se justifice el în faţa Olgăi, ca s-o facă să înţeleagă de ce ezitase atâta timp să ia o decizie? Cum să-i explice de ce îi dăduse tubul cu otravă acestei femei? Căci, din această clipă, din pricina acestei scurte ezitări care-l ţintuise inactiv pe scaunul său, el apărea în ochii oricui drept un asasin!

Nu, nu putea să-i destăinuiască Olgăi acest secret, dar ce să-i spună? Cum să-i justifice faptul că se ridică pe neaşteptate de la masa lor şi o ia la fugă, Dumnezeu ştie încotro?

Se punea însă întrebarea: era, oare, important ce avea să-i spună Olgăi? De ce se tot frământa cu asemenea prostii? Mai avea vreo importanţă ce va crede Olga despre el, când aici era vorba de o chestiune de viaţă şi de moarte?

Ştia că reflecţiile sale erau absolut deplasate, că fiecare secundă de ezitare sporea primejdia care o ameninţă pe tânăra asistentă medicală. De fapt, şi-acum era prea târziu. În timpul ezitării sale, femeia ameninţată şi prietenul ei se îndepărtaseră, fără doar şi poate, de braserie, încât în această clipă nici n-ar mai şti încotro s-o apuce ca să dea de urma lor. De unde să ştie el în ce direcţie au luat-o şi cât de mult s-au îndepărtat? Pe unde s-o ia ca să-i regăsească?

Se surprinse însă pe loc reproşându-şi aceste argumente, care, de fapt, nu erau decât o scuză. Într-adevăr, nu era atât de uşor să-i regăsească imediat, dar nici imposibil nu era. Mai era încă timp să întreprindă ceva, dar pentru asta trebuia să se grăbească, să acţioneze cât mai repede, până nu va fi prea târziu.

— Totul îmi iese anapoda pe ziua de azi, spuse Olga. Dimineaţa m-a furat somnul, nu m-am trezit la timp, am ajuns cu întârziere la micul dejun, şi-au refuzat să mi-l servească; la bazin au dat buzna peste noi imbecilii ăia de la cinematografie. Şi eu care-mi doream atât de mult să am o zi frumoasă, de vreme ce suntem împreună pentru ultima oară. Nici nu ştii, Jakub, cât de important e pentru mine acest moment.

Şi, rostind aceste cuvinte, se aplecă peste masă şi îşi odihni mâna pe mâna lui.

— Fii liniştită, n-ai niciun motiv să crezi că vei avea o zi proastă, începu Jakub anevoie, nefiind în stare să se concentreze asupra ei. O voce străină îi atrăgea mereu atenţia, amintindu-i că asistenta medicală avea în poşetă pastila otrăvitoare şi că de el depinde viaţa şi moartea ei. Vocea aceasta era de o insistenţă sâcâitoare şi totuşi ciudat de slabă, de parcă ar fi răzbit de undeva din adâncuri foarte îndepărtate.

13

Klima gonea de-a lungul unui drum forestier, constatând cu părere de rău că de data asta plimbarea într-o maşină de lux nu era deloc în favoarea sa. Nimic n-o putea scoate pe Růžena din muţenia ei îndârjită şi, astfel, trompetistul se văzu silit să tacă şi el un timp mai îndelungat. Când tăcerea deveni prea apăsătoare, o întrebă:

— Vii la concert?

— Nu ştiu, îi răspunse sec.

— Vino, reluă el, şi în felul acesta concertul din seara aceea deveni un pretext pentru o discuţie menită să-i îndepărteze un pic de disputa lor.

Klima se străduia să-i vorbească, pe un ton glumeţ, despre medicul primar care bate toba şi, în acest timp, îşi propusese să amâne bătălia decisivă cu Růžena pentru a doua parte a serii.

— Aştept cu nerăbdare întâlnirea noastră după concert, spuse el, grăbindu-se să adauge: ca atunci când am cântat aici ultima oară...

După ce rosti ultimele cuvinte, îşi dădu seama cu uimire de semnificaţia lor. *Ca ultima oară* însemna: după concert vom face dragoste. Dumnezeule, se dojeni în sinea lui, cum de nu m-am gândit la această eventualitate?

E, într-adevăr, ciudat, dar până în clipa aceea nici nu-i trecuse prin minte că ar putea să se culce cu ea. Graviditatea o deplasase pe Růžena, încet şi pe nesimţite, în teritoriul extrasexual, dominat de groază şi anxietate. Îşi propusese, ce-i drept, să fie delicat cu ea, s-o sărute şi s-o mângâie, şi avea grijă să se conformeze întocmai; dar toate astea nu trebuiau să fie decât un simplu gest, un semn oarecare lipsit de orice interes carnal.

Reflectând asupra acestei realităţi, îi veni în minte că dezinteresul faţă de trupul Růženei fusese cea mai mare greşeală pe care o săvârşise în aceste zile. Da, acest lucru era acum cât se poate de clar pentru el (şi era supărat pe prietenii săi cu care se sfătuise şi care nu-i atrăseseră atenţia asupra acestei obligaţii): da, trebuia neapărat să se culce cu ea! Căci această subită înstrăinare în care se înveşmântase asistenta medicală, înstrăinare ce nu putea fi străpunsă cu niciun chip, era provocată tocmai de realitatea că trupurile lor rămâneau străine unul de altul. Refuzând copilul, floarea măruntaielor ei, respingea cu acelaşi refuz ofensator trupul gravid al Růženei. De aceea, ar trebui să manifeste un interes cu atât mai mare faţă de celălalt trup nefecundat şi opunându-l trupului fecundat să-şi găsească în el un aliat.

La capătul acestui raţionament, simţi trezindu-se în el o nouă speranţă. Îi strânse umărul Růženei, şi aplecându-se uşor spre ea, începu:

— Mi se sfâşie inima când ne certăm. Hai să găsim o soluţie. În fond, principalul e că suntem împreună. Noaptea asta va fi numai a noastră, fără niciun martor, şi va fi o noapte la fel de frumoasă ca ultima noastră noapte aici.

Cu o mână ţinea volanul, cu cealaltă o cuprindea pe după umeri şi deodată avu senzaţia că, de undeva, din adâncul trupului său, se făcea auzită dorinţa de a mai simţi pielea nudă a Růženei, şi asta îl umplu de bucurie; căci în această dorinţă

spera să găsească unicul limbaj comun, menit să-i conducă spre o înţelegere.

— Şi unde vrei să ne întâlnim? întrebă Růžena.

În clipa aceea Klima îşi dădu seama că întreaga staţiune avea să-l vadă cu cine pleacă de la concert. Dar nu exista nicio scăpare.

— De îndată ce termin, vii în spatele estradei...

14

În timp ce Klima se grăbea să ajungă înapoi la Palatul culturii, ca să mai repete pentru ultima oară cu cei doi *Saint Louis' Blues* şi *The Saints Go Marching in*, Růžena se uita în jurul ei cu o privire cercetătoare. Cu câteva clipe în urmă, pe când se mai afla încă în maşină, îl zărise în oglinda retrovizoare pe František, urmărindu-i cu motocicleta de la distanţă. Acum însă nu-l mai vedea nicăieri.

Se simţea ca un fugar hăituit de timp. Ştia că până mâine trebuia să ştie ce vrea, dar nu ştia încă nimic. Nu exista nicio fiinţă pe această lume în care să aibă încredere. Propria ei familie îi era străină. František o iubea şi tocmai de aceea nu putea să aibă încredere în el (aşa cum căprioara nu are încredere în vânător). În Klima nu avea încredere (aşa cum vânătorul nu are încredere în căprioară). Cu colegele, cei drept, era prietenă, dar nici în ele n-avea încredere (aşa cum nu are vânătorul în tovarăşii de vânătoare). Îşi croia drum prin viaţă de una singură; de câteva săptămâni însă purta în măruntaiele sale un însoţitor ciudat despre care unii susţineau că e fericirea ei supremă, iar alţii, exact contrariul; un însoţitor faţă de care ea însăşi nu avea o atitudine bine precizată.

Nu ştia nimic. Era neştiutoare până la refuz. Total neştiutoare. Nu ştia nici măcar încotro mergea...

Trecea prin dreptul restaurantului „Slavia", cel mai ordinar dintre toate localurile staţiunii, o cârciumă murdară, unde localnicii se duceau să bea bere şi să scuipe pe jos, împroşcând podeaua cu flegma lor amară. Cândva, fusese, de bună seamă, un restaurant de vază: din acele vremuri mai rămăseseră în grădiniţa din faţă trei mese de lemn, vopsite în roşu (vopseaua era acum coşcovită), cu scaune trainice în jurul lor – amintire a plăcerii burgheze de a asculta muzică de fanfară în aer liber, de

a participa la reuniuni dansante, şi de a vedea umbrelele de soare sprijinite de spetezele scaunelor. Dar ce ştia despre acele vremuri Růžena, care îşi croia drum prin viaţă înaintând doar pe puntea îngustă a unui prezent lipsit de orice amintire istorică?

Ea n-avea cum să vadă umbra aruncată aici de umbrela roz a timpurilor îndepărtate şi vedea doar trei bărbaţi în blugi, o femeie frumoasă şi o sticlă de vin în mijlocul unei mese neacoperite cu nimic.

Unul dintre bărbaţi o strigă. Se întoarse şi-l recunoscu pe operatorul în pulover zdrenţăros.

— Vino încoace, o îndemnă.

Îi dădu ascultare.

— Această doamnă fermecătoare ne-a înlesnit astăzi realizarea unui scurtmetraj pornografic, continuă operatorul, prezentând-o pe Růžena femeii care-i întinse mâna, bolborosind un nume greu de înţeles.

Růžena se aşează apoi lângă operator. Acesta puse în faţa ei un pahar şi i-l umplu cu vin.

Era fericită că se întâmplă ceva. Că nu trebuie să se gândească unde să meargă şi ce să facă. Că nu trebuie să se decidă dacă era sau nu cazul să-şi păstreze copilul.

15

În sfârşit, totuşi o decizie. Plăti chelnerului consumaţia, îi spuse Olgăi că trebuie s-o părăsească şi-i propuse să se reîntâlnească înaintea concertului.

Olga îl întrebă ce treburi avea şi Jakub rămase cu neplăcuta senzaţie că era interogat. Îi răspunse că trebuie să se vadă neapărat cu doctorul Škréta.

— Bine, spuse Olga, dar asta nu poate să dureze atât de mult. Între timp, eu mă duc să mă schimb şi pe urmă te aştept din nou aici, la ora şase. Te invit la cină.

Jakub o conduse la Căminul „Karl Marx" şi, când o văzu dispărând pe coridorul ce ducea spre camera ei, se adresă portarului:

— Nu vă supăraţi, asistenta Růžena e acasă?

— Nu e, răspunse portarul. Cheia e aici.

— Trebuie neapărat să stau de vorbă cu ea, insistă Jakub. Nu ştiţi unde aş putea s-o găsesc?

— Habar n-am, spuse portarul.

— Am văzut-o cu câteva clipe în urmă. Era cu trompetistul care concertează aici în seara asta.

— Mda, mormăi portarul, am auzit şi eu că ar fi ceva între ei. La ora asta dumnealui e cu siguranţă la repetiţie, ştiţi unde...

Zărindu-l pe Jakub în pragul sălii, doctorul Škréta, instalat pe estradă în spatele bateriei sale, îi făcu semn cu mâna. Jakub îi zâmbi, apoi începu să cerceteze şirurile de scaune în care şedeau, răzleţi vreo zece fani ai jazului (da, František, transformat în umbra trompetistului, era din nou printre ei). Apoi se aşeză şi el, aşteptând să vadă dacă nu apare în sală asistenta medicală.

Îşi frământa mintea, gândindu-se unde ar mai trebui s-o caute. În clipa aceea, Růžena putea fi în locurile cele mai diferite, despre care el habar n-avea. Să-l întrebe pe trompetist? Mă rog, dar cum să-l întrebe? Dacă, între timp, i s-a întâmplat ceva? Puţin mai înainte, Jakub îşi spusese că eventuala moarte a asistentei medicale va fi absolut inexplicabilă, iar asasinul, care a ucis fără motiv, va fi de negăsit. Se punea deci întrebarea: era cazul să atragă atenţia asupra sa? Să ofere un indiciu şi, în felul ăsta, să cadă bănuiala asupra lui?

Pe urmă însă, se mustră. Cum putea să gândească cu atâta laşitate, când în joc era viaţa unui om? Profită de scurta pauză între două cântece şi urcă, prin spate, pe podium. Doctorul Škréta se întoarse spre el radios şi Jakub îşi dusese degetul la gură, rugându-l cu o voce scăzută să-l întrebe pe trompetist unde se afla în clipa aceea asistenta medicală cu care Klima fusese văzut acum o oră în localul braseriei centrale.

— Ce v-a apucat pe toţi cu femeia asta? bombăni doctorul Škréta, cu un aer morocănos. Unde-i Růžena? strigă apoi cu voce tare, adresându-se trompetistului care se aprinse la faţă şi spuse că nu ştie.

— În cazul ăsta, nu-i nimic de făcut, spuse Jakub ca o scuză, şi adăugă: continuaţi...

— Cum îţi place orchestra noastră? îl mai întrebă medicul primar.

— Grozav, răspunse Jakub şi, coborând de pe estradă, se duse să-şi reocupe locul în sală.

Îşi dădu seama că acţionase greşit. Absolut greşit. Dacă ar fi fost, într-adevăr, îngrijorat de soarta acestei femei, a cărei

viaţă era ameninţată, ar fi trebuit să tragă imediat un semnal de alarmă, şi să-i mobilizeze pe toţi în căutarea ei. Dar, de fapt, se dusese s-o caute numai ca să-şi asigure un alibi faţă de propria sa conştiinţă.

Şi din nou îi veni în minte momentul în care-i dăduse tubul cu pastila otrăvitoare. Povestea se petrecuse, într-adevăr, atât de repede, încât să nu fi avut răgazul să-şi recapete prezenţa de spirit? Se petrecuse, într-adevăr, fără ştiinţa lui?

Jakub ştia prea bine că nu era aşa. Conştiinţa lui nu moţăia. Îşi imagină din nou chipul acela sub părul bălai şi îşi dădu seama că nu fusese nicio întâmplare (niciun somn al conştiinţei sale) atunci când i-a întins asistentei medicale tubul cu tableta otrăvitoare, ci o veche dorinţă de-a sa, care pândea de ani şi ani de zile prilejul, iar dorinţa aceasta era atât de puternică încât, până la urmă, provocase ea însăşi acest prilej.

Se cutremură de groază şi, ridicându-se de pe scaun, părăsi sala. Se mai repezi o dată până la Căminul „Karl Marx", dar Růžena ia-o de unde nu-i.

16

Ce idilă, ce relaxare tihnită! Ce pauză într-un spectacol dramatic! Ce după-amiază voluptuoasă cu trei fauni!

Cele două persecutoare ale trompetistului, cele două nenorociri ale sale stau acum faţă în faţă, beau vin din aceeaşi sticlă şi amândouă sunt la fel de fericite că se află aici şi nici măcar o clipă nu trebuie să se gândească la el. Ce armonie înduioşătoare! Ce înţelegere!

Doamna Klimová se uita la cei trei bărbaţi: cândva făcuse parte din cercul lor; se uita la ei, de parcă ar fi avut înaintea ochilor negativul vieţii sale de azi. Ea, femeia cufundată în grijile şi necazurile ei, şedea acum faţă în faţă cu lipsa de griji, cu nepăsarea crasă; ea, femeia legată de un singur bărbat, şedea aici faţă în faţă cu trei fauni reprezentând virilitatea în diversitatea ei nemărginită.

Vorbele lor ţinteau într-o singură direcţie, urmărind un singur ţel: să petreacă o noapte cu ambele femei, să petreacă o noapte în cinci. Era un ţel iluzoriu, ştiind că soţul doamnei Klimová se afla în staţiune; dar ţelul era atât de frumos, încât ţinteau spre el în ciuda faptului că era de neatins.

Doamna Klimová ştia încotro ţinteau şi se lăsa pradă urmăririi acestui ţel, cu atât mai uşor, cu cât înţelegea că nu putea fi decât un ţel imaginar, o joacă, o ispitire a viselor. Râdea la aluziile lor cu două înţelesuri, se antrena în schimburi de cuvinte glumeţe cu necunoscuta sa complice şi îşi dorea din tot sufletul ca această pauză să fie cât mai lungă, pentru a amâna cât mai mult întâlnirea cu rivala ei şi confruntarea cu adevărul.

Încă o sticlă cu vin, toată lumea se veselea, toţi erau ameţiţi; nu atât de vin cât, mai curând, de atmosfera ciudată, de dorinţa de a prelungi această clipă ce se va scurge cu repeziciune.

Doamna Klimová simţea glezna regizorului lipindu-se sub masă de piciorul ei stâng. Îşi dădea foarte bine seama de acest lucru, dar nu-şi retrăgea piciorul. Era o atingere semnificativă, menită să stabilească între ei o comunicare pur senzuală, dar în acelaşi timp o atingere ce se putea produce involuntar; o atingere pe care, având în vedere lipsa ei de importanţă, nici nu trebuia s-o sesizeze. Era deci o atingere plasată exact la limita ce desparte inocenţa de impudoare. Kamila nu voia să depăşească această limită, în schimb era bucuroasă că se putea menţine aici (pe acest teritoriu minuscul al unei libertăţi neaşteptate) şi ar fi fost şi mai bucuroasă dacă această linie magică s-ar fi deplasat singură spre alte aluzii verbale, spre alte atingeri, spre alte jocuri. Protejată de inocenţa ambiguă a acestei linii mobile, ar fi dorit să se lase purtată de ea la nesfârşit, cât mai departe...

Dacă frumuseţea Kamilei, de-o strălucire aproape stânjenitoare, îl obliga pe regizor să atace cu o încetineală prudentă, farmecul comun al Růženei îl îndemna pe operator să acţioneze tare şi fără ocolişuri. Cu o mână o strângea de mijloc, cu cealaltă îi pipăia sânii.

Kamila privea acest spectacol. De mult nu mai văzuse, de aproape, gesturile impudice ale unor persoane străine. Urmărea palma bărbatului care acoperea sânul tinerei fete, frecându-l, strivindu-l, mângâindu-l pe deasupra îmbrăcăminţii. Urmărea faţa Růženei, imobilă, pasivă, de o absolută resemnare senzuală.

Mâna mângâia sânul, timpul se scurgea încet, şi Kamila simţi deodată cum i se lipeşte de celălalt picior genunchiul asistentului.

Şi în clipa aceea spuse:

— Azi ar trebui să chefuiesc toată noaptea! Să beau...

— Să-l ia dracu pe trompetistul tău! o întrerupse nervos regizorul.

— Să-l ia, repetă asistentul.

17

În clipa aceea Růžena o recunoscu. Da, era chipul femeii pe care colegele i-l arătaseră în fotografia aceea! Împinse cu brutalitate mâna operatorului de pe trupul ei.

— Ce te-a apucat!? protestă acesta.

Încercă din nou s-o cuprindă şi din nou fu respins, cu aceeaşi brutalitate.

— Cum vă permiteţi! se răsti la el Růžena.

Regizorul şi asistentul său izbucniră într-un hohot de râs nestăvilit.

— Dumneavoastră vorbiţi serios? o întrebă asistentul.

— Bineînţeles, îi replică Růžena, cu asprime în glas.

Asistentul se uită la ceas, după care îi spuse operatorului:

— E şase fix. Această răsturnare de situaţie a survenit datorită faptului că prietena noastră se comportă cuviincios în orele cu soţ. În consecinţă, va trebui să ai răbdare până la ora şapte.

Şi, din nou, o explozie de râs zgomotos. Růžena roşi de atâta umilinţă. Fusese surprinsă cu mâna unui necunoscut pe sânul ei. Fusese surprinsă, în timp ce era dispusă să înghită tot. Fusese surprinsă de cea mai cumplită rivală a sa, în timp ce toţi o batjocoreau.

Regizorul îi spuse operatorului:

— Ar trebui, poate, să-i ceri distinsei domnişoare să facă o excepţie şi să considere ora şase fără soţ.

— Crezi că, teoretic, ar fi cu putinţă să considerăm cifra şase drept cifră fără soţ? întrebă operatorul.

— Da, răspunse regizorul. În legătură cu asta, Euclid spune textual în faimoasele sale Teze: în anumite împrejurări speciale şi foarte misterioase, unele cifre cu soţ se comportă ca cifrele fără soţ. Iar eu am impresia că în clipa asta ne aflăm faţă în faţă tocmai cu aceste împrejurări misterioase.

— În consecinţă, acceptă domnişoara Růžena ca ora şase să fie considerată oră fără soţ?

Růžena tăcea.

— Accepţi? întrebă operatorul, aplecându-se spre ea.

— Domnişoara tace, interveni asistentul. În cazul ăsta trebuie să decidem dacă tăcerea ei e considerată aprobare sau refuz.

— Putem pune la vot, fu de părere regizorul.

— Perfect, spuse asistentul. Cine e pentru ca Růžena să accepte în această împrejurare cifra şase drept cifră fără soţ? Kamila! Ai cuvântul!

— Sunt sigură că Růžena va fi de acord, spuse Kamila.

— Şi tu, regizorule, ce părere ai?

— Sunt încredinţat că domnişoara Růžena va considera cifra şase drept cifră fără soţ.

— Operatorul e prea interesat, în consecinţă n-are drept de vot. În ceea ce mă priveşte, votez pentru, spuse asistentul. Cu trei voturi s-a hotărât că tăcerea Růženei echivalează cu încuviinţarea, de unde reiese că operatorul trebuie să treacă imediat la desăvârşirea acţiunii sale.

Operatorul se aplecă spre Růžena şi o îmbrăţişă în aşa fel, încât mâna lui să-i atingă din nou sânul.

Růžena îl respinse cu şi mai multă duritate decât înainte şi strigă:

— Ia-ţi de pe mine labele tale murdare!

— Hai, Růžena! Nu te supăra! În fond, el nu are nicio vină că-i placi atât de mult. Eram cu toţii într-o dispoziţie atât de bună... interveni Kamila în favoarea operatorului.

Cu puţin timp în urmă, Růžena era absolut pasivă, lăsându-se în voia desfăşurării evenimentelor, ca şi când ar fi urmărit să-şi ghicească propriul destin din întâmplările ce se succedau. S-ar fi lăsat răpită, s-ar fi lăsat sedusă şi convinsă să accepte orice, dacă asta ar fi însemnat o scăpare din impasul în care se afla.

Numai că întâmplarea spre care îşi ridicase privirea rugătoare se dovedi, pe neaşteptate, a-i fi ostilă; şi, umilită şi batjocorită de toţi în faţa rivalei sale, Růžena îşi reaminti deodată că nu avea decât un singur sprijin pe care se putea bizui, o singură consolare, o singură posibilitate de a se salva: embrionul din pântec. Tot sufletul ei (încă o dată! şi încă o dată!) se lăsa în jos, spre lăuntru, spre adâncurile sale trupeşti,

şi Růžena era din ce în ce mai întărită în convingerea sa că nu trebuie să se despartă niciodată de cel ce încolţea în linişte şi pace în pântecul ei. În el sălăşluia atuul ei secret, care o înălţa sus de tot, deasupra râsului şi a mâinilor murdare ale celor de faţă. Ar fi avut un chef nebun să strige, să le spună toate astea de la obraz; să se răzbune pe ei pentru râsul lor batjocoritor şi pe ea însăşi pentru amabilitatea ei îngăduitoare.

Dar păstrează-ţi calmul, îşi spuse în sinea ei şi, scotocind prin poşetă, scoase de acolo tubul cu tablete. În clipa aceea însă, simţi o mână străină strângându-i pumnul cu putere.

18

Nimeni nu-l văzuse apropiindu-se. Apăruse pe neaşteptate şi Růžena, care îşi întorsese capul spre el, îi surprinse faţa surâzătoare.

Continua s-o ţină de mână. Růžena simţea atingerea caldă şi viguroasă a degetelor sale şi li se supuse. Tubul căzu înapoi pe fundul poşetei.

— Vă rog să-mi permiteţi să iau loc la masa dumneavoastră. Numele meu e Bertlef.

Niciunul dintre bărbaţi nu se arătă entuziasmat de apariţia oaspetelui nepoftit, niciunul nu i se prezentă, iar Růžena nu avea deprinderea mondenă de a face prezentările în societate.

— Cum văd, venirea mea inopinată a avut darul să vă descumpănească un pic, spuse Bertlef; şi, apucând un scaun aflat ceva mai încolo, îl trase spre capul mesei rămas liber, avându-i astfel pe cei patru în faţă, iar pe Růžena în dreapta sa.

— Vă rog să mă iertaţi, reluă el după ce se instală comod pe scaun, dar am ciudatul obicei de a nu sosi ca o fiinţă umană, ci de a mă înfăţişa ca o arătare.

— În cazul ăsta, permiteţi-ne să vă considerăm o simplă arătare şi să nu vă luăm în seamă, spuse asistentul.

— Vă permit cu toată plăcerea, replică Bertlef, făcând o uşoară plecăciune. Mi-e teamă însă că, în pofida bunăvoinţei mele, nu veţi reuşi.

Şi, rostind aceste cuvinte, se răsuci spre uşa luminată a cârciumii şi bătu din palme.

— De fapt, cine v-a invitat pe dumneavoastră aici, dom' şef? întrebă cu ironie operatorul.

— Vreţi, poate, să-mi daţi a înţelege prin asta că nu sunt bine venit? În fond, aş putea să plec imediat cu Růžena, dar n-am încotro, deprinderea e deprindere. Seară de seară, înainte de cină, stau aici, la această masă, şi-mi sorb sticluţa mea cu vin. Şi, cercetând eticheta sticlei din mijlocul mesei, adăugă: fireşte, un vin mai bun decât acesta pe care-l beţi dumneavoastră.

— Aş fi tare bucuros să aflu unde puteţi găsi în bomba asta un vin mai bun, interveni asistentul.

— Mi se pare mie, şefule, că vă cam place să vă lăudaţi, i se alătură operatorul, în dorinţa de a-l ridiculiza pe oaspetele nepoftit: dar, aşa e, de la o anumită vârstă nu-i mai rămâne omului nimic altceva decât să se fălească.

— Vă înşelaţi, stimaţii mei domni, spuse Bertlef, ca şi când n-ar fi auzit insulta operatorului; în cârciuma asta au nişte vinuri ascunse, de o calitate mai bună decât în cele mai scumpe restaurante hoteliere.

În clipa aceea, îi şi întindea mâna cârciumarului care până atunci aproape nu se arătase; în schimb, acum se înclină în faţa lui Bertlef şi întrebă:

— Întind o masă pentru toată lumea?

— Bineînţeles, îi răspunse Bertlef, apoi, adresându-se celorlalţi, le spuse: doamnelor şi domnilor, vă invit să bem împreună un vin pe care l-am savurat de mai multe ori şi l-am găsit excelent. Acceptaţi?

Nimeni nu-i răspunse, drept care patronul localului ţinu să precizeze:

— În privinţa mâncării şi a băuturii, pot recomanda distinşilor mei oaspeţi să aibă toată încrederea în gustul domnului Bertlef.

— Prietene, îi spuse Bertlef cârciumarului, aduceţi-ne o sticlă de vin şi un platou mare cu brânzeturi.

Dinspre cârciumă veni în grabă un băieţandru, să fi avut vreo doisprezece ani, ducând pe o tavă pahare şi farfurii, iar la subsuoară o faţă de masă curată. Aşeză totul pe o masă alăturată, apoi, aplecându-se peste umerii clienţilor, adună pe rând din faţa lor paharele negolite şi le puse împreună cu sticla pe jumătate golită, acolo unde, cu câteva clipe în urmă, lăsase tava; după care, şterse multă vreme, cu un prosop, praful de pe masa vizibil murdară, ca să poată aşterne peste ea o faţă curată

strălucind de albeaţă. Pe urmă luă de pe măsuţa alăturată paharele golite, cu intenţia de a le aşeza înapoi în faţa fiecărui oaspete.

— Vechile pahare şi sticla cu poşirca aia nebăută nu le mai pune aici, îi spuse Bertlef băieţandrului. Tăticu' ne aduce ceva mai bun.

— Vreţi să fiţi atât de amabil, dom' şef, şi să ne lăsaţi să bem ce vrem noi? se împotrivi operatorul.

— Mă rog, cum doriţi, stimate domn, îi replică Bertlef. Eu nu mă număr printre cei ce impun oamenilor fericirea prin forţă. Oricine are dreptul la poşirca lui, la prostia lui şi la murdăria de sub unghii. Ascultă, puştiule, se adresă băieţandrului, fii, te rog, aşa de bun şi pune în faţa fiecăruia paharul negolit, şi câte un pahar curat. În felul acesta, invitaţii mei vor avea libertatea să aleagă între vinul zămislit de ceţuri şi vinul născut din soare.

Acum fiecare avea în faţă câte două pahare, unul gol, celălalt cu restul de vin nebăut. Patronul localului se apropie de masă cu două sticle noi; strânse una între genunchi, învârti repede tirbuşonul şi cu o smucitură puternică îi scoase dopul; după care, turnă un pic de vin în paharul lui Bertlef. Acesta duse paharul la gură, degustă vinul pe îndelete, apoi, întorcându-se spre hangiu, îi spuse:

— Excelent. Recolta douăzeci şi trei, nu-i aşa?

— Douăzeci şi doi, îl corectă hangiul.

— Perfect, turnaţi-l în pahare, îl îndemnă Bertlef, şi patronul făcu turul mesei, umplând toate paharele goale.

Bertlef ţinea paharul între degete:

— Prieteni, începu el, gustaţi acest vin. Are savoarea dulce a trecutului. Degustaţi-l, ca şi când aţi suge dintr-un os mare cu măduvă una din verile de mult uitate. Închinând paharul, aş dori să îmbin trecutul cu prezentul şi soarele anului douăzeci şi doi cu soarele acestei clipe. Acest soare este Růžena – această fetiţă simplă, o adevărată regină fără ştiinţa ei. Da, pe fundalul acestei staţiuni, Růžena e ca un giuvaier pe îmbrăcămintea unui cerşetor. Ca un fluture zburând peste o întindere înzăpezită.

— Nu exageraţi, dom' şef? întrebă operatorul, încercând un râs forţat.

— Nu, nu exagerez, replică Bertlef şi, întorcându-se spre operator, continuă: asta ţi se pare dumitale, fiindcă dumneata trăieşti, ca să zic aşa, sub dimensiunea lucrurilor, ca o buruiană

amară, ca un oţet antropomorfizat! Eşti plin de acizi, care clocotesc în dumneata aşa cum clocotesc în oala alchimistului. Ai fi în stare să-ţi dai viaţa pentru a descoperi în jurul dumitale urâţenia pe care o porţi în dumneata. Numai în felul acesta poţi simţi dumneata, pentru o clipă, o anumită împăcare cu lumea care te înconjoară. Căci lumea frumoasă e pentru dumneata o lume cumplită care te chinuieşte şi te exclude neîncetat din mijlocul ei. Cât de insuportabil e, nu-i aşa? Să ai unghiile murdare şi lângă dumneata o femeie frumoasă! De aceea, trebuie mai întâi s-o murdăreşti şi pe urmă abia să te bucuri de ea. N-am dreptate, tinere domn?!! Îmi pare bine că-ţi ascunzi mâinile sub masă, asta înseamnă că n-am greşit vorbind aşa despre unghiile dumitale.

— Fac ceva pe toată eleganţa dumneavoastră, eu nu sunt un măscărici cu guler alb şi cravată, i-o reteză scurt operatorul.

— Află, tinere domn, că puloverul dumitale zdrenţăros şi unghiile dumitale murdare nu sunt o noutate sub soare, ripostă Bertlef. Cândva, de mult, în Antichitate, un filosof cinic hoinărea fălos prin întreaga Atenă, îmbrăcat într-o mantie găurită, ca să-l admire toată lumea pentru nepăsarea sa faţă de convenţii. Întâlnindu-l, Socrate i-a spus: *Prin găurile mantiei îţi văd deşertăciunea şi trufia.* Murdăria dumitale, tinere domn, e tot o trufie, iar trufia dumitale e murdară.

Růžena nu era în stare să-şi revină din surpriza asta ameţitoare. Bărbatul pe care nu-l cunoştea decât foarte vag, ca simplu pacient, îi venise în ajutor de parcă ar fi căzut din cer, şi era vrăjită de farmecul firesc al comportamentului său şi de siguranţa, plină de cruzime, cu care dobora la pământ impertinenţa operatorului.

— Văd că ţi-a pierit graiul, îi spuse Bertlef, după o scurtă tăcere; dar te rog să mă crezi că n-a fost deloc în intenţia mea să te jignesc. Mie îmi place voia bună, nicidecum gâlceava, şi dacă m-am lăsat cumva purtat de elocinţă, sunt dispus să vă cer tuturor iertare. Nu doresc nimic altceva decât să gustăm acest vin şi să închinăm cu toţii în sănătatea Růženei pentru care mă aflu, de fapt, aici.

Bertlef ridică din nou paharul, dar nimeni nu i se alătură.

— Patroane, spuse Bertlef adresându-se hangiului, nu-i aşa că ciocneşti cu mine?!

— Cu vinul ăsta oricând! încuviinţă cârciumarul şi, luând de pe măsuţa alăturată un pahar gol, îl umplu cu vin, după care ţinu să precizeze: domnul Bertlef ştie ce înseamnă un vin bun. A simţit de mult pivniţa mea, aşa cum îşi simte rândunica cuibul de la mare distanţă.

Bertlef începu să râdă cu râsul fericit al omului flatat în amorul propriu.

— Ciocniţi cu noi în sănătatea Růžencăi?

— În sănătatea Růžencăi? întrebă cârciumarul.

— Da, a Růžencăi, spuse Bertlef, arătând-o din priviri pe vecina lui de masă. Nu-i aşa că vă place, cum îmi place mie?

— În preajma dumneavoastră, domnule Bertlef, de când vă ştiu, nu s-au văzut decât femei frumoase. Cinstit vorbind, nici n-ar trebui să mă uit la domnişoara ca să aflu că-i frumoasă, de vreme ce stă lângă dumneavoastră.

Şi Bertlef râse din nou fericit; cârciumarul râse şi el şi, spre uimirea celorlalţi, li se alătură şi Kamila, pe care apariţia lui Bertlef avusese darul s-o amuze de la bun început. Râsul lor neaşteptat se dovedi a fi, în mod ciudat şi inexplicabil, extrem de contagios. Kamilei i se alătură, dintr-o galantă solidaritate, regizorul, acestuia i se alătură asistentul şi, în cele din urmă, şi Růžena, care se cufunda în acel val de râs polifonic, ca într-o îmbrăţişare a fericirii. Era primul ei râs în această zi. Prima clipă de linişte şi relaxare. Râdea mai tare ca toţi şi nu se mai sătura de râs.

— Pentru Růženca! strigă Bertlef, ridicând paharul.

Cârciumarul ridică şi el paharul, îl ridică şi Kamila şi regizorul şi asistentul lui repetând cu toţii urarea lui Bertlef:

— Pentru Růženca.

În cele din urmă, se învrednici şi operatorul să ridice paharul şi, fără să scoată o vorbă, trase o duşcă.

Regizorul degustă vinul.

— Într-adevăr, un vin remarcabil, spuse el, cu admiraţie.

— V-am spus eu! zâmbi cârciumarul satisfăcut.

Între timp, băieţaşul aşezase pe masă un platou mare cu brânzeturi.

— Luaţi, îşi îmbie Bertlef musafirii. Sunt excelente.

— Nu vă supăraţi, întrebă cu mirare regizorul, unde aţi găsit un asemenea sortiment de brânzeturi? Parc-am fi undeva în Franţa...

Şi, deodată, încordarea se destinse cu desăvârşire, atmosfera se linişti şi toată lumea vorbea degajat; toţi îşi puneau brânză în farfurii, mâncau şi se minunau, întrebându-se cum făcuse rost cârciumarul de asemenea bunătăţi (în această ţară, unde sortimentul de brânzeturi e atât de sărac), şi extaziaţi, îşi umpleau paharele cu vin.

Şi, când se simţeau cel mai bine, Bertlef se ridică şi, făcând o plecăciune, spuse:

— Mi-a făcut o deosebită plăcere să mă aflu în societatea dumneavoastră şi vă mulţumesc pentru companie. Acum însă vă rog să ne scuzaţi, Růženca şi cu mine trebuie să plecăm. Prietenul meu, doctorul Škréta, dă în seara asta un concert şi vrem să-l ascultăm.

19

Růžena şi Bertlef se făcură nevăzuţi în vălul înserării ce se lăsase, şi elanul iniţial care-i transporta pe meseni spre mult visata insulă a desfrâului se pierdu şi nu mai putu fi chemat înapoi. Deprimarea puse, încet-încet, stăpânire pe toţi.

Doamna Klimová avea senzaţia că se trezise dintr-un vis în care ar fi vrut să mai rămână cu orice preţ. Îi fulgeră prin minte că de fapt nici n-ar trebui să se mai ducă la concert, că pentru ea ar fi o surpriză de-a dreptul fantastică dacă ar constata, acum, pe neaşteptate, că în realitate nu venise aici ca să-şi urmărească soţul, ci pentru a trăi o aventură. Că ar fi, într-adevăr, minunat să rămână în continuare cu cei trei cineaşti, şi dimineaţa să plece înapoi acasă tot în taină, aşa cum venise. Ceva o îndemna, spunându-i că aşa ar trebui să procedeze, că ăsta ar fi un act de curaj; o eliberare; o însănătoşire şi o trezire din blestem.

Acum însă era prea lucidă. Toate vrăjile se stinseseră. Acum era din nou singură cu ea însăşi, cu trecutul ei, cu capul greu, încărcat de vechile gânduri întristătoare. Şi cât de bucuroasă ar fi fost să-şi prelungească acest vis atât de scurt, măcar cu câteva ceasuri; dar îşi dădea seama că visul pălise, risipindu-se ca întunericul nopţii în revărsatul zorilor.

— Trebuie să plec şi eu, spuse, pe un ton ce trăda resemnarea.

Încercară s-o convingă să nu facă aşa ceva, dar ştiau prea bine că nu mai aveau destulă forţă şi nici încredere în ei ca s-o reţină.

— Fir-ar să fie, izbucni operatorul, cine era tipul ăsta?

Ar fi vrut să-l întrebe pe patronul localului, dar din clipa plecării lui Bertlef nimeni nu-i mai luă în seamă. Din cârciumă se auzea vacarmul stârnit de clienţii ameţiţi, în timp ce ei stăteau aici părăsiţi, în faţa paharelor cu vin nebăut şi al platoului cu brânzeturi neconsumate.

— Indiferent cine a fost, ne-a stricat seara. O doamnă ne-a răpit-o, iar cealaltă ne părăseşte acum din proprie iniţiativă. Haideţi s-o conducem.

— Nu, se împotrivi Kamila. Rămâneţi aici. Vreau să fiu singură.

Acum nu mai era cu ei. Din clipa aceea prezenţa lor avea darul s-o stânjenească. Gelozia venise s-o caute ca moartea. Acum se afla, din nou, în puterea ei, şi Kamila nu mai vedea pe nimeni în preajma sa. Se ridică de pe scaun şi porni în direcţia în care plecaseră, cu puţin timp în urmă, Bertlef şi Růžena. De departe mai auzi vorbele operatorului:

— Fir-ar să fie...

20

Înaintea începerii concertului Jakub şi Olga se duseră în încăperea rezervată artiştilor, îi strânseră mâna doctorului Škréta, şi abia după aceea intrară în sală. Olga voia să plece la pauză, ca să poată petrece restul serii singură în compania lui Jakub. Acesta obiectă, spunând că prietenul său se va supăra, dar Olga afirmă cu toată convingerea că doctorul nu va sesiza absenţa lor în a doua parte a concertului.

Sala era plină până la refuz şi nu mai rămăseseră libere decât cele două locuri ce le fuseseră rezervate lor.

— Femeia asta mă urmăreşte azi ca o umbră, spuse Olga aplecându-se spre Jakub, după ce se aşezară pe scaunele lor.

Jakub îşi întoarse capul şi constată cu stupoare că alături de Olga şedea Bertlef şi, lângă el, tânăra asistentă medicală, care avea în poşetă pastila otrăvitoare. Câteva clipe inima lui încetă să mai bată, dar, întrucât toată viaţa se străduise din răsputeri

să ascundă ce se petrecea în sufletul său, spuse cu un calm desăvârşit:

— Cum văd, ne aflăm în rândul biletelor de favoare, pe care Škréta le-a distribuit prietenilor şi cunoştinţelor sale. Asta înseamnă că ştie în ce rând suntem şi va sesiza, cu siguranţă, absenţa noastră.

— O să-i spunem că în faţă acustica e proastă şi după pauză ne-am mutat în fundul sălii, spuse Olga.

În clipa aceea, Klima îşi făcu apariţia pe podium cu trompeta sa sclipind ca aurul, şi publicul începu să aplaude. În urma lui se ivi doctorul Škréta şi aplauzele se înteţiră, însoţite de aclamaţii răsunătoare. Doctorul Škréta se ţinea cu modestie în spatele trompetistului şi, cu o mişcare stângace, sugera că personajul principal al concertului era oaspetele venit din Capitală. Publicul percepu cu simpatie generozitatea acestei stângăcii, răsplătind-o cu aplauze şi mai puternice, iar de undeva, din fundul sălii, se auzi chiar:

— Trăiască doctorul Škréta!...

Pianistul, care se vedea cel mai puţin şi era cel mai puţin aclamat de public, se aşează discret pe scaunul din faţa pianului. Škréta îşi ocupă locul în spatele impozantei garnituri de tobe şi trompetistul începu să se mişte încet, cu pas ritmat, pendulând uşor între pianist şi doctorul Škréta.

Aplauzele luară sfârşit, pianistul atinse cu putere claviatura şi începu să interpreteze, solistic, acordurile introductive; dar Jakub îşi surprinse prietenul uitându-se cu nelinişte şi îngrijorare în jurul său. Trompetistul sesiză şi el starea de agitaţie a doctorului şi se apropie de el. Škréta îi şopti ceva la ureche şi cei doi bărbaţi se aplecară, cercetând cu atenţie podeaua; în clipa următoare trompetistul ridică ciocănelul căzut lângă piciorul pianistului şi i-l întinse, cu eleganţă, bateristului Škréta.

În aceeaşi clipă publicul, care urmărise cu atenţie întreaga scenă, făcu să răsune sala de noi aplauze asurzitoare, şi pianistul, considerând aceste aclamaţii drept un omagiu adus preludiului său, continuă să cânte, făcând, în răstimpuri, uşoare plecăciuni adresate publicului spectator.

Olga îl apucă pe Jakub de mână şi-i spuse încet:

— Superb! Într-adevăr, superb! Atât de superb, încât am impresia că în clipa asta încetează ghinionul care mă urmăreşte de azi-dimineaţă.

În fine, peste acordurile pianului interveniră trompeta şi bateria. Klima sufla fără a se opri din mersu-i cu paşi mărunţi şi ritmaţi, în timp ce doctorul Škréta trona în spatele tobelor sale, ca un splendid şi respectabil Buddha.

Jakub se gândea că asistenta medicală ar putea să-şi amintească acum, în toiul concertului, de medicamentul ei şi, înghiţind tableta otrăvitoare, s-ar prăbuşi zvârcolindu-se în dureri spasmodice şi ar rămâne moartă pe scaun, în timp ce, pe estradă, doctorul Škréta ar izbi cu putere în tobele sale şi publicul ar aplauda frenetic şi strigând în gura mare.

Şi, deodată, îşi dădu seama cu claritate de ce căpătase tânăra asistentă biletul de favoare în acelaşi rând cu el. Neaşteptata întâlnire din braserie fusese o tentaţie, o înscenare. Se întâmplase aşa numai ca să-şi poată vedea în oglindă propriul chip; chipul aceluia care-i întinde otravă aproapelui său. Dar cel care-l încearcă (Dumnezeu în care el nu crede) nu doreşte nicio jertfă sângeroasă, niciun sânge nevinovat. Sfârşitul încercării nu trebuie să fie moartea, ci numai autodezvăluirea lui Jakub, menită să-l elibereze de nepotrivita trufie morală. Aşa se explică de ce se afla acum asistenta medicală în acelaşi rând cu el: ca s-o mai poată salva în ultima clipă.

De aceea stătea acum alături de ea bărbatul cu care se împrietenise el înainte cu o zi şi care, cu siguranţă, îl va ajuta s-o salveze.

Da, va aştepta prima ocazie, eventual prima pauză între două arii, şi i se va adresa lui Bertlef cu rugămintea de a ieşi toţi trei pe culoar. Acolo le va explica într-un fel cum stau lucrurile şi această imaginabilă nebunie va lua sfârşit.

Muzicanţii terminară prima piesă, izbucniră aplauzele, asistenta medicală rosti „scuzaţi, vă rog" şi, însoţită de Bertlef, se strecură în afara rândului de scaune. Jakub vru să se ridice şi să pornească pe urmele lor, dar Olga îl prinse de braţ şi-l reţinu:

— Nu, te rog, nu acum. Să aşteptăm pauza.

Totul se petrecu atât de repede, încât Jakub nici n-apucă să se dumirească ce se întâmplă. Muzicanţii atacau acum piesa următoare şi Jakub înţelese, în sfârşit, că cel care-l punea la încercare n-o aşezase pe Růžena lângă el ca să-l salveze pe Jakub, ci pentru a-i confirma, în afara oricărei îndoieli, înfrângerea şi condamnarea sa.

Trompetistul sufla de zor în trompeta lui, doctorul Škréta se înălţa triumfător peste bateria sa, ca un mare Buddha al tobelor şi Jakub stătea neclintit pe scaunul său. Nu vedea în clipa aceea pe nimeni, nici pe trompetist, nici pe doctorul Škréta – se vedea numai pe sine, se vedea şezând nemişcat, incapabil să-şi desprindă privirea de pe imaginea aceea înspăimântătoare.

21

Când auzi sunetul puternic al trompetei sale dragi, Klima avu senzaţia că el însuşi vibra, umplând cu rezonanţa sa întreaga sală. Se simţea invincibil şi stăpân pe situaţie. Růžena se afla în sală, aşezată în rândul invitaţilor de onoare alături de Bertlef (în asta vedea de asemenea o prevestire bună, venită pe neaşteptate), iar atmosfera serii era seducătoare. Publicul asculta cu voluptate şi, mai ales, cu o bună dispoziţie care-i şoptea, cu blândeţe, că totul se va sfârşi cu bine. Când răsunară primele aplauze, Klima arătă cu un gest graţios spre doctorul Škréta care, Dumnezeu ştie de ce, în seara asta îi devenise simpatic şi apropiat. Doctorul se ridică în spatele tobelor şi mulţumi publicului cu repetate plecăciuni.

Dar, uitându-se în sală, în timp ce atacau compoziţia următoare, constată că scaunul pe care stătuse Růžena era gol. Asta avu darul să-l sperie. Din clipa aceea începu să cânte nervos, cercetând din priviri întreaga sală, scaun după scaun, fiecare loc în parte, dar nu izbutea s-o găsească. Îi veni în minte că plecase intenţionat spre a scăpa de alte insistenţe din partea lui, hotărâtă, de bună seamă, să nu se prezinte în faţa comisiei. Unde putea s-o caute după concert? Şi dacă n-o găseşte?

Simţea că nu cântă bine, cânta maşinal, în virtutea inerţiei, cu gândul aiurea. Dar publicul nu era în stare să desluşească proasta dispoziţie a trompetistului, era satisfăcut şi ovaţiile sporeau şi se intensificau cu fiecare piesă cântată.

Klima începu să se liniştească spunându-şi în sinea lui că Růžena se dusese probabil la toaletă. I se făcuse rău, aşa cum li se întâmplă de obicei femeilor gravide. Văzând că absenţa ei depăşise aproape o jumătate de oră, îşi spuse că plecase acasă să ia ceva, şi peste puţin timp avea să reapară pe scaunul ei. Dar trecuse şi pauza, concertul se apropia de final şi scaunul ei rămânea mereu neocupat. Se jenează oare să reintre în sală în

toiul concertului? Şi o să-şi facă din nou apariţia abia la ultimele aplauze?

Se consumaseră însă şi ultimele aplauze, Růžena nu se arăta, iar Klima simţea că a ajuns la capătul puterilor. Spectatorii se ridicau de pe scaunele lor şi strigau: bis! Klima se întoarse spre doctorul Škréta şi dădu din cap, în semn că nu mai voia să cânte. Privirea lui se izbi însă de doi ochi strălucitori – doi ochi radioşi care nu cereau altceva decât să bată tobele mereu, fără încetare, toată noaptea.

Publicul interpretă semnul din cap al trompetistului drept o cochetărie indispensabilă a starului şi continua să aplaude, din ce în ce mai zgomotos. În clipa aceea, se apropie de podium, strecurându-se printre spectatori, o femeie tânără şi frumoasă şi, zărind-o, Klima avu senzaţia că se prăbuşeşte într-un leşin din care nu se va mai trezi niciodată. Femeia îi zâmbea şi-i spunea (nu-i auzea vocea, dar citea cuvintele pe buzele ei): Hai, cântă! Cântă!

Klima ridică trompeta, în semn că avea să cânte, şi publicul amuţi ca prin farmec.

Cei doi colegi se luminară la faţă, şi întreaga formaţie începu să cânte, repetând ultima compoziţie. Iar Klima se simţea ca şi când ar fi cântat într-o fanfară funebră, păşind în urma propriului său sicriu. Cântă, ştiind că totul era pierdut, că acum nu mai rămânea decât să închidă ochii, să-şi împreuneze mâinile la piept şi să se lase strivit de roţile necruţătoare ale destinului.

22

Pe o măsuţă din apartamentul lui Bertlef se înşirau, una lângă alta, câteva sticle împodobite cu nişte etichete superbe, pe care se puteau citi denumiri exotice. Růžena nu se pricepea deloc la alcoolurile scumpe, drept care ceru whisky, pentru simplul motiv că pe celelalte nu ştia să le numească.

În acest timp, mintea ei se căznea să răzbată prin vălul ameţelii şi să se orienteze în situaţia dată. Îl întrebase de câteva ori cum se face că venise s-o caute tocmai azi, când, de fapt, nici n-o cunoştea.

— Vreau să ştiu, repetă ea, vreau să ştiu de ce v-aţi adus aminte de mine.

— Am vrut să fac asta mai de mult, îi răspunse Bertlef, neîncetând s-o privească drept în ochi.

— Şi-atunci de ce aţi făcut-o tocmai azi?

— Fiindcă toate vin la timpul lor. Iar timpul nostru e acum.

Erau cuvinte cu rezonanţă enigmatică, dar Růžena simţea veridicitatea lor. Situaţia ei fără ieşire devenise, într-adevăr, în această zi atât de insuportabilă, încât ceva trebuia să se întâmple.

— Da, încuviinţă ea, purtată de gânduri, azi a fost o zi deosebită.

— Aţi văzut, doar, că am sosit la momentul potrivit, spuse Bertlef cu o voce catifelată.

Růžena fu cuprinsă de sentimentul confuz, dar nespus de plăcut, al unei uşurări mângâietoare. Faptul că Bertlef apăruse exact în această zi înseamnă că tot ce se întâmplă e dirijat de undeva, din altă parte, şi ea poate să răsufle uşurată, lăsându-se în voia acestei puteri supreme.

— Da, aşa este, aţi venit, într-adevăr, la momentul potrivit.

— Ştiu asta.

Şi totuşi mai stăruia în mintea ei un lucru pe care nu era în stare să-l înţeleagă.

— Dar de ce? De ce aţi venit la mine?

— Pentru că vă iubesc.

Cuvântul *iubesc* răsunase încet de tot, dar ecoul ei umplea, deodată, întreaga încăpere.

— Dumneavoastră mă iubiţi? întrebă ea cu o voce scăzută.

— Da, vă iubesc.

Cuvântul acesta i-l rostise şi František şi Klima, dar abia în seara asta îl auzea pentru prima oară aşa cum era cu adevărat, atunci când venea nechemat, neaşteptat şi dezbrăcat de orice artificii. Se înfăţişase aici ca un miracol. Pentru Růžena era ceva absolut inexplicabil, dar i se părea a fi cu atât mai real, cu cât lucrurile cele mai importante se petrec pe această lume fără explicaţii şi fără motivaţii fiind, ele însele, cauza existenţei lor.

— Adevărat? mai întrebă ea, şi vocea ei, de obicei mult prea puternică, nu se auzi acum decât în şoaptă.

— Adevărat.

— Dar eu sunt o fată obişnuită.

— Nu-i adevărat.

— Ba da.

— Eşti frumoasă.
— Nu-i adevărat.
— Eşti o fiinţă delicată.
— Nu-i adevărat, spuse răsucind din cap.
— Radiază din dumneata drăgălăşenia şi bunătatea.
— Nu, nu, nu, dădu iar din cap.
— Eu ştiu cum eşti. Ştiu mai bine decât dumneata.
— Nu ştiţi nimic.
— Ba ştiu.

Încrederea ce izvora din ochii lui Bertlef era ca o baie miraculoasă, şi Růžena îşi dorea din tot sufletul ca această privire, care o scălda şi o alinta, să dureze cât mai mult.

— Într-adevăr, sunt aşa cum aţi spus?

— Da, şi ştiu bine acest lucru.

Era o poveste minunată, ca o ameţeală vertiginoasă; se simţea, în ochii lui Bertlef, delicată, gingaşă, pură, se simţea nobilă ca o regină. Şi, deodată, avu senzaţia că era umplută toată cu miere şi cu plante frumos mirositoare. Să se îndrăgostească de ea însăşi, nu alta. (Ah, Doamne, niciodată până acum nu-i fusese dat să se placă atât de mult!).

— Dar dumneavoastră nu mă cunoaşteţi cu adevărat, continuă ea să se împotrivească.

— Ba da, te cunosc de multă vreme. De mult te urmăresc, şi dumneata nici nu ştii. Te cunosc pe dinafară, şi, plimbându-şi degetele pe obrajii ei, reluă: Năsucul tău, zâmbetul tău schiţat cu atâta fineţe, părul tău...

Şi în acest timp începu să-i descheie rochia şi ea nu se împotrivea, continuând să se uite în ochii lui, cufundându-se în privirea lui care o împresura ca apa, ca o apă dulce, parfumată. Şedea în faţa lui cu sânii dezgoliţi, care ţâşneau în sus sub privirea lui, dornici să fie văzuţi şi lăudaţi. Tot trupul ei se întorcea acum spre ochii lui, aşa cum se întoarce floarea-soarelui spre soare.

23

Se aflau în camera lui Jakub, Olga spunea ceva şi Jakub îşi repeta în sinea sa că încă mai era timp să acţioneze. Putea să mai facă un drum până la Căminul „Karl Marx" şi, dacă n-o găsea, mai avea posibilitatea să-l deranjeze pe Bertlef, în

apartamentul alăturat, şi să-l întrebe dacă ştie ceva despre tânăra asistentă.

Olga flecărea, şi în timpul acesta el retrăia, mental, eventualitatea penibilei scene în care-i explica ceva tinerei asistente şi, bolborosind tot felul de scuze, încerca să obţină de la ea tubul cu tableta otrăvitoare. Apoi, deodată, istovit parcă de aceste viziuni cu care se confrunta de câteva ceasuri, se simţi cuprins de o totală nepăsare.

Nu era însă o nepăsare pricinuită doar de oboseală ci, în acelaşi timp, o nepăsare conştientă, combativă. Căci până la urmă, Jakub îşi dădu seama că îi era totuna dacă fiinţa aceea cu păr bălai va trăi sau nu, şi că, de fapt, n-ar fi decât prefăcătorie şi o farsă nedemnă din partea lui, dacă ar încerca s-o salveze. În felul ăsta, n-ar face decât să-l înşele pe cel care îl punea la încercare. Căci cel care-l punea la încercare (Dumnezeu inexistentul) voia să afle cum e Jakub cu adevărat, şi nu cum era atunci când se prefăcea. Şi Jakub hotărî să fie cinstit în faţa Lui: să fie aşa cum e cu adevărat.

Stăteau aşezaţi faţă în faţă în fotoliile lor, şi între ei se afla o măsuţă. Jakub o văzu pe Olga aplecându-se spre el pe deasupra mesei şi în acelaşi timp îi auzi vocea:

— As vrea să te sărut. Cum se face că ne cunoaştem de atâta vreme şi nu ne-am sărutat niciodată?

24

Când se strecură în încăperea rezervată artiştilor, în care se afla soţul ei, doamna Klimová avea faţa uşor crispată de un zâmbet forţat şi sufletul plin de îngrijorare. Se îngrozea la gândul că va trebui să dea ochii cu înfăţişarea reală a amantei. În încăpere nu se afla însă nicio amantă. Se învârteau pe acolo, ce-i drept, câteva fetiţe, cerându-i trompetistului un autograf, dar îşi dădu pe loc seama (cu ochii ei de vultur) că niciuna dintre ele nu-l cunoştea.

Şi totuşi era încredinţată că amanta se afla undeva, prin preajmă. Citea asta pe chipul palid şi absent al soţului ei. Klima îi zâmbea soţiei sale cu aceeaşi falsitate cu care îi zâmbea şi ea lui.

Doctorul Škréta, farmacistul şi alte câteva persoane, de bună seamă medici şi soţiile acestora, i se prezentară cu

respectuoase plecăciuni. Cineva propuse să meargă cu toţii la unicul bar de noapte al staţiunii, aflat chiar peste drum de Palatul culturii. Klima se scuză invocând oboseala. Doamna Klimová îşi spuse în sinea ei că amanta îl aştepta cu siguranţă la bar şi de aceea trompetistul refuza să meargă. Şi, întrucât nenorocirea o atrăgea ca un magnet, îl rugă să-i facă plăcerea şi să-şi învingă oboseala.

Dar iată că nici în bar nu se vedea vreo femeie ce putea fi bănuită că ar avea vreo legătură cu soţul ei. Se aşezară cu toţii în jurul unei mese mari. Doctorul Škréta, guraliv de felul lui, era bine dispus şi-l ridica în slăvi pe celebrul trompetist. Farmacistul era în culmea unei fericiri timide, care nu se pricepea să vorbească. Doamna Klimová se străduia să fie veselă, volubilă şi amabilă:

— Aţi fost nemaipomenit, domnule doctor, îi spuse vorbăreţului Škréta. Şi dumneavoastră la fel, domnule farmacist. Aţi fost amândoi, pur şi simplu, colosali. Şi întreaga atmosferă a fost sinceră, plină de voioşie şi lipsită de griji, de o mie de ori mai plăcută decât la concertele din Capitală.

Fără să-l privească direct, nu înceta o clipă să-l observe. Îl simţea cum îşi ascunde nervozitatea cu preţul unui efort suprem, încercând, din când în când, să arunce câte o vorbă, spre a nu da în vileag că e cu gândul în altă parte. Era limpede că-i zădărnicise ceva, şi nu ceva lipsit de importanţă. Dacă ar fi fost vorba doar de o aventură obişnuită (Klima îi jura întotdeauna că n-ar fi în stare să se îndrăgostească de o altă femeie), n-ar fi căzut pradă unei deprimări atât de profunde. Deşi nu apucase să-i vadă amanta, avea totuşi impresia că citea dragostea pe faţa lui (o dragoste chinuită şi disperată) şi imaginea asta avea darul s-o întristeze şi mai mult.

— Ce-i cu dumneavoastră, domnule Klima? întrebă la un moment dat farmacistul care, pe cât era de tăcut, pe atât era de amabil şi atent.

— Ce să fie, nimic, absolut nimic, răspunse trompetistul speriat. Mă doare un pic capul, atâta tot.

— Nu doriţi un calmant? întrebă farmacistul.

— Nu, nu, se împotrivi trompetistul, dând din cap. Am să vă rog însă să ne scuzaţi dacă o să plecăm un pic mai devreme. Sunt, într-adevăr, foarte obosit.

25

Cum se face că, în sfârşit, s-a încumetat?

Din clipa în care se aşezase lângă el, în braserie, Jakub i se păruse altfel decât de obicei. Tăcut şi totuşi amabil, incapabil să se concentreze şi totuşi de o cuminţenie binevoitoare, cu gândul în altă parte, şi totuşi făcându-i pe plac în toate. Iar această lipsă de concentrare (pe care Olga o punea pe seama apropiatei sale plecări) era, de fapt, ceea ce o încânta cel mai mult: se adresa unui chip absent, şi i se părea că vorbea unor depărtări unde vocea ei nu se auzea. De aceea putea să spună tot ceea ce nu-i spusese niciodată.

Acum, când îl invitase să o sărute, avu impresia că-l tulburase din meditaţia lui, şi-l speriase. Ea însă nu se speriase ci, dimpotrivă, stânjeneala lui o ungea la inimă: în sfârşit, se simţea acea femeie cutezătoare şi provocatoare cum se dorise a fi dintotdeauna, femeia care domină situaţia şi o dinamizează, urmărindu-şi cu interes partenerul şi punându-l în dificultate, descumpănindu-l.

Continuă să se uite fix în ochii lui şi, zâmbind, îi spuse:

— Dar nu aici. Ar fi de-a dreptul caraghios să ne sărutăm aplecându-ne unul spre altul peste masă. Hai, vino.

Şi, luându-l de mână, îl conduse spre studio, savurând, cu nesaţ, isteţimea, eleganţa şi calmul suveran al comportamentului ei excepţional. Pe urmă îl sărută şi acţionă cu o pasiune pătimaşă, o pasiune cum nu mai cunoscuse până atunci. Nu era însă acea pasiune pătimaşă a trupului care nu ştie să se stăpânească, ci o pasiune cerebrală, o pasiune conştientă, o pasiune voită, urmărind prin asta să smulgă de pe Jakub haina rolului său patern, să-l şocheze, să-l scandalizeze şi, în acelaşi timp, să se tulbure, să se excite ea însăşi văzându-i descumpănirea; voia să-l violeze, să se examineze în timpul violului, voia să-i afle gustul limbii şi să simtă mâinile sale părinteşti îndrăznind, încet-încet, s-o asalteze, copleşind-o cu atingeri mângâietoare.

Îi desfăcu nasturele de la haină şi ea însăşi i-o dezbrăcă.

26

Nu-i scăpase din ochi de-a lungul întregului concert; după aceea se amestecă printre entuziaştii ce se înghesuiau în spatele podiumului, spre a obţine din partea artiştilor, ca amintire, mâzgălitura unui autograf. Růžena însă nu se afla printre ei. Urmări apoi grupul de oameni care-l însoţeau pe trompetist spre barul de noapte. Pătrunse în local o dată cu ei, încredinţat că Růžena îl aştepta acolo. Dar se înşelase. Ieşi în stradă şi patrulă multă vreme în faţa localului.

Deodată îşi simţi trupul săgetat de o durere cumplită. Din bar ieşise trompetistul, de care se lipea o siluetă feminină. Era gata să creadă că e Růžena, dar se înşelase pentru a doua oară.

Se ţinu după ei până la Hotelul „Richmond", unde Klima intră împreună cu femeia necunoscută lui.

O luă repede prin parc, îndreptându-se spre Căminul „Karl Marx". Poarta mai era deschisă, întrebă dacă Růžena era acasă. Nu era.

O rupse din nou la fugă, înapoi spre „Richmond", temându-se că în absenţa lui Růžena ar putea să intre în hotel spre a se întâlni cu trompetistul. Umbla încolo şi-ncoace pe aleea parcului, cu ochii aţintiţi spre intrarea hotelului. Nu era în stare să înţeleagă ce se întâmplă. Îi roiau prin minte tot felul de ipoteze, lipsite însă de orice importanţă. Important era că el patrula aici, hotărât să patruleze până când se va ivi unul din ei.

De ce? Şi la ce bun? N-ar face oare mai bine să se întoarcă acasă şi să-şi vadă de somnul lui?

Nu, îşi spunea în sinea lui, o dată şi-o dată trebuia să cunoască întregul adevăr.

Dar voia el, într-adevăr, să cunoască adevărul? Dorea într-adevăr atât de mult să se asigure că Růžena se culca în hotel cu trompetistul? Nu dorea, mai curând, să descopere o mărturie a nevinovăţiei Růženei? Dar putea, oare, în suspiciunea lui, să creadă în existenţa unei asemenea mărturii?

Nu ştia de ce aşteaptă. Ştia doar atât, că va aştepta aici multă vreme, eventual toată noaptea şi chiar mai multe nopţi în şir. Căci timpul, înaripat de gelozie, zboară cu o viteză inimaginabilă. Gelozia ocupă mintea mult mai mult decât pasiunea muncii spirituale, şi în minte nu mai rămâne nicio clipă de răgaz intelectual. Cel ce cade pradă geloziei nu cunoaşte plictiseala.

František pendula pe o porţiune scurtă a aleii, măsurând cel mult o sută de metri de unde se vedea perfect intrarea Hotelului „Richmond". Va pendula astfel toată noaptea, până când întreaga staţiune se va fi dus la culcare. Va pendula aşa până în ziua următoare, până la începutul capitolului următor.

Dar de ce nu se aşază? În faţa hotelului se află atâtea bănci!

Nu, nu putea să se aşeze. Gelozia e ca o durere cumplită de dinţi. Când te roade gelozia nu poţi face nimic, nici măcar să te aşezi. Trebuie să umbli mereu. Încolo şi-ncoace.

27

Făceau acelaşi drum pe care-l făcuseră Bertlef cu Růžena şi Jakub cu Olga: pe scară în sus până la etajul întâi şi de aici pe covorul de catifea roşie până la capătul culoarului unde se afla o uşă mare ce dădea în apartamentul lui Bertlef. În dreapta se afla uşa camerei lui Jakub, iar în stânga cea a camerei pe care medicul primar i-o rezervase celebrului trompetist.

Când deschise uşa şi aprinse lumina, Klima surprinse privirea scurtă şi iscoditoare a Kamilei cercetând întreaga încăpere; era sigur că soţia lui căuta nişte urme de femeie. Cunoştea această privire. O cunoştea pe Kamila ca nimeni altul. Ştia totul despre ea. Ştia că amabilitatea ei din această seară nu era sinceră. Ştia că venise să-l spioneze, şi mai ştia că se va preface că venise aici ca să-i aducă o mângâiere. Şi tot atât de bine ştia că, la rândul ei, Kamila percepea stânjeneala lui şi era încredinţată că-i zădărnicise o aventură amoroasă.

— Spune-mi, dragule, chiar nu te deranjează faptul că am venit aici? îl întrebă.

— Cum ar putea să mă deranjeze? îi răspunse.

— Mi-era teamă să nu te întristeze singurătatea.

— Fără tine m-ar fi cuprins, într-adevăr, tristeţea. Nici nu ştii cât m-am bucurat când te-am văzut aplaudând la marginea scenei.

— Pari obosit. Ori, poate, regreţi ceva? întrebă, din nou, Kamila.

— Ce să regret? Nu regret nimic. Sunt obosit, atâta tot.

— Eşti trist fiindcă ai fost aici tot timpul numai printre bărbaţi, şi asta te deprimă. Acum însă, ai lângă tine o femeie frumoasă. Nu-i aşa că sunt o femeie frumoasă?

— Da, eşti o femeie frumoasă, confirmă Klima, şi acestea erau primele cuvinte sincere pe care le rostea în această zi.

Kamila era de o frumuseţe celestă şi pe Klima îl încerca o durere nemărginită la gândul că această frumuseţe era pândită de o primejdie mortală. Dar această frumuseţe îi zâmbea acum dezbrăcându-se pe îndelete sub ochii lui. Îi privea trupul ce se despuia, de parcă şi-ar fi luat rămas-bun de la el: sânii, sânii aceştia superbi s-au păstrat curaţi şi intacţi; talia subţire, pântecul şi pubisul de pe care tocmai alunecaseră chiloţii. Se uita la ea cu nostalgie, ca la o amintire. Ca prin sticlă. Ca din depărtări. Goliciunea ei era atât de îndepărtată, încât nu simţea nici cea mai mică tulburare. Şi totuşi o sorbea din ochi cu o sete neostoită. Sorbea această nuditate, aşa cum îşi soarbe condamnatul la moarte ultima cupă înainte de execuţie. Sorbea această nuditate, aşa cum sorbim trecutul pierdut şi viaţa pierdută.

— Ce-i cu tine? Ai de gând să rămâi aşa, îmbrăcat? întrebă Kamila, apropiindu-se de el.

Nu-i rămânea nimic altceva, decât să se dezbrace, şi asta îl întristă la culme.

— Să nu-ţi închipui că ai dreptul să fii obosit acum, când mă aflu lângă tine. Am venit să te văd, fiindcă te vreau, fiindcă mi-e poftă de tine.

Klima ştia că nu era adevărat. Ştia precis că n-avea nici chef să facă dragoste şi se forţa să adopte o atitudine provocatoare numai pentru faptul că citea pe faţa lui tristeţea, şi atribuia această tristeţe dragostei sale pentru o altă femeie. Ştia (Dumnezeule, ce bine o cunoştea) că prin această provocare amoroasă voia să-l pună la încercare, ca să afle în ce măsură gândul lui era absorbit de o altă femeie; şi mai ştia că tristeţea lui era pentru ea un nou pretext de a se chinui, de a-şi face inimă rea.

— Sunt, într-adevăr, obosit, spuse el.

— Te scap eu de oboseală, ai să vezi, îi replică ea, şi, îmbrăţişându-l, îl trase în pat şi începu să se joace cu trupul lui despuiat.

Zăcea întins ca pe o masă de operaţie, ştiind că toate eforturile soţiei sale vor fi zadarnice. Trupul lui se contracta şi nu mai avea în el nicio capacitate de extindere. Kamila îşi plimba buzele umede pe tot trupul lui, şi el ştia că voia în felul ăsta să se tortureze şi să-l tortureze; şi în clipa aceea începu s-o urască. O ura cu toată măreţia dragostei sale; căci ea, numai ea, cu gelozia ei, cu iscodirile ei, cu bănuielile şi neîncrederea ei, da, ea şi numai ea, cu vizita inopinată de azi, stricase totul şi era vinovată de condiţionarea căsniciei lor de acea încărcătură depusă într-un pântec străin; încărcătura care peste şase luni va exploda şi va mătura totul în calea ei. Căci ea, numai ea distrusese totul, cu teama nesăbuită pentru dragostea ei.

Îşi lăsă buzele pe pântecul lui, şi el îşi simţi sexul chircindu-se sub atingerea ei mângâietoare, fugind de ea, devenind din ce în ce mai mic, din ce în ce mai îngrijorător. Şi Klima ştia că ea vedea în refuzul trupului său amploarea dragostei lui faţă de altă femeie. Ştia că se chinuie îngrozitor şi cu cât se autochinuia mai mult, cu atât mai mult îl va chinui pe el, atingându-i cu buzele umede trupul neputincios.

28

Nimic nu-şi dorise, vreodată, mai puţin decât să facă dragoste cu această fetiţă. Dorinţa lui era să-i aducă bucurie, copleşind-o cu bunătatea lui; dar această bunătate nu avea nimic comun cu dorinţa amoroasă; ba, mai mult, o excludea cu desăvârşire, căci voia ca această bunătate să fie o bunătate curată, dezinteresată, fără nicio legătură cu plăcerea trupească.

Dar ce putea să facă acum? Trebuia s-o respingă pe Olga, spre a-şi păstra nepătată bunătatea? Ştia că aşa ceva nu era cu putinţă. Refuzul lui ar fi rănit-o şi ar fi marcat-o, poate, pentru multă vreme. Îşi dădu seama că era dator să bea, până la fund, cupa bunătăţii sale.

Şi, deodată, stătea despuiată în faţa lui; privindu-i chipul, Jakub îşi spuse că era un chip drăguţ, cu trăsături distinse şi nobile. Dar această consolare însemna mult prea puţin dacă-l vedea la un loc cu trupul, care aducea cu un lujer lung şi subţire în vârful căruia era înfiptă o floare păroasă de o mărime disproporţionată.

Dar, oricum ar fi fost, frumoasă sau nu, Jakub ştia că nu exista nicio scăpare. De altfel în clipa aceea simţi cum trupul lui (acest trup servil) era gata să ridice din nou, pentru a nu ştiu câta oară, lancea sa îndatoritoare. Avea însă senzaţia că tulburarea se petrecea în altă fiinţă, undeva departe, în afara sufletului său, de parcă ar fi fost tulburat fără propria-i participare, şi în taină ar fi dispreţuit această nefirească tulburare. Sufletul lui era departe de trupul său, acaparat întru totul de gândul la pastila aceea otrăvitoare, strecurată într-o poşetă străină, şi lua act cu regret de aventura trupului care se avânta orbeşte şi fără scrupule spre ţelurile sale derizorii.

Şi, deodată, îi fulgeră prin minte o amintire efemeră: avea cam zace ani când aflase cum se nasc copiii şi de atunci gândul acesta continua să-l persecute, cu atât mai mult cu cât de-a lungul anilor avea să descopere şi să cunoască în amănunţime substanţa concretă a organismului feminin. Pe urmă, şi-a imaginat adeseori propria sa naştere: îşi imagina trupuşorul său minuscul alunecând prin tunelul strâmt şi umed, îşi imagina gura şi nasul pline de mucusul acela ciudat, cu care era mânjit şi marcat din cap până-n picioare. Da, acest mucus femeiesc îl marcase anume, ca apoi să-şi poată exercita asupra lui Jakub, de-a lungul întregii sale vieţi, puterea misterioasă ce-i conferea dreptul de a-l rechema la el, oricând, şi de a porunci cu autoritate ciudatelor mecanisme ale trupului său. Povestea asta avea darul să-l dezguste întotdeauna, şi se împotrivea acestei înrobiri măcar prin aceea că nu-şi dăruia sufletul nici unei femei, apărându-şi libertatea şi singurătatea prin îngrădirea *dominaţiei mucusului* la un număr limitat de ceasuri ale vieţii sale. Şi poate tocmai de aceea o îndrăgise atât de mult pe Olga, fiindcă o socotea a fi pentru el dincolo de frontierele sexului, având certitudinea că nu-i va aminti niciodată cu trupul ei de modul jignitor al venirii sale pe lume.

Izgoni cu brutalitate aceste gânduri căci, între timp, situaţia pe studio evoluase cu repeziciune şi, din clipă în clipă, trebuia să pătrundă în trupul Olgăi şi nu voia să facă acest lucru cu sentimentul dezgustului şi al ororii. Îşi spunea în sinea lui că această femeie, care i se deschidea aici cu atâta generozitate, era fiinţa căreia îi dăruia acum singura dragoste curată a vieţii sale; şi se va iubi cu ea numai spre a o face fericită, spre a o face să cunoască bucuria, încrederea în sine şi buna dispoziţie.

Pe urmă fu surprins de propriu-i comportament: se mişca deasupra ei de parcă s-ar fi legănat pe valurile bunătăţii. Se simţea bine, era fericit. Sufletul lui se identifica umil cu activitatea trupului, ca şi când actul amoros n-ar fi fost decât expresia carnală a dragostei caritabile, expresia unui sentiment curat faţă de aproapele tău. Nu mai exista în povestea aceasta nici o oprelişte, nici o notă falsă. Se ţineau într-o îmbrăţişare strânsă şi răsuflarea lor se contopea.

Se consumară minute îndelungate de o mare frumuseţe, după care Olga îi şopti la ureche un cuvânt lasciv. I-l şopti o dată, apoi încă o dată, şi încă o dată, excitată ea însăşi de lascivitatea acestui cuvânt.

Şi, deodată, valurile bunătăţii se retraseră, şi Jakub se trezi cu tânăra femeie în mijlocul unui pustiu.

Nu, altă dată când făcea amor n-avea nimic împotriva cuvintelor lascive. Ele aveau darul să-i stârnească senzualitatea şi cruzimea. În felul acesta, femeile deveneau agreabil străine sufletului său şi agreabil dezirabile trupului său.

Dar cuvântul lasciv pe buzele Olgăi avu darul să-i distrugă într-o clipă toate iluziile. Să-l trezească dintr-un vis frumos. Norul bunătăţii se risipi ca prin farmec, şi Olga se afla acum în îmbrăţişarea lui aşa cum o văzuse cu puţin timp în urmă: cu floarea mare a capului sub care tremura, convulsionat, lujerul subţire al trupului. Această fiinţă înduioşătoare se comporta provocator, ca o târfă, fără însă a înceta să fie înduioşătoare; şi, astfel, cuvintele lascive rostite de gura ei aveau o rezonanţă comică şi tristă în acelaşi timp.

Dar Jakub ştia că n-avea voie să dea nimic în vileag, că trebuia să se stăpânească şi să reziste, că trebuia să soarbă picătură cu picătură cupa amară a bunătăţii, pentru că această absurdă împreunare era unica sa faptă bună, unica sa răscumpărare (nicio clipă nu încetase să-şi aducă aminte de pastila otrăvitoare din poşeta celeilalte), unica sa izbăvire.

29

Ca o perlă mare, într-o uriaşă scoică deschisă, arată luxosul apartament al americanului Bertlef, încadrat de-o parte şi de alta de camere luxoase, în care locuiesc Jakub şi Klima. Dar în cele două camere alăturate domnesc de mult liniştea şi pacea,

în timp ce Růžena mai scoate, în braţele lui Bertlef, ultimele suspine de voluptate.

Pe urmă, tăcută, se lungeşte lângă el, şi Bertlef o mângâie pe obraji. Peste câteva clipe izbucneşte în hohote de plâns. Şi plânge îndelung, ascunzându-şi capul la pieptul lui.

Bertlef o mângâie, alintând-o ca pe o fetiţă mică, şi ea se simte într-adevăr mică. Mică de tot, cum nu mai fusese niciodată până acum (niciodată nu se ascunsese la pieptul altcuiva), dar totodată mare, cum nu mai fusese niciodată (căci niciodată nu se bucurase de atâta plăcere ca acum). Iar plânsul o transportă cu mişcări zvâcnite spre senzaţiile unei fericiri pe care, de asemenea, n-o cunoscuse până acum.

Unde-i Klima în clipa aceasta şi unde-i František?! Sunt undeva departe, învăluiţi în ceţuri groase – siluete vagi, uşoare ca puful, îndepărtându-se, dincolo de zare. Şi unde-i dorinţa ei înverşunată de a pune stăpânire pe unul şi de a scăpa de celălalt? Şi ce s-a ales din furiile ei spasmodice, din muţenia ei jignită în care se închisese de dimineaţă, ca într-o carapace inexpugnabilă?

Stă întinsă, mai plânge printre sughiţuri şi el îi mângâie obrajii, spunându-i să doarmă, că el are dormitorul în camera alăturată. Şi Růžena deschise ochii şi-l priveşte: Bertlef, în pielea goală, se duce în baie (se aude apa curgând), apoi se întoarce, deschide şifonierul şi, scoţând de acolo o pătură, o întinde cu gingăşie peste trupul Růženei.

Růžena vede pe pulpele lui nişte vene varicoase. Când s-a aplecat asupra ei a observat că părul lui, ondulat şi încărunţit, era ca o rarişte prin care se întrezărea o piele uşor încreţită. Da, Bertlef e un bărbat la cincizeci de ani, a făcut şi un pic de burtă, dar pe Růžena asta n-o deranjează câtuşi de puţin. Dimpotrivă, vârsta lui o linişteşte, aruncând o lumină radioasă asupra tinereţii sale, până acum cenuşie şi inexpresivă, făcând-o să se simtă plină şi dornică de viaţă, şi abia la început de drum. Şi iat-o descoperind, în prezenţa lui, că va fi mai tânără multă vreme de-acum încolo, că n-are de ce să se grăbească şi nici de ce să-i fie frică de timp. Bertlef se mai aşază lângă ea, o mângâie, şi Růžena are senzaţia că nu se ascunde doar în atingerile dezmierdătoare ale degetelor sale, ci şi în braţele consolatoare şi ocrotitoare ale anilor săi.

Pe urmă se pierde ca prin farmec, şi în cap încep să i se perinde primele închipuiri confuze ale începutului de vis. Şi din nou se trezeşte şi i se pare că întreaga încăpere e inundată de o misterioasă lumină albastră. Ce-o mai fi şi această strălucire ciudată pe care n-o mai văzuse niciodată? Să fi coborât, oare, luna de pe cer înfăşurată într-un voal albastru? Ori, poate, visează cu ochii deschişi?

Bertlef îi zâmbeşte, necontenind să-i mângâie obrajii.

Acum, Růžena închide ochii şi nu-i mai deschide, lăsându-se răpită de un somn adânc şi binefăcător.

Ziua a cincea

1

Era încă întuneric când Klima se trezi dintr-un somn foarte superficial. Voia s-o prindă pe Růžena înainte ca ea să plece la lucru. Dar cum să-i explice Kamilei că mai avea de făcut un drum înainte de ivirea zorilor?

Se uită la ceas: era ora cinci. Dacă nu voia s-o piardă pe Růžena, trebuia să coboare din pat fără întârziere, dar nu era în stare să găsească o scuză. Inima i-o luase razna de emoţie, dar n-avea încotro – se sculă şi începu să se îmbrace încet, într-o linişte desăvârşită, să n-o trezească pe Kamila. Apucase să-şi încheie haina, când se făcu auzită vocea ei. Era un glăscior ascuţit, ce-i ajungea la ureche dintr-o stare de semitrezie.

— Unde te duci?

Se apropie de pat şi, sărutându-i cu duioşie buzele, spuse:

— Dormi liniştită, mă întorc numaidecât.

— Merg cu tine, murmură Kamila, dar în aceeaşi clipă căzu din nou pradă somnului.

Klima ieşi pe uşă în mare grabă.

2

E cu putinţă? Să mai umble şi-acum încolo şi-ncoace?

Da. Dar în clipa asta s-a oprit. La intrarea hotelului îl zărise pe trompetist. Se ascunse, apoi se ţinu după el, cu discreţie, până la Căminul „Karl Marx". Trecu furios prin faţa gheretei portarului (acesta dormea) şi se postă în colţul culoarului pe care se afla camera Růženei. Îl văzu pe trompetist bătând la uşa asistentei medicale. Nu-i răspunse nimeni. Trompetistul mai bătu de câteva ori, apoi se întoarse şi părăsi căminul.

František ieşi din clădire şi alergă după el. Îl surprinse mergând pe strada lungă ce ducea spre stabilimentul balnear, unde Růžena urma să intre în schimb peste o jumătate de oră. Dădu fuga înapoi la Căminul „Karl Marx" şi, ciocănind la uşa Růženei, strigă cu o voce şoptită în gaura cheii:

— Růžena, sunt eu, Franta! De mine nu trebuie să-ţi fie teamă! Mie poţi să-mi deschizi.

Nu-i răspunse nimeni.

Când se întoarse spre ieşire, portarul tocmai se trezea.

— Růžena e acasă? întrebă František.

— De ieri n-a mai dat pe aici, îi răspunse portarul.

František ieşi în stradă şi, de departe, îl zări pe Klima intrând în clădirea stabilimentului balnear.

3

Růžena se trezea cu regularitate la cinci şi jumătate. În noaptea aceasta, după ce aţipise atât de frumos, nu dormi mai mult ca de obicei. Se trezi, se îmbrăcă, apoi, mergând pe vârfuri, intră în camera alăturată.

Bertlef dormea culcat pe o parte, respira adânc, iar părul lui, pieptănat cu atâta grijă în timpul zilei, era acum răvăşit lăsând să i se vadă ţeasta uşor pleşuvă. În timpul somnului, faţa lui arăta mai pământie şi mai îmbătrânită. Câteva flacoane cu medicamente, care-i aminteau Růženei spitalul, se aflau înşirate pe măsuţa lui de noapte. Dar nimic din toate astea n-aveau darul s-o deranjeze. Se uita la el şi simţi deodată cum o podidesc lacrimile. Nu avusese parte niciodată de o seară mai frumoasă, ca cea din ajun. O încerca dorinţa ciudată de a îngenunchea în faţa lui, dar în loc de asta se aplecă şi-l sărută, cu gingăşie, pe frunte.

Afară, în timp ce se apropia de clădirea stabilimentului balnear, îl zări pe František venind din direcţia opusă.

Cu o zi înainte, întâlnirea aceasta ar fi putut s-o tulbure. În ciuda faptului că-l iubea pe trompetist, František însemna mult pentru ea. Împreună cu Klima alcătuiau un cuplu de nedespărţit. Unul întruchipa banalitatea, celălalt visul, unul o voia, celălalt n-o voia; de unul voia să scape, după celălalt tânjea. Fiecare în parte determina sensul existenţei celuilalt. Când luase hotărârea de a-l declara pe Klima autorul graviditătii sale, nu-l ştersese în felul acesta pe František din viaţa ei: ba dimpotrivă, căci tocmai František fusese acela care o împinsese spre această decizie. Era prinsă între aceşti doi bărbaţi ca între cei doi poli ai vieţii sale; ei alcătuiau Nordul şi Sudul planetei sale, şi altă planetă nu mai cunoştea.

În această dimineaţă însă, şi-a dat seama, pe neaşteptate, că nu era unica planetă ce putea fi populată, înţelegând că e cu putinţă să trăiască fără Klima şi fără František; că nu avea niciun rost să se grăbească; că pentru asta mai era timp berechet; că se putea lăsa condusă de un bărbat întreg, matur şi înţelept care s-o scoată din această zonă blestemată, unde omul îmbătrâneşte atât de repede.

— Unde ai fost azi-noapte? o luă repede František.

— Nu te priveşte!

— Te-am căutat. Nu erai acasă.

— Nu-i treaba ta unde am fost, i-o repetă Růžena, şi, fără să se oprească din mers, intră pe poarta stabilimentului. Şi nu veni după mine, se grăbi să adauge. Nu vreau să te mai văd niciodată.

František rămase înmărmurit în faţa clădirii şi, întrucât după o noapte de patrulare îl dureau picioarele, se aşeză pe o bancă de unde putea să supravegheze intrarea.

Růžena alergă pe scară în sus, luând câte patru trepte deodată; ajungând la etajul întâi, pătrunse în încăpătoarea sală de aşteptare, unde, de-a lungul pereţilor, se înşirau băncile şi scaunele rezervate pacienţilor. În dreptul uşii ce dădea spre secţia ei şedea pe scaun trompetistul Klima.

— Růžena, spuse el şi, ridicându-se în picioare, se uită la ea cu nişte ochi deznădăjduiţi. Te rog frumos, te implor, fii înţeleaptă şi hai cu mine acolo.

Teama lui era nudă, despuiată de întreaga demagogie pentru care făcuse atâtea eforturi disperate în zilele precedente.

Růžena îi replică:

— Vrei să te descotoroseşti de mine.

I se făcu frică:

— Nu-i adevărat, eu nu vreau să mă descotorosesc de tine; dimpotrivă, fac totul ca să putem fi şi mai fericiţi împreună.

— Nu minţi, ripostă Růžena.

— Růžena, te implor. O să fie mare nenorocire dacă nu te duci!

— Cine ţi-a spus că nu mă duc? Mai avem trei ore până atunci. E abia şase. Mai e timp să te întorci la hotel şi să-ţi faci somnul liniştit, lângă soţia ta!

Şi, rostind aceste cuvinte, trase uşa în urma ei; după ce-şi puse pe ea halatul alb, îi spuse grăsanei cvadragenare:

— Am o rugăminte, la nouă va trebui să plec. Ai putea să mă înlocuieşti o oră?

— Va să zică, până la urmă tot te-ai lăsat convinsă, îi răspunse colega pe un ton de reproş.

— Nu m-am lăsat convinsă. M-am îndrăgostit, spuse Růžena.

4

Jakub se apropie de fereastră şi o deschise. Se gândea la tableta albăstruie şi nu-i venea a crede că, într-adevăr, i-o dăduse cu o zi înainte acelei femei necunoscute. Privea cerul albastru şi trăgea în piept aerul proaspăt al dimineţii de toamnă. Lumina văzută de el prin fereastră era normală, calmă, firească. Povestea din ajun, cu asistenta medicală, i se părea deodată absurdă şi neverosimilă.

Ridică receptorul şi formă numărul stabilimentului balnear. Ceru să i se facă legătura cu asistenta Růžena de la secţia femei. Aşteptă un timp destul de îndelungat, până când se auzi o voce de femeie. Repetă cererea lui de a vorbi cu asistenta Růžena. Vocea îi răspunse că asistenta Růžena era ocupată în momentul acela, şi nu putea să vină la telefon. Jakub îi mulţumi şi lăsă receptorul în furcă.

Avu un sentiment de imensă uşurare: asistenta medicală trăia. Tabletele din tubul cu pricina se iau de trei ori pe zi; asta înseamnă că luase, fără doar şi poate, una ieri seară, alta azi-dimineaţă, iar tableta lui fusese înghiţită de mult. Şi, deodată, totul se limpezi în mintea lui: tableta pe care o purta în buzunar, ca pe o garanţie a libertăţii sale, era o înşelătorie. Bunul său prieten îi dăruise o tabletă a iluziei.

Doamne, Dumnezeule, cum de nu se gândise niciodată la această posibilitate? Îşi aduse din nou aminte de acea zi îndepărtată când îi ceruse prietenului său să-i facă rost de otravă. Se întorsese tocmai atunci din puşcărie, iar acum, prin detaşare în timp (trecuseră de atunci atâţia ani), înţelegea că orice om putea să vadă în rugămintea lui un simplu gest teatral, menit să atragă retroactiv atenţia asupra chinurilor la care fusese supus. Škréta însă îi promisese fără ezitare să-i satisfacă dorinţa, şi peste câteva zile îi adusese acea lucioasă tabletă albastră. În fond, de ce să fi ezitat şi de ce să-l fi determinat să-şi schimbe hotărârea? Škréta se dovedise a fi mai isteţ decât cei ce-l refuzaseră şi procedase în consecinţă, aducându-i inofensiva iluzie a liniştii şi a certitudinii, câştigându-i prin asta prietenia până dincolo de moarte.

Cum de nu-i dăduse prin minte acest lucru, niciodată? I se păruse, ce-i drept, un pic ciudat la vremea aceea faptul că

Škréta îi dăduse otrava sub aspectul unei tablete obişnuite, de producţie industrială. Deşi ştia că, în calitatea sa de biochimist, Škréta avea acces la substanţele otrăvitoare, nu pricepea totuşi cum izbutise el să ajungă la aparatele industriale de stanţat comprimate. Dar atunci nu se gândise prea mult la acest lucru; şi, în ciuda faptului că se îndoia de toate pe această lume, în tableta lui credea ca în Sfânta Evanghelie.

Acum, în aceste clipe de adâncă uşurare, se socotea îndatorat prietenului său pentru înşelătoria lui. Era fericit că asistenta medicală trăia şi că povestea absurdă din ziua precedentă nu fusese decât un coşmar, un vis urât. Numai că nimic pe această lume nu durează prea mult şi, din spatele plăpândelor valuri în retragere ale sentimentului de uşurare, se făcu auzit, în cele din urmă, glăsciorul subţire al părerii de rău.

Ce caraghioslâc! Tableta aflată în buzunarul lui conferea fiecărui pas pe care-l făcea un patos teatral, înlesnindu-i să făurească din viaţa sa un mit grandios! Era încredinţat că purta, în hârtiuţa aceea de mătase, moartea şi, când colo, în ea nu sălăşluia nimic altceva decât râsul înfundat al doctorului Škréta.

Jakub ştia că, de fapt, prietenul său procedase corect; cu toate acestea i se părea că acel Škréta, pe care-l îndrăgise atât de mult, se transformase deodată într-un medic de rând, cum bântuie cu miile pe acest pământ. Firescul cu care-i încredinţase atunci, fără nicio şovăire, tableta otrăvitoare îl deosebea total de oamenii pe care Jakub îi cunoştea. În comportamentul lui era ceva neverosimil. Procedase cum nu procedează oamenii cu oamenii. Era limpede că nici prin gând nu-i trecuse că Jakub ar fi putut să folosească otrava într-un moment de criză nervoasă sau într-un moment de depresiune morală. Îl tratase ca pe un om total stăpân pe sine şi lipsit de slăbiciunile omeneşti. Acţionaseră împreună ca doi Dumnezei lăsaţi să trăiască printre oameni – şi ce minunat era! Într-adevăr, ceva de neuitat! Şi-acum, toate astea s-au dus, s-au risipit ca prin farmec.

Jakub privea bolta albastră a cerului şi în sinea lui îşi spunea: ziua de azi mi-a dăruit liniştea şi uşurarea sufletului. Dar totodată m-a deposedat de un prieten drag. De el, de Škréta al meu...

Consimţământul Růženei avu darul să-l aducă pe Klima într-o stare de dulce euforie; cu toate acestea, nicio recompensă, oricât de mare ar fi fost, nu l-ar fi convins să părăsească sala de aşteptare.

Inexplicabila ei dispariţie din ziua precedentă se întipărise adânc şi ameninţător în mintea lui. De aceea, era decis să aştepte aici cu răbdare, de teamă să nu se găsească cineva s-o îndemne să-şi schimbe hotărârea, s-o răpească, s-o ascundă.

În preajma lui începură să se perinde pacientele, strecurându-se pe uşa în spatele căreia dispăruse Růžena; unele rămâneau înăuntru, altele reveneau pe coridor, se aşezau pe scaunele înşirate de-a lungul pereţilor şi toate se uitau la Klima cu o privire întrebătoare, întrucât în sala de aşteptare a acestei secţii, rezervate femeilor, bărbaţii nu se arătau.

Peste un timp, în pragul altei uşi îşi făcu apariţia o grăsană în halat alb şi, după ce-l privi îndelung, se apropie de el şi-l întrebă dacă o aşteaptă pe Růžena. Trompetistul se făcu roşu la faţă, şi dădu din cap în semn că da.

— N-are niciun rost să aşteptaţi. Până la nouă mai e timp berechet, spuse grăsana cu o familiaritate stânjenitoare, făcându-l pe Klima să creadă că toate femeile din jur o auzeau şi ştiau despre ce era vorba.

Era în jur de nouă fără un sfert când Růžena ieşi pe uşă îmbrăcată în ţinută de oraş. I se alătură şi, potrivindu-şi pasul cu ea, părăsiră împreună clădirea, fără să-şi spună o vorbă.

Cufundaţi în gândurile lor, îl scăpară din vedere pe František, care, pitit în spatele arbuştilor din parc, se ţinea după ei.

6

Lui Jakub nu-i mai rămânea decât să-şi ia rămas-bun de la Olga şi Škréta, dar înainte de asta mai voia (pentru ultima oară) să se plimbe puţin de unul singur prin parcul staţiunii, să mai privească o dată, cu nostalgie, arborii ce aduceau cu nişte flăcări impresionante.

Ieşi pe coridor exact în clipa în care o tânără femeie, a cărei siluetă înaltă avu darul să-l captiveze, încuia uşa camerei din faţă. Apoi, văzându-i chipul, rămase uimit de frumuseţea ei.

— Sunteţi o cunoştinţă de-a doctorului Škréta, nu-i aşa? i se adresă el, curtenitor.

— De unde ştiţi? întrebă femeia, cu un zâmbet binevoitor.

— Aţi ieşit dintr-o încăpere pe care doctorul Škréta o foloseşte pentru pacienţii săi, îi răspunse Jakub, apoi i se prezentă.

— Îmi pare bine. Eu sunt doamna Klimová. Domnul doctor l-a cazat aici pe soţul meu şi tocmai mă duceam să-l caut. Trebuie să fie undeva, cu doctorul. Nu ştiţi unde aş putea să-l găsesc?

Jakub contempla cu nesaţ chipul tinerei femei şi îi veni în minte (încă o dată) că era ultima zi pe care o petrecea aici, drept care orice eveniment căpăta în mintea lui o semnificaţie aparte, devenind un mesaj simbolic.

Dar ce semnificaţie putea să aibă pentru el acest mesaj?

— Dacă vreţi, vă pot conduce la doctorul Škréta, spuse.

— V-aş rămâne foarte îndatorată, îi răspunse.

Da, ce semnificaţie putea să aibă pentru el acest mesaj?

Înainte de toate, era un simplu mesaj şi nimic mai mult. Peste două ceasuri avea să plece, şi din această frumoasă făptură n-avea să-i mai rămână nimic. Absolut nimic. Această femeie venise să i se arate ca o întruchipare a refuzului. O întâlnise doar pentru a afla că nu poate fi a lui. O întâlnise ca pe o imagine fidelă a tot ce pierdea prin plecarea lui.

— Ce ciudat, spuse Jakub. Azi voi sta de vorbă cu doctorul Škréta probabil pentru ultima oară în viaţa mea.

Dar mesajul pe care i-l aducea această femeie spunea ceva în plus. Acest mesaj venise să-i anunţe, în ultima clipă, frumuseţea. Da, frumuseţea, îşi spunea Jakub în sinea lui, înţelegând aproape cu spaimă că, de fapt, n-apucase să ştie despre ea nimic, că trecuse pe lângă ea fără s-o vadă, şi nu trăise niciodată pentru ea. Frumuseţea acestei femei îl fascina. Şi deodată, avu impresia că în toate calculele şi deciziile sale făcuse, întotdeauna, o greşeală. Că uitase să ţină seama de unele elemente importante. Avea credinţa că, dacă ar fi cunoscut-o înainte pe această femeie, alta ar fi fost decizia lui.

— Cum aşa? De ce să staţi de vorbă cu doctorul pentru ultima oară?

— Plec în străinătate. Pentru multă vreme.

Nu s-ar putea spune că n-avusese femei frumoase, dar farmecul lor fusese pentru el, întotdeauna, doar un fel de acompaniament. Ceea ce-l îndemna spre femei era dorinţa de răzbunare, era tristeţea şi insatisfacţia – sau compasiunea şi mila; universul femeii se confunda pentru el cu drama amară pe care o trăise în această ţară, unde fusese deopotrivă persecutor şi persecutat şi unde avusese parte de multe înfruntări şi de puţine idile. Această femeie însă i se arătase pe neaşteptate, desprinsă de toate astea, desprinsă de viaţa lui; venise din afară, ca o apariţie, înfăţişându-i-se nu doar ca o femeie frumoasă, ci totodată ca frumuseţea întruchipată, spre a-i transmite că în această ţară se poate trăi altfel şi pentru altceva, că frumuseţea înseamnă mai mult decât justiţia, că frumuseţea înseamnă mai mult decât adevărul, că e mult mai reală, mai incontestabilă, ba chiar mai accesibilă, că frumuseţea e mai presus de toate şi că, în clipa aceasta, era pentru el pierdută definitiv şi irevocabil. Că venise să i se arate doar în ultima clipă, ca să nu-şi închipuie cumva că apucase să cunoască aici totul şi îşi trăise viaţa aici până la epuizarea tuturor posibilităţilor.

— Vă invidiez, spuse doamna Klimová.

Înaintau împreună de-a lungul parcului, cerul era albastru, vegetaţia din jur galbenă şi roşiatică, şi lui Jakub i se înfiripă din nou în minte imaginea focului în ale cărui flăcări ardeau toate aventurile, toate amintirile, toate ocaziile trecutului său.

— N-aveţi de ce să mă invidiaţi, replică el. În clipa aceasta mă încearcă sentimentul că n-ar trebui să plec nicăieri.

— De ce? întreabă Kamila, cu nedumerire în glas. Aţi început să îndrăgiţi aceste locuri în ultima clipă?

— Pe dumneavoastră v-am îndrăgit. Nici nu ştiţi cât de mult v-am îndrăgit. Sunteţi nespus de frumoasă.

Rostise toate acestea fără să ştie cum, şi pe loc îi veni în minte că, în fond, îşi putea îngădui să spună orice, întrucât peste câteva ceasuri nu va mai fi aici, iar cuvintele sale nu vor avea niciun fel de urmări pentru el, şi cu atât mai puţin pentru ea. Această libertate, descoperită în chip neaşteptat, avu darul să-i însufleţească starea de euforie care-l cuprinsese.

— Am trăit ca un orb. Da, ca un orb. Abia azi am aflat pentru prima oară de existenţa frumuseţii, şi am înţeles că am ratat ocazia de a mă întâlni cu ea.

Frumuseţea ei se contopea în mintea lui cu muzică şi imaginile acelui imperiu în care nu pusese piciorul niciodată; se contopea cu simfonia de culori a arborilor în care nu mai vedea acum niciun mesaj, nicio semnificaţie (imaginea focului sau a arderii), ci numai şi numai extazul frumuseţii trezit în chip misterios de atingerea urmelor lăsate de picioarele ei şi timbrul vocii sale cristaline.

— Aş face orice să vă pot cuceri. M-aş lepăda de toate şi mi-aş trăi restul vieţii altfel, numai şi numai de dragul dumneavoastră şi datorită dumneavoastră. Dar, oricât aş vrea, nu pot pentru că, de fapt, în momentul acesta eu nu mai sunt aici. Trebuia să plec ieri, iar azi mă aflu aici doar ca propria mea întârziere.

Vai, da! abia acum a înţeles de ce i-a fost îngăduit s-o întâlnească. Această întâlnire avea loc în afara vieţii lui, undeva departe, pe versantul opus al destinului său, pe versantul biografiei sale. Dar tocmai asta îl făcea să-i vorbească tot mai degajat, până în clipa în care îşi dădu seama că nu era în stare să-i spună tot ce ar fi vrut. Îi atinse braţul şi spuse:

— Aici e cabinetul doctorului Škréta. La etajul întâi.

Doamna Klimová îl privi îndelung şi Jakub îşi aţinti ochii în privirea ei umedă, blândă şi înduioşătoare ca depărtarea. Îi mai atinse încă o dată braţul, se întoarse şi se îndepărtă.

Peste puţin timp însă, privi înapoi şi o surprinse pe doamna Klimová stând în acelaşi loc şi uitându-se în urma lui. Apoi îşi mai întoarse privirea de câteva ori şi ea continua să se uite după el.

7

În sala de aşteptare stăteau pe scaune vreo douăzeci de femei; pe feţele lor se citea nervozitatea; Růžena şi Klima nu mai găsiră loc să se aşeze. În faţa lor atârnau pe perete nişte afişe mari, cu imagini şi lozinci menite să determine femeile să renunţe la hotărârea lor de a avorta.

Mămico, de ce nu mă vrei? scria, cu litere mari, pe unul dintre afişe, care înfăţişa un copil înfăşat într-o plăpumioară împodobită cu dantelă; sub copil era tipărită cu literă de-o şchioapă o poezioară despre un copil nenăscut rugându-şi

mama să nu-l lepede, făgăduindu-i în schimb bucurii: *în ale cui braţe vrei să mori, mămico, dacă nu mă aduci pe lume?*

Pe alte afişe se vedeau fotografiile mari ale unor mame surâzătoare ţinând cu mândrie braţele cărucioarelor şi fotografiile unor băieţei făcând pipi. (Klima îşi spuse în sinea lui că un ţânc făcând pipi constituie un argument de necontestat pentru aducerea copiilor pe lume. Îşi aminti că, odată, văzuse în jurnalul de actualităţi un asemenea copilaş făcând pipi, şi toată sala cinematografului fremătase de suspinele fericite ale femeilor.)

După câteva minute de aşteptare, Klima bătu la uşa cabinetului; asistenta medicală îşi făcu apariţia şi Klima rosti numele doctorului Škréta. Acesta ieşi numaidecât şi-i întinse celebrului trompetist un formular, cerându-i să-l completeze şi pe urmă să aştepte liniştit.

Klima lipi formularul de perete şi începu să completeze pe rând diferitele rubrici: data naşterii, locul naşterii. Růžena îi sufla răspunsurile. Când ajunse la rubrica în dreptul căreia era scris: numele tatălui, Klima tresări. I se părea cumplit să vadă, negru pe alb, acest titlu ofensator şi să-şi înscrie propriul său nume.

Růžena se uită la mâna lui şi îşi dădu seama că tremura.

— Ei, hai, scrie, îi spuse, încercând un sentiment de satisfacţie.

— Ce anume să scriu? întrebă Klima, cu voce şoptită.

Laşitatea şi înfricoşarea lui o făcură în clipa aceea să-l dispreţuiască. De toate se teme omul ăsta – se teme de responsabilitatea lui, se teme până şi de propria-i semnătură pe un formular oficial, îşi spuse Růžena în sinea ei.

— Asta-i bună! Credeam că e limpede ce trebuie să scrii, ori poate nu? îi răspunse în zeflemea.

— M-am gândit că asta n-are nicio importanţă, spuse Klima.

Nu-l mai dorea, dar în adâncul sufletului era încredinţată că bărbatul acesta laş şi înfricoşat se făcuse vinovat faţă de ea şi se bucura să-l pedepsească.

— Dacă ai de gând să minţi, cu greu o să ne înţelegem, să ştii...

După ce trompetistul îşi trecu numele la rubrica respectivă, Růžena ţinu să mai adauge, cu un uşor oftat:

— Oricum, tot nu ştiu ce-o să fac...

— Cum aşa?!

Se uită la faţa lui înspăimântată şi spuse în răspăr:

— Până la chiuretaj, mai am tot timpul să mă răzgândesc...

8

Şedea într-un fotoliu, cu picioarele întinse pe masă, şi citea romanul poliţist pe care şi-l cumpărase pentru zilele plicticoase din staţiunea balneară. Citea însă fără a se concentra prea mult asupra lecturii, căci în minte îi reveneau fără încetare situaţiile şi cuvintele din seara precedentă. Tot ce se întâmplase în această seară îi plăcuse, dar, înainte de toate, o încântase propria sa persoană. În sfârşit, a fost aşa cum îşi dorise întotdeauna să fie; nicidecum o victimă a intenţiilor bărbatului, ci ea însăşi autoarea istoriei sale. Se lepădase cu desăvârşire de rolul pupilei nevinovate în care o distribuise Jakub, modificându-l şi adaptându-şi tutorele potrivit aspiraţiilor sale.

Se vedea elegantă, independentă şi cutezătoare, îşi privea picioarele întinse pe masă, îmbrăcate într-un pantalon alb, supraelastic, şi în clipa în care se auzi un ciocănit în uşă, strigă plină de voioşie:

— Vino, de când te aştept!

Jakub pătrunse în încăpere, arborând o mină posomorită.

— Ahoi! exclamă ea, şi mai zăbovi câteva clipe cu picioarele pe masă.

Avu impresia că Jakub e descumpănit şi se bucură. Apoi se apropie de el şi, sărutându-l uşor pe obraz, îi spuse:

— Rămâi puţin?

— Nu, răspunse Jakub cu tristeţe în glas. De data asta am venit să-mi iau rămas-bun de la tine, cu adevărat. Îndată va trebui să plec. M-am gândit să te mai conduc, pentru ultima oară, la tratament.

— Foarte bine, spuse Olga, pe un ton vesel. În felul ăsta, ne mai mişcăm un pic.

9

Jakub era plin până la refuz de imaginea frumoasei doamne Klimová şi trebuie să-şi înfrângă un anume dezgust ca să vină să-şi ia rămas-bun de la Olga, care, după cele întâmplate cu o zi înainte, îi lăsase sufletul tulbure şi descumpănit. Pentru nimic în

lume însă nu i-ar fi dat în vileag acest lucru, poruncindu-şi să se comporte cu foarte mult tact, în aşa fel încât Olga să nici nu bănuiască ce puţină plăcere şi bucurie îi prilejuise lui întâlnirea lor amoroasă din seara precedentă, şi astfel să poată păstra despre ea cele mai frumoase amintiri. Arbora o mină gravă, rostindu-şi cu un accent melancolic frazele banale; îi atingea uşor umerii, mângâindu-i din când în când părul, iar în clipele în care Olga îl privea în ochi, se străduia să-i sugereze, din priviri, tristeţea despărţirii.

Pe drum Olga îi propuse să bea undeva împreună un pahar de vin, dar Jakub voia să scurteze cât mai mult ultima lor întâlnire, pentru el atât de penibilă şi atât de obositoare.

— Despărţirea e un lucru trist. Nu vreau s-o prelungesc, spuse el.

Se opriră la intrarea în clădirea stabilimentului balnear; Jakub o apucă de mâini şi se uită adânc în ochii ei.

Şi Olga îi spuse:

— Eşti tare bun, Jakub, şi ce drăguţ din partea ta că ai venit să mă vezi. Seara de ieri a fost, într-adevăr, minunată. Sunt bucuroasă că, în sfârşit, ai încetat să mai joci rolul de tată şi ai devenit Jakub. A fost o seară grozavă! Pe cinste, nu-i aşa?

Jakub îşi dădu seama că nu mai înţelegea nimic. Să nu fi văzut, oare, această fată gingaşă, în seara de amor din ajun, nimic altceva decât o simplă distracţie? S-o fi împins spre el doar senzualitatea lipsită de orice sentiment? Să cântărească, oare, amintirea unei singure nopţi de dragoste mai mult decât tristeţea unei despărţiri pe viaţă?

O sărută. Ea îi ură drum bun şi, întorcându-se brusc, dispăru pe poarta mare a stabilimentului balnear.

10

Umbla de aproape două ceasuri prin faţa imobilului în care era instalată policlinica, şi începea să-şi piardă răbdarea. Îşi repeta mereu în minte că n-avea voie să facă scandal, dar, în acelaşi timp, simţea că stăpânirea de sine îl părăseşte, apropiindu-se de capătul puterilor sale.

Intră în clădire. Staţiunea balneară era o localitate mică şi toată lumea de aici îl cunoştea. Se adresă portarului, întrebându-l dacă n-o văzuse intrând pe asistenta Růžena.

Portarul dădu din cap în semn afirmativ şi-i spuse că Růžena urcase cu ascensorul. Întrucât ascensorul nu oprea decât la etajul trei (ultimul), iar la etajele inferioare se mergea pe scară, František putea să-şi limiteze suspiciunea la cele două culoare din partea superioară a clădirii. Pe un culoar se înşirau birourile administrative, pe celălalt era instalată secţia de ginecologie. Îl străbătu repede pe cel dintâi (era pustiu), iar în al doilea păşi cu sfială, jenat de faptul că în secţia cu pricina accesul bărbaţilor era interzis. Întâi o asistentă medicală pe care o cunoştea din vedere. O întrebă de Růžena. Asistenta făcu un semn, arătând spre uşa din capătul culoarului. Uşa era deschisă, în pragul ei aşteptau în picioare câteva femei şi câţiva bărbaţi. František pătrunse în sala de aşteptare unde văzu alte femei aşezate pe scaune, dar nici Růžena, nici trompetistul nu se aflau acolo.

— N-aţi văzut, cumva, o domnişoară blondă? întrebă František.

— Sunt înăuntru, spuse o doamnă arătând spre uşa biroului.

Mămico, de ce nu mă vrei? citi František pe unul din afişe, iar pe celelalte văzu fotografiile ţâncilor făcând pipi. În clipa aceea, începu să-şi dea seama despre ce anume era vorba.

11

În încăpere se afla o masă lungă. De-o parte şi de alta şedeau Klima şi Růžena, iar în faţa lor trona doctorul Škréta, flancat de două grăsane.

Doctorul Škréta îi privi îndelung pe cei doi solicitanţi şi, clătinând din cap cu un aer ce trăda dezgustul, începu:

— Mă întristez uitându-mă la voi. Ştiţi voi câtă grijă, cât interes depunem noi aici ca să redăm fecunditatea nefericitelor femei care nu pot avea copii? Şi voi, oameni tineri, sănătoşi, robuşti, vreţi să vă lepădaţi de bunăvoie şi din proprie iniţiativă de tot ce-i mai preţios în viaţă. Vă atrag atenţia, cu toată fermitatea, că această comisie nu se află aici pentru a încuraja avorturile, ci pentru a le reglementa.

Cele două grăsane scoaseră un mormăit aprobator, şi doctorul Škréta continuă să-i judece şi să-i condamne pe cei doi solicitatori. Inima lui Klima bătea cu putere, să-i spargă pieptul, nu alta. Deşi bănuia că vorbele doctorului Škréta nu erau adresate lui, ci celor două grăsane, asesoarele sale, care le urau

cu toată vigoarea burdihanului lor matern pe tinerele femei ce refuzau să nască, se înspăimântă totuşi la gândul că discursul doctorului putea s-o zguduie şi s-o influenţeze pe Růžena. Nu-i spusese, oare, cu câteva clipe în urmă, că nu ştia încă ce vrea să facă?

— Pentru ce vreţi voi să trăiţi? continuă doctorul Škréta. Viaţa fără copii e ca un arbore fără frunze. Dacă ar fi în puterea mea, eu, unul, aş interzice avorturile. Pe voi nu vă îngrozeşte faptul că în ţara asta populaţia descreşte de la un an la altul? Şi asta, la noi, unde mama şi copilul se bucură de o protecţie ca nicăieri în altă parte! La noi, unde nimeni nu are să se teamă de viitorul său?!?

Cele două grăsane scoaseră din nou un mormăit aprobator şi doctorul Škréta continuă:

— Tovarăşul e însurat şi acum se teme să-şi asume consecinţele unui raport sexual iresponsabil. Numai că la asta trebuia să te gândeşti înainte, tovarăşe!

Doctorul Škréta amuţi pentru câteva clipe, apoi se adresă din nou trompetistului Klima:

— Dumneata nu ai copii. Nu poţi totuşi, în numele acestui prunc nenăscut, să divorţezi de soţia dumitale?

— Nu pot.

— Da, ştiu, oftă doctorul Škréta. Am primit comunicarea psihiatrului, prin care mi se atrage atenţia că doamna Klimová suferă de o boală de nervi cu tendinţe sinucigaşe. Naşterea copilului i-ar pune viaţa în primejdie, ar distruge o căsnicie, iar asistenta Růžena ar deveni o mamă celibatară. Ce putem face? spuse el, oftând pentru a doua oară, şi împinse formularul în faţa celor două grăsane care, oftând şi ele la rândul lor, îşi puseră semnătura la rubrica respectivă.

— Te prezinţi lunea viitoare la opt dimineaţa, pentru intervenţie, îi spuse doctorul Škréta Růženei, dându-i a înţelege că poate pleca.

— Dumneata mai rămâi, tovarăşe, i se adresă lui Klima una din grăsane.

Aşteptă să iasă Růžena, după care continuă:

— Întreruperea sarcinii nu-i o treabă atât de simplă cum îţi închipui dumneata. În timpul intervenţiei se pierde mult sânge. Prin lipsa de răspundere de care ai dat dovadă, dumneata o păgubeşti pe tovarăşa de o cantitate de sânge; de aceea socot

că ar fi drept s-o despăgubeşti, dăruindu-i din sângele dumitale. Şi, împingându-i în faţă un formular, se grăbi să adauge: semnează aici.

Zăpăcit, Klima se supuse şi semnă fără să crâcnească.

— E un buletin de adeziune la Asociaţia donatorilor de sânge voluntari. Şi-acum te poţi duce în cabinetul alăturat, asistenta o să-ţi ia sânge imediat.

12

Růžena străbătu sala de aşteptare cu ochii plecaţi şi nu-l văzu pe František decât în momentul în care acesta i se adresă pe culoar:

— Unde ai fost?

Se sperie de expresia lui fioroasă şi grăbi pasul.

— Te întreb unde-ai fost, reluă František.

— Nu te priveşte, i-o tăie sec.

— Dar eu ştiu unde ai fost.

— Dacă ştii, de ce mai întrebi?

Coborau amândoi scările şi, în graba ei, Růžena sărea câte două trepte deodată, ca să scape de František şi de discuţia penibilă cu el.

— Ai fost la comisia pentru avorturi, spuse František.

Růžena tăcea. Ieşiră în stradă.

— Da, ai fost la comisia pentru aprobarea avorturilor. Ştiu asta, şi mai ştiu că vrei să-i laşi să ţi-l scoată.

— O să fac cum mă taie capul.

— N-o să faci cum te taie capul. Povestea asta mă priveşte şi pe mine...

Růžena se zorea mergând în pas aproape alergător. František se ţinea pas cu pas pe urma ei. Când ajunseră la poarta stabilimentului balnear, Růžena îi spuse:

— Să nu îndrăzneşti să vii după mine. Acum mă aflu la lucru, pricepi?! N-ai dreptul să mă deranjezi în timpul serviciului...

— Cum îndrăzneşti să-mi vorbeşti mie astfel? se înfurie František.

— N-ai dreptul! repetă Růžena.

— Tu n-ai dreptul!

Růžena dădu fuga în clădire şi František după ea.

13

Jakub era bucuros că terminase cu toate şi nu-i mai rămânea de făcut decât un singur lucru: să-şi ia rămas-bun de la doctorul Škréta. De la stabilimentul balnear o luă prin parc, îndreptându-se încet spre Căminul „Karl Marx".

Pe aleea principală a parcului venea de departe în întâmpinarea lui o educatoare; după ea, păşea un grup de vreo douăzeci de puşti de la grădiniţa de copii. Educatoarea avea în mână o sfoară lungă, roşie, de care se ţineau copiii, înaintând unul câte unul pe urmele ei.

Copiii mergeau încet şi în timpul ăsta educatoarea le arăta arbuştii şi arborii, spunându-le numele fiecăruia în parte. Jakub se opri, căci în viaţa lui nu se pricepuse la ştiinţele naturii, şi de fiecare dată uita că arţarul se numeşte arţar, şi carpenul carpen.

— Vedeţi, spuse educatoarea, arătând spre un arbore stufos, cu frunzele îngălbenite, acesta este un tei...

Jakub se uita la aceşti copii. Toţi erau îmbrăcaţi în hăinuţe albastre şi cu şepcuţe roşii pe cap. Păreau a fi frăţiori. Se uita la feţele lor şi avea impresia că nu numai prin îmbrăcăminte, ci şi prin înfăţişarea lor se asemănau aceşti copii ca două picături de apă. La cel puţin şapte dintre ei fu izbit de nasul proeminent şi de gura lor neobişnuit de mare. Semănau toţi cu doctorul Škréta.

Îşi aminti de copilul năsos al hangiilor din pădure. Să fie oare visul eugenic al doctorului Škréta mai mult decât un simplu joc al imaginaţiei sale? Să se nască oare cu adevărat, în această zonă a ţării, copiii marelui părinte Škréta?

Îi veni să râdă. Toţi aceşti copii arată la fel, pentru simplul motiv că toţi copiii seamănă între ei.

După un timp însă îşi puse din nou întrebarea: şi dacă Škréta îşi realizează cu adevărat ciudatul său proiect? În fond, de ce n-ar putea fi realizate pe lumea asta nişte planuri bizare?

— Şi acela de colo ce e? întrebă educatoarea.

— Mesteacăn! răspunse prompt unul dintre micuţii Škréta; da, era leit Škréta: n-avea doar nasul lung, ci purta şi nişte ochelari micuţi, şi avea aceeaşi voce nazală, care împrumuta vorbirii prietenului său acea sonoritate caraghioasă, de-a dreptul înduioşătoare.

— Bravo, Oldřich! spuse educatoarea.

Lui Jakub îi trecu prin minte că peste zece-douăzeci de ani vor trăi în această ţară mii de Škréta. Şi din nou îl asaltă acel sentiment ciudat că trăise în patria lui fără să fi ştiut ce se întâmplă în ea. Trăise, ca să spunem aşa, în miezul tuturor fenomenelor. Trăise toate evenimentele la zi. Intrase în politică şi nu lipsise mult să-şi piardă viaţa din pricina ei – şi, în ciuda faptului că fusese îndepărtat, politica rămăsese pentru el veşnica preocupare, care-l frământa şi-l chinuia. Crezuse întotdeauna că ascultă glasul inimii ce bate în pieptul ţării. Dar cine poate şti ce auzea de fapt? Era inima? Sau numai un vechi ceas deşteptător? Un deşteptător vechi, aruncat la gunoi, care măsura un timp absolut artificial, o prefăcătorie?! Nu fuseseră, oare, toate luptele acelea politice doar un ceas deşteptător, menit să-l distragă de la ceea ce era important cu adevărat?

Educatoarea îşi conducea mai departe şirul de copii pe aleea largă a parcului şi Jakub se simţea captivat fără încetare de imaginea frumoasei doamne Klimová. Amintirea acestei frumuseţi avea darul să-i readucă mereu în minte obsedanta întrebare: nu cumva trăise în cu totul altă lume decât crezuse? Nu văzuse totul anapoda? Frumuseţea nu înseamnă, oare, mai mult decât adevărul? Şi dacă fusese, într-adevăr, un înger fetiţa aceea care-i adusese cu două zile în urmă lui Bertlef firul acela de crizantemă?

— Şi ăsta ce e? auzi de departe vocea educatoarei.

— Ăsta-i arţar, răspunse micuţul ochelarist Škréta.

14

Růžena urca scările în fugă, străduindu-se să nu privească înapoi. Trânti în urma ei uşa ce dădea în secţia femei şi se duse repede la vestiar să se schimbe. Îşi trase la iuţeală pe trupul gol halatul alb de asistentă medicală şi răsuflă din adânc, scoţând un suspin de uşurare. Neplăcuta scenă provocată de František o tulburase, dar, în mod bizar, avu totodată darul s-o liniştească, simţind, pe neaşteptate, cât de străini şi de îndepărtaţi erau acum amândoi, şi František şi Klima.

Ieşi din cabină şi pătrunse în sala în care, pe paturile înşirate de-a lungul pereţilor, stăteau întinse femeile gata îmbăiate.

La măsuţa din dreptul uşii şedea colega ei, cvadragenara.

— Ei, cum a fost? Ţi-au dat aprobarea? întrebă aceasta cu răceală în glas.

— Da. Şi-ţi mulţumesc că mi-ai ţinut locul, spuse Růžena, înmânând acum ea însăşi cheia şi cearşaful unei noi paciente.

Abia ieşise cvadragenara, când uşa se întredeschise ca să-şi facă apariţia capul lui František.

— Nu-i adevărat că povestea asta te priveşte numai pe tine. Ne priveşte pe amândoi. În povestea asta am şi eu un cuvânt de spus! Să ştii!

— Pleacă de aici, ripostă Růžena, scrâşnind printre dinţi. Asta-i secţia de femei, bărbaţii n-au ce căuta aici. Şterge-o imediat, de nu, chem să te scoată cu forţa.

František se aprinse; obrajii lui erau roşii ca para focului, iar cuvintele ameninţătoare rostite de Růžena îi stârniră furia în asemenea măsură, încât pătrunse în sală, trântind uşa în urma lui.

— Puţin îmi pasă mie ce-o să-mi faci! Pricepi!?! N-ai decât. Fă ce vrei. Cheamă-i să mă ia pe sus! strigă el.

— Ţi-am spus s-o ştergi imediat, ripostă Růžena.

— V-am mirosit eu! Asta-i isprava lui! A trompetistului! De la el se trage! Oricum toată povestea nu-i decât şarlatanie! O treabă cu pile! El ţi-a aranjat şusta cu doctorul, şi pe chestia asta au cântat aseară împreună! Dar eu v-am dibuit şi o să te împiedic să-mi omori copilul! Eu sunt tatăl şi am un cuvânt de spus în privinţa asta! Şi-ţi interzic să-mi omori copilul!

František urla, şi femeile care stăteau întinse pe paturi, înfăşurate în cearşafuri, ridicau capul pline de curiozitate.

Acum Růžena era şi ea extrem de iritată, căci František nu mai contenea să urle şi ea nu ştia ce să facă pentru a potoli cearta care începuse să ia foc.

— Nu-i copilul tău, spuse ea. Asta-i o născocire. Copilul nu-i al tău.

— Cum!?! răcni František, făcând alţi doi paşi spre interiorul sălii, apoi înconjurând masa se apropie de Růžena. Pretinzi că nu-i copilul meu? Cine poate şti mai bine al cui e?! Cine?!

În clipa aceea o doamnă veni de la bazin în pielea goală; udă leoarcă, se apropie de Růžena ca s-o înfăşoare într-un cearşaf şi s-o conducă spre unul din paturile rămase libere. Se sperie zărindu-l pe František proţăpit la câţiva paşi de ea şi privind-o cu nişte ochi care de fapt nici n-o vedeau.

Pentru Růžena era un moment de răgaz; se duse repede şi aruncă peste pacientă un cearşaf mare şi o conduse spre pat.

— Ce caută aici băiatul ăsta? întrebă doamna, întorcându-şi capul spre František.

— Băiatul ăsta a înnebunit! Şi-a pierdut minţile, şi nu ştiu cum să-l fac să iasă de aici. Zău dacă ştiu ce să mai fac cu nebunul ăsta! răspunse Růžena, în timp ce o împacheta într-o pătură caldă.

— Ascultă, domnule, strigă spre František o altă doamnă întinsă pe pat. Dumneata n-ai ce căuta aici! Pleacă!

— Ba am ce căuta! replică František cu încăpăţânare, fără a se clinti din loc.

Când Růžena reveni lângă el, nu mai era stacojiu la faţă, ci palid; nu mai ţipa, ci vorbea încet, dar pe un ton hotărât:

— Ţine minte ce-ţi spun, Růžena, începu el. Dacă lepezi acest copil, eu nu voi mai fi pe această lume. Dacă ucizi copilul, vei avea pe conştiinţă două vieţi. Ţine bine minte ce-ţi spun...

Růžena oftă din adânc şi se uită spre măsuţa ei, unde se afla poşeta cu tabletele albăstrui. Scoase tubul, răsturnă o tabletă în căuşul palmei şi o înghiţi.

Şi František spunea acum cu o voce care nu ţipa, ci implora:

— Te rog, Růžena... Te rog, nu mă omorî. Eu fără tine nu pot trăi. Îmi fac seama... Ţine minte.

În clipa aceea, Růžena simţi o durere cumplită în toate măruntaiele şi František îi văzu faţa schimonosindu-se de

durere, şi ochii holbaţi, dar fără să privească, şi trupul chircindu-se şi încovoindu-se, şi mâinile lipindu-se cu încrâncenare de pântecul ei: pe urmă, o văzu prăbuşindu-se pe podea.

15

Olga se bălăcea liniştită în bazin şi, deodată auzi... Dar, de fapt, ce se auzea? Habar n-avea. În sală însă domnea o zăpăceală de nedescris. Femeile de lângă ea săreau din bazin şi priveau spre încăperea alăturată ce părea că absoarbe tot ce se afla prin preajmă. Olga se trezi şi ea prinsă în curentul acesta de nestăvilit şi, fără să se mai gândească la ceva, porni pe urmele celorlalte, cuprinsă doar de o curiozitate plină de nelinişte.

În încăperea alăturată văzu un cârd de femei bulucindu-se în dreptul uşii. Stăteau cu spatele la ea, despuiate şi ude leoarcă şi, săltându-şi fundul în sus, se aplecau greoi spre podea. În faţa lor surprinse un tânăr care stătea acolo ca încremenit.

Veniră şi alte femei goale să se alăture acestui cârd, şi Olga se înghesui şi ea pe lângă ele şi astfel îi fu dat să vadă pe asistenta Růžena zăcând pe jos, nemişcată. Deodată tânărul se lăsă în genunchi şi începu să strige:

— Eu am ucis-o! Sunt un ucigaş!

De pe femei se scurgeau şiroaie de apă. Una dintre ele se aplecă spre trupul inert al Růženei şi încercă să-i ia pulsul. Dar nu era decât un gest inutil, căci moartea era prezentă aici şi nimeni nu se îndoia de acest lucru. Trupurile despuiate şi umede ale femeilor se învălmăşeau cu nerăbdare unele pe altele, ca să vadă moartea de aproape, s-o vadă pe un chip atât de cunoscut, atât de familiar.

František, îngenuncheat pe podea, o îmbrăţişa pe Růžena şi o săruta pe obraji.

Femeile stăteau proţăpite în jurul lor şi František îşi înălţa privirea spre ele şi repeta întruna:

— Eu, am ucis-o! Arestaţi-mă!

— Faceţi ceva! strigă deodată una dintre femei, şi în clipa aceea o altă femeie ieşi repede pe coridor şi începu să strige. Peste puţin timp, sosiră grăbite cele două colege ale Růženei, însoţite de un medic în halat alb.

Abia acum îşi dădu seama Olga că era goală puşcă înghesuindu-se şi ea cu alte femei, la fel de goale, în faţa unui

tânăr necunoscut şi a unui medic necunoscut; prin minte îi fulgeră ridicolul acestei situaţii, dar, în acelaşi timp, ştia că nimic nu va schimba starea lucrurilor şi ea va continua să se înghesuie aici în vălmăşagul acesta de trupuri goale, ca să vadă moartea care o atrăgea şi o fascina.

Medicul ţinea în mâna sa mâna Růženei, încercând zadarnic să-i găsească pulsul, în timp ce František continua să spună:

— Eu am ucis-o! Chemaţi poliţia! Să vină să mă aresteze!

16

Jakub îşi surprinse prietenul când acesta se întorcea de la policlinică şi se îndrepta spre cabinetul său. Îl lăudă pentru performanţa sa de excelent baterist, demonstrată în seara precedentă, şi îşi ceru scuze că nu-l aşteptase după concert.

— Da, şi mie mi-a părut rău, spuse doctorul Škréta. Vorba ceea, eşti aici ultima zi, şi-mi umbli creanga, Dumnezeu ştie pe unde, de nu te mai vede omul toată seara. Şi aveam încă atâtea de discutat. Dar partea cea mai proastă e că ai fost, fără doar şi poate, cu fetiţa asta uscată şi subţire ca o scobitoare. Cum văd, recunoştinţa e un sentiment îngrozitor.

— Ce recunoştinţă? Pentru ce să-i port eu recunoştinţă?

— Dacă nu mă înşel, chiar tu mi-ai scris că tatăl ei a făcut multe pentru tine.

În ziua aceea, doctorul n-avea ore de consultaţii şi, astfel, masa ginecologică stătea inutilă într-un colţ al încăperii. Cei doi prieteni se instalară în fotolii, faţă în faţă.

— Da' de unde, spuse Jakub, reluând firul convorbirii. Voiam doar să te ocupi de ea, şi mi s-a părut mai simplu să-ţi spun că mă simt îndatorat faţă de tatăl ei. Dar, în realitate, lucrurile au stat cu totul altfel. Acum însă, când pun punctul final după toate câte mi s-au întâmplat în această ţară, pot să-ţi spun cum a fost. Atunci când am intrat în puşcărie, a fost cu consimţământul deplin al tatălui ei. Da, tatăl ei m-a trimis la moarte pe mine, ca după o jumătate de an să meargă la moarte el. Mie însă mi-a surâs norocul şi am scăpat.

— Cu alte cuvinte, domnişoara e fiica unui ticălos, spuse doctorul Škréta.

Jakub ridică din umeri.

— A crezut că sunt duşmanul revoluţiei. Toţi au început să-i vorbească în acest sens, şi el le-a dat crezare.

— Şi-atunci, de ce mi-ai spus că a fost prietenul tău? întrebă Škréta cu nedumerire.

— Eram prieteni. Şi tocmai de aceea a pus mai mult preţ pe gestul lui de a fi votat pentru arestarea mea, demonstrând în felul ăsta că idealurile înseamnă pentru el mai mult decât prietenia. În clipa în care m-a declarat pe mine duşman al revoluţiei i s-a părut că înăbuşă în el interesul personal în favoarea unei cauze supreme, şi a trăit acest moment ca pe o mare înfăptuire a vieţii sale.

— Şi ăsta-i motivul pentru care ţi-e atât de dragă sluţenia asta de fată?! se minună doctorul Škréta.

— Ea n-are nicio legătură cu povestea asta. E, pur şi simplu, nevinovată.

— Nevinovate din astea sunt cu miile. Dacă ai ales-o dintre toate tocmai pe ea, înseamnă că ai făcut-o pentru că e fiica tatălui ei.

Jakub strânse din umeri, şi doctorul Škréta continuă:

— Cum văd, în tine zace o perversitate asemănătoare cu a lui. Am impresia că şi tu trăieşti dragostea, sau, dacă vrei, prietenia faţă de această fată, ca pe cea mai mare înfăptuire a vieţii tale. Ai înăbuşit în tine ura firească, dezgustul tău firesc, ca să-ţi dovedeşti ţie nobleţea şi generozitatea ta. Frumoasă treabă, nimic de spus; dar în acelaşi timp nefirească şi absolut inutilă.

— Nu-i aşa, ripostă Jakub. N-am vrut să înăbuş nimic şi nici nu m-am străduit să-mi demonstrez nobleţea. Pur şi simplu, mi s-a făcut milă de ea în clipa în care am văzut-o pentru prima oară. De mică a fost dată afară din casă, a trăit cu maică-sa, undeva într-un sat de munte, şi oamenii se temeau să vină în contact cu ele. Multă vreme i-a fost interzis să înveţe, în ciuda faptului că era şi este o fată talentată. E de-a dreptul înfiorător să persecuţi copiii din pricina părinţilor. Socoteşti că trebuie şi eu s-o urăsc din pricina tatălui ei? Da, mi s-a făcut milă de ea. Mi s-a făcut milă de ea fiindcă l-au executat pe tatăl ei şi mi-a fost milă de ea pentru că tatăl ei şi-a trimis la moarte un prieten.

În clipa aceea sună telefonul. Škréta ridică receptorul şi un timp ascultă, fără să scoată o vorbă. Pe urmă, cu un aer morocănos, spuse:

— Acum sunt ocupat. Trebuie neapărat să fiu de faţă?

Şi din nou se făcu linişte câteva clipe, după care Škréta spuse plictisit:

— Bine, bine. Am înţeles. Vin. Şi, lăsând receptorul în furcă, trase o înjurătură zdravănă.

— Dacă eşti chemat undeva, du-te. Nu e cazul să te necăjeşti pe chestia asta; oricum eu trebuie să plec, spuse Jakub, ridicându-se din fotoliu.

— Fir-ar al dracului să fie! blestemă Škréta. Nimic n-am apucat să discutăm. Şi aveam atâtea să ne spunem. Iar azi, parcă aveam de discutat ceva anume. Afurisiţii mi-au tăiat firul gândurilor. Despre ce era vorba, nu ştii?

— Nu ştiu, răspunse Jakub.

— Ei, drăcia-dracului. Şi chiar acum trebuie să mă reped până la stabilimentul balnear.

— Aşa e cel mai bine să ne despărţim. În mijlocul discuţiei, spuse Jakub şi îi strânse mâna prietenului său.

17

Trupul neînsufleţit al Růženei zăcea acum într-o mică încăpere destinată, de obicei, medicilor pentru gărzile de noapte. Se învârteau pe acolo câteva persoane; între timp sosise şi un inspector de la secţia de criminalistică a poliţiei, care îl interoga pe František şi întocmea un proces-verbal cu depoziţiile lui. František se ruga, fără încetare, să fie arestat.

— Dumneata i-ai dat pilula? întrebă inspectorul.

— Nu! răspunse František.

— Atunci nu mai spune că ai ucis-o.

— Mereu îmi spunea că se va sinucide, spuse František.

— Şi de ce-ţi spunea că se va sinucide? întrebă comisarul.

— Zicea că, dacă nu încetez să-i amărăsc viaţa, îşi pune capăt zilelor. Zicea că nu vrea copilul, că mai bine îşi ia viaţa decât să aibă acest copil.

În încăpere îşi făcu apariţia doctorul Škréta. Se salută amical cu inspectorul de poliţie, după care se apropie de defunctă, îi ridică o pleoapă şi se uită la culoarea conjunctivelor.

— Domnule medic primar, începu inspectorul. Dumneavoastră aţi fost superiorul acestei asistente.

— Da, confirmă doctorul Škréta.

— Credeţi că a putut folosi o otravă accesibilă în mod curent în sectorul dumneavoastră de activitate?

Škréta se întoarse din nou spre trupul neînsufleţit al Růženei, şi ceru să i se descrie amănunţit împrejurările morţii sale. După care spuse:

— Nu pare a fi vorba de niciun medicament şi de nicio substanţă pe care ar fi putut să şi-o procure în cabinetele noastre medicale. Trebuie să fi fost un alcaloid. Ce fel? Asta se va vedea la autopsie.

— Şi cum a putut să ajungă la el?

— Alcaloidul e o otravă de origine vegetală. Cum l-a obţinut, mi-e greu să vă spun.

— Deocamdată, totul e învăluit în mister, spuse inspectorul. Până şi motivul sinuciderii. Tânărul acesta ne-a declarat că asistenta Růžena aştepta un copil de la el şi voia să avorteze.

— El o silea să-l lepede! El! izbucni František.

— Cine el? întrebă inspectorul.

— Trompetistul! Voia să mi-o sufle pe Růžena şi de-aceea o silea să lepede copilul meu. I-am urmărit. Au fost împreună la comisie.

— Pot să confirm acest lucru, interveni doctorul Škréta. Într-adevăr, comisia a luat azi în discuţie cererea asistentei Růžena de întrerupere a sarcinii.

— Şi trompetistul a fost cu ea? întrebă inspectorul.

— Da, spuse doctorul Škréta. Asistenta noastră l-a declarat drept tatăl copilului ei.

— Minciună! Minciună! Copilul e al meu, strigă furios František.

— Nimeni nu se îndoieşte de acest lucru, spuse doctorul Škréta; numai că asistenta Růžena avea nevoie să declare un tată însurat, pentru a convinge comisia să-i aprobe întreruperea sarcinii.

— Aţi ştiut deci că totul e o minciună! se răsti František la medicul primar.

— Potrivit legii, hotărâtoare sunt declaraţiile femeii. De vreme ce asistenta Růžena ne-a spus că poartă în pântec copilul domnului Klima, ceea ce, de altfel, ne-a confirmat şi dumnealui, nimeni din comisie n-avea dreptul să conteste acest lucru.

— Dar dumneavoastră n-aţi crezut că domnul Klima era tatăl, spuse inspectorul de poliţie.

— Nu, confirmă Škréta.

— Şi ce v-a făcut să ajungeţi la o asemenea concluzie? întrebă inspectorul.

— Domnul Klima a vizitat staţiunea noastră balneară de două ori cu totul, şi asta în foarte mare grabă. E foarte puţin probabil ca între dumnealui şi asistenta noastră să se fi stabilit o relaţie intimă, într-un timp atât de scurt. Şi-apoi, staţiunea noastră e un orăşel mult prea mic ca să nu-mi fi ajuns la ureche o asemenea veste. Paternitatea domnului Klima a fost, după toate posibilităţile, un camuflaj, la care asistenta Růžena l-a convins să consimtă, spre a obţine aprobarea comisiei. Nu de alta, dar acest domn n-ar fi fost de acord cu întreruperea sarcinii.

Dar František nu mai auzea ce spune doctorul Škréta. Stătea încremenit în faţa lor, şi nu vedea nimic. Auzea doar cuvintele Růženei: *mă împingi la sinucidere, sunt sigură că mă împingi la sinucidere*, şi ştia că el era cauza morţii sale; şi totuşi nu înţelegea de ce nu era în stare să-şi explice nimic. Stătea aici ca sălbaticul faţă în faţă cu miracolul; stătea aici ca în faţa irealului, pomenindu-se deodată surd şi orb; căci simţurile sale nu mai reacţionau, iar raţiunea sa nu mai era capabilă să perceapă şi să conceapă neînţelesul ce se abătuse asupra lui.

(Sărmane František, vei avea de străbătut o viaţă întreagă, fără să înţelegi nimic şi vei şti doar atât, că dragostea ta a ucis-o pe femeia iubită; o vei străbate cu acest sentiment cumplit, cu acest tainic stigmat al groazei; ca leprosul care aduce fiinţelor iubite nenorociri inexplicabile; îţi vei străbate toată viaţa ta ca un poştaş distribuitor de necazuri).

Era palid, stătea încremenit ca o stană de piatră şi nu vedea absolut nimic în jurul lui – nici măcar nu sesiză că în încăpere pătrunsese un alt bărbat, tulburat la culme; noul venit se apropie de moartă, o privi îndelung şi, aplecându-se deasupra ei, îi mângâie părul bălai.

— Sinucidere cu otravă, rosti în şoaptă doctorul Škréta.

Proaspătul venit dădu din cap cu nervozitate.

— Sinucidere?! spuse el plin de indignare; garantez cu întreaga-mi fiinţă că această femeie nu şi-a pus capăt zilelor. Iar dacă a înghiţit otrava e limpede că nu poate fi vorba decât de un asasinat oribil.

Inspectorul de poliţie se uită cu mirare la noul venit. Era Bertlef – în ochii lui ardea flacăra unei mânii dezlănţuite.

18

Jakub învârti cheia de contact şi maşina porni. Trecu pe lângă ultimele vile ale staţiunii balneare şi se trezi în largul unui peisaj de necuprins. Ştia că până la frontieră avea de mers vreo patru ore şi nu voia să se grăbească. Gândul că parcurge aceste locuri pentru ultima avu darul să-i stârnească senzaţia că străbate un peisaj drag şi insolit. La tot pasul i se părea că nu-l recunoaşte, că e altfel decât şi-l închipuise, şi-l încerca părerea de rău că nu poate zăbovi aici mai multă vreme.

Dar numaidecât se contrazise spunându-şi că nicio întârziere, nicio amânare a plecării sale, fie cu o zi sau cu câţiva ani, n-ar putea să schimbe cu nimic suferinţa care-l chinuia acum atât de tare: aceea că, oricum, n-ar mai apuca să cunoască acest peisaj mai intim decât îl cunoscuse până în această clipă. Trebuia să se împace cu gândul că îl părăseşte fără să-l fi cunoscut, fără să se fi bucurat de splendorile lui până la capăt; că-l părăseşte ca un datornic şi deopotrivă ca un creditor, cu conturile reciproc neonorate.

Pe urmă îi reveni în minte tânăra fată, căreia îi strecurase în tubul cu medicamente otrava fictivă, şi îşi spuse în sinea lui că, dintre toate carierele sale, cea de asasin fusese cea mai scurtă carieră din viaţa sa. Am fost asasin timp de optsprezece ore, îşi spuse zâmbind.

Dar pe loc se contrazise: nu-i adevărat că fusese asasin un timp atât de scurt. Este şi va rămâne asasin până la sfârşitul vieţii; căci important nu era dacă tableta aceea albăstruie era sau nu otrăvitoare; important e faptul că el era convins de nocivitatea ei şi, cu toate acestea, i-o dăduse unei necunoscute şi nu făcuse nimic apoi ca s-o salveze.

Pe urmă începu să reflecteze la toate astea cu lipsa de griji a omului care a înţeles că faptul lui se situează la nivelul unui simplu experiment.

Omorul lui era o crimă ieşită din comun. Era o crimă fără mobil. N-avea drept scop vreun profit în favoarea asasinului. Şi-atunci, care a fost, de fapt, semnificaţia lui? Semnificaţia acestui

omor a constat, de bună seamă, în aceea de a-l face pe asasin să afle că e asasin.

Asasinatul ca experiment, ca act al autocunoaşterii – povestea asta o cunoştea; era povestea lui Raskolnikov. Omul acesta a ucis ca să găsească răspuns la întrebarea dacă un om are dreptul să ucidă o fiinţă inferioară şi dacă ar avea puterea să suporte această crimă; prin această crimă-întrebare se punea el însuşi în cauză.

Da, era în povestea asta ceva ce-l apropia de Raskolnikov: iraţionalitatea şi inutilitatea crimei, caracterul ei teoretic. Dar existau şi nişte deosebiri. Raskolnikov îşi punea întrebarea dacă un om puternic şi întreg la minte are dreptul să sacrifice, în numele propriilor sale interese, viaţa unei fiinţe inferioare. Dar Jakub, atunci când i-a întins asistentei medicale tubul cu tableta otrăvitoare, nu se gândise la aşa ceva. Pe Jakub nu-l interesa dacă un om are sau nu dreptul să sacrifice viaţa cuiva. Jakub, dimpotrivă, era încredinţat că omul nu poate avea un asemenea drept. Jakub se înspăimânta numai la gândul că cineva îşi poate aroga un asemenea drept. Jakub trăia într-o lume în care vieţile omeneşti erau sacrificate în numele unor idei abstracte. Jakub cunoştea bine feţele acestor oameni, şi ştia că nu erau feţe rele, nici fioroase, ci cumpănite, arzând uneori de focul dreptăţii, alteori strălucind de o populară jovialitate; uneori de o impertinentă nevinovăţie, alteori de o tristă laşitate, care, cu scuze, dar cu cea mai mare scrupulozitate pronunţau şi executau împotriva celor apropiaţi lor o sentinţă, conştienţi de cumplita ei cruzime. Jakub cunoştea prea bine aceste feţe şi le detesta. În afară de asta, Jakub ştia că fiecare om doreşte moartea cuiva şi numai două lucruri îl îndepărtează de omor: teama de pedeapsă, şi dificultatea fizică a omorului în sine. Jakub ştia că dacă tot omul ar avea posibilitatea să ucidă, în taină şi de la distanţă, omenirea ar dispărea în câteva minute. De aceea, Jakub trebuia să ajungă neapărat la concluzia absolutei inutilităţi a experimentului Raskolnikov.

În cazul acesta însă se pune întrebarea: de ce i-a înmânat asistentei medicale pastila aceea otrăvitoare? N-a fost totuşi o simplă întâmplare? În fond Raskolnikov urzise şi se pregătise pentru omorul său cu mult timp înainte de a-l înfăptui; în timp ce el acţionase sub impulsul mental al unei fracţiuni de secundă. Dar Jakub ştia că şi el se pregătise pentru omorul lui, fără să-şi

dea seama, cu mulţi ani în urmă şi că acea fracţiune de secundă, când îi întinsese Růženei otrava, era o fisură în care se strecurase şi se înfipsese, ca o rangă, tot trecutul vieţii sale şi tot dezgustul său faţă de oameni.

Când s-a decis s-o ucidă cu toporul pe bătrâna cămătăreasă, Raskolnikov şi-a dat seama că depăşea un prag înspăimântător; că încălca o lege divină; ştia că bătrâna aceea era o creatură inferioară, dar, totodată, o creatură a Domnului. Această teamă de Divinitate, încercată de Raskolnikov, Jakub n-o cunoştea. Pentru el oamenii nu erau creaturi ale Domnului. Jakub îndrăgea gingăşia sufletească, dar se convinsese că aceasta nu era câtuşi de puţin o însuşire a fiinţei umane. Jakub cunoştea prea bine oamenii şi de aceea nu-i iubea. Jakub era o fiinţă nobilă şi de aceea le dăruia otrava cu generozitate.

Aşadar, eu sunt un asasin din generozitate, îşi spuse în sinea lui, şi ideea i se păru ridicolă şi tristă în acelaşi timp.

Raskolnikov, după ce a omorât-o pe bătrâna cămătăreasă, n-a fost în stare să-şi stăpânească înfiorătoarea furtună a mustrărilor de cuget. Pe când Jakub, profund convins că omul nu are dreptul să sacrifice vieţile altora, nu avea mustrări de cuget. Şi totuşi asistenta medicală căreia îi oferise tableta otrăvitoare era, fără îndoială, o fiinţă mult mai agreabilă decât cămătăreasă lui Raskolnikov.

Se străduia să-şi imagineze că asistenta medicală era moartă cu adevărat, spre a verifica dacă îl încearcă vreun sentiment de vinovăţie. Dar nu, nimic de acest gen nu se făcea simţit, şi Jakub continua să străbată, liniştit şi satisfăcut, acest ţinut pitoresc şi binevoitor, al cărui peisaj îşi lua rămas-bun de la el cu atâta duioşie.

Raskolnikov a trăit crima sa ca pe o tragedie şi şi-a dat sfârşitul sub povara faptei sale. Pe când Jakub se minunează că fapta sa e atât de uşoară, că nu-l împovărează, că nu-i simte greutatea. Şi reflectează, întrebându-se dacă în această lipsă de greutate nu e înmagazinată mult mai multă grozăvie decât în trăirile şi manifestările isterice ale eroului rus.

Conducea încet, întrerupându-şi din când în când reflecţiile ca să-şi mai bucure un pic privirea cu frumuseţea peisajului.

În cele din urmă, îşi spuse că povestea cu tableta otrăvitoare nu fusese decât o joacă fără urmări, aşa cum fusese de altfel întreaga sa viaţă în această ţară, în care nu lăsa nicio

urmă, nicio rădăcină, nicio brazdă, şi din care ieşea acum aşa cum iese o adiere uşoară de vânt.

19

Mai uşor cu un sfert de litru de sânge, şi cu multă nerăbdare, Klima îl aştepta pe doctorul Škréta în sala de aşteptare a cabinetului său. Nu voia să părăsească staţiunea înainte de a-şi lua rămas-bun de la el şi de a-i adresa rugămintea să o supravegheze, într-un fel, pe capricioasa Růžena. *Până la chiuretaj mai am tot timpul să mă răzgândesc,* îi stăruiau în urechi cuvintele ei, care aveau darul să-l înspăimânte. Da, se temea că acum, după plecarea sa şi scăpând de sub influenţa lui, Růžena ar mai putea să-şi schimbe decizia în ultimul moment.

În sfârşit, doctorul Škréta îşi făcu apariţia, Klima se repezi în întâmpinarea lui, îşi luă rămas-bun şi cu acest prilej îi mulţumi pentru frumoasa lui performanţă la baterie.

— A fost, într-adevăr, un concert frumos, spuse doctorul Škréta, iar dumneavoastră aţi fost, pur şi simplu, magistral. În ceea ce mă priveşte, nu-mi doresc nimic mai mult decât să mai avem ocazia să-l repetăm. Ar trebui să ne gândim cum s-ar putea organiza asemenea concerte în alte staţiuni balneoclimaterice. Ce ziceţi?

— Da, cu toată plăcerea, m-am simţit bine în compania dumneavoastră, spuse trompetistul plin de zel, grăbindu-se să adauge: apropo, voiam să vă rog ceva. Ştiţi, dacă se poate, aş vrea s-o supravegheaţi un pic pe Růžena. Mi-e teamă ca în lipsa mea să nu-i treacă prin minte vreo prostie. Femeile sunt atât de imprevizibile.

— Fiţi fără grijă. N-o să-i mai treacă nimic prin minte, spuse doctorul Škréta. Růžena nu mai trăieşte.

Klima rămase o clipă perplex, neştiind ce să creadă, şi doctorul Škréta trebui să-i explice exact ce se întâmplase. După care spuse:

— E, sigur, o sinucidere, învăluită însă într-un oarecare mister. S-ar putea ca unii să scornească lucrurile şi să li se pară ciudat că şi-a pus capăt zilelor la numai o jumătate de oră după ce se prezentase cu dumneavoastră în faţa comisiei. Nu, nu, nu vă speriaţi, insistă doctorul, apucându-l de mână pe trompetist,

care începuse să pălească. Din fericire asistenta medicală avea o legătură cu un tânăr montor. Şi omul e încredinţat că acest copil era al lui. Iar eu am declarat că între dumneavoastră şi asistenta Růžena n-a fost niciodată nimic, şi ea v-a convins să acceptaţi paternitatea copilului, deoarece doi părinţi celibatari n-ar fi obţinut din partea comisiei aprobarea de întrerupere a sarcinii. Aşa că aveţi grijă să nu vă încurcaţi dacă, întâmplător, vi s-ar pune întrebări pe chestia asta. Staţi prost cu nervii, maestre, se vede asta pe faţa dumneavoastră, şi e păcat. Trebuie neapărat să vă liniştiţi, să vă puneţi pe picioare, căci, vorba ceea, mai avem în faţa noastră atâtea concerte.

Trompetistului îi pierise graiul. Se înclină în faţa doctorului Škréta şi plin de recunoştinţă, îi strânse mâna cu putere şi i-o scutură îndelung, repetând gestul de mai multe ori.

Kamila îl aştepta la Hotelul „Richmond". Fără să-i spună o vorbă, o îmbrăţişă şi începu s-o sărute pe obraji. Îi presără toată faţa cu săruturi mărunte, apoi îngenunche şi-i sărută rochia de sus în jos, până la poale.

— Ce-i cu tine? întrebă Kamila cu mirare. Ce ţi s-a întâmplat?

— Nimic. Sunt nespus de fericit că te am. Da, sunt nespus de fericit că exişti.

Îşi strânseră lucrurile în sacii de voiaj şi porniră spre locul de parcare. Când ajunseră în dreptul maşinii, îi spuse că e frânt de oboseală şi o rugă să se aşeze ea la volan.

Şedeau tăcuţi în maşină. Călătorie mută. Klima era literalmente epuizat dar liniştit, de parcă i s-ar fi luat o piatră grea de pe inimă. Îl mai încerca un pic sentimentul de îngrijorare, la gândul că ar putea fi interogat. Se temea că în felul acesta Kamila ar afla totuşi câte ceva. Îşi repetă în gând spusele doctorului Škréta. Dacă, prin absurd, va fi supus unui interogatoriu, va juca fără să ezite rolul gentilomului inocent (atât de obişnuit în această ţară) care, cu proverbiala-i serviabilitate, s-a dat drept tată pentru a face un bine. Nimeni n-ar putea să-i ia în nume de rău un asemenea gest, nici măcar soţia sa Kamila, dacă, întâmplător, i-ar ajunge ceva la ureche.

O privea. Frumuseţea ei împlinea spaţiul strâmt al maşinii, ca un parfum puternic şi ameţitor. Şi Klima îşi spunea că de-acum încolo toată viaţa va inhala numai acest parfum. Pe urmă i se păru că aude sunetul îndepărtat al unei trompete la care el

însuşi cânta în surdină, şi îşi făgădui în sinea lui că, de-acum încolo, toată viaţa va cânta numai pentru bucuria acestei femei, unica şi cea mai iubită.

20

De fiecare dată când se afla la volan se simţea mai puternică şi mai independentă. De data asta însă nu numai volanul îi dădea siguranţă, ci şi cuvintele bărbatului necunoscut pe care-l întâlnise pe culoarul Hotelului „Richmond". Nu putea să le uite. Şi nu putea să uite nici chipul lui, mult mai viril decât chipul neted şi inexpresiv al soţului ei. Şi, deodată, îi veni în minte că, de fapt, nu-i fusese dat să cunoască niciodată un bărbat adevărat.

Se uita cu coada ochiului la faţa obosită a trompetistului pe care se prelingeau întruna nişte zâmbete de fericire greu de înţeles, în timp ce mâna lui îi mângâia drăgăstos umărul şi braţul.

Această tandreţe exagerată n-avea darul s-o înduioşeze. Excesivitatea ei inexplicabilă nu făcea decât să-i confirme şi să-i întărească încă o dată convingerea că trompetistul avea secretele lui, propria sa viaţă, pe care i-o ascundea şi în care ea nu avea acces. Acum însă, această constatare nu mai trezea în sufletul ei durerea, ci indiferenţa.

Ce i-a spus bărbatul acela? Că pleca pentru totdeauna. O lungă şi blândă nostalgie îi pricinui o uşoară strângere de inimă. Nu numai nostalgia acestui bărbat, ci şi a ocaziei pierdute. Şi nu numai a acestei ocazii concrete, ci a ocaziei ca atare. Avea nostalgia tuturor ocaziilor pe care le lăsase să treacă, să-i scape, sau le evitase; ba chiar şi a acelora pe care nu le avusese niciodată.

Bărbatul acela i-a spus că a trăit toată viaţa ca un orb, nebănuind măcar existenţa frumuseţii pe pământ. L-a înţeles. La fel se întâmplase şi cu ea. În fond, şi ea trăia într-o stare de orbire. Nu vedea decât o singură fiinţă, luminată de reflectorul violent al geloziei. Dar ce s-ar întâmpla dacă acest reflector s-ar stinge pe neaşteptate? În lumina difuză a zilei s-ar ivi, ca din ceaţă, mii de alte statui bărbăteşti, iar soţul ei, care până atunci i se păruse a fi unicul pe lume, ar deveni, deodată, unul dintre cei mulţi.

Ţinea volanul cu străşnicie, se simţea frumoasă şi sigură de ea şi în sinea ei continua să reflecteze, punându-şi întrebarea: dragostea o lega într-adevăr de Klima? Sau numai teama de a nu-l pierde? Şi dacă această teamă a fost, la început, o formă bolnăvicioasă a dragostei, nu s-a risipit oare (în decursul vremii) această dragoste (obosită şi epuizată) din forma ei iniţială? Şi nu i-a rămas, oare, până la urmă doar această teamă – o teamă fără dragoste? Şi ce-i va rămâne, dacă pierde această teamă?

Lângă ea, trompetistul zâmbi, din nou, inexplicabil.

Îi aruncă o privire şi îşi spuse în gând că, dacă ar înceta să mai fie geloasă, nu i-ar mai rămâne nimic. Apăsă pe acceleraţie şi, în timp ce gonea cu o viteză vertiginoasă, îi trecu prin minte că undeva, în faţă, pe drumul vieţii, era trasată o linie care semnifica despărţirea de trompetist. Şi, pentru prima oară în viaţa ei, această idee nu-i pricinui nici teamă, nici îngrijorare...

21

Olga intră în apartamentul lui Bertlef, cerându-şi scuze:

— Vă rog să mă iertaţi că dau buzna fără a mă fi anunţat. Dar, credeţi-mă, sunt atât de tulburată, încât pur şi simplu nu pot să rămân singură. Sper că nu vă deranjez?

În încăpere se aflau Bertlef, doctorul Škréta şi inspectorul de poliţie, care se grăbi să-i răspundă:

— Nu ne deranjaţi. Discuţia noastră nu mai are un caracter oficial.

— Domnul inspector e un vechi prieten de-al meu, ţinu să-i explice doctorul Škréta.

— Spuneţi-mi, vă rog, dacă nu vă supăraţi ce a făcut-o să recurgă la un asemenea gest? întrebă Olga.

— A avut o scenă cu tânărul ei prieten şi, în toiul certei, a scos ceva din poşetă şi a înghiţit. Mai mult nu ştim, şi mi-e teamă că nici nu vom şti.

— Domnule inspector, începu Bertlef, pe un ton stăruitor; vă rog să acordaţi atenţie celor declarate de mine în procesul-verbal, pe care l-aţi întocmit. Am petrecut cu Růžena aici, în această cameră, ultima noapte a vieţii sale. S-ar putea ca eu să nu fi insistat destul asupra esenţialului. A fost o noapte minunată şi Růžena s-a simţit nespus de fericită. Această fată frumoasă şi discretă n-avea nevoie decât să arunce de pe ea

cercurile de fier în care o ţinea încătuşată nepăsătoarea şi răutăcioasa lume din jurul ei, ca să devină o fiinţă radioasă, plină de dragoste, de gingăşie şi de o nespusă nobleţe sufletească; o fiinţă cum nici nu vă puteţi închipui. V-am spus, şi repet, că în timpul nopţii de ieri i-am deschis porţile spre o altă viaţă, şi din această noapte a început să aibă un chef de viaţă nestăvilit. Din păcate însă cineva s-a grăbit să mi se pună în cale şi să-mi zădărnicească bunele intenţii... spuse Bertlef devenind, deodată, meditativ; ca apoi să adauge cu o voce scăzută: presimt că a fost mâna iadului...

— Poliţia criminală nu se poate măsura cu puterea iadului, interveni inspectorul.

Bertlef nu luă în seamă această ironie.

— Ipoteza sinuciderii e, într-adevăr, o prostie, credeţi-mă! reluă Bertlef. Încercaţi să mă înţelegeţi! Cum putea să se omoare tocmai în clipa în care dorea atât de mult să trăiască? Vă rog să mă iertaţi că repet, domnule inspector, dar eu nu voi îngădui ca această fată să fie acuzată de sinucidere...

— Stimate domn, îl întrerupse inspectorul cu amabilitate; nimeni n-o va acuza de sinucidere, pentru simplul motiv că sinuciderea în sine nu constituie un delict. Sinuciderea nu-i o chestiune care priveşte justiţia. Nici poliţia criminală.

— Da, fireşte, replică Bertlef, pentru dumneavoastră sinuciderea nu-i un delict, fiindcă viaţa în opinia dumneavoastră nu are nicio valoare. Dar eu, domnule inspector, nu cunosc păcat mai mare ca sinuciderea. Sinuciderea e un delict mai grav decât omorul, domnule inspector. Omul poate omorî din răzbunare sau din interes, dar până şi interesul e, într-un fel, o expresie a dragostei pervertite de a trăi. Sinuciderea însă înseamnă să-ţi arunci viaţa la picioarele Domnului, ca o batjocură. Sinuciderea e o flegmă scuipată pe obrazul Creatorului. Da, domnule inspector, iar eu vă declar că voi face tot ce-mi va sta în putere pentru a demonstra nevinovăţia acestei fiinţe. Dar dacă tot pretindeţi că şi-a pus capăt zilelor, aţi putea să-mi explicaţi de ce? Aţi descoperit, cumva, vreun motiv?

— Motivele sinuciderii rămân întotdeauna un mister, spuse inspectorul; şi în altă ordine de idei, căutarea lor nu ţine de îndatoririle mele. Nu e cazul să mi se ia în nume de rău faptul de a mă limita la aceste îndatoriri. Şi-aşa am destule probleme şi-mi dau multă bătaie de cap, ca să le fac faţă. Dosarul cazului în

speţă, ce-i drept, n-a fost încheiat, dar pot să vă spun dinainte că nu întrevăd niciun omor, şi vă sfătuiesc să nu contaţi pe aşa ceva.

— Vă admir, domnule inspector, ripostă Bertlef, cu o evidentă asprime în glas; vă admir pentru graba cu care sunteţi gata să trageţi linia peste viaţa unei fiinţe omeneşti.

Olga observă că inspectorului i se urcase sângele în obraji. Pe urmă însă, acesta se linişti şi, după o scurtă pauză, spuse pe un ton de o amabilitate surprinzătoare:

— Foarte bine. Admit ipoteza dumneavoastră că a fost vorba de un omor. Să ne gândim deci prin ce mijloace a fost săvârşit. În poşeta defunctei s-a găsit un tub cu tranchilizante. Putem presupune că, în dorinţa de a se linişti, asistenta Růžena a luat o tabletă, dar, înainte de asta, cineva i-a strecurat în tub o altă tabletă, foarte asemănătoare, care conţinea otravă.

— Credeţi că Růžena a luat otrava din tubul cu calmante? întrebă Škréta.

— Asistenta Růžena putea să ia o tabletă otrăvitoare pe care şi-o pusese în poşetă într-un loc anume, în afara tubului cu calmante. Aşa ar fi trebuit să se întâmple în cazul sinuciderii. Dacă mergem însă pe ideea omorului, trebuie să admitem că nu exista altă posibilitate decât intervenţia cuiva, care să-i fi strecurat în tub o pastilă otrăvitoare de aceeaşi formă şi de aceeaşi culoare cu tabletele originale.

— Iertaţi-mă că vă contrazic, interveni doctorul Škréta, dar, credeţi-mă, nu e deloc uşor să confecţionezi dintr-un alcaloid o tabletă cu o formă precisă. Asta ar putea s-o facă doar cineva care are acces într-o fabrică de medicamente. Iar aici nimeni nu are această posibilitate.

— Vreţi să spuneţi că nu e cu putinţă să se producă o asemenea tabletă otrăvitoare? întrebă cu interes inspectorul.

— Exclus nu e. Dar, credeţi-mă, e o treabă foarte anevoioasă.

— Mie îmi ajunge această afirmaţie. Deci, e cu putinţă, spuse inspectorul şi continuă: să ne gândim acum cine putea fi interesat de moartea acestei femei. Bogată nu era, putem deci exclude interesul material. Putem exclude, de asemenea, motivele de ordin politic sau de spionaj. Şi-atunci, nu mai rămân decât motivele cu caracter strict personal. Cu alte cuvinte, intime. Cine sunt suspecţii? în primul rând, amantul Růženei, cu

care aceasta a avut o ceartă violentă cu puţin timp înainte de a muri. Credeţi că el a putut să-i strecoare în tub pastila otrăvitoare?

Nimeni nu-i răspunse la întrebarea inspectorului, şi acesta continuă:

— Eu, unul, nu cred aşa ceva. Băiatul ăsta s-a bătut tot timpul pentru Růžena şi voia să se însoare cu ea. A rămas gravidă cu el şi, chiar dacă ar fi rămas cu altul, important e că el era convins de paternitatea lui. Când a aflat că vrea să avorteze, l-a apucat disperarea. Vă rog însă să ţineţi seama de faptul că Růžena se întorcea de la comisia care aprobă întreruperea sarcinilor, nicidecum de la chiuretaj! Ca atare, pentru disperatul nostru nu era încă nimic pierdut. Fetusul mai trăia în pântecul Růženei şi el era dispus să facă orice ca să-l salveze. E absurd să credem că în clipa aceea i-ar fi dat otrava, de vreme ce nu dorea nimic mai mult decât să fie cu ea şi să aibă copilul. De altfel, domnul doctor ne-a explicat că nu e la îndemâna oricui să-şi procure o pastilă otrăvitoare, care să aducă perfect cu o tabletă obişnuită. De unde putea să şi-o procure acest tânăr naiv, care n-are niciun fel de relaţii sociale. Puteţi să-mi explicaţi?

Bertlef, căruia inspectorul i se adresa în permanenţă, ridică din umeri.

— Dar să trecem la ceilalţi suspecţi. Unul ar fi trompetistul acela, din Capitală. A făcut cunoştinţă cu defuncta mai demult, aici în staţiune; dar nu ştim şi nu vom şti niciodată cât de departe a ajuns legătura lor. În orice caz, a ajuns până acolo încât să-i permită defunctei să-i solicite trompetistului declaraţia cu privire la paternitatea lui şi să meargă cu ea în faţa comisiei, spre a obţine aprobarea de întrerupere a sarcinii. De ce i-a solicitat acest lucru tocmai lui şi nu altcuiva din localitate? Asta nu-i greu de ghicit. Orice bărbat căsătorit din această staţiune s-ar fi temut de eventualele necazuri acasă, dacă povestea s-ar fi răspândit şi ar fi ajuns, în cele din urmă, la urechile soţiei. Un asemenea serviciu putea să-i facă numai o persoană din afara acestui orăşel. În plus, vâlva ce s-ar fi făcut: un copil de la celebrul trompetist! ar fi fost de natură s-o măgulească pe asistenta medicală; iar muzicianului nu i-ar fi adus niciun prejudiciu. În consecinţă e de presupus că domnul Klima a acceptat să-i facă acest serviciu, fără nicio grijă. Şi atunci, se

pune întrebarea: ce motiv ar fi avut tocmai el s-o omoare pe biata Růžena? Aşa cum ne-a explicat medicul primar, e foarte puţin probabil ca domnul Klima să fi fost adevăratul tată al copilului nenăscut. Dar să admitem şi altă eventualitate. Da, să presupunem că el era tatăl şi această situaţie ar fi fost pentru trompetist mai mult decât dezagreabilă. Explicaţi-mi însă de ce ar fi trebuit s-o omoare, de vreme ce Růžena acceptase întreruperea sarcinii, iar intervenţia chirurgicală fusese aprobată oficial? Dumneavoastră ce credeţi, domnule Bertlef, e cazul să-l considerăm pe trompetistul Klima asasinul acestei femei?

— M-aţi înţeles greşit, domnule inspector, spuse Bertlef pe un ton cât se poate de calm. Eu nu vreau să trimit pe nimeni pe scaunul electric. Eu nu vreau decât un singur lucru: s-o dezvinovăţesc pe Růžena. Pentru că sinuciderea e păcatul cel mai greu din câte cunosc. Până şi viaţa în suferinţă are o valoare tainică, domnule inspector. Şi dacă vreţi să ştiţi, viaţa chiar şi în pragul morţii are farmecul ei. Cel ce n-a privit niciodată moartea în faţă nu poate şti acest lucru, dar eu îl ştiu, domnule inspector. Şi de aceea vă spun că voi face tot ce-mi va sta în putinţă pentru a demonstra că această fată e absolut nevinovată.

— Voi încerca şi eu să fac acelaşi lucru, spuse inspectorul. De fapt, mai există, ca să zic aşa, un al treilea suspect: domnul Bertlef, om de afaceri american. Dumnealui a declarat din proprie iniţiativă că a petrecut cu defuncta ultima ei noapte. Ar fi poate de obiectat că, dacă dumnealui ar fi fost asasinul, cu greu ne-ar fi făcut o asemenea mărturisire. Dar această obiecţie nu stă în picioare. În timpul concertului de ieri seară, o sală întreagă l-a văzut pe domnul Bertlef şezând alături de Růžena şi plecând apoi cu ea înainte de pauza concertului. Domnul Bertlef pretinde că asistenta Růžena a fost fericită cu el în această noapte. Nici nu e de mirare. Domnul Bertlef, ca să zic aşa, un bărbat fermecător, dar nu numai atât: înainte de toate e un om de afaceri american, care dispune de dolari şi de un paşaport care-i permite să călătorească în toată lumea. Asistenta Růžena e închisă ca într-un zid în această mică localitate uitată de Dumnezeu, şi caută zadarnic o posibilitate de a-şi lua zborul spre alte zări. Are aici un singur iubit, un tânăr care o vrea de soţie, dar acesta nu-i decât un biet mecanic din partea locului. Dacă se căsătoreşte cu el, îşi pecetluieşte soarta pentru

totdeauna şi nu mai scapă de aici în vecii vecilor. Dar neavând pe nimeni altul, nu se desparte de el. În acelaşi timp însă, nu vrea să renunţe la speranţele ei, drept care evită o legătură definitivă cu el. Apoi, deodată, apare în viaţa ei un bărbat exotic, cu maniere elegante, şi acesta o zăpăceşte de cap. De acum încolo, trăieşte cu credinţa că acest bărbat o va lua de soţie şi, în sfârşit, va putea şi ea să părăsească acest colţ de lume uitat de Dumnezeu. Dacă iniţial a ştiut să fie o amantă discretă, cu timpul a devenit din ce în ce mai stânjenitoare. I-a dat a înţelege domnului Bertlef că nu va renunţa la el şi a început să-l şantajeze. Domnul Bertlef însă e însurat, şi, din câte ştiu, chiar mâine urmează să sosească din America soţia, dacă nu mă înşel o soţie iubită, mama băieţelului său de un an. Bertlef vrea cu orice preţ să evite scandalul. Ştie că Růžena poartă întotdeauna asupra ei un tub cu tablete tranchilizante şi ştie şi cum arată aceste tablete. Domnul Bertlef are relaţii în străinătate şi, în plus, dispune de mulţi bani. Pentru dumnealui e un fleac să comande o tabletă otrăvitoare, având aceeaşi formă şi aceeaşi culoare ca medicamentul Růženei. În decursul acestei nopţi sublime, în timp ce amanta dormea, i-a strecurat în tub pilula otrăvitoare. Presupun, domnule Bertlef, încheie inspectorul, cu o voce gravă şi sonoră, că dumneavoastră sunteţi singura persoană care avea un motiv serios s-o omoare pe Růžena şi, totodată, singurul care dispunea de mijloacele necesare în acest scop. În consecinţă, vă invit să faceţi mărturisiri complete.

În încăpere se aşternu tăcerea; inspectorul se uită îndelung în ochii lui Bertlef şi acesta îi răsplăti privirea cu aceeaşi răbdare şi aceeaşi stăpânire de sine. Pe chipul lui nu se citea nici mirarea, nici ofensa. În cele din urmă, spuse cu o voce de un calm desăvârşit:

— Pe mine nu mă surprind, câtuşi de puţin, concluziile dumneavoastră. Nimic mai clar: incapacitatea dumneavoastră de a descoperi ucigaşul vă obligă să găsiţi pe cineva care să-i preia vinovăţia. De altfel, unul din ciudatele mistere ale vieţii este acela că nevinovaţii poartă vina celor vinovaţi. În consecinţă, vă rog frumos, arestaţi-mă...

Ţinutul se învăluia în umbrele moi ale amurgului. Jakub opri maşina într-un sat dincolo de care, la o distanţă de câţiva kilometri, erau instalate barierele punctului de frontieră. În dorinţa de a mai prelungi ultimele clipe petrecute în patria sa, coborî din maşină şi porni agale pe strada principală a satului.

Nu era o stradă frumoasă. În preajma unor căsuţe joase zăceau aruncate în neştire cercuri de metal ruginite, o roată de tractor abandonată, bucăţi de fier vechi...

Era un sat urât, lăsat în paragină. Lui Jakub îi veni în minte că aceste grămezi de cercuri ruginite erau un cuvânt necuviincios pe care patria sa i-l adresa la despărţire, în loc de drum bun. Merse aşa până în capătul străzii unde se deschidea vatra satului; la marginea ei, se întindea un mic eleşteu. Eleşteul era la fel de neîngrijit, cu oglinda năpădită de mătasea broaştei. Pe marginea lui înaintau cu pas legănat câteva gâşte pe care un băieţandru, cu o nuia în mână, se căznea să le mâne mai departe.

Jakub se întoarse, cu gândul să ajungă cât mai repede la maşina lui, când, deodată, surprinse un băieţel postat în spatele unei ferestre. Băieţelul, să fi avut cel mult cinci ani, se uita prin geam, în direcţia eleşteului. Urmărea, poate, gâştele, ori poate se uita la puştiul care şfichiuia gâştele cu vârful nuielei. Stătea neclintit în cadrul ferestrei şi Jakub nu putea să-şi desprindă ochii de la el. Era un chip copilăresc, dar pe Jakub îl captivau cel mai mult ochelarii lui. Copilul purta nişte ochelari cu rame mari în care se puteau ghici nişte lentile groase.

Capul copilului era micuţ, ochelarii erau mari. Băieţelul îi purta ca pe o cumpănă. Ca pe propriul său destin. Privea prin inelele ochelarilor ca din spatele unor gratii. Da, purta cele două inele ale ochelarilor ca pe nişte gratii, pe care va trebui să le târâie după el toată viaţa. Jakub se uită îndelung prin aceste gratii în ochii copilului şi, deodată, se simţi cuprins de o tristeţe nemărginită.

Totul se petrecu într-o clipită, ca atunci când se năruie fulgerător malurile unui râu şi apele dau năvală, revărsându-se peste câmpie. De mult nu mai cunoscuse Jakub tristeţea. De ani de zile. Îl încercase, ce-i drept, plictiseala, amărăciunea, dar, în niciun caz, tristeţea. Iar acum îl asalta cu atâta înverşunare încât, pur şi simplu, îl paraliza şi-l ţintuia locului.

Vedea în faţa lui copilul îmbrăcat în gratii şi-l compătimea; compătimea copilul şi toată ţara sa, şi îşi spunea în sinea lui că a iubit puţin această ţară, că a iubit-o cu o dragoste greşită şi-l copleşea tristeţea gândindu-se la nereuşita acestei iubiri.

Şi, deodată, îi trecu prin minte că numai trufia fusese aceea care-l împiedicase să iubească această ţară, trufia nobleţei, trufia generozităţii, trufia gingăşiei sufleteşti; o trufie nesăbuită care l-a silit să nu-şi iubească semenii, făcându-l să-i urască, pentru a vedea în toţi nişte asasini. Şi din nou îşi aminti că strecurase în tubul cu medicamente al unei femei necunoscute acea pastilă otrăvitoare şi din nou îşi spuse că el însuşi este un asasin. Da, era un asasin, şi toată trufia lui se prefăcea în praf şi pulbere. Devenise unul dintre ei; era fratele acelor jalnici asasini.

Prichindelul cu ochelarii mari pe nas stătea la fereastră ca împietrit, cu privirea mereu aţintită spre oglinda eleşteului. Şi Jakub îşi spunea în sinea lui că acest copilaş n-avea nicio vină; că nu făcuse nimănui niciun rău; că venise pe această lume cu ochii gata bolnavi şi va trebui să-i poarte cu sine toată viaţa. Şi-i mai veni în minte ideea confuză că tot ceea ce lua el în nume de rău oamenilor era ceva înnăscut cu care aceştia vin pe lume şi îl poartă cu ei ca pe nişte zăbrele împovărătoare. Şi îşi mai spunea că el, personal, n-avea niciun drept privilegiat la grandoare şi nobleţe, că nobleţea cea mai mare e să iubeşti oamenii aşa cum sunt, fie şi asasini.

Şi din nou i se ivi în minte tableta aceea albăstruie, şi îşi spuse că o strecurase în tubul cu medicamente al antipaticei asistente medicale ca pe o scuză; ca pe o cerere de adeziune în rândurile lor, ca pe o rugăminte de a fi primit, în ciuda faptului că se împotrivise întotdeauna a fi socotit unul de-al lor.

Se îndreptă cu pas grăbit spre maşina lui; deschise portiera, se urcă la volan şi porni spre frontieră. Cu o zi înainte mai crezuse că acest moment va fi un prilej de uşurare. Că va pleca de aici în culmea bucuriei. Că va pleca dintr-un loc unde se născuse dintr-o eroare, dintr-un loc unde, de fapt, nu-şi avea locul. Dar în clipa aceea ştia că-şi părăseşte unica sa patrie şi că alta nu mai există.

— Nu vă bucuraţi, domnule Bertlef, replică inspectorul de poliţie. Închisoarea n-o să vă deschidă porţile sale triumfale, ca să le străbateţi ca Iisus Cristos urcând pe Golgota. Dacă vreţi să ştiţi, nici prin gând nu mi-a trecut că dumneavoastră aţi putea fi ucigaşul acestei tinere fete. Iar dacă v-am acuzat, am făcut-o pentru a vă determina să renunţaţi la afirmaţia neîntemeiată că Růžena ar fi fost asasinată.

— Sunt fericit că n-aţi luat în serios propriile dumneavoastră acuzaţii, spuse Bertlef, pe un ton conciliant. În fond, aveţi dreptate. A fost un act necugetat din partea mea încercarea de a obţine dreptate pentru Růžena tocmai de la dumneavoastră...

— Îmi pare bine că v-aţi împăcat, interveni doctorul Škréta, grăbindu-se să adauge: un lucru însă ne poate bucura; fireşte, într-o anumită măsură: indiferent cum a murit Růžena, ultima ei noapte a fost totuşi frumoasă.

— Priviţi luna, spuse Bertlef, străluceşte la fel ca aseară şi transformă această cameră într-o grădină. Şi n-au trecut nici douăzeci şi patru de ore de când Růžena era zâna acestei grădini...

— Iar justiţia, vă spun drept, n-ar trebui să ne intereseze atât de mult, îşi urmă gândul doctorul Škréta. Justiţia nu-i o treabă omenească. E justiţia unor legi oarbe, plină de cruzime; mă rog, s-ar putea să mai existe şi o altă justiţie, o justiţie superioară, supremă, dacă vreţi, dar pe asta eu n-o înţeleg. De când mă ştiu am avut întotdeauna sentimentul că trăiesc pe această lume, *în afara justiţiei...*

— Cum aşa? întrebă Olga cu uimire.

— Pe mine justiţia nu mă priveşte, răspunse doctorul Škréta. E ceva în afara mea. În orice caz, e ceva inuman. Iar eu nu voi colabora niciodată cu această putere respingătoare.

— Vreţi să spuneţi prin asta că dumneavoastră nu recunoaşteţi, în general, nicio valoare universal valabilă? întrebă Olga.

— Valorile pe care le recunosc eu n-au nimic comun cu justiţia.

— De pildă? insistă Olga.

— De pildă, prietenia, camaraderia, răspunse prompt doctorul Škréta.

Amuţiră cu toţii şi inspectorul se ridică pentru a-şi lua rămas bun de la cei prezenţi. În clipa aceea, Olgăi îi mai veni ideea să întrebe:

— Ce culoare aveau tabletele din tubul Růženei?

— Albăstrui, spuse inspectorul, adăugând cu un viu interes: de ce puneţi această întrebare?

Olga se sperie că inspectorul îi citea gândurile şi se grăbi să întoarcă vorba:

— Am văzut la ea un asemenea tub şi voiam doar să ştiu dacă era acelaşi tub pe care-l văzusem...

Inspectorul nu-i citi gândurile, era obosit după atâtea discuţii, drept care le ură tuturor noapte bună şi se retrase.

După plecarea lui, Bertlef îi spuse doctorului Škréta:

— Peste puţin timp sosesc soţiile noastre. Ce ziceţi, mergem să le întâmpinăm?

— Mergem, încuviinţă doctorul Škréta. Pentru astăzi însă vă rog să luaţi o doză dublă de medicamente, insistă el, pe un ton grijuliu; şi Bertlef dispăru în camera alăturată.

— I-aţi dat cândva lui Jakub o tabletă otrăvitoare, spuse Olga. Era o tabletă albăstruie pe care o avea tot timpul asupra lui. Ştiu acest lucru.

— Nu mai născociţi asemenea prostii. Nu i-am dat niciodată aşa ceva, spuse pe un ton foarte apăsat doctorul Škréta.

În clipa aceea, Bertlef reveni din camera vecină, gătit cu o altă cravată, şi Olga îşi luă rămas-bun de la cei doi bărbaţi.

24

Bertlef şi doctorul Škréta mergeau pe aleea de plopi ce ducea spre gară.

— Priveşte această lună, spuse Bertlef, ţinând să adauge: te rog să mă crezi, doctore, că seara şi noaptea de ieri au fost de-a dreptul miraculoase.

— Da, vă cred, dar credeţi-mă şi dumneavoastră pe mine: nu trebuie să vă jucaţi prea mult în felul ăsta. E cazul să vă menajaţi. Mişcările pe care nu le puteţi evita în asemenea nopţi sunt pentru dumneavoastră foarte riscante.

Bertlef nu răspunse la această recomandare, dar pe faţa lui se putea citi expresia luminoasă a unei fericite mândrii.

— Am impresia că sunteţi într-o dispoziţie excelentă, reluă doctorul Škréta.

— Aşa e. Nu vă înşelaţi. Dacă am reuşit să fac din ultima noapte a Růženei o noapte frumoasă, mă simt, într-adevăr, fericit.

— Ştiţi, aruncă, pe neaşteptate, doctorul Škréta după câteva clipe de tăcere; aş avea la dumneavoastră o rugăminte ciudată, pe care voiam de mult să v-o adresez, dar niciodată nu m-am încumetat s-o rostesc. Nu ştiu de ce, dar am sentimentul că ziua de azi e o zi atât de deosebită, încât aş putea să îndrăznesc...

— Îndrăzneşte, doctore, îndrăzneşte...

— Ştiţi, aş vrea să mă înfiaţi.

Bertlef se opri cuprins de mirare, şi doctorul Škréta îi explică motivele doleanţei sale.

— Ce nu fac eu pentru dumneata, doctore! răspunse Bertlef. Mi-e teamă însă că i s-ar părea bizar soţiei mele. Îţi dai seama? Ar însemna să fie cu cincisprezece ani mai tânără decât fiul ei. Şi se mai pune întrebarea dacă povestea stă în picioare din punct de vedere juridic.

— Nicăieri nu scrie că fiul adoptiv trebuie să fie mai tânăr decât părinţii lui. În fond, nu e vorba de un fiu adevărat, ci de unul adoptiv, ţinu să precizeze doctorul Škréta.

— Eşti sigur de asta, doctore?

— Sută la sută. Pe chestia asta am consultat de mai multă vreme nişte jurişti autorizaţi, răspunse doctorul Škréta cu o discretă sfială în glas.

— Mda, spuse Bertlef, povestea e cam ciudată, iar eu sunt un pic uimit; dar astăzi mă aflu într-o stare de exaltare atât de deosebită, încât aş vrea să fac pe plac întregii omeniri. Dacă asta îţi face plăcere şi îţi aduce o bucurie, fiul meu...

Şi cei doi bărbaţi se îmbrăţişară în mijlocul străzii.

25

Olga stătea întinsă pe pat (din camera învecinată nu se auzea radioul) şi îşi spunea în sinea ei că Jakub o omorâse, fără doar şi poate, pe asistenta Růžena, şi că, în afară de ea şi de doctorul Škréta, nimeni nu mai ştia acest lucru. De ce a făcut-o, nu va afla probabil niciodată. Simţea un fior de groază

furnicându-i tot trupul; pe urmă însă (precum ştim, se pricepea de minune să se observe), îşi dădu seama cu surprindere că acest fior era, de fapt, un fior al voluptăţii, iar această groază nu era decât mândrie.

Cu o zi înainte făcuse dragoste cu Jakub, într-un moment în care mintea lui era împovărată, cu siguranţă, de cele mai cumplite gânduri şi, prin actul amoros, ea îl absorbise în trupul şi sufletul ei cu toate gândurile sale înfiorătoare.

Cum se face că povestea asta nu mă dezgustă? se întreba în sinea ei. Cum se face că nu mă duc (şi niciodată nu mă voi duce) să-l denunţ? Oare şi eu trăiesc în afara justiţiei?

Dar cu cât mai mult îşi punea astfel de întrebări, cu atât mai mult creştea în ea acea stranie şi fericită mândrie, încât se simţea ca o fetiţă care, în timp ce e violată, e cuprinsă brusc de o plăcere ameţitoare, cu atât mai violentă, cu cât mai violentă e împotrivirea ei...

26

Trenul intră în staţie şi din el coborâră două femei.

Una din ele, în jur de treizeci şi cinci de ani, fu sărutată de doctorul Škréta; cealaltă, mai tânără, îmbrăcată cu rafinament şi ţinând în braţe un bebeluş, fu sărutată de americanul Bertlef.

— Arătaţi-mi-l pe băieţelul dumneavoastră, distinsă doamnă, spuse doctorul Škréta; că, vorba ceea, încă n-am apucat să-l văd!

— Dacă nu te-aş cunoaşte atât de bine, ar trebui să fiu bănuitoare, interveni râzând doamna Slámová.

— Uite şi tu, are o aluniţă pe buza de sus, exact acolo unde o ai şi tu!

Doamna Bertlef cercetă chipul doctorului Škréta şi spuse, aproape strigând:

— Într-adevăr! Aşa e! Dar eu n-am observat-o niciodată când m-am aflat aici la tratament!

— E o întâmplare atât de remarcabilă şi atât de surprinzătoare, încât îmi permit s-o integrez în categoria minunilor. Domnul doctor Škréta, care le redă femeilor sănătatea şi fecunditatea, ţine de starea îngerilor şi, în calitate de înger, îi marchează cu însemnul propriu pe toţi copiii veniţi

pe lume cu ajutorul lui. În consecinţă, nu e vorba aici de o aluniţă, ci de un semn angelic.

Interpretarea lui Bertlef plăcu celor de faţă şi-i făcu pe toţi să râdă cu poftă.

— De altfel, se adresă Bertlef fermecătoarei sale soţii, te anunţ, cu toată solemnitatea, că domnul doctor Škréta a devenit de câteva minute fratele micuţului nostru John. Şi deci e cât se poate de normal ca, în calitate de frate, să aibă acelaşi semn, în acelaşi loc.

— Va să zică, până la urmă, te-ai hotărât!... suspină fericită doamna Slámová.

— Nu înţeleg nimic! Nu înţeleg nimic! exclamă doamna Bertlef, cerând explicaţii.

— Nicio grijă, vei afla totul. Avem atâtea lucruri să ne spunem pe ziua de azi, şi atâtea de sărbătorit! Da, da, ne aşteaptă, într-adevăr, un *week-end* minunat, spuse Bertlef, luându-şi braţul soţiei.

După care, mergând pe sub felinarele aprinse ale peronului, cei patru părăsiră gara braţ la braţ.